

JACK LONDON

.....
60.913

OSZK

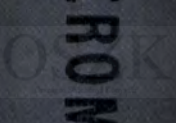
JEROMOS
ÉS
MIHÁLY

sz.

ATHENAEUM KIADÁSA.

JACK LONDON: JEROMOS ÉS MIHÁLY

JEROMOS ÉS MIHÁLY.

Országos Széchényi Könyvtár

Löbl Zoltán III. a. oszt. tanulónak
az „Ismeretterjesztő Szakosztály”-ban
kifejtett sikeres működéséért.

1932. jun. 13.

S. Keller Antal
tan. elnök

W. Tibor
igazgató

Halmos T. J.
ifj. elnök

A „MADÁCH” GIMNÁZIUM
Ismeretterjesztő Szakosztálya
BUDAPEST.

JACK LONDON

JEROMOS ÉS MIHÁLY

KÉT CSODAKUTYA TÖRTÉNETE

FORDÍTOTTA
HARSÁNYI ZSOLT

AZ IFJÚSÁG SZÁMÁRA ÁTDOLGOZTA

ROBOZ ANDOR

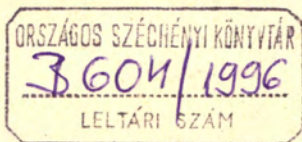
BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T.
KIADÁSA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

60.913

I.

JEROMOS

Országos Széchényi Könyvtár

I. FEJEZET.

Jeromos addig nem is álmodta, hogy valami kellemetlen fog történni vele, míg Haggin úr elhatározott mozdulattal a hóna alá nem kapta és be nem lépett vele a várakozó mentőcsónak farába. Haggin úr Jeromos imádkozott gazdája volt, még pedig immár Jeromos életének összes hat hónapja óta. Ő nem »gazda« néven ismerte persze, mert Jeromos nem ember volt, hanem kutya. Símaszőrű, aranybarna ír terrier. Ő Haggin néven ismerte gazdáját, mert mindenki így szólította. De azért Jeromos számára sokkal többet jelentett a »Haggin úr« név, mint amennyit az emberek értenek rajta. Valósággal Istennek tekintette, akinek hatalma véghetetlen, aki életnek és halálnak ura. Így aztán mikor Haggin úr felkapta, a hóna alá csapta és belépett vele a mentőcsónakba, mingyárt érezte, hogy valami szokatlan dolog történik. Különösen akkor lett nyugtalan, mikor a fekete legénység neki feküdt az evezőknek. Mert egy nagy hajó felé törekedtek. Az Arangi felé. Vajjon minek? Hiszen csak nemrégén futott ki a kikötőből. Ő maga is látta. Csakis azért szaladt egy órával ezelőtt az ültetvényesházból a kikötőbe, hogy gyönyörködjek az Arangi kifutásában. Mert tagadhatatlanul nagy gyönyörűség volt ilyenkor a homokkal padozott korallsziget fehér kikötőjében fel s alá futkosni. Mennyi ember, mennyi izgalom! És hogy hajszolták a négereket! A borzas feketéket, akiket gyűlölt. Mert erre tanította anyja, Brigitta és apja, Terentius. Ők is gyűlölték a négereket. Úgy tudták, hogy a néger olyan valami, amire rá kell vicsorítani. És, ha nem inasa a háznak, meg kell

támadni, meg kell harapni és szét kell tépni, ha a belső területre teszi be a lábát. Úgy érezték, hogy ezzel szolgálják mindenható urukat, Haggin urat. Sajnálni nem sajnálták a szegény feketéket, mert úgy látták, hogy a fehér urak sem bántak velük nagyon emberségesen. Rabszolgáiknak tekintették őket, akiket még közelükbe sem engedtek. Azért laktak — gondolta Jeromos — a távoli munkásbarakokban. Talán nem is igazi emberek, csak afféle alsóbbrendű kétlábú teremtmények.

Jeromos már egészen kicsi korában megtanulta a négerek hajszolását. Mulatságosnak tartotta, bár néha veszedelemmel járt. Különösen akkor, ha a fehér urak sem voltak véletlenül a közelben. Mert ilyenkor a feketék kövekkel és dorongokkal támadták meg a kutyákat. Őt magát, Jeromost is, jól szájon verte egyszer Godarmy, a fekete legény, ki egy porcellán ajtógombot hordott dísznek a mellén. Sőt, mi több: Jeromos emlékezett egy másik kalandra is a magas fűben, amikor ő és fivére, Mihály, megtámadták Aumit, a másik négert, aki arról volt felismerhető, hogy ébresztőóra fűrészes szélű kerekét hordta a mellén. Mihály olyan kemény ütést kapott a fejére, hogy mindazóta a bal füle örökre fájós maradt és bizonyos furcsa, kajla és görcsös módon megmerevedett.

Sőt, mi több, itt volt másik fivére, Patsy, és nővére, Katalin, akik két hónappal ezelőtt eltűntek és nem voltak többé sehol. Haggin úr dühöngve kutatta végig az egész ültetvényt. Még a környező őserdőt is tűvé tették. Egy féltucat négert megkorbácsoltak. De Haggin úr sohasem tudta kibogozni Patsy és Katalin eltűnésének rejtelmét. Brigitta és Terentius azonban tudták a titkot. Mihály és Jeromos is tudták. Patsy és Katalin, mind a ketten négy hónaposok, a munkásbarakokban a főzőüstbe kerültek, lágy, ifjú bundájukat pedig elemésztette a tűz. Jeromos éppúgy tudta ezt, mint apja, anyja és fivére, mert ők megérezték az égett hús félreismerhetetlen szagát és ez csak szította a feketék iránt való gyűlöletüket. Arra persze nem gondoltak, hogy a szegény, üldözött négerek csak védekeztek, mikor a kutyákat pusztították.

De most a mentőcsónakban nem a feketékre gondolt Jeromos. Hanem az Arangi felé fordult egész figyelme. Megint feltette magának a kérdést: miért igyekszik a csónak és az Arangi egymásfelé, mikor csak nemrégén futott ki a nagy hajó a kikötőből? Erre a kérdésre nem

tudott ugyan Jeromos felelni, de azt érezte, hogy ez az egész hallatlan dolog összefügg valahogy sorsával. Mert miért ült volna különben anyja, Brigitta, a víz homokos partján és miért vonított volna utána olyan fájdalmasan? Ez a vonítás a szívébe szúrt és amint visszanézett, látta, hogy apja, Terentius, is aggodalmasan ugrik ide-oda Brigitta mellett. De nemcsak Brigitta vonított, hanem Mihály is. Ott ült az anyja mögött és dühösen ugatott a csónak felé, mely testvérét vitte magával. Mindez nagyon rosszul esett Jeromosnak és megerősítette benne azt az érzést, hogy szomorú fordulat áll be életében.

Féléves életkorához képest Jeromos igen sokat, de igen keveset tudott. Anélkül, hogy gondolt volna rá például, tudta, hogy az anyja miért nem ugrik utána a vízbe? Azért nem, mert a kutyák világában a sósvízű tenger azok közé a dolgok közé tartozott, melyektől félni kell. Valami homályos sejtélem azt súgta Jeromosnak és egész családjának, hogy a vízbe menni annyi, mint a halál torkába ugrani. Hiszen nem egyszer látták, hogy a tenger mélységéből pikkelyes szörnyetegek, óriás szájú, borzalmas fogazatú lények bukkannak hirtelen fel, amelyek egy pillanat alatt bekapják és lenyelik a kutyát, mint ahogy Haggin úr csirkéi csípi fel és nyelik le a búzaszemeket.

A kutya nem gondolkozik olyan pontosan, mint az ember, de azért ő is okoskodik a maga módján. Így például azt is kiokoskodta, hogy az a bizonyos valami, mely úgy bukkant fel olykor-olykor a víz felszínére, mint úszó fatömb — mégsem fatömb, hanem állat, mert él. Nem tudta, hogy az emberek krokodilusnak nevezik, de azért mégis sokkal többet tudott róla, mint a legtöbb ember. Így például sokkal távolabbról megismerte a szagát, mint akármilyen őserdőben felnőtt néger. Jobban ismerte a krokodilusok nyelvét is, mint az ember. Tudta, milyen hanggal fejezik ki különböző érzéseiket. Félelmüket, éhségüket. De Jeromos tudása még sem volt azért nagy. Mert ha meg is érezte, hogy hol és merre lustálkodnak a krokodilusok, már magáról a világról vajmi keveset tudott. Nagyságáról sejtelve sem volt. Nem tudta, hogy az a Meringe nevű hely, ahol élt és melyet hátulról erdős hegyek, előlről pedig a tengerben, apró korallszigetek határolnak, még nem az egész világ. Nem tudta, hogy ez a hely csak egy kicsinyke szigete annak a csoportnak, melyeket együttvéve Salamon-szigetcsoportnak neveznek.

Arról persze még kevesebb sejtelve volt, hogy ez a szigetesoport a Déli Óceán véghetetlenségében nem több, mint egy kicsike pont. Egyáltalában a legtöbb dolog titok volt Jeromos előtt. Titok, amelyen nem is nagyon törte a fejét. Azt észrevette például, hogy olykor új négerek bukkannak fel valahonnan — de hogy honnan, az már titok volt. Valahonnan. Máshonnan. Azt is észrevette, hogy az új négerek akkor bukkannak fel, mikor az Arangi megérkezik és a négerek közül akkor tűnnek el sokan, mikor az Arangi távozik. Miért éppen akkor? Az már nem érdekelte. Tudomásul vette. Természetesnek találta. De miért is kellett volna neki tudni, hogy az Arangi azokat a négereket viszi el, kiknek szerződése már lejárt és olyanokat hoz, kik pótolni fogják a távozókat. Elég, ha annyit tudott, hogy néha emberek jöttek a semmiből és ezek az emberek aztán újra visszamentek a semmibe. És mindannyiszor az Arangi fedélzetén jöttek és mentek.

Ezen az izzó, forró égövi délelőttön, erre az Arangira ment Jeromos a mentőcsónakon, miközben a parton anyja és testvére, Mihály, keservesen ugatott utána.

II. FEJEZET.

A hajó fedélzetén nagyon sokan voltak. Olyan ember, ki ritkán utazik, ugyancsak elámult volna a nagy tolongáson és zsvajon. Persze Haggin Tamás és Van Horn kapitány egy csöppet sem volt meglepve. Megszokták már az ilyen jeleneteket.

A fedélzet kicsi volt, mert kicsi volt maga az Arangi is. Munkástoborzó hajó volt. A távoli szigetekről szállított erős, fiatal legényeket az új ültetvényekre, ahol fehér emberek a tespedt és dögvészes mocsarakat és őserdőket gazdag és rendes kókuszültetvényekké változtatták.

A hajónak szűk fedélzetén a legénységen kívül még három messzeeső ültetvény hazatérő négermunkásai szorongtak. Ezek a négerek háromévi munka után Malaita szigetén fekvő falvaikba hajóztak vissza. Mindnyájan a fedélzetén voltak, furcsa torokhangon fecsegték és rajtuk kívül ott volt még két fehér ember is, Van Horn kapitány és dán matróza, Borekman.

— Már azt hittem, hogy az utolsó pillanatban meg gondolta magát — így köszöntötte vendégét Van Horn

kapitány, gyors és örvendező pillantással a szemében, amikor Jeromost észrevette.

— Hát bizony majdnem úgy volt. Másnak nem is tettem volna meg. Jeromos a legkülönb valamennyi új kölyök között, kivéve persze Mihályt. Na itt van, fogja.

Gyors és határozott mozdulattal odanyomta Jeromost a Van Horn karjai közé és elfordult a fedélzet felé. De aztán nyersen, félvállról még visszaszólt:

— Aztán ha baja esik a kutyának, sohase bocsátok meg magának, kapitány.

— Úgy fogok rá vigyázni, mint a szemem fényére. Inkább a fejemet hagyom elvenni, mint ezt a kutyát.

Haggin Tamás hirtelen búcsúra nyújtotta a kezét, de őrizkedett attól, hogy a másik ember karjában lévő Jeromosra egy pillantást is vessen. Mikor átszállt a mentőcsónakba, még visszaszólt:

— Aztán tartsa szemmel a hazatérő legényeimet, amíg csak az utolsót is partra nem tette. Nem sok okuk van, hogy szeressék Jeromost, vagy a fajtáját.

Mikor Jeromos látta, hogy Haggin úr elhagyja és a mentőcsónakban lassan eltávolodik a hajótól, elkezdett rugdalózni és aggodalmának halk, nyöszörgő szüköléssel adott kifejezést. Van Horn kapitány még szorosabban magához ölelte és szabad kezével megcirógatta. Haggin Tamás a tenger növekvő távolságából még visszakiáltott:

— El ne felejtse, miben maradtunk. Ha valami baja esik magának, Jeromos megint az enyém.

— Legyen nyugodt, — felelte Van Horn — ezt majd írásba foglalom és az okmányt odarakom a hajópapírok közé.

Azok között a szavak között, amelyeket Jeromos értett, ott volt a saját neve is. A két ember társalgásában ismételten meghallotta ezt a szót és halványan sejteni kezdte, hogy a beszélgetés arra a homályos és kitalálhatatlan borzalomra vonatkozik, amely nyilván történni fog vele. Még jobban elkezdett fickándozni és Van Horn letette a fedélzetre. Sokkal gyorsabban odaugrott a korláthoz, semmint egy ügyetlen féléves kutyakölyöktől várni lehetett volna és Van Horn minden igyekezete mellett sem tudta volna utólréni. Azonban Jeromos a korlátnál hirtelen megállott. Visszahökölt a nyílt tenger vizétől. Az úszó tuskó képe — amely nem is tuskó, hanem eleven lény — felmerült elméjében és visszatartotta.

Leült csonka farkára, aranyszínű pofácskáját égnek

fordította és a gyász és szerencsétlenség hosszú vonítását eresztette világgá.

— Jól van, öreg Jeromos, szedd össze magad, légy férfi, — vigasztalta Van Horn.

De Jeromost nem lehetett megbékíteni. Igaz, hogy az a fehérbőrű is olyasféle, mint Haggin úr, de mégsem az. Jeromos Van Hornban is olyan hatalmas valakit látott, mint a vadak isteneikben, de mégis úgy érezte, hogy Haggin úr több, felsőbbrendű, mindenhatóbb. Haggin úr hosszú nadrágot és cipőt hordott, Van Horn kapitány pedig úgy öltözködött, mint egy néger. Nadrágot nem viselt, lába térdig meztelen volt, csipőjét vászonnal csavarta körül. Különben nagyon szép ember volt, de ezt Jeromos nem tudta. Most különben semmiről sem tudott. Miközben Van Horn kapitány és matróza, Borckman, parancsokat osztogattak és az Arangi fővitorlái kezdtek felszállni az árbocokra, ő egyre csak a partot nézte és keservesen vonított. Ezzel a vonítással az egyik mögötte álló négernek láthatóan nagy örömet okozott. Hangosan nevetett. Erre már erőt vett Jeromoson a méltatlankodás és túhegyes fogai a következő pillanatban párhuzamos, véres vonalakkal szántották végig a megrémült néger lábaszárát. Futásnak eredt.

Van Horn kapitány, ki látta ezt a jelenetet, meglepődötten szólt oda Borckmannak :

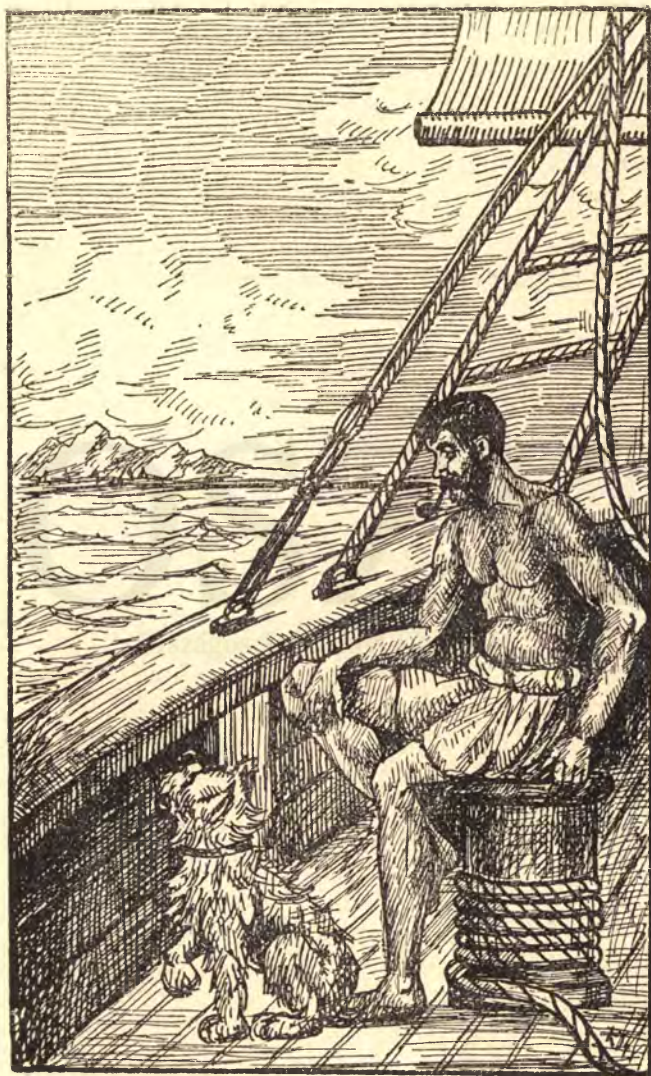
— Ez aztán négervadász !

Aztán lehajolt és megsímogatta Jeromost.

Ez a simogatás egy pillanatra elfelejtette Jeromossal bánatát. De azután újra eszébe jutott a baja és éppen a korláthoz akart rohanni, hogy a távolban pillanatonként kibebbedő Meringe felé bámuljon, mikor a délkeleti szél egy lökése belekapott a vitorlákba és lenyomta az Arangit. És Jeromos a fedélzeten, amely egy pillanatra negyvenöt foknyira dőlt meg, elcsúszott és hiába kaparászott támaszkodó pont után a síma talajon. Csúszva érkezett az egyik árboc talpáig, mialatt Van Horn kapitány, aki jó tengerész-szemével meglátta a közeli kis korállzátonyt, kiadta a vezényszót: »Be a szél alá !«

Borckman és a fekete kormányos visszhang gyanánt ismételték a kapitány szavait, a kormánykerék fordult egyet és az Arangi boszorkányos gyorsasággal fordulván bele a szélbe, fedélzete egy pillanatra egyenes síkba billent.

Jeromos, aki még mindig Meringe felé figyelt, fel

.. A gyász és szerencsétlenség hosszú vonítását éreztette világgá.

akarta használni az egyenesre fordult talajt, hogy fel-tápáskodjék és odamenjen a korláthoz. De amint oda-igyekezett, a fővitorla, amely az egyik oldaláról hirtelen a másikba kapta a szelet, recsegve fordult át. Jeromos a fenyegető, recsegő veszedelem elől vadul megugrott (nem kevésbé vad gyorsasággal ugrott oda Van Horn is, hogy megfogja) és ekkor egy nagy vitorla lebegő tömege alatt találta magát, amely azzal fenyegette, hogy ráesik és agyonüti.

Ez volt Jeromos első tapasztalata a vitorlákról. Az efajta állatokat még nem ismerte, életmódjukat még kevésbé. De élénk emlékezetében élt még kölyökkorából annak a sólyomnak az emléke, amely az ültetvényesház udvarán lecsapott rá a levegőégből. A fenyegető veszedelem elől most is lelapult a fedélzetre. Most is egy szárnyas sólyom lebegett fölötte, sőt zuhant le feléje a kék égből, mint a nyíl, csakhogy elképzelhetetlenül nagyobb volt, mint az a sólyom, amelyikkel annak idején dolga akadt. Azonban a meglapulásban nyoma sem volt a gyávaságnak. A meglapulás csak arra való volt, hogy összeszedje magát, hogy ugrásnak készüljön.

Azonban a következő pillanatnak olyan csöppnyi része alatt, hogy Jeromos még a fölötte elhaladó árnyékot sem vette észre, a fővitorla újabb recsegéssel átfordult megint a másik oldalra.

Van Horn semmit sem mulasztott ebből a látványból. Sokszor tanuja volt már annak, hogy a vitorlák rémítően megijesztették a fiatal kutyákat, mikor a kis állatok először találkoztak az eget elfogó, mindent elsötétítő, fenyegetően lefelé lógó hatalmas vásznakkal. De ez volt az első kutya életében, amely bátran, meztelen fogakkal ugrásra készült, hogy megmérkőzzék az óriás ismeretlennel.

Van Horn lelkes bámulatában hirtelen felkapta Jeromost a fedélzetről és a karjába zárta.

III. FEJEZET.

Jeromos e pillanatban Meringet teljesen elfelejtette. Jól emlékezett arra, hogy a sólyomnak éles volt a csőre és a karma. Erre a levegőben csapkodó, mennydörgően lármás szörnyetegre tehát ajánlatos volt vigyáznia. Ezért ugrásra görbülve és rugkapálva, hogy a csúszós, sima fedélzeten megtartsa az egyensúlyát, állandóan rászégezte

tekintetét a fővitorlára és a vászon minden egyes mozdulatára csendes dühös mordulással válaszolt.

A fővitorla többször is átfordult. Jeromos mindannyiszor nekiugrott. Nem érte el. A vitorla sem csapott le ő rá. Jeromos gondolkozott és lassan megállapította, hogy ez a recsegő, nyikorgó valami nem olyan gyilkos, veszedelmes dolog, amilyennek először vélte. Elméjében arra a helyre sorozta, ahol a borzalmasnak látszó, de mégsem borzalmas dolgok foglaltak helyet. Éppen így tanulta meg, hogy ne féljen a pálmák között zúgó szél zajától, mikor védett helyen fekszik az ültetvényesház verandáján és hogy ne féljen a fenyegetően érkező hullámoktól, amelyek a kikötőben ártalmatlan tajtékká omlottak és csapódtak a lábainál.

Így aztán nem készült többé ugrásra a vitorla ellen. Ez volt az első lecke és Jeromos hamarosan kitanulta.

Miután a fővitorla ügyét elintézte, Jeromos elméje ismét Meringe felé fordult. Csakhogy Meringe nem volt többé sehol, sem Brigitta, sem Terentius, sem Mihály a kikötőben, sem Haggin úr, sem Derby, a hivatalnok, sem Bob, a munkafelügyelő. Nem volt sehol a kikötő, nem volt sehol a föld, a közelben a pálmafákkal és a távolban a hegyekkel, amelyek az égnek nyujtották zöld csúcsaikat. Akár a hajó farában, akár a hajó orrán, akár a kormányfélen, akár a tatbalon állott, mikor felágaskodott első lábaival a húszcentiméteres korlátra és kibámult, nem látott egyebet, mint az óceánt.

Minthogy Jeromos nem látta többé Meringet, azzal kezdett foglalkozni, ami közvetlen közelében volt. Már nagyon korán megtanulta, hogy arra kell figyelni, ami közelében van és nem a távoleső dolgok felé.

Első felfedezése nagyon élvezetes volt: egy fiatal, Ysabel-őserdei vadkuttyát talált, amelyet a Meringéből hazatérő négerlegények egyike vitt magával vissza Malaitába. Koruk egyforma volt, de fajuk különböző. A vadkutya egyszerűen vadkutya volt: mindig lapult és csúszott, füle mindig lekonyult, farka mindig a lába közé csapódott, a szeme mindig új bajokat és bántalmakat sejtett, állandóan félt, az ütés alatt meghunyászkodott, félelmében és fájdalmában vonított és mindig készen volt arra, hogy áruló módon orvul harapjon, ha a jó szerencse és a biztonság a védelmére vannak.

A vadkutya érettebb volt, mint Jeromos, nagyobbtestű és gonoszságban okosabb. De Jeromos jobbfajtájú,

jól tenyésztett és délceg. A vadkutya elődei az őserdőben éltek. A szabadban sohasem támadtak, csak ha a zsákmány gyöngé volt vagy védtelen. Nem a bátorság, hanem a csúszás és bujkálás tartotta fenn életüket. A veszedelem elől elrejtőztek.

Jeromos ellenben olyan ősöktől származott, akiket bátorságuk miatt választottak ki és vettek maguk mellé az emberek. S amilyenek az ősök voltak, olyanok lettek az utódok is. Nem csúszók, hanem egyenesen állók. Támadók, akik mindig megállták a sarat. A veszedelemnek arcába ugrottak, harcoltak és meghaltak, de soha meg nem adták magukat.

Ilyen kutya volt Jeromos is. Mikor rábukkant a vadkutyrára, nem kutatta egy pillanatig sem, vajjon ez az állat nagyobb, vagy vadabb-e, mint ő? Csak azt tudta, hogy ez az ősi ellenség: a vadkutya, mely nem csatlakozott az ember tüzhelyéhez. Ezért az öröm diadalüvöltésével ugrott neki.

A vadkutya-kölyök hihetetlen gyorsasággal vonult vissza, örülten szedte a lábát, de Jeromos elérte és megbukfenceztette a csúszós fedélzeten. Amint ott hempergett és érezte a belécsípő éles fogakat, ő is kapdosott és vicsorgott, de vicsorgásait a rémület, fájdalom és megtiport alázatosság vinnyogásai és jajgatásai váltották fel.

Jeromos azonban úriember volt, azaz inkább úr a kutyák között. Mivel az ellenséges állat megadta magát, mivel sirt és alázatos volt, mivel kiszolgáltatva feküdt alatta, Jeromos abbahagyta a támadást. Felállt az ingadozó fedélzeten és roppant kellemesen érezte magát, egyrészt azért, mert győzött, másrészt attól a büszkeségtől, mellyel Van Horn kapitány dicsérő kiáltásai töltötték el.

— Jól van, Jeromos! Derék kutya vagy, Jeromos! Ez aztán kutya! Kutya a talpán!

És amint elvonult a küzdelem helyéről, azt kell mondani, hogy egész lénye csak úgy dagadozott a büszkeségtől és a feje tartása, amint a válla fölött visszanezett a nyöszörgő vadkutyrára, mintha ezt mondta volna:

— Hát most, azt hiszem, megkaptad a magadét. Ezek után majd el fogsz tisztulni az utamból.

Aztán folytatta új és kis világának felkutatását. Ez a világ egy pillanatig sem volt mozdulatlan, folyton imbolygott, lengett, táncolt a tenger hullámzó felszínén.

Megismerkedett a meringei hazatérő munkáslegényekkel és azokkal a négerekkel, akik a hajón szolgáltak. Rá-

jött, hogy ezek valahogyan közelebb állottak Van Horn kapitányhoz, mint a többiek. Nyilvánvaló volt, hogy ezek közvetlenebbül tartoznak az Arangihoz és a kapitányhoz. A kapitány alatt az ő vezényszavára dolgoztak, működtek a kormánykeréknél, húzták és szerelték a köteleket, vizet merítettek kívülről a fedélzetre és kefével surolták a padlót.

És mint ahogy megtanulta Haggin úrtól, hogy elnézőbbnek kell lennie a néger inasok iránt, mint a mezei munkások iránt, ha azok bevetődtek a nagy udvarra, most éppen úgy megtanulta Van Horn kapitánytól, hogy elnézőbben kell kezelnie a hajó legénységét, mint a hazatérő munkásokat.

Alaposan kifürkészte a konyhát is. Nyomorúságos kis konyha volt ez: mindössze nyitott kis helyecske a nyitott fedélzeten, szabad prédája szélnek, esőnek és viharoknak.

Nemsokára egy furcsa intézkedés keltette fel figyelmét. A hajó legénysége oszlopokkal erősítette meg a hármas sorba kötözött szögesdrótot, amely teljesen körülfutotta a hajót. Csak a főbejárónál hagyott egy félméternyi nyílást szabadon. Anélkül, hogy erre egy gondolatot is kellett volna vesztegetnie, Jeromos érezte, hogy ez óvintézkedés valami veszedelem ellen. Eddigi egész élete, annak a veszedelemnek kellő közepén folyt le, amely a négerék részéről minduntalan fenyegetett. A meringei ültetvényesházban a fehérek állandóan gyanakvó szemmel figyelték azt a sok feketét, aki az övék volt és nekik dolgozott. A nappali szobában, ahol az ebédlőasztal, a biliárdasztal és a gramofónállvány foglaltak helyet, ott állott a puskaállvány is és minden hálószobában, külön minden ágy mögött kézügyben állottak a revolverek és a puskák. Azonkívül Haggin úr és Derby, mihelyt elhagyták a házat és kimentek a feketék közé, mindig övet vettek fel, amelyben revolvvert hordottak.

Jeromos nagyon jól tudta, hogy ezek a dörrenő eszközök mire valók: a pusztítás és halál eszközei. Láttá már, hogyan pusztulnak el eleven lények ezektől az eszközöktől, például kecskék, madarak és krokodilusok. A fehér istenek akaratak erejével és az ilyen eszközök segítségével el tudták érni a távolságot anélkül, hogy saját testükkel oda kellett volna menniök, és meg tudták ölni az élő lényeket. Ez a képesség, hogy a távolságon keresztül is ölni tudtak, bizonyos tekintetben körmük és foguk meghosszabbításának tünt fel neki. És ezt Jeromos elfogadta

anélkül, hogy tünődött volna rajta, anélkül, hogy az egész egyáltalában eszébe jutott volna, mint ahogy elfogadta a körülötte élő titokzatos világ minden egyéb jelenségét is.

Nem tünődött Jeromos a szöges drótkerítésen sem, de azt érezte, hogy a fehér hatalmasak valami veszedelem ellen védekeznek vele. Éppen ezért figyelemmel kísérte felkötözését. Miközben elmerülve nézte a munkát, egy Lerumi nevű néger, ki azt hitte, hogy senki sem látja hirtelen belerúgott a kutyába, mely olyan ellenségesen viselkedett a feketékkel szemben. Jeromos megvadult a megaláztatástól. Lerumi, ki észrevette, hogy Jeromos támadásra készül, új rúgásra emelte lábát, de a következő pillanatban, már bokájában érezte Jeromos fogait. Menekülni akart, de a kutya lábai közé keveredett. A néger elvesztette egyensúlyát, megingott és nekiesett az új kerítés háromszoros szöges drótjának. A fedélzet négerai nevettek. Jeromos azt hitte, rajta mulatnak — és neki rohant a sok fekete lábszárnak. A négerek eszeveszetten menekültek a fedélzetről. Csak a legénység és Jeromos maradt ott. Van Horn kapitány, ki látta az egész jelenetet, hangos örömmel hirdette megelégedését, magához szólította Jeromost, megveregette a hátát, azután az utasok tömegéhez fordult és azon a zagyva keverék nyelven, melyen a négerek beszélnek és melyet *bêche-de-mer*-nek hívnak, így szólott:

— Hé! Legények! Én nagy beszéd hozzátok csinál! Kutya nekem enyém! Ha legény bánt kutya, én szavamra, borzasztó haragszik legény! Legény övé háta belőle én hasít szíj! Ti vigyáz lábszár tietek, én vigyáz kutya enyém. Ért?

És az utasok ellenkezés nélkül fogadták el a fehér-ember törvényét.

Közben a fedélzeten az egyik árbocrúd árnyékában étkezéshez terítettek. Mikor a kapitány szólította, Jeromos hozzája sietett és közte és Borckman között ült le az ebédhez. Meg is kapta a maga részét bőven, a kapitánytól. Így hát hozzá húzódott közelebb. Különben is szeretet kezdett benne iránta derengeni. Most meg különösen örült, mert először történt, hogy az asztalnál adott neki enni. Eddig külön evett. Többnyire zabkását, melyet Van Horn kapitány megöntözött konzerv-lével és megédesített egy kanál cukorral. Am ezúttal egyéb jó falatokat is adott neki. Jeromos olyan boldog volt, hogy el is ugatta magát. Ez az ugatás új eszmét ébresztett a kapitány fejé-

ben. Elhatározta, hogy a kutyát megtanítja érzéseinek és gondolatainak kifejezésére, vagyis megtanítja »beszélni«. S azonnal hozzáfogott a munkához.

Öt perc múlva Jeromos már megtanulta, hogy csendesen beszéljen: ne ugasson többet egyetlen csendes, lágy, óraütéshez hasonló szótagnál. Ugyancsak ebben az első öt percben megtanulta, hogy az »ülj le« lényegesen különbözik attól, hogy »feküdj le«. Megtanulta, hogy mikor beszél, akkor le kell ülnie, hogy beszédközben nem szabad ugrálnia, az ülőhelyében meg sem szabad moccannia és várnia kell, míg a kért ennivalót megkapja.

Ezenkívül a szókincse három új szóval gazdagodott. Ettől az időtől kezdve az a kifejezés, hogy »beszélj«, mindörökké a beszédet jelentette a számára és az a kifejezés, hogy »ülj le«, ezentúl mindig a leülést juttatta az eszébe, sohasem a lefekvést. Szókincsének harmadik szaporodása ez a szó volt: »Kapitány«. Ezzel a névvel hallotta szólítani Van Hornt a matróz részéről. És mint ahogy tudta, hogy ha egy emberi lény azt mondja: »Mihály«, az testvérére, Mihályra vonatkozik és sem órá, sem Brigittára, sem Terentiusra, éppen így tudta most, hogy vizenúszó új világának kétlábú fehér gazdáját Kapitánynak hívják.

Van Horn végül így összegezte ítéletét a matróz előtt:

— Ez nemcsak egyszerűen kutya. A barna szeme mögött egész határozottan emberi agy is van elég. Hat hónapos az egész állat. Egy féléves csecsemő, aki öt perc alatt képes lenne megtanulni, amit most ez a kutya megtanult, világ csodája volna. A teremtésit neki, a kutya esze mégis csak hasonlít az ember eszéhez. Ha úgy cselekszi a dolgokat, mint az ember, akkor következésképpen úgy is tud gondolkozni, mint az ember.

IV. FEJEZET.

A kis hajószobákhoz, a kabinsorhoz vezető lépcsőt meredek foksor helyettesítette. Ezen vitte le a kapitány Jeromost az étkezés befejezése után. Hosszú helyiségbe jutottak, amelynek egyes részei az Arangi egész hosszúságán végigterjedtek, kezdve egy pici szobán és végezve a négerrek helyén. Itt terült el a fedélköz, ahol a hajó legénysége lakott. És ettől egy deszkafallal elválasztva terült el a pici szoba, amelyet Van Horn és Borckman osztottak meg, míg a lakható helyek többi részét a haza-

térő néger munkások foglalták el. Rendetlenül elszórva feküdtek mindenfelé a padlón és azon a hosszú, alacsony lócán, amely az egész helyiség minden oldalán körülfutott.

A kis kajütben a kapitány egy párnát gyömöszölt a földön a sarokba és nem volt nehéz megértetnie Jeromosmal, hogy ez lesz az ágya. Viszont Jeromosnak sem esett nehezére, hogy jól lévén lakva és fáradt lévén ennyi izgalomtól, azonnal elaludjék.

Egy órával később Borekman belépése ébresztette fel. Mikor megbillentette a farkát és a szemével nyájasan rámosolygott, a matróz rákiáltott és haragosan mondott valamit. Jeromos megszüntette a nyájasságot és csendesen figyelve nyugton maradt. A matróz azért jött, hogy igyék egyet. Őszintén szólva, Van Horn készletéből lopta az italt. Ezt Jeromos nem tudta. Az ültetvényen gyakran látta, hogy a fehéremberek isznak. De most abban a módban, ahogy Borekman elvette az italt, volt valami különös. Jeromos homályosan érezte, hogy a dolog körül valami nincsen rendben. Hogy mi nincs rendben, azt nem tudta, csak érezte, hogy a dolog görbe és gyanakodva figyelte.

Miután a matróz kiment, Jeromos megint elaludt volna, de a gondatlanul nyitvafelejtett ajtó lármásan kicsapódott.

Erre futólag körülnézett a szobában és kisétált a folyosóra. Mindenütt négerek heverték, de Jeromos, aki ezt kapitánya iránt való kötelességének érezte, bátran kezdte valamennyit külön-külön megszaglászni. Mikor megszaglászta őket, azok haragos és morgó fenyegetéseket hallattak. Jeromos nem ijedt meg és óvatosan folytatta vizsgálódásait.

De a másik, szomszédos helyiségbe vezető, ajtó nélküli bejáratnál egyszer csak gyanút hozott feléje a légvonat és ő merészen követni kezdte azt az új szagot, amely az orrát megütötte. Az alacsony, sötét helyiségben egy idegen valakit talált, akit eddig még nem szagolt meg. Egy szál ingben, azon a durva zsákvászonon, amit egy nagy rakás dohányos skatulyára és lisztet tartalmazó ötvenfontos pléhládákra borítottak, egy fiatal négerlány feküdt ott.

Volt valami rejtőző és leskelődő érzés a levegőben, ami Jeromos ösztönét nem kerülte el. Régóta tudta már, hogy nem jelent jót, ha egy néger leleselkedik vagy rejtőzködik. A lány sírásba tört ki, mikor Jeromos fennen ugatni kezdett és ráugrott. Bár a kutya fogai megkarcol-

ták meztelen karját, a lány nem ütött rá. Nem is siránkozott többet. Összegubbaszkodott, reszketett és nem védkezett. A kutya nem eresztette el azt a fogást, amit a vékony ingen a fogai nyertek, hanem ingénél fogva húzni és rázni kezdte a lányt, közben pedig lármázott és szitkozódott és képtelen lármát csapott, hogy a kapitányt vagy a matrózt idehívja.

A küzdelem folyamán a lány elvesztette egyensúlyát a skatulyák és ládák tetején. Az egész halom összeomlott. Ettől Jeromos még nagyobb lármában tört ki, a feketék pedig, bekukucsálva a maguk terméből, kegyetlen gyönyörűséggel kacagtak.

Mikor a kapitány megjött, Jeromos csóválni kezdte farka csonkját és hátracsapott fülekkel még jobban rázta és rángatta a lány ingének hitvány vásznát. Dícséretet várt azért, amit tett, de mikor a kapitány mindössze felszólította, hogy hagyja békén a lányt, azzal a megállapítással engedelmeskedett, hogy ez a rejtőzködő és halálra rémült teremtés valahogyan különbözik minden más rejtőzködő lénytől és másképpen is kell vele bánni.

A lány csakugyan halálra volt rémülve, ami, amint az mingyárt kitűnik, nem is volt csoda. Nagy gond volt ez a lány a Von Horn nyakán, aki igyekezett ettől a gondtól megszabadulni, de úgy, hogy a lánynak azért ne kelljen meghalnia. Ő maga éppen a haláltól mentette meg a lányt, mikor egy kövér disznóért megvásárolta.

A dolog úgy történt, hogy Van Horn a Balebuli folyó partján egy gyászos menetet pillantott meg. A lányt vitték, hogy egy üstben főzzék meg. Mert beteg volt és nem tudták semmi hasznát venni.

Van Horn kapitány szóbaereszkedett a feketékkel és megtudta tőlük, hogy meg akarják főzni. Az volt a szándékuk, hogy néhány barátjukat is meghívják a lakomára.

Félórai alkudozás után, mialatt Van Horn csökönyösen hangoztatta a zsákmány hitványságát, végül vásárolt egy hizott disznót öt dollárért és a disznót kicserélte a lányra.

Ekkor kezdődtek meg Van Horn igazi bajai a lánnyal. Nem tudott tőle szabadulni. Malaita benszülötteit sokkal jobban ismerte, semhogy a szigeten akárhol átadta volna nekik a lányt. És mivel Van Horn kapitány nem tudott találkozni a Nyugati Kereszt nevű hittérítő briggel, ahol a lányt nem ették volna meg, kénytelen volt ott tartani az Arangi szükös helyiségeiben addig a kétséges jöven-

dőig, mikor majd egyszer módjában lesz a hittérítőknek átadni.

A lány azonban egyáltalában nem mutatkozott hálásnak. Még pedig azért nem, mert együgyűségében nem értette meg, hogy mit köszönhet a kapitánynak. Azt hitte, hogy sorsában alapjában nem történt változás. Mindössze annyi, hogy a feketék helyett, most már az Arangi fehér gazdája fogja megenni. Bizonyára csak arra vár, hogy meghízzék. Ezért aztán csak annyit evett a lány, hogy életben maradjon. Éjjel-nappal rettegett.

Ilyen szálnalmas állapotban bukkant rá Jeromos. Miután a kapitány felszólítására elengedte a lányt és gazdája visszavitte a fedélzetre, ott megint valami újat fedezett fel: szárazföldet. Az orra égnek fordult és úgy szaglászta szélmentében a levegő áramlását, amely híreket hozott neki, és amelybe olyan arkifejezéssel dugta az orrát, mint ahogy az emberi lények az ujságot szokták olvasni. A szél a tengerpart sós ízét hozta neki, a mangrove-mocsarak alacsony vízállású nyirkos iszapszagát, a forró-égövi növényzet fűszeres illatait és a kormos tűzhelyek gyenge, nagyon gyenge, alig érezhető füstjének savanyú csípését.

A szél, amely az Arangit egyenesen a Malaita szigetének e kiugró pontja felé haladó áramlatba hajtotta eddig, most elállott. Ezt a szélesendét arra használta fel a kapitány, hogy legénységét a fegyverek használatára oktassa. Fadarabokat, üvegeket és üres dobozokat hajigált a tengerbe, azután tüzeltetett rájuk. A nyolc néger matróz örült ennek a mulatságnak, de örült neki Jeromos is. Mikor a puskák ropogtak, izgatottan ugatott elragadtatásában. A hazautazó néger munkások pedig a kilőtt hüvelyekre vetették magukat. Ezeket az üres patrónokat nagyon értékes tárgyaknak tartották. Még amúgy melegében beledugták őket fülük üres nyílásába. Nagyon sok ilyen lyuk volt fülüknek cimpáján. A nagyobbakba cserépipákat, dohányrudakat és gyufaskatulyákat helyeztek el.

A legénység különben nem tudott valami nagyon jól célbalőni, de Van Horn azzal vigasztalta magát, hogy az őserdei bennszülöttek és a vizinégerek, akikkel baja támadhat, még rosszabbul céloznak. De azt már restelte, hogy fehér matrózának, Borckmannnak, revolvere az első lövésnél csütörtököt mondott. Meg is intette hanyagságáért, hogy nem tisztogatja és nem olajozza eléggé a fegyvert. Azonkívül azt a jelentőséges kérdést is intézte Borckman-

hez, mennyit ivott és hogy nem az ital-e az oka annak, hogy a szokottnál rosszabb a találata. Boreckman erre elmagyarázta, hogy lázrohama van. Van Horn kétségeskedve megadta magát, de pár perc múlva, mikor Jeromost tartva a karjában, ott áldogált az árnyékos árboe mögött, Jeromosnak részletesen megmondotta a véleményét.

— A pálinka az ő baja, mondhatom neked. Ezért kell nekem elvégeznem a magam munkáján felül még az ő munkájának a felét is. Ő azt mondja, hogy a láz. Ne higgy neki, Jeromoskám. A pálinka, semmi más, csakis a pálinka. Ha józan, akkor nagyon jó tengerész, tudod. De ha bepálinkázott, akkor a feje kótyagos lesz, tisztára megbolondul, teljesen meg van keveredve az esze és a legnagyobb vihart is horkolva volna képes túrni, csak hogy alhasson egy kicsit. Látod, Jeromos, te csak most kezdesz járni a nagyvilágban ezen a négy puha lábodon, fogadd meg egy okos embernek a tanácsát és ne szokjál rá az italra. Hidd el, fiam, amit apád mond: az ital nem használt még senkinek semmit.

Ezekután otthagya Jeromost a fedélzeten, lement a kis kajütbe és egy nagyot húzott ugyanabból a pálinkásüvegből, amelyet Boreckman szokott megdézsmálni.

Jeromos pedig a vadkutyát kereste, mert már megszokta, hogy amikor csak lehet, megtámadja vagy legalább is incselkedjék vele.

Estefelé, miután a vadkutyát újabb leckében részesítette, a kapitányt ott találta a fedélzeten. Hátát az alacsony korlátnak támasztva üldögélt és kibámult a tengerre. Jeromos rányugtatta az állát Kapitány térdére és hosszasán, komolyan az arcába nézett. Most vette csak észre kedves állatját. Hirtelen elnevette magát és egy csomóba fogta Jeromos fejének és pofájának féloldalán a bőrt. Azután rázogatni kezdte előre és hátra. Jeromos egészen mámoros lett a boldogságtól. Mert tudta, hogy ennek a rázásnak gorombaságában sem harag, sem veszedelem nincsen és hogy ez a játéknak az a faja, amelyet ő és Mihály szívesen játszottak. Alkalmilag Brigittával is szokott így játszani. Nagyon ritka alkalmakkor még az is megtörtént, hogy Haggin úr maga is barátságosan megázogatta. Mindez beszéd volt Jeromos számára, félreérthetetlen beszéd.

Mikor a rázogatás egyre gorombább lett, Jeromos elővette legdühösebb morgását, amely abban a mértékben nőtt még dühösebbé, ahogyan a rázás ereje is egyre erősebb

lett. De ez is csak játék volt: fájdalmat akart elhíttetni azzal, aki játékból szeret fájdalmat okozni. Jeromos jól belefeküdt a markolásba és cibálta a fejét, legalább annyira próbálván kifeszíteni bőrének megmarkolt részét, hogy egy kis harapáshoz is jusson.

Mikor Kapitány hirtelen taszítással eleresztette, Jeromos harapásranyitott szájjal, dühös morgással ugrott vissza hozzá, hogy Kapitány megint megmarkolhassa és tovább rázogassa. A játék Jeromos egyre növekvő izgatottságára tovább folytatódott. Egyszer fürgébb is volt Kapitánynál, és a játékos kezét a fogai közé kapta. De a fogait nem szorította össze.

Ebben a pillanatban a Kapitány egyetlenegy szót mondott ki, a Jeromos nevét. Ebben a szóban benne volt a tilalom és vezényszó minden parancsa és a szeretet csendes figyelmeztetése.

Jeromos érezte mindezt és azonnal magához tért. Egy pillanat alatt rendben volt megint, csupa alázatosság volt, két fülét bocsánatkérő esdekléssel csapta hátra és a szíve meleg szeretettel dobogott. A következő pillanatban már ott volt Kapitány karjai között, arca Kapitány arcát érintette, nyelve azzal a sóvárgással csapott ki újra és újra a szájából, mellyel a beszéd tehetségétől megfosztott kutya érzéseit szeretné megértetni.

— A teremtésit neki, — morogta hizelgően Van Horn kapitány — csupa értelem vagy te kutya, az egész mivoltod egy nagy arany szív, amire ez az aranyos bunda van körülcavarva. A teremtésit, te Jeromos, arany vagy te, tiszta arany, kívül-belül, aranybányában sem találni ilyen kincset, mint amilyen kutya te vagy. Aranyból van a szíved, te aranykutya, légy jó hozzám és szeres engem mindig, mint amilyen jó én leszek hozzád és mint ahogy én foglak szeretni, míg a világ világ lesz.

V. FEJEZET.

Az Arangi a hirtelen beálló forró-égövi éjszakában felváltva hol szélcsendben siklott, hol hirtelen levegőrohamok szárnya alatt bukdácsolt előre Malaita emberevő szigete felé.

Nyolctól tizenkettőig a fehér matróz tartotta az első őrséget. Van Horn kapitány, akit egy hirtelen felhőszakadás lekergetett a fedélzetről, magával vitte Jeromost

aludni a kis kajütbe. Jeromos fáradt volt élete e legizgalmasabb napjának százféle izgalmától.

Jeromos olyan egészségesen aludt, hogy mikor az eső elállott és párás, fojtó kemencévé változtatta a kajütöt, nem is vette észre, hogy Kapitány szinte fuldokolva a friss levegő után, csuromvizesre izzadt ruhában és ingben fel-tápáskodott, hóna alá csapta párnáját és takaróját és fel-ment a fedélzetre.

Jeromos csak akkor ébredt fel, mikor egy óriási sváb-bogár mászta meg a lábujjai közötti érzékeny és szőrtelen helyet. Felserkent és nagyot rúgott megcsiklandozott lábá-
val, aztán rábámult a svábbogárra, amely méltóságosan sétált tovább.

Ekkor hirtelen eszébe ötlött: hol van Kapitány? Tudta, hogy nincs a szobában, de azért felállt a hátsó lábaira és átfürkészte az alacsony fekvőhelyet, miközben okos kis orra reszkető gyönyörűséggel szuszogott ide-oda, megszagolván Kapitány nemrégii jelenlétét. És amitől az orra reszketett és szuszogott, ugyanattól csonka farka is hevesen ide-odamozgott.

De hát hol van Kapitány? Gondolat volt ez az agyá-
ban, éppen olyan éles és határozott, amilyen egy emberi agyban lett volna. És a gondolat ugyanígy cselekvést is szült. Az ajtó tárva-nyitva állott és Jeromos keresésére indult. Eljutott a fedélzetre vezető meredek létrához. Mi-
után többször visszabukott, végre fent volt. Addig járt-
kelt, szaglászott, míg végre ráakadt gazdjára. A fedélzet közepé táján ott feküdt a hátán, úgy be volt csavarva a takarójába, hogy csak a feje látszott ki és egészségesen aludt.

Jeromos mindenekelőtt boldogan megszaglásztta és boldogan csóválta a farkát. De Kapitány nem ébredt fel és Jeromos a vékonyan szitáló esőtől, amely szinte a har-
mathoz volt hasonló, összegörbedt és szorosan befurako-
dott abba a sarokba, amelyet Kapitány feje és válla alko-
tott. Ettől már nyilván felébredt Kapitány, mert csendes dédelgető hangon azt mondta, hogy »Jeromos«, ő pedig azzal válaszolt, hogy hideg, nyirkos orrocskáját odaértette a gazdája arcához. Kapitány mingyárt el is aludt. De Jeromos nem. Felemelte orrával a takaró szélét és addig kapaszkodott és furakodott Kapitány vállán keresztül, míg egészen benn nem volt a takaró alatt. Ettől megint felserkent Kapitány, félálomban megfogta a kutyát és segített neki elhelyezkedni.

Jeromos azonban még most sem volt kibékülve a helyzettel. Addig fészkelődött, amíg aztán végre ott feküdt Kapitány karjának öblében, fejét rányugtatta Kapitány vállára, aztán a megelégedés mély sóhajával ő is elaludt.

Akármilyen rendkívüli kölyökkutya is volt Jeromos, az ő tehetségének is voltak korlátai: sohasem tudta meg, hogy bársonyos testének puha, meleg érintésével milyen hatást gyakorol a nyers, viharedzett emberre. A kapitány azonban visszagondolt arra az évek előtti időre, amikor a saját édes gyereke feküdt alva a karjai között és olyan fájdalmasan emlékezett vissza, hogy teljesen felébredt és agyában égni kezdett a kínzó képek egész sora, legelőször is apró lánykájának a képe. A Salamon-szigeteken senki sem tudta, hogy ez az ember mit hordoz magában reggeltől estig, olykor estétől reggelig is. Pedig éppen ezek miatt a képek miatt jött a Salamon-szigetekre, azzal a hiú igyekezettel, hogy megszabaduljon tőlük.

A karjában tartott puha kölyökkutyától felsemkengett emlékezetével legelőször is kislányát látta és a kislány anyját, az apró hárlemi lakásban. Apró lakás volt, az igaz, de szorosán megtöltötte annak a három lénynek a boldogsága, akik ezt a lakást mennyországgá varázsolták.

Miután feltámadt előtte az a borzasztó kép, melytől sohasem tudott többé szabadulni... A hárlemi mentőkocsik parancsnoka volt... Egyszer sürgős segítségét kérték. Egy szekér elgázolt valakit. Ő maga mászott elsőnek a társzekér alá. Meggyújtotta villanyos zseblámpáját... Fénye két halott arcára esett. Az egyik felesége volt, a másik lánykája...

Ekkor indult el a tengerre... És kívülről senki sem tudta, hogy mért jár itt a Salamon-szigeteken, mért kapitánya az Aranginak, mért szállít négereket és kockáztatja fejét úgyszólván nap-nap után.

Miután a Kapitány lelakiseme előtt elvonult életének ez a legszörnyűbb jelenete — megint elaludt. És ha néha-néha felsemkenett kissé, gyönyörűséggel érezte a vállán Jeromos fejét. És mikor Jeromos, aki a meringei kikötőről, Haggin úrról, Brigittáról, Terentiusról és Mihályról álmodván, gyengén szűkölni kezdett, Van Horn felébredt, még szorosabban magához zárta a kutyát és álmittasan, de véstesen dörmögte:

— Azt a négert, aki hozzá mer nyúlni . . . ehez a kutyához...

Éjfélkor, mikor a matróz megérintette a vállát, az ébredés pillanatában, és az ébredést közvetlenül megelőző pillanatban, Van Horn jobbkezével a derekára övezett revolver után nyúlt és felmordult:

— Azt a négert, aki hozzá mer nyúlni ehhez a kutyához....

Kis vártatva mind a két férfi a szél irányában nézett előre és a látóhatáron meredeken felbukkanó földrészt szemléltek.

— Valószínűleg Kopo Point lesz az ott előttünk — magyarázta Boreckmann — a hajó nem haladt többet tíz mérföldnél és semmi állandó szélre nincs kilátásunk.

— Odafenn gyülekezik jócskán, csak essen is le, — mondta Van Horn, mikor mind a ketten az ég felé fordultak arcukkal és a gomolygó felhőket kezdték nézni, amelyek a homályos csillagok között foszladoztak.

Alig hozta fel a matróz a pokrócát, hogy lepihenjen a fedélzeten, csípős, erős szél indult a szárazföld felől és kilenc csomónyi sebességgel kergette az Arangit a síma vizen keresztül. Jeromos egy darabig megpróbált Kapitánnyal együtt állni az őrségen, de hamarosan elvackolódott a földön és elszunnyadt, testével félig a pallón, félig Kapitány meztelen lábán.

Mikor Kapitány odavitte a takaróhoz és belepakolta, Jeromos gyorsan megint elaludt. Azonban ugyanilyen gyorsan felébredt megint, kikecmergett a párnából és ő is le s fel kezdett járkálni a fedélzeten, ahogyan Kapitány járkált le s fel. Ekkor újabb lecke kezdődött és Jeromos öt perc alatt megtanulta Kapitánynak azt az akaratát, hogy ő a takaróban maradjon, hogy minden rendben van és hogy Kapitány egész idő alatt le s fel fog járkálni és ott fog maradni a közelében.

Négy órakor a matróz vette át az őrséget.

Jeromos arra ébredt fel, hogy Kapitány bemászik a takaró alá. Ő tehát, mintha ez már régóta kifejlődött szokás lett volna, befurakodott Kapitány karja és oldala közé és miután boldog szusszantással megszagolta és hideg kis nyelvvel megcsókolta Kapitánynak dédelgetően hozzányomott arcát, mingyárt el is aludt.

Egy félórával később a világ hirtelen mintha elérkezett volna az ítélet napjához. Arra serkent fel, hogy Kapitány lóhalálában felugrott és ugrásától a takaró egyik oldalra, Jeromos a másik oldalra esett. Az Arangi fedélzete szinte függőleges fallá változott, amelyen Jeromos

siklani kezdett a bömbölő sötétségen keresztül. Minden kötél és csarnak nyikorgott és recsegett abban az ellenállásban, amelyet a szél megvadult súlya ellen fejtett ki. Jeromost, ki egyre csúszott lefelé, előntötte a korlátan átsapó óceánnak a vize. A következő pillanatban a szél-roham elült, az Arangi visszabillent vízszintes helyzetébe és Jeromos boldogan ügetett gazdájához. Hisz esésének szörnyű pillanataiban is csak rágondolt. Úgy sóvárgott utána, mint az anya elveszett csecsemője után.

Mikor a Kapitány meztelen lábszárán megérezte Jeromos hűvös orrát, mikor meghallotta örvendező szaglászását, lehajolt hozzá és megcirógatta, majd hirtelen felkapta, nyers sietséggel belecsavarta a takaróba, aztán letette a középárbochoz kötözött két yam-zsák közötti nyílásba. Aztán még egyet gondolt és egy zsinórral jól összekötözte a takarót, úgy hogy Jeromos ezek után mintegy zsákba volt varrva.

Alig készült el ezzel Van Horn, mikor az árboc recsenve hajlott oldalra a feje fölött, a fővásznak hirtelenül megtelve, mennydörögni kezdtek, a nagy fővitorla átfordult és olyan szorosan megfeszítette a csiga kötélszerkezetét, hogy a recsenés megrázta az egész hajót és hevesen balfelé billentette.

Jeromos először Kapitány hangját hallotta, aztán a matrózét:

— Vigyázzatok ott! Eldobni azt a kötelet! Majd én vigyázok a csigára! Betu! Te gyorsan dolgoz ott csiga kötél vele! Renga! Te elereszt húzókötel!

Ekkor Van Hornt lesöpörte a lábáról néhány munkáslegény testének lavinája, akiket már az első szélroham egymás hegyére-hátára borított a fedélzeten. A vergődő tömeg, amelynek ő is része volt, lesiklott a baloldali korlát szögesdrótjáiig, amely a víz alá merült.

Jeromos biztonságban volt a maga vackában és nem gurult tova. De mikor hallotta, hogy Kapitány vezényszavai abbamaradnak és pár pillanat múlva hallotta, hogyan káromkodik Kapitány a szögesdrótnál, élesen vonítani kezdett és örült igyekezettel feszegette és kaparta a takarót, hogy kijusson belőle. Kapitánnyal történt valami. Ezt tudta. Egyebet nem is tudott, mert a pusztuló világ zürzavarában a maga személyéről nem volt semmi gondolata.

De a vonítást abbahagyta, hogy egy új zajra figyeljen: mennydörgő vászoncsattogásra, melyet kiáltások és ordítá-

sok kísérték. Érezte, még pedig helytelenül érezte, hogy ez rosszat jelent. Nem tudta, hogy ezt a zajt a fővitorla okozza, amelyet Kapitány alacsonyabbra eresztett, még pedig úgy, hogy a nagy sietségben késével elmetszette a csiga kötélszerkezetét.

Ahogy nőtt a pokoli zürzavar, Jeromos maga is egyre jobban vonított, míg egyszer csak a takarón kívül egy kéz tapogatását érezte. Elcsendesedett és szaglászni kezdett. Nem, ez nem volt Kapitány. Még egyszer szaglászott és megismerte a kéz gazdáját. Lerumi volt, az a fekete, aki csak nemrégén rúgott bele és akinek ő ezért ugyan-csak jól belekapott a bokájába.

A zsinór engedett és Lerumi ujjai kutatni kezdték őt a takaró belsejében. Jeromos dühödten viacsorgott. Nem volt ez egyéb, mint szentségtörés. Korán megtanulta a törvényt, hogy négernek nem szabad a fehérember kutyájához nyulni. És ime, mégis Lerumi, ez a csupa gonoszság, meg merészelte őt érinteni ebben a pillanatban, amikor recseg és ropog körülöttük az egész világ.

És mikor az ujjak megérintették, a fogai rázárultak ezekre az ujjakra. De a következő pillanatban a néger szabad keze olyan erővel rántotta el őt, hogy összeszorított fogai az ujjak húsán és bőrén végigszántva, lesiklottak a megharapott kézről.

És Jeromost, aki őrjöngve dühöngött, a kéz megragadta a nyakánál, félig megfojtotta és a levegőbe röpítette. Jeromos még röptében is hangosan hörögte a dühét. Beleesett a tengerbe, elmerült, egy korty sósvizet szívott be a tüdejébe és görcsösen rug-kapálva, de úszva a felszínre került. Az úzás azok közé a dolgok közé tartozott, amelyekről soha nem gondolkozott. Úszni nem tanult soha, mint ahogy nem tanult soha lélekzetet venni. Arra, hogy járni megtanuljon, még biztatásra is volt szüksége, de mikor úszni kellett, ez magától értetődő dolog volt a számára.

A szél üvöltött körülötte. A röpködő hab, amelyet a szél ereje csapott fel, megtöltötte a száját és az orrlyukait csípő fájdalommal és vakítóan csapott bele a szemébe is. Vadul igyekezővén lélekzethez jutni, de nem lévén tisztában a tengeri dolgokkal, magasan a levegőbe emelte a pofáját a fojtó nedvességből. Ennek az lett a vége, hogy mivel kikerült a vízszintes helyzetből, a vizet taposó lábai nem tartották fent tovább: függőlegesen a víz alá merült. Aztán kibukkant megint és még több sósvizet

nyelve, küszködött tovább. De most már anélkül, hogy gondolkozott volna erről, kiegyenesedett a vízben és úgy úszott tovább, hogy megtartotta teste kiegyenesedett helyzetét.

A sötétségen át, ahogy a szél elhalt, hallotta a félig leeresztett fővitorla csapkodását, a legénység éles ordításait, Borekman káromkodását és Kapitány kiabálásának mindenén uralkodó hangját:

— Fogd meg, te legény! Átdobni! Te erős nagyon lehúz! Fővitorla kötél behúz két cölöp! Ugorj!

VI. FEJEZET.

Kapitány hangját megismervén, Jeromos sóváran és vágyakozóan vonított, azonban, amint az Arangi eltávolodott tőle, hamar elhalt minden zaj. És ekkor a sötétség magányában, himbáló felszínén annak a víznek, amelyben most újabb örök ellenséget ismert meg, elkezdett szűkölni és panaszosan sírni, mint az elvesztett gyerek.

Nem tudta ugyan, mi a halál, de azért homályosan sejtette és félt tőle.

Mint ahogy egy ember vergődik lidércnyomása kínjaiban, úgy vergődött Jeromos a háborgó, sósvízzel fojtogató tengeren, úgy panaszkodott és sírt szegény elvesztett gyerek, elvesztett kiskutya, amely mindössze egy félesztendeje élt az örömmel és szenvedéssel hangos világon. Kapitányt akarta. Kapitány volt számára a legfőbb úr, minden.

Az Arangi fedélzetén, amelyet a fővitorla leeresztése nagyon megkönnyebbitett, mihelyt a szél vadsága szűnt és a forróégövi eső felhőszakadása megkezdődött: Van Horn és Borekman egymást kémlték a sötétségben.

— Kettős roham volt, — mondta Van Horn — jobbról is, balról is megcsapott bennünket.

— Nyilván félig elmorzsolódott, — felelt a matróz — mielőtt ráncsapott.

— A másik felével pedig visszatartotta az esőt... — mondta Van Horn, de hirtelen káromkodva szakította félbe magát — ...mit te csinál ott, hé, ott a kormánynál?

Tudniillik a kis kétárbocos az egyik vitorlája alatt, amely most éppen üres volt, belefordult a szélbe, hátsó vitorlája megüresedett és alkalmat adott az elővitorlának, hogy megteljenek a másik oldalon. És az Arangi

elkezdett hátrálni körülbelül ugyanazon az úton, amelyet imént tett meg. Következésképen a vízen hanykolódó Jeromos felé haladt. Azt a mérleget, amelyen élete ingadozott, így billentette a javára egy néger kormányos baklövése.

Van Horn megtartotta az Arangit az új irányon, meghagyta Brockmannek, hogy szedje rendbe a fedélzetén heverő rendetlen köteleket, ő maga pedig a szakadó esőben elkezdte összefonni a csigaköteleket, amelyeket elmetesztett. Mikor az eső szünni kezdett, úgyhogy nem verte már olyan hangosan a fedélzetet, egyszer csak valami zaj keltette fel a figyelmét, amely a nyílt tengerről érkezett feléje. Egy pillanatra abbahagyta a munkát, hogy hallgatódzzék és mikor megismerte Jeromos sírását, izgatottan felugrott.

— A kutya a tengerbe esett! — kiáltotta Borckmannek. A következő pillanatban megadta az utasításokat, melyek az Arangit a hang irányába terelték. De mert tudta, hogy a szél és a tengeri áramlat gyorsan eltávolíthatja az úszó kutyától, maga mellé kiáltotta Borckmant, hogy eresztesse le a mentőcsónakot, ő maga pedig leszaladt szobájába a villamos zseblámpáért és a csónakdelejtűért.

Mire Van Horn visszaérkezett a fedélzetre, a matróz már leeresztette a csónakot. Van Horn ügyet sem vetett a szögesdrótra, a legénység közül egyik embert a másik után emelte át a korláton és ugratta le evickélve a csónakba, végül átugorva egy tönkön, maga is leugrott utolsó csónak és közben, mialatt a hurkokat eloldozták, még felkiabálta utolsó utasításait:

— Tartson mozgó világosságot a fedélzeten, Borckman! A hajó maradjon irányban. A fővitorlát ne húzza feljebb. Tisztítsa meg a fedélzetet és az őrcsigát kötözze a főcölöpre!

Azzal megragadta a kormányzólapátot és elkezdte biztatni a legényeket:

— Vasi-vasi, jó legények, vasi-vasi!

Olykor szünetet parancsolt az evezősöknek, hogy hallgatódzzék és Jeromos után kiabáljon. Körben evezette őket, aztán előre és hátra, szél alatt és szél ellen, a tengernek azon a foltján, ahol becslése szerint a kutyának lenni kellett.

— Most fül tettek nagyon idehallgat, — szólt oda az

első legénynek — ha egyik legény meghall kis kutya sírás övé, én legény ad öt rőf vászon, kétszer tíz rúd dohány.

Egy félóra múlva már »kétszer tíz rőf vásznat« és »tízszor tíz rúd dohányt« ígért annak a legénynek, aki először hallja meg »kiskutya sírás övé«.

Jeromos már nagyon rossz állapotban volt. Nem szokta meg az úszást, nagyon kínozza a sósvíz, amelyik nyitott száján folyton becsapott, és ereje kezdte már elhagyni, mikor meghallotta azt a ritmikus zajt, amelyet az evezők nyele a villákban okozott és a maga vonításának örömét megkettőzte a Kapitány hangjából hallott öröm. Kapitány ugyanis folyton-folyvást biztatta őt, csak közben szólt oda egy-egy serkentő mondatot az evezősöknek:

— Jól van, Jeromos, jól van, öreg! Jól van Jeromos! Jól van... Vasi-vasi, legények!... Jövök. Jeromoskám, jövök. Tartsd magad, öreg. Bírd még egy kicsit... Vasi-vasi, mint az örült!... Itt vagyunk, Jeromoskám, tartsd magad. Ne félj, öreg, mingyárt odaérünk. Csak még egy kicsit... Vasi-vasi, legények, nagyon sok!

És ekkor Jeromos boldogító hirtelenséggel megpillantotta maga fölött a homályból felmerülő csónakot, szemébe vakítóan csapott a zseblámpa teljes erejű fénysugara és boldog vonítása közben is érezte és megismerte Kapitány kezét, amely megragadta a nyaka irhájánál és felemelte a levegőbe.

Csuromvizesen, csapzottan került Kapitány esőverte mellére, a farka örülten csóválva csapkodta Kapitány ölelő karját, teste vonaglott, nyelve örülten nyaldosta össze-vissza Kapitány állát és száját és arcát és orrát. És Kapitánynak eszébe sem jutott, hogy ő maga is csupa víz és hogy éppen a visszaeső malária-láz első rohama vesz erőt rajta a nedvességtől és az izgalomtól. Csak azt tudta, hogy a kölyökkutya, amelyet előző nap kapott, ott van biztonságban a karjai között.

Mialatt a legények nekifeküdtek az evezőknek, ő a könyöke és az oldala közé fogta a kormánylapátot, hogy Jeromost tovább is a karjai között tarthassa.

— Te kis gazember, — mondta neki gögicsélő hangon és mondogatta neki ismét és ismét — ó te kis gazember.

Jeromos pedig nyelve csókjaival válaszolt és úgy nyöszörgött és sírt, mint az elveszett gyerek, mikor megtalálták.

Mikor megint a fedélzetre kerültek, Van Horn elmondta okoskodását a matrónának:

— Ez a kutya nem sétált le csak úgy egyszerűen a fedélzetről. Nem is a víz mosta bele a tengerbe. Jó szorosán bekötöttem egy zsinórral a takaróba.

És odalépett a hajó legénységének és a hatvan főnyi visszatérő munkáscsoportnak a kellős közepébe, akik mind ott állottak a fedélzeten és a kézilámpájával rávilágított a takaróra, amely még mindig ott feküdt a yam-zsákokon.

— Itt a bizonyíték. A zsinór el van vágva. A csomó még rajta is van. Már most melyik néger felel ezért?

Körben végigtekintett a sötét arcokon, végigvilágította őket és szemében akkora volt a vád és a harag, hogy a feketék szeme mind a földre szegeződött vagy elfordult tőle.

— Csak legalább tudna ez a kutya beszélni, — mondta bosszúsán — majd ő megmondaná, melyik volt.

Hirtelen lehajolt Jeromoshoz, aki a lehető legszorosabban odaállt a lába mellé, olyan szorosán, hogy nedves mancsai Kapitány meztelen lábafején nyugodtak.

— Te ismered, Jeromos, te tudod, melyik fekete volt — mondta gyors és izgatott szavakkal, kezével pedig kérdő kört írt le a feketék felé.

Jeromos abban a pillanatban tele lett étellel, elkezdett ugrándozni és a mohóság rövid ugatásait hallatta.

— Azt hiszem, a kutya nyomra tudna vezetni, — mondta Van Horn a matrónának — gyere, Jeromos, keresd meg, csípd meg, húzd le. Hol a néger, Jeromos? Keresd! Keresd!

Jeromos csak annyit tudott, hogy Kapitány akar valamit, meg kell keresnie valamit, amire Kapitánynak szüksége van és ő sóváran akart szolgálatára lenni. Egy darabig céltalanul és szolgálatkészen ugrándozott jobbra-balra, mialatt Kapitány biztató kiáltásai egyre növelték izgatottságát. Akkor egy gondolat csapta meg, még pedig igen tiszta és határozott gondolat. A legények csoportja utat nyitott neki, amint rohanva nyargalt végig az egész tatbalon a ládák szorosra rakott építményéhez. Ott bedugta az orrát abba a nyílásba, ahol a vadkutya bujdosott és elkezdett szimatolni: igen, a vadkutya bent volt. Nemcsak a szagát érezte meg, hanem fenyegető morgását is hallotta.

Kérdően nézett fel Kapitányra. Azt akarja Kapitány, hogy hajtsa meg a vadkuttyát? De Kapitány nevetett és a kezével gesztikulált neki, jelezvén, hogy nem ezt akarja tőle: valami mást kell keresnie, valami más helyen.

Elugrott tehát és tovább kezdett szimatolni más ilyen helyeken, ahol tapasztalata szerint svábbogarak és patkányok tartózkodhattak. De hamar derengeni kezdett előtte az is, hogy Kapitány nem ilyen dolgokra gondol. A szíve vadul vágyott szolgálni és minden világos szándék nélkül elkezdte szaglászni a fekete legények lábaszárát.

Most már Kapitány még élénkebben biztatta és serkentette. Jeromos szinte eszét vesztette. Tehát erről van szó! Meg kell állapítania a matrózok és a munkások személyazonosságát. Sietve végezte a feladatot, gyorsan ugrott egyik legénytől a másikhoz, míg végre Lerumihoz érkezett.

Most aztán elfelejtette, hogy Kapitány akar tőle valamit. Csak az járt az eszében, hogy ez az a Lerumi, aki megtörte a fehéremberek törvényét, mikor hozzányúlt, sőt ez az a Lerumi, aki kidobta a tengerbe.

Dühös kiáltással, fehér fogak villogásával és égnek borzolódó nyakszőrrel nekiugrott a feketének. Lerumi menekült a fedélzeten végig, Jeromos pedig a többi fekete kacagása közben üldözte. Ahogy az üldözés folyt a fedélzeten köröskörül, többízben szerét ejtette, hogy bele csapja fogait a repülő lábszárakba. Akkor Lerumi megkapta a vitorláról lelógó kötélzetet, felhúzódkodott és Jeromos tehetetlenül dühöngve ottmaradt alatta a fedélzeten.

A feketék erre óvatos távolságban körbe verődtek, a kör közepén pedig Jeromos mellett ott állott Van Horn. A kapitány a zseblámpával rávilágított a kötélzeten kapaszkodó feketére és meglátta a fekete ujjakon, amelyek Jeromos takarójába behatoltak volt, a sebek hosszú párhuzamos vonalait. Megmutatta ezeket a vonalakat Borckmannek, aki úgy állott a körön kívül, hogy egyik fekete se kerülhessen a háta mögé.

Kapitány fölvette Jeromost és csendesíteni igyekezett a haragját:

— Jól van, Jeromos. Jó kutya. Ráütötted a pecsétedet. Derék kutya vagy. Nagyszerű kutya vagy.

Aztán ismét Lerumihoz fordult, megvilágította a kötelek közt lógó feketét és a hangja rekedten és ridegen hangzott, amikor rákiáltott:

— Mi név tied legény?

— Enyém név Lerumi — volt a félénk, csipogó válasz.

— Te jön Pennduffryn belőle?

— Én jön Meringe belőle.

Van Horn kapitány mérlegelte egy kissé a dolgot, amíg karjai között dédelgette a kutyát. Elvégre ez egy hazatérő munkás. Egy, vagy legfeljebb két nap múlva úgyis partra teszi és megszabadul tőle.

— Szavamra, — kiáltotta — én rád haragszik. Én rád nagyon haragszik. Én rád haragszik nagyon sok. Miért te csinál szegény kis kutya enyém megy ki bele nagy víz?

Lerumi képtelen volt válaszolni. Tehetetlenül forgatta a szemét és magában már belenyugodott, hogy most meg fogják korbácsolni, mert régen megszerezte már azt a keserű tapasztalatot, hogy a fehér gazdák így szoktak intézkedni.

Van Horn kapitány megismételte a kérdést, a fekete pedig megint csak tehetetlenül forgatta a szemét.

— Én szeretne hát tied korbácsol nagyon, — kiabálta a kapitány, — te most idehallgat, én csinál neked nagy beszéd. Ha te szem tied egyszer merészel ránéz kutya enyém, én hát tied megkorbácsol és egész fedélzet téged néz. Ért?

— Én ért, — felelte panaszosan Lerumi és ezzel az ügy el volt intézve.

A munkások lementek aludni a kabinsorra. Borekman és a legénység felhúzta a főárbocot és útjára terelte az Arangit. És Kapitány, aki egy száraz takarót hozott alulról, lefeküdt aludni, vállán Jeromos feje pihent, karjai között Jeromos nyúlt el.

VII. FEJEZET.

Reggel hét órakor, mikor Kapitány kigöngyölte a takaróból és felkelt, Jeromos azzal ünnepelte meg az új nap felvirradtát, hogy visszakergette a vadkutyát a barlangba és kaján nevetésre indította a fedélzeten tartózkodó feketéket, mert morgásával és fogvicsorgatásával ötlépésnyi vad ugrásra készítette Lerumit, aki átengedte a küzdőteret a kutyának.

Jeromos megosztotta a kapitánnyal a reggelit. Van Horn ahelyett, hogy rendesen evett volna, belepakolt egy cigarettapapirosba ötven gram kinint és lenyelte egy korty kávéval. Közben panaszkodott a matrónnak, hogy jó volna jól betakaróznia és kiizzadni magából a lázrohámot. Didergett és a foga minduntalan vacogni kez-

dett, pedig az égő nap a fedélzet gerendáiból göndörödő gözökben húzta ki a nedvességet.

Kapitány lement. És nem vett tudomást Jeromosról, aki csendben trappolt utána, mígnem a lejáró nyílásához érték. Kapitány azért nem vett tudomást Jeromosról, mert dühöngött benne a láz, amely tépte a húsát, dideregtette a csontjait. És Jeromos tudta, hogy valami nincs rendben a Kapitánnyal.

Van Horn sietett ágyba kerülni. Leszállott a létra-szerű lejárón és Jeromos, aki tele volt sóvárgással, nagy önuralommal csendben maradt a létra tetejénél és azzái a reménnyel szemlélte gazdája leszállását, hogy mikor Kapitány leér a fenékre, úgysis felnyújtja majd érte a karját és leemeli. Azonban Kapitány sokkal lázasabb volt már, semhogy Jeromos eszébe juthatott volna. Messzire terpesztett karokkal egyensúlyozta magát, hogy tántorgásában el ne essék és betámolygott a kabinsoron a kis kajütbe.

Jeromos első ösztöne az volt, hogy lármát csapjon és kérje, hogy levigyék. De nem tette. Erőt vett magán, nem is tudta miért, csak valami ködös tudat derengett benne, hogy Kapitánynak Istent illető tiszteletet kell megadni és az idő most nem illendő ahoz, hogy ráerőszakolja magát Kapitányra. A szívét csak úgy szakgatta a vágyódás, de meg sem mukkant, csak ült ott a nyílásnál tovább nagysóvárogva és hallgatta Kapitány távolodó lépteinek gyenge nesztét.

De nem sokáig tudott magán uralkodni. Egy negyedóra múlva ellenállhatatlan, parancsoló érzés kelt benne, hogy leüljön, orrát az égnek szegje és hangot adjon szív-tépő fájdalmának. De ekkor hirtelen eszébe ötlött valami. Hogy hogyan ötlött eszébe, annak nincs magyarázata. Éppen így nem lehet megmagyarázni, hogy az ember ebédnél miért választ zöldborsót és miért utasítja vissza a zöldbabot, holott tegnap zöldbabot választott és a zöldborsót utasította vissza. És ha az ember nem tudja, hogy miért támad valamely gondolata és miért szánja magát erre vagy arra a cselekedetre, — hogyan tudhatná azt olyan kis kutya, mint Jeromos. A gondolat feltámadt benne és ő engedelmeskedett neki. Elindult a fedélzeten, hogy megkeresse a matrózt. A maga módján arra akarta kérni, hogy emelje le a meredek létrán. De Borekmannek nem volt szerető és megértő szíve. Egyszerűen rúgott egyet a lába előtt ugráló kutyán.

Jeromos bánatosan ügetett vissza a lejárához és sóvárogva nyújtotta a fejét a nyílás fölé abba az irányba, amelybe Kapitányt eltűnni látta. Valósággal marta az öntudatát és fájdalmasan izgatta az a vágy, hogy ott legyen Kapitány mellett, mert Kapitánnyal valami baj van, valami nincs rendben. Kívánta Kapitányt. Először is és világosan azért akart vele lenni, mert szerette, másodszor és homályosan azért, mert szolgálni akarta őt.

A lejáró tetejétől a kabinsor padlója több mint két méter mélyen feküdt. Ő csak néhány órával ezelőtt mászott fel a létra meredekén. Azonban jól tudta, hogy lemenni más, és lehetetlen. És végül mégis rászánta magát. Egyszerűen egyetlen nagyszerű és hősies ugrással levetette magát a nyíláson. Érezte, hogy nagy veszedelem érheti, de azért megtette. A nagy szeretet mindig képes arra, hogy önkockáztatásban és önfeláldozásban nyilatkozzék meg. Jeromos is csak szeretetből tudta megtenni ezt az ugrást.

Az oldalára és fejére zuhant. Az egyik ütéstől megállt benne a lélekzet, a másiktól elsötétült előtte a világ. De amint ott feküdt az oldalán és remegett, még öntudatlanságában is gyors, görcsös mozdulatokat tett a lába, mintha futna oda Kapitányhoz.

Négy teljes perc mult el, amíg visszatérő öntudata képessé tette Jeromost, hogy feltápáskodjék és szétterpesztett lábakkal és könnybenűszó szemekkel hozzáegyensúlyozza magát az Arangi ingásához. Támolyogva ment végig a kabinsoron, azután belépett a kajütbe, ahol Kapitány lázálomban feküdt hálólhelyén.

Jeromosnak sohasem volt maláriája. Nem értette a dolgot. De a szívében még nagyobb aggodalom kelt annak láttára, hogy Kapitánynak valami baja van. Kapitány nem ismerte fel őt még akkor sem, mikor odaugrott hozzá, átlépett a fekvő ember hevesen emelkedő mellén és lenyalta arcáról a láz csípős verejtékét. Nemcsak hogy nem ismerte meg, vadul csapkodó karjai még el is separték a kutyát. Jeromos egész súlyával nekivágódott a hálólhely falának.

Ez a gorombaság már nem a szeretet gorombasága volt. De viszont olyanféle gorombaság sem volt, amellyel Borekman rúgta félre az útból. Ez a gorombaság része volt a kapitány bajának. Jeromos nem gondolkozás útján jutott erre a végkövetkeztetésre. De pontosan úgy cselekedett, mintha az egészet végiggondolta volna.

Megült az egyik nyugtalanul csapkodó kar veszedelmes körén kívül és szívdobogva együtt kínlódott és szenvedett Kapitány minden bajával.

VIII. FEJEZET.

Egy félóra mulva Van Horn izzadása olyan bőséges lett, hogy elérte a legmagasabb pontot. Ez jelezte, hogy a maláriás roham megtört. Nagy testi megkönnyebbülést érzett, de roppant összetörtnek és gyengének érezte magát. Lerúgta a takarót és megismerte Jeromost, aztán üdítő természetes álomba merült.

Csak két óra mulva ébredt fel. Indult fel a fedélzetre. Magával vitte Jeromost is. Borckmant, ki megint ittas volt, leküldte hálófülkéjébe és ő foglalta el helyét.

Jeromos és Kapitány megosztották a hosszú délutáni őrseget.

Van Horn négy óraker egy pillantással megbecsülte a délutáni nap állását, megmérte az Arangi futásának gyorsaságát a közeli Su'u felé, aztán lement és szigorúan felébresztette a matrózt. Jeromos maga maradt a fedélzeten, míg mind a ketten visszajöttek.

Az Arangi hűvös szellőben feszülő vitorlakkal gyorsan közeledett a szárazföld felé. Jeromos kikukucsált a szögesdrót fölött és beleszimatolt a levegőbe. Kapitány ott állt mellette és vezényszavakat osztogatott a matróznak és a kormányosnak. A ládák rakását már kioldották és a legények elkezdték a ládáikat nyitogatni és zárogatni. Különös gyönyörűséget okozott nekik, hogy mindegyik ládának a fedelére belülről csengő volt erősítve. A csengő mindig megszólalt, mihelyt a fedelet felnyitották. Ennek a játékos berendezésnek úgy örültek, mint a gyerekek. Mindegyik újra és újra odament a ládák halmazához, hogy kinyissa a maga ládáját és megszólaltassa a csengőt.

A legények közül tizenötöt kellett Su'uban partra tenni. Ezek vad kézlóbálásokkal és kiáltásokkal kezdték felismerni és mutogatni a legpicibb részleteit annak az előttük kibukkanó helynek, amelyen kívül mást nem ismertek három évvel ezelőttig, mikor apjuk, bátyjaik és főnökeik a rabszolgaságra adták el őket.

A hosszú és keskeny kikötőhelyhez alig száz méter széles, keskeny csatorna vezetett. A partot mangroveerdők és a sűrű, forróégövi növények ezrei lepték el.

Házaknak, emberlakta helyeknek semmi nyoma nem volt sehol, pedig Van Horn, aki erősen figyelte a közvetlen közeli sűrű, sötét őserdőt, magától értetődő dologként tudta, hogy ebben a pillanatban az emberi szemek tízével, sőt talán százával figyelik őt.

— Szagold, Jeromos, szagold — biztatta a kutyát.

Jeromos nyakszőre az égnek állott. Megugatta a mangrove-erdőt, mert éles szaglásával megállapította, hogy ott négerrek leselkednek.

— Ha nekem olyan szaglásom volna, mint neki, — mondta a kapitány a matróznak — egészen bizonyos volnék benne, hogy sohasem veszem el a fejemet a nyakamról.

De Borckman nem felelt és komoran tett-vett a munkájával. A kikötőben gyenge volt a szél. Az Arangi lassan hatolt be és harminc fonálnyi vízben vetett horgonyt. A kikötő partjának lejtője olyan meredek volt, hogy az Arangi ezt a tekintélyes mélységű vizet alig érte el, már harminc méternyire bent volt a kétoldalról szegélyező mangrove-erdőkben.

Van Horn egyre csak aggodalmasan nézegetett a lombos partokra. Su'unak nagyon rossz volt a híre. Mióta a Hathaway Tündér nevű szkunert,* amely a queenslandi ültetvények számára toborzott munkásokat, elfoglalták a benszülöttek tizenöt évvel ezelőtt és minden matrózát lemészárolták, az Arangi kivételével nem akadt hajó, amely ki mert volna kötni Su'uban és a legtöbb fehér-ember elítélte Van Horn esztelen vakmerőségét.

Messze fenn a hegyekben, amelyek pár ezer méternyire emelkedtek a szélhajtotta fellegekig, itt is, ott is jelzőfüstök emelkedtek, amelyek a hajó jöttét hirdették. Távol és közel egyszerre ismeretes lett az Arangi megérkezése. És a közvetlen közeli őserdőből mégis csak a papagájok rikoltását és a kakadúk fecsegését lehetett hallani.

Az Arangiról leeresztették a csónakot, hat fekete matróz ült bele, majd belerakták a tizenöt Su'uba való legényt és a ládáikat. A csónak oldala mentén elhúzódo vitorlavászon alatt öt Lee-Enfield-fegyver feküdt. A fedélzeten egy fekete matróz puskával a kezében őrizte a többi fegyvert. Borckman felhozta a maga fegyverét, hogy rögtön kéznél legyen, ha szükség van rá. Van Horn fegyvere ott

* Két-, kivételesen háromárbcos vitorlás hajó.

feküdt a csónak farában, Van Horn maga is ott állott Tambi közelében, aki egy hosszú lapáttal kormányzott. Jeromos halkán sírni kezdett és a korlátot át Kapitány felé esengett, akinek megesett a szíve és beemelte a csónakba.

Maga a csónak volt a legveszedelmesebb hely. Hogy az Arangin maradt munkások fellázadnak, arra éppen ebben a pillanatban kevés volt a valószínűség. Somóba, No-olába, Langa-Langába és a távoli Maluba valók lévén, nagyon hasznos félelem élt bennük, hogyha elvesztik fehér gazdáik védelmét, felfalja őket Su'u népe, mint ahogy a su'ui legények féltek volna, hogy Somo, Langa-Langa vagy No-ola népe felfalja őket.

A csónak veszedelmes helyzetét még növelte, hogy nem volt mögötte fedező csónak. A nagy toborzó hajók rendszeres szokása az volt, hogy minden parti küldetésre két csónakot indítottak. Mialatt az egyik kikötött a parton, a másik nem messze ott vesztegelt, hogy fedezze a partraszállottak visszavonulását, ha bármilyen zavar történik. Az Arangi ahhoz is kicsi volt, hogy a fedélzeten egy csónakot el tudjon helyezni, kettőt pedig nem tudott felkötni az orrára. Van Horn tehát, mint legvakmerőbb munkástoborzó, egyszerűen nélkülözte ezt a fontos óvintézkedést.

Tambi a Van Horn halk vezényszavainak engedelmeskedve, a part mentén haladt tova. Ahol a mangroveerdő abbamaradt, a part meredekebb lett és a víz széléig egy csapott ösvény vezetett le, Van Horn elrendelte, hogy az evezősök menjenek kissé a part felé és húzzák be a lapátokat. Ezen a helyen magas pálmák és széleskoronájú fák emelkedtek az őserdő fölé és az ösvény olyan benyomást tett, mintha egy alagút bejárata volna a tropikus növényzet sűrű zöld falába.

Van Horn, aki az élet valami jelét kutatta pillantásával a parton, szivarra gyújtott és egyik kezével vászonba burkolt csípőjére tapintott, hogy megbizonyosodjék, ott van-e a ruhája és teste közé dugott dinamitos vetőrúd. Az égő szivar arra való volt, hogy mikor szükség lesz rá, meggyujtsa vele a dinamit kanócat. Ez a kanóc, amelynek ki volt hegyezve a vége, hogy alkalmasan bele lehessen illeszteni egy gyujtószál letörött fejét, olyan rövid volt, hogy attól a pillanattól kezdve, amíg a kezelője hozzáért az égő szivarral, a robbanás pillanatáig nem telhetett el több három másodpercnél. Van Hornnak tehát

józan fejfel kellett dolgozni, ha a szüksége felmerült. Három másodperc alatt meg kellett gyujtania a kanócot és az illető célra irányozva, odavetni a meglóbált rudat. Most azonban nem gondolta, hogy szüksége lesz rá. Csak éppen elővigyázatosságból tartotta készen.

Elmult öt perc, de a part csöndje változatlanul mély maradt. Jeromos megszagolta Kapitány meztelen láb-szárát, mintegy biztosítandó a gazdáját, hogy ő ott van mellette, akármi fenyegeti is a szárazföld ellenséges csend-jéből. Aztán felágaskodott első lábaival a csónak szélére és mohón, hallhatóan szimatolt tovább, felborzolta a nyaka szőrét és mély morgásban tört ki.

— Ott vannak, rendben van, — mondta neki Kapitány.

Jeromos oldalra pillantott mosolygó szemével, megcsóválta a farkát, hamar hátracsapta a fülét, majd megint a partfelé fordította az orrát és olvasta tovább azt az őserdei történetet, amelyet a tikkasztó és majdnem mozdulatlan levegő könnyed szárnya lebegtetett feléje.

— Hé, — kiáltotta el magát hirtelen Van Horn — te legény kidug fej tied!

Mint egy színpadi változáskor, a látszólag lakatlan őserdő hemzsegni kezdett az élettől. Egy pillanat alatt száz vadember pattant elő. Mind az őserdőből bukkantak ki. Valamennyien felváltak fegyverezve, némelyeknél Snider-puska volt és ócska pisztoly, másoknál íj és nyíl, hosszú dárdá, buzogány és hosszúnyelű tomahawk. A következő pillanatban egyikük kiugrott annak a nyílt térnek a napsütésébe, ahol az ösvény és a víz találkoztak. Díszeit kivéve, olyan meztelen volt, mint Ádám a bűnbeesés előtt. Göndör, ragyogó, fekete hajából egyetlen fehér toll meredt a magasba. Egy fehér, megkövesedett kagylóból csiszolt élesvégű ék, amely az orra közfalán volt keresztüldugva, egy deciméternyire terjedt keresztül az ábrázatán. A nyakán vaddisznóagyarakból készült elefántcsontfehér nyaklánc lógott fonott kókuszdió-rostok fonalán. Egyik lábujján közvetlen a térde alatt fehér kauri-kagylóból való láncocskát hordott. Egyik füle mellé kacéran égőpiros virágot tűzött, a másik fülébe furrott nyílason keresztül pedig malacfarka volt dugva, amelyet éppen most vághatott le, mert még vérzett.

Mikor ez a melanéziai piperkőc kiugrott a napfényre, a kezében tartott Snider-puska egyszeriben a csípőjétől a vállához került és csöve egyenesen Van Hornra szegeződött. Van Horn sem volt rest. Hasonló gyorsasággal

.. egyikük kiugrott annak a nyilt térnek a napsütésébe

kapta elő a maga fegyverét és célzásra tartotta. Így álltak egymással szemközt farkasszemet nézve, egymástól húsz lépésnyire, az ujjuk végében a halállal.

Hosszú tíz másodpercnyi csend következett. Még Jeromos is elnyomta torkában a morgást, maga sem tudta, miért. Száz emberevő kannibál az őserdő peremén, tizenöt hazatérő su'ui néger a csónakban, hét fekete matróz, egyetlen fehérember szivarral a szájában, fegyverrel a kezében és a meztelen lábaszáránál figyelő ír terrierrel: ezek mind némán és egyformán állották ennek a tíz másodpercnek ünnepélyes időközét és egyetlen egyikük sem tudta vagy sejtette, hogy az egésznek mi lesz a vége.

— Nem ti kéké Su'u legény tietek, ha legény megy kifelé?

— Te nem kell fél, — felelt a ficsúr, — ha Su'u legény mind, jól van. Ha nem Su'u legény, szavamra nagy baj. Isikola, nagy fekete gazda itten, ő mond nekem, én izenet beszél neked. Ő mond nekem, nagyon sok rossz ember van benne erdő itten. Ő mond, nagy fehér gazda nem jó megy kifelé part. Ő mond, kedves jó nagy fehér gazda marad hajó övé rajta.

Van Horn kicsinylően legyintett, mint hogyha ez a híradás nagyon csekély értékű volna rá nézve, ámbár tudta, hogy ezúttal Su'u nem bocsát ujoncokat rendelkezésére. Egyenként utasította a csónakból a partra a hazatérő munkásokat, a többieket mindig a helyükön tartva. Ez már a Salamon-szigetek taktikájához tartozott. A csoportosulás veszedelmes volt. Sohasem volt szabad megkockáztatni, hogy a feketék nagyobb számban verődjenek össze. És Van Horn előkelő közömbösséggel pöfékelvén a szivarját, látszólag közömbös tekintetét éles figyelemmel tartotta rajta mindegyik legényen, aki lábával a vállán kiszállott és kilépett a szárazföldre. A legények egymásután tűntek el az alagútszerű ösvényen és mikor az utolsó is eltűnt, kiadta a rendeletet, hogy a csónak térjen vissza a hajóhoz.

— Ezen a fordulón nincs itt mit keresnünk, — mondta a matróznak — felszedjük a horgonyt és reggel elpályázunk.

A gyors forró égővi alkonyat hirtelen hajlott a napból az éjszakába. Fent minden csillag elévillant. A víz felett a leggyengébb szellőcske sem moccan és a nyirkos hőség bőséges verejtékkal lepte el mind a két férfi arcát

és testét. A fedélzeten felterített vacsorájukat bágyadtan ették meg és alsókarjukkal minduntalan a fejükhöz nyultak, hogy letöröljék a szemüket csípő izzadságot.

IX. FEJEZET.

Napfelkeltekor az Arangi már úton volt. Vitorlái súlyosan lógtak le a döglött levegőben, mialatt a legénység a csónak evezőivel dolgozott, hogy a hajót a szűk bejáraton kifelé révkalauzolja. Egy ízben, mikor a hajó valami csavargó áramlattól hajtva, közel került a parti hullámtöréshez, a fedélzeten tartózkodó feketék olyan sejtelemmel húzódtak egymáshoz, mind a nyáj megrettent birkái, mikor odakint az erdei rabló állat üvöltése hangzik fel. Nem is volt nagy szükség rá, hogy Van Horn rákiáltson a csónakra :

— Vasi-vasi, a fene a fejeteket !

A fekete legények szinte felemelkedtek az evezőpadokról, amikor teljes súlyukkal nekifeküdtek a lapátoknak. Tudták valamennyien, milyen borzalmas végzet vár rájuk, ha a tengermosta korallszikla eltöri az Arangi tőgerendáját. A félelem, amelyet éreztek, teljesen azonos volt a hajó fenekén rettegő néger leány félelmével. Elmult időkben nem egyszer történt, hogy egy-egy langa-langai vagy somoi legényt ünnepi lakomán faltak fel Su'uban, mint ahogy alkalmilag su'ui legények is ünnepi lakomául szolgáltak Langa-Langában és Somóban.

Mikor a veszedelmes vidéken túljártak és az Arangi kiért a nyílt tengerre, Tambi így szólt a kormánykeréknél Van Hornhoz :

— Szavamra, apám övé testvér hosszú idő előtt volt jön fedélzet rajta ide. Ő volt matróz hajó rajta. Nagy szkuner volt jön ide. Itt minden vége. Apám övé testvér. Su'u legények volt megesz mind nagyon.

Van Horn visszaemlékezett a Hathaway Tündér tizenöt év előtti esetére, amelyet Su'u népe elfoglalt és felgyújtott, miután legénységét egy szálíg lemészárolta. Az bizonyos, hogy a Salamon-szigetek még most a huszadik század elején is vadak voltak még, és bizonyos, hogy az egész Salamon-csoportban ez a nagy Malaita-sziget volt a legvadabbik.

Eltűnődve emelte a szemét a sziget hegyein végig egészen a tengerészek emlékeztető pontjáig, a Kolorat-

hegyig, amely háromszáz méternyi, felhőkben úszó csúcsáig zöld erdőkkel volt borítva. És most is füstoszlopokat látott felfelé szállani a kisebb-nagyobb csúcsokon, sőt itt is, ott is még újabb füstök emelkedtek.

— Szavamra, — vigyorgott Tambi — jó sok legény bujkál őserdő benne, most néz kapitány rá szeme övé.

Van Horn megértően mosolygott. Ismerte a füstjelekkel való táviratozás régi módját és tudta, hogy most faluról-falura, törzsről-törzsre száll a híradás, hogy munkástoborzó hajó jár a part mellett.

Az Arangi az alatt a hűvös szellő alatt, amely a nappal együtt kelt fel, egész délelőtt északnak futott és útját folyton hirdette a szaporodó füstbeszéd, amely hírt adva, továszállott a zöld csúcsok között. Déltájban a füstoszlopok a hegycsúcsokon egyre beszédesebbek lettek és a falvak lakosságáig már régen tudta minden néger, hogy a munkástoborzó hajó Langa-Langa felé halad. Mikor a part közelében láncszerűen sorakozó szigetecskék lagunája* feltűnt, Jeromos elkezdte a korallszigetek falvainak a szagát szimatolni. A laguna síma tükrén keresztülkaszul nagyon sok kenu siklott. Vagy evező hajtotta őket, vagy a kókuszpalmák összefonott lombjából való vitorláikba kapaszkodó szél. Jeromos ijesztően megugatta azokat, amelyek egészen közel jöttek, borzolta a nyaka szőrét és vadul igyekezett azt a benyomást kelteni, hogy hathatós védelmezője annak a fehér nagyúrnak, aki mellette áll. És minden ilyen haragos intelem után lágyan odanyomta hűvös, nedves orrát Kapitány naptól forró lábszarához.

Mikor befutott a lagunába, az Arangi fürgén siklott előre. Egy gyors félmérföld után elkanyarodott, fővitorláit lehajlottak, egyéb vásznai erősen csattogtak, s a hajó horgonyt vetett öt méter mélységű olyan tiszta vízben, hogy a korallós tengerfenéken minden fodros, óriási kagylót tisztán ki lehetett venni. Nem volt szükség rá, hogy a Langa-Langába való hazatérő munkásokat a csónak tegye partra. Az Arangi mind a két oldalán százszámra állottak a kenuk, húsz csónaknyi vastag körben és mindegyik legényért, aki ott állott a ládájával és csengetyűjével, a rokonok és barátok egész sokasága kiáltozott.

Az izgalomnak ezen a tetőpontján Van Horn senkit sem engedett a fedélzetre.

* Laguna: 1. partmenti tó, melyet keskeny homoktorlat választ el a tengertől, 2. a tengernek szigetek közt tovahúzódnó bonyúlása.

Félóra alatt a partra távozott a lármás társaság. Csak néhány kenu kóválygott még a hajó körül és Van Horn az egyikből a fedélzetre hívta Nauhaut, a langa-langai erősség legnagyobb főnökét. Ellentétben a többi főnökökkel, Nauhau fiatal ember volt és ellentétben a többi melanéziaiakkal, nemcsak csinosnak, hanem férfiszépségnek is lehetett mondani.

— Halló, Babilon királya! — köszöntötte Van Horn a főnököt. Tudniillik így nevezte arcának halványan szemita* vonásai miatt, amelyek a hatalom kegyetlen kifejezésébe olvadtak át. Ez a kegyetlenség élesen kiült az arcán és egész testtartásában is megnyilatkozott.

Mint aki meztelenül született és meztelenül nőtt fel, Nauhau bátran és szégyentelenül lépett fel a fedélzetre. Összes ruhája egy hosszú, csavart öv volt a csípője körül. Az öv és meztelen bőre között egy két arasz hosszú tör meztelen pengéjét hordta. Egyetlen ékszere az a fehér porcellántányér volt, amelyet kifúrva és sodrott kókuszháncsra akasztva úgy hordott a nyakán, hogy a tányér laposan pihent a mellén és félig elfedte pompásan dagadó izmait. Igen nagy kincs volt ez a tányér. Sohasem hallotta, hogy a malaitai ember valaha is a magáénak mondhatott volna egy töretlen porcellántányért.

De a porcellántányér éppen úgy nem tette nevetségessé, mint ahogy meztelensége nem tett illetlen benyomást. Királyi volt. Király volt már az apja is és ő még nagyobb embernek bizonyult, mint az apja.

Ahogy járt-kelt, magatartása királyi öntudatot hirdetett.

És királyi volt a bátorsága is e pillanatban az Arangi fedélzetén. Ismerte a legborzasztóbb robbantószernak, a dinamitnak titkát és noha tudta, hogy lába úgyszólván ezen az állhatatlan és halálosan borzalmas anyagon járkált, mégis erős léptekkel hordozta végig a fedélzeten királyi személyiségét és a kísértő veszedelmet vakmerőséggel igyekezett legyűrni.

— Szavamra, — kezdte a beszédet — miért te csinál legények enyém tenálad marad idő nagyon sok?

Ez jogosan és pontosan azt a vádat fejezte ki, hogy a munkások, akiket Van Horn most szállít haza, három esztendő helyett három és félesztendeig voltak távol hazájuktól.

* Tulajdonképpen Sem törzséből való; a közhasználatban = zsidó.

— Beszéd tied engem csinál nagyon haragszik.

Így felelt Van Horn mérgesen vissza, de aztán diplomatikusan belenyúlt egy szétfűrészelt dohányos ládába és tele marokkal dohányrudakat kínált a főnöknek:

— Te jobban tesz, ha rágyujt és beszél velem jó beszéd.

De Nauhau fölségesen elhárította a sóvárgott adományt.

— Dohány nekem van nagyon sok, — hazudta — mi név legény nem jön vissza most?

Van Horn elővette övéből a hosszú, vékony üzleti könyvecskét és mialatt átfutott a könyv lapjain, Nauhau azt érezte, hogy ebben az emberben megvan a fehér emberek felsőbbrendű dinamitos hatalma, mert íme képes arra, hogy pontosan egy könyv összefirkált lapjaival, nem pedig az agyával tudjon emlékezni.

— Sati, — olvasta Van Horn, ujjával megbökve a helyet, szemét váltakozva hol az írásra, hol az előtte álló fekete főnökre szegezve, mialatt a fekete főnök maga azon törte fejét, milyen ügyes úton-módon kerülhetne a fehér ember háta mögé, hogy azzal az egyetlen késlendítéssel, amelyet olyan jól ismert, elmetszhesse a másiknak gerincoszlopát a nyaka tövében.

— Sati, — olvasta ismét Van Horn — utolsó monszun eleje ő Sati volt lesz has neki beteg nagyon sok, lassan Sati vége egészen.

Így fordította le a béche-de-mer nyelvre a könyvbe írt adatot: meghalt vérhasban. 1901 július 4.

— Sati hosszú idő volt dolgozik nagyon sok, — tért rá Nauhau a tárgyra — mi pénz neki van keres övé?

Van Horn a könyvbe nézett és elvégezte a fejszámolást.

— Összes van neki keres övé hatszor tíz font és két font arany pénz, — fordította le a hatvankét fontnyi bért — én volt fizet apja övé előleg egyszer tíz font és öt font. Neki összes marad négyszer tíz font és hét font.

Nauhau csak a nyelvvel tudta ismételni ezt a hihetetlen összeget, az agyával nem:

— Hol van négyszer tíz font és hét font?

Van Horn feltartotta a kezét.

— Te Nauhau siet nagyon sok. Sati volt vásárol olcsó szekrény ültetvény rajta ár tíz font és egy font. Neki Sati övé összes marad kétszer tíz font és hat font.

— Hol van kétszer tíz font és hat font? — folytatta hajthatatlanul Nauhau.

— Nálam, — felelte röviden a kapitány.

— Te nekem adsz kétszer tíz font és hat font ide.

— Én neked ad nyavalya, — utasította vissza Van Horn. És a néger főnök meglátta szemének kékjében a dinamit fenyegetését, agyában pedig hirtelen felbukkant annak a véres napnak a látomása, amikor először tapasztalt dinamitrobbanást és maga is megfordult a levegőben.

— Mi név öreg ember van lent kenu benne? — kérdezte Van Horn, rámutatva az oldalt álló kenuban levő öregre, — ő Sati neki apa övé?

— Ő Sati neki apa övé, — felelte Nauhau.

Van Horn intett az öregnek, hogy jöjjön a fedélzetre, szólt Borckmannek, hogy tartsa szemmel a fedélzetet és Nauhaut, aztán lement, hogy pénzszekrényéből kivegye a pénzt. Mikor visszatért, előkelően keresztülnézett a főnökön és az öreg emberhez fordult:

— Mi név tied övé?

— Én név enyém Nino, — hagzott a reszketeg válasz — Sati nekem enyém volt fiú.

Van Horn tanusításért fordult Nauhauhoz, aki a Salamon-szigetek fordított módján igent intett. Mire Van Horn leolvasott huszonhat arany sovereignt Sati apjának a markába.

És a következő pillanatban Nauhau kinyújtotta a kezét és elvette a summát. Húsz aranyat megtartott magának a megmaradt hatot visszaadta az öregnek. Ez már nem a Van Horn ügye volt. Ő teljesítette a kötelességét és tisztességesen fizetett.

Mind a két főnök, a fehér is, a fekete is, meg volt elégedve magával. Van Horn lefizette a pénzt rendeltetési helyére, Nauhau pedig, királyi voltának erejénél fogva, elrabolta Sati apjától Sati keresményét a Van Horn szemeláttára. De azért nem szűnt meg tovább is gőgösnek lenni. Visszautasította a felkínált ajándékdohányt, vásárolt egy dohányrudakkal telt ládát Van Horntól, lefizetett érte öt fontot és ragaszkodott hozzá, hogy rögtön ki is nyissák, mert meg akarja tömni a pipáját.

— Sok jó legény van Langa-Langa benne? — kérdezte nyugodtan és udvariasan Van Horn, hogy társalgást kezdjen és kimutassa félelmetlen közömbösségét.

Babilon királya vigyorgott, de a kérdést nem méltatta feleletre.

— Mi lesz történik, ha én megy part ki és járkál? — tette meg Van Horn a kihívó kísérletet.

— Baj történik neked nagyon sok, — felelte kihívóan Nauhau — sok rossz ember talán kéké téged.

Van Horn tudtán kívül érezte erre a kihívásra feje bőrében a hajviszkettető érzést, amelyet Jeromos szokott érezni, mikor a nyaka szőre az égnek borzolódt.

— Hé Borekman, — kiáltotta — legényeket a csónakba!

Mikor a csónak lent volt a hajó oldala mellett, méltóságosan maga szállt be elsőnek, aztán felszólította Nauhaut, hogy kövesse.

— Szavamra, Babilon királya, — mondta bele a főnök fülébe, mialatt a legények az evezőknek feküdtek — ha egy ember nekem csinál baj, én előbb lő téged bele. Aztán én lő egész Langa-Langa bele. Egész idő én sétál part rajta, te sétál közel én mellette. Ha te nem akar sétál én mellette, egészen lesz rögtön vége neked.

És Van Horn kiszállott a partra: magányos fehér-ember, mellette az ír terrier kölyökkutya szeretettől dagadozó szívvel és a fekete király a fehér ember dinamitja iránt való gyűlölködő tisztelettel. Van Horn gögösen, mezítláb lépkedett a háromezer lelket számláló erősségen, mialatt iszákos fehér matróza vigyázott a horgonyzó kis hajó fedélzetére, fekete evezősei pedig lapáttal a kezükben ott tartották a csónak orrát a parton, hogy készen álljanak annak a fehérembernek előrelátható, rohanó visszaugrására, akit szolgáltak, de nem szerettek és akinek a fejét bármikor sóváran leszelték volna, ha nem rettegetek volna tőle.

Van Hornnak eredetileg nem volt szándéka kiszállni a partra. Hogy a fekete főnök szemtelen kihívására mégis partra szállott, az nem volt egyéb üzleti fogásnál. Egy óra hosszat járkált ide s tova, jobbkeze mindig ott volt az övébe tűzött revolver agyánál, szemét sohasem fordította el hosszabb időre a dühösen mellette lépkedő Nauhautól. Mert Nauhau a maga elfojtott vulkánikus dühében a legkisebb alkalom esetén készen volt a kitörésre. És Van Hornnak, amint így csatangolt, megadatott az a látvány, amely kevés embernek adatott meg, mert Langa-Langa és testvérszigetei, a Malaita partja mentén elszórt szépséges gyöngyök, mindeddig ismeretlen területek voltak a fehér faj számára.

Ezeknek a szigeteknek lakói olyan ősoktól származtak, kiket messzi négerfalvak mészárlásai üztek el ottho-

nukból. A homokpadokat törhetetlen munkaerővel termékeny talajjá gyúrták át. Megtanulták a halászatot és a tengerparti életnek sok minden csínját-bínját, az eddigi lakókat pedig visszaűzték az őserdőbe.

Itt, a többi négertörzsekhez képest gazdag nép közegette, járkált most Van Horn, vállalva a kockázatot, mert nem tudta elképzelni, hogy egyhamar meg fog halni és mert tudta, hogy most alapítja meg jövő üzleti boldogulását, mikor még nagyobb sikerrel fog munkásokat toborozni a távoli szigeteken kalandoskodó más fehér emberek ültetvényei számára, akik nem tudnak akkorát merni, mint ő.

És mikor egy óra múlva Van Horn előreküldte Jero most a csónak farába és maga is követte, a parton megdöbbenve és csodálkozva maradt ott egy fekete uralkodó. Nauhau most még jobban tisztelte, mint valaha, a dinamitból való fehérembereket, akik dohányrudakat, vásznat, késeket és fejszéket hoznak ide és az üzletből könnyörtenül leszedik a maguk hasznát.

X. FEJEZET.

Mikor visszajött a fedélzetre, Van Horn azonnal neki látott a vitorlamunkának, felhúzatta a vásznakat, felvonatta a horgonyt és jó szél alatt indult előre a lagunán annak a tíz mérföldnyi útnak, amelynek végén Somót kellett elérnie. Útközben megállt Binuban, hogy köszöntse Jánost, a főnököt és partra tegyen néhány binui hazatérő munkást. Aztán folytatta útját Somó felé, amely mindig az utazás végét jelentette az Arangi és a fedélzetén élők számára.

Somóban éppen ellenkezően járt el Van Horn, mint ahogy Langa-Langában fenyegetődött. Mihelyt a legényeket partra rakta, amivel délután félnégyre már el is készült, meghívta Basti főnököt a fedélzetre. Basti főnök jött is, korához képest roppant fürgén és mozgékonyan és nagyon jó hangulatban, annyira jó hangulatban, hogy három vén feleségét erőnek-erejével magával hozta a fedélzetre. Ez még nem történt soha. Basti soha még nem engedte meg egyetlen feleségének sem, hogy fehérember előtt megjelenjék. Van Horn annyira megtisztelve érezte magát, hogy mindegyik asszonynak egy-egy szép cseréppával és egy tucat dohányrúddal kedveskedett.

Alkonyodott már, a szellő hűvösödött. Basti, aki a két elhalt munkás apjának járó bérből alaposan kiszedte a maga részét, bőséges vásárlást csapott az Arangi készletéből. Egész csomó új munkást is ígért Van Hornnak és a kapitány, aki kitapasztalta már a vademberi lélek változékonyságát, elkezdte sürgetni, hogy a szerződést most rögtön kössék meg. Basti vonakodott, az egészséget másnapra akarta halasztani. De Van Horn erősködött, hogy ilyen jó alkalom nem jön többet. Annyira erősködött, hogy a vén főnök végre is kenut küldött a partra, hogy összeszedesse azokat a legényeket, akik már ki voltak válogatva, hogy az ültetvényekre küldjék őket.

— Na mit gondol? — kérdezte Van Horn Borckmantól, akinek a szeme ezúttal feltűnően kifejezéstelen volt — soha nem láttam még ilyen barátságosnak a vén gazembert. Vajjon valami rosszban sántikál?

A matróz lebámult az oldalt csoportosuló sok kenura, meglátta a bennük üldögélő nagyszámú asszonynépet és megcsóválta a fejét.

— Ha valami vállalkozásba kezdenek, — mondotta — az asszonyokat mindig be szokták küldeni az erdőbe.

— Ezekkel a négekkel soha sincs tisztában az ember, — tünődött magában a kapitány — mert, hogyha az asszonyokat sohasem szokták is maguk mellett tartani, mikor baj van a levegőben, az még nem ok arra, hogy ravasz-ságból ezt a szokást meg ne változtassák.

— Ilyen fogáshoz még Bastinak sincs elég esze, — vetette ellen Borckman — jóindulatú, nyájas kedvében van, ennyi az egész.

— Mégis csak jó lesz, ha nyitva tartja a szemét, — felelte Van Horn óvatosan — különösen sohse felejtse el, hogy kettőnknek egyszerre sohasem szabad lent lennünk. A pálinkához pedig ne nyúljon nekem, míg kint nem vagyunk ebből a zürzavarból.

Basti hihetetlenül hajlott termetű aggastyán volt és babonásan öreg. Hogy hány éves, azt maga sem tudta. Csak annyit tudott, hogy mikor ő fiatal fiú volt a faluban, népének ma élő tagjai közül még senki sem volt életben. A fiatalság testi erőbírásával már nem rendelkezett, de gondolkozóereje még most is éppen olyan eredeti és éles volt, mint életében akármikor. És azt, hogy a törzs most sokkal erősebb volt, mint mikor ő elkezdett uralkodni fölötte, csak ennek a gondolkozásnak lehetett tulajdonítani.

És ezzel a még mindig eleven eszével most olyan terv szálaít bogozta, amellyel kijátszhassa Van Hornt és felülkerekedhessék az óriási brit birodalmon, amelyről keveset sejtett és semmit sem tudott.

Hosszú idő óta mélyen járó és mindenre kiterjedő okoskodással érlelte ezt a tervet, amelynek megszületésére a következő esemény adott alkalmat: Ano-Ano néptörzse három évvel ezelőtt mérföldekkel lejjebb a partmentén foglyul ejtett egy munkástoborzó hajót, egész legénységével egyetemben elpusztította és megszerezte a hajónak dohányból, vászonból, gyöngyökből, mindenféle kereskedelmi cikkekből, puskákból és lőszeréből álló mesés kincseit.

Ami árat ezért fizetni kellett, az nem volt túlságos bűnhödés. Egy félesztendővel később egy hadihajó dugta be az orrát a lagunába, bombázta Ano-Anót és arra kényszerítette lakóit, hogy menekülve bújjanak el az őserdőbe. A hadihajó legénysége aztán kiszállt a partra és felületesen végigjárta az őserdő ösvényeit. Végre is megelégedtek azzal, hogy megöltek negyven hizott disznót és elpusztítottak száz kókuszpalmát. Alig szaladt ki a hadihajó a nyitott tengerre, Ano-Ano népe máris visszatért az őserdőből a faluba. A fűvel épített vézna kis házakban az ágyútűz nem sok kárt tud tenni. Az asszonyok pár órát dolgoztak a megrongált házak rendbehozásán, ennyi volt az egész. Ami pedig a negyven leölt disznót illeti, az egész törzs nekiesett az állatoknak, megtüzesített kövek közé a földbe ásta őket és a sült disznókon nagy lakomát csapott. Hasonlóképpen megették a ledöntött pálmák zsenge hajtásait, a kókuszdiókat pedig ezerszámra felaprózták, megszáritották a napon, aztán megfüstölték, hogy kopra* gyanánt eladják a legközelebb erre járó kereskedelmi hajónak.

Így aztán az egész büntető-vállalkozás csak lakomát és dőzsölést jelentett a törzsnek. Különösen ez forgott Basti atyai és csavaros agyában. Ami jó volt Ano-Ano törzsének, gondolta magában, egész biztosan jó lesz Somónak is. Ha egyszer az angol lobogó alatt vitorlázó fehér emberek úgy bosszulják meg a véres tetteket és társaik fejevételét, hogy mindössze megölik a disznókat és kivágják a kókuszpalmákat, Basti nem látta okát, miért ne

* A kókuszpálma megszáritott magvát hozzák kopra néven Európába.

csinálná meg ő is, amit Ano-Ano megcsinált. Az az ár, amelyet majd idővel meg kell fizetni érte, lehetetlenül csekély ahhoz a gazdagsághoz képest, amelyet nyerni lehet vele. Különben is két éve mult már, hogy a legutóbbi angol hadihajó feltűnt a Salamon-szigetek vidékén.

Basti tehát, fejében egy kitűnő új ötlettel, beleegyezően meghajtotta ezt a főnöki fejet: népe feljöhet a fedélzetre és tárgyalhat. Népe közül nagyon kevesen tudták, hogy mi ez az ötlet, vagy hogy egyáltalán valami ötlet motoszkál a fejében.

A szél még hűvösebb lett, mikor még több kenu jött a hajó oldalához és a néger férfiak és asszonyok elárasztották a fedélzetet. Jöttek az újonnan szerződendő rekruták is, fiatal, összefogdosott vad lények, félénkek, mint az őz, akik fejet hajtottak a szigorú szülői és törzsi törvénynek és egyenként lementek az Arangi kabin-sorára, mindegyik az apja, anyja és rokonai csoportos kíséretében, hogy odaálljon a nagy fehér gazda elé, aki mindegyiknek a nevét beírta egy titokzatos könyvbe és a háromévi munkára kötelező szerződést azzal tette hitelessé, hogy minden néger köteles volt jobbkezét hozzáértetni ahoz a pennához, amellyel írt és aki kereskedelmi árucikkekben az első év teljes bérét fizette ki mindegyik legény családféjének.

A vén Basti ott ült a közelben, hogy minden előlegből elvegye a maga alapos dézsmáját. Három vén felesége alázatosan üldögélt a lábánál és pusztá jelenlétével nyugalmat keltett Van Hornban, akit az üzlet lendülete egészen magával ragadott. Ha így megy tovább, malitai útja ezúttal igen rövid lesz és hamarosan teli hajóval vitorlázhat tovább.

A fedélzeten, ahol Boreckman éles szemmel őrködött, hogy baj ne legyen, Jeromos ide s tova járkált és szaglászta a sok fekete lábszárát, amelyeknek gazdáit eddig soha nem látta. A vadkutyát elvitték a hazatérő munkások, akik közül csak egy tért vissza a fedélzetre. Lerumi volt ez az egy. Jeromos ismételten, mereven megfeszített lábbal morgott rá, de Lerumi mintha meg sem ismerte volna, nem is vett róla tudomást, hanem lement a fedélzet alá, ott egy kezitükröt vásárolt, közben pedig szeme egy villanásával jelentette a vén Bastinak, hogy minden kész és megérett arra, hogy az első alkalmas pillanatban ki-törjön.

A fedélzeten Boreckman szolgáltatta ezt az alkalmas

pillanatot. Az egész nem történhetett volna meg, ha Borckman jobban vigyázott volna és ha megfogadta volna kapitánya parancsait. A pálinka azonban nem hagyta nyugodni. Nem is álmodta, mi fenyegeti az egész hajót. Ahol állott, szinte néptelen volt a hátsó fedélzet. Középen és elől, a hajó legénységével elvegyülve, csak úgy nyüzsögtek a néger nők és férfiak. Borckman utat csinált magának a középarbochoz kötözött yamzsákok * felé és megkereste az üveget. Mielőtt ivott volna, az óvatosság egy gondolatával maga mögé pillantott. Egy ártalmatlan asszony állt a közelében, középkorú, kövér, csunya, kellemtelen, csípőjén egy kétéves szopós gyerek ült lovagló helyzetben és szopott. Erről a részről valóban nem lehetett semmi bajt várni. Aztán meg ez az asszony nyilvánvalóan fegyvertelen is volt, mert nem hordott övet, amely fegyvert rejthetett volna. A korlát mellett pedig mintegy hat lépésre onnan Lerumi állott és nézegette magát a tükörben, amelyet éppen most vásárolt.

Ebben a tükörben látta meg Lerumi, hogy Borckman lehajlik a yam-zsákokhoz, felegyenesedik, hátraszegi a fejét, az üveg nyílását a szájához illeszti és az égnek fordítja az üveg fenekét. Lerumi fölemelte a jobbkezét, így adván jelet az oldalvást álló kenuban levő asszonynak. Ez az asszony gyorsan lehajolva felkapott valamit és felnyujtotta Leruminak. Hosszúnyelű tomahawk** volt ez, feje közönséges ácsszekercéről való, a nyele pedig benszülött munka, fekete fényezett keményfa, amely durva gyöngyházberakásokkal volt díszítve és kókuszrost-fonállal volt megcsavargatva, hogy jó fogása legyen. A fegyver éle olyan éles volt, mint a borotva.

Ahogy a tomahawk zajtalanul repült át a levegőn Lerumi kezéhez, éppen olyan zajtalanul repült a következő pillanatban a Lerumi kezéből a levegőn keresztül annak a kövér asszonynak a kezébe, aki a matróz háta mögött szoptatta a gyereket. Az asszony két kézre fogta a szekerce nyelét, a gyerek pedig két kis karjával körülfogta a csípőjét és lovagolva rajta maradt.

Az asszony még várt a csapással, mert amíg Borckman feje hátra volt szegve, nem volt itt az ideje, hogy a gerincoszlopot a nyaknál egy sujtással el lehessen szelni.

* Kamy vagy yamgyökér, forróégövi növény, melynek gumóját, megfőzve, krumpliként eszik.

** Ejtisd: tomahák = az indiánok hadibaltája.

A levegőben lógó tragédiát sok szem nézte. Jeromos is látta, de nem értette. Akármennyire ellensége volt a négerfajnak, a levegőn át való ilyenén támadást nem érte fel ésszel. Látta Tambi is, aki véletlenül ott volt a fedélzet közepén emelkedő házikó közelében és azonnal egy Lee-Enfield után nyúlt. Viszont Lerumi látta Tambi mozdulatát és sziszegve siettetten az asszonyt.

Borckmannek minderről halvány sejtelve sem volt. Húzott egyet az üvegből és a feje előre egyenesedett. Az éles penge belesüllyedt a húsba. Hogy ebben a pillanatban, amikor agya elmetsződött teste többi részétől, mit érezhetett, vagy mit gondolhatott Borckman, ha egyáltalában érzett vagy gondolt valamit, olyan titok, melyet élő ember nem oldhat meg. Soha még ember, akinek gerincoszlopát így elvágják, nem tett még tanuságot egy szóval vagy egy suttogással sem arról, hogy mik az érzései és benyomásai. És amilyen gyorsan sujtott a fegyver, éppen olyan gyorsan olvadt Borckman teste lucskos, néma zsákká. Borckman nem ingadozott, kezével nem hadonázott. A szó szoros értelmében elolvadt, magába roskadt, mint ahogy a széllal töltött zsák hirtelen kiürül, vagy mint ahogy összemegy a kilyukadt hólyag. Az üveg kiesett halott kezéből a yam-zsákokra és nem tört el, de ami ital még benne maradt, az lassan bugyborékkolt ki a fedélzetre.

Mindez olyan hirtelen történt, hogy Tambi puskájának első lövése elhibázta az asszonyt, mielőtt még Borckman a fedélzetre omlott volna. Második lövésre már nem volt idő, mert az asszony leejtette a szekercét, mind a két kezével átkapta a gyermeket, odaugrott a korláthoz, keresztülvetette magát rajta és már a tengerben is volt, zuhanása meg is ingatta azt a kenut, amely mellé ugrott.

Most egész sor esemény történt ugyanebben a pillanatban. A hajó mellett kétoldalt álló kenukról berakott gyöngyháznyelű tomahawkok csillogó, süvöltő zápora indult meg és a repülő fegyvereket a fedélzeten tartózkodó Somo-beliek várakozó keze fogadta, mialatt az asszonyok lekuporodtak és kimásztak a veszélyes zápor alól. Abban a pillanatban, mikor az az asszony, aki Borckmant megölte, átugrott a korláton, Lerumi felkapta az elejtett szekercét és Jeromos, aki most már látta, hogy véres harc tört ki, beleharapott a tomahawkért nyúló kézbe. Lerumi főlegyenesedett és egyetlen üvöltéssel hangos kitörést adott annak a hónapok óta tartó elnyomott dühnek és

gyűlöletnek, amely a kutyakölyök iránt füstölgött benne. Amint fölegyenesedett és Jeromos a lábszárának esett neki, teljes erejéből úgy rúgott bele a kutyaába, hogy a rúgás erejétől Jeromos messzire repült a levegőben.

És a következő pillanatban, vagy egy pillanat tört részében, mikor Jeromos a levegőben szállott a szögesdróton túl ki a vízbe, ugyanekkor a kenukból Sniderfegyvereket adogattak fel a fedélzetre, Tambi pedig sietve leadta a második lövést. És Lerumi, akinek a lába a rúgó mozdulatból még vissza sem tért a padlóra, de már sietett ismét lehajolni a tomahawkért, pontosan a szívébe kapta a golyót. Lehanyatlott a földre, hogy Boreckmannel együtt olvadjon bele a halál csendességébe.

És mielőtt még Jeromos vizet ért volna, Tambi csodálatosan szerencsés lövésének dicsősége sem jelentett már semmit Tambi számára, mert abban a pillanatban, mikor ujja megnyomta a ravaszt, egy tomahawk a koponyaalap alatt elvágta a velejét és örökre elsötétítette előtte a tengermosta, napsütötte forróégövi világ ragyogó látványát. Ugyanilyen gyorsan, szinte valamennyien egyszerre, a hajó többi néger matróza is végét lelte. A fedélzet valóságos mészárszékké változott.

Jeromos feje arra emelkedett ki a vízből, hogy Sniderpuskák ropognak és zajlik a halálos küzdelem. Egy kenu oldalán át emberi kéz nyúlt érte és megragadta a nyaka bőrénél. Ő vicsorgott és küszködve igyekezett megharapni a mentő kezét, de haragjánál sokkal jobban marcangolta a lelkét a Kapitányért való legvadabb aggodalom. Anélkül, hogy gondolkozott volna erről, tudta, hogy az Arangi elérkezett az életnek ahoz a legfőbb szerencsétlenségéhez, amelyet csak az emberek tudnak és neveznek a halál nevével. Láta, hogy Boreckmant levágták. Láta, hogy Lerumit lelőtték. És most hallotta a fegyverropogást és a diadal és rémület üvöltéseit és ordításait.

Így vergődött, nyöszörgött, rúgdosódott és köhögött tehetetlenül a nyaka bőrén lógva a levegőben, amíg a néger bosszankodva durván lecsapta a kenu fenekére. Jeromos feltápászkodott és egymásután kettőt ugrott. Egyik ugrással felszökött a kenu farára, a másik ugrást kétségbeesetten és reménytelenül, saját magával nem törődve, az Arangi korlátja felé tette.

Első lába egy méterrel maradt innen a hajó korlátján. Belezuhan a tengerbe. Felbukkant, örülten úszott, szája és toroka tele lett sós vízzel, mert még most is voni-

totta, ordította, ugatta azt a sóvár vágyát, hogy a fedélzeten legyen Kapitánnyal.

De egy másik kenuban ülő tizenkétéves fiú, aki végignézte az előző néger kalandját Jeromossal, minden teketória nélkül rávágott az úszó Jeromos fejére, először az evező lapátjával, aztán az evező élével. A fekete fiú egy eszméletlen, elnyúlt kutyakölyköt emelt be a kenuba.

Ezalatt lenn az Arangi kabínsorán, mielőtt még Jeromos a Lerumi rúgásától a vízbe esett, körülbelül akkor, mikor még a levegőben volt, Van Horn egy pillanat elröppenő nagy és mély töredékében szintén megismerte a halált. A vén Basti abban a pillanatban, mikor a néger asszony szekercéje megölte a fedélzeten Borckmant, egy feléje nyújtott kosárból óriási, ócska mordályt ragadott ki.

Basti gyors volt, de Van Horn is. Csakhogy nem eléggé. Abban a pillanatban, amikor keze a térdére tett tokban gondosan meglazított modern revolverhez kapott, az évszázados pisztoly elsült. Két kis vasdarabbal és egy gömbölyű golyóval volt megtöltve. És Van Horn egy szempillantás alatt megismerte a halál sötétjét, ujjai elernyedtek a félig fölemelt revolveren és leejtették a padlóra.

De mivel túl volt töltve puskaporral, az ócska fegyvernek más hatása is volt. Felrobbant a Basti kezében. Mialatt Aora látszólag a semmiből egy kést kerített elő és kezdte lenyiszálni a fehér gazda koponyáját, Basti érdeklődve pillantott a maga jobb mutatóujjára, amely egy kis bőrdarabon lógott le a kezéről. Megragadta az ujjat a balkezelével és egy hirtelen rántással és csavarintással letépte, aztán vigyorogva a jó tréfa felett, belökte a buzogányfakosárba, amelyet a felesége még mindig elébe tartott a félkezelével, mialatt a másik kezével a robbanó pisztolydarabtól megsértett, vérző homlokát tapogatta. Ezalatt három ifjú munkás-ujonc, apjaik és nagybátyjaik társaságában nekiestek a kabínsoron tartózkodó egyetlen fekete matrónának és elintézték.

Basti olyan régen élt már, hogy bölcsességében keveset törődött a fájdalommal és még kevésbé búsult egy ujjá elvesztésén. A vállalkozás diadala fölött érzett büszkeségében és örömeiben motyogott és csipogott, három agg felesége pedig a szolgálai szerencsekívánatot és imádat alázatosságában vonaglottak lábánál a padlón.

És a vézna, rettegő néger leány, mint a rémült nyúl a barlangja nyílásában, négykézláb állva kandikált ki a jelenetre a maga vackából és tudta, hogy az üst és az idők végzete eljött az ő számára.

XI. FEJEZET.

Hogy mi történt az Arangi fedélzetén, azt Jeromos sohasem tudta meg. Csak annyit tudott, hogy ez a világ elpusztult, mert látta később a pusztulását. Az a fiú, aki az evezővel fejbevágta, szorosán összekötözte a lábait és még mielőtt az Arangi kifosztásának izgalmaiban megfeledkezett róla, kilökte a kikötő partjára.

A csinos tölgy-yachtot nagy kiabálással és énekléssel vonták a parthoz a hosszú kenuk és közel ahoz a helyhez horgonyozták le, ahol Jeromos feküdt. A kikötőben tüzek ragyogtak, a fedélzeten lámpák gyúltak fel és az Arangit nagy ünnepség közepette kifosztották. Minden megmozdítható dolgot a partra vittek róla a vasmacskáktól kezdve a vitorlafelszerelésig és a hajózási eszközökig. Ezen az éjszakán senki sem aludt Somóban. Még a legkisebb gyerekek is ott totyogtak az ünnepi tüzek körül vagy megzabálva vonszolták magukat a homokon. Hajnalban, két órakor, Basti parancsára felgyújtották a hajót és Jeromos, aki a végkimerülésig sírt és jajgatott már, szomjúságtól kínlódva, megkötött lábakkal, tehetetlenül fekvé az oldalán, látta, amint az úszó világ, amelyet mindössze olyan rövid ideig ismert, lánggá és füstté változik.

A hajó tüzének világánál az agg Basti szétosztotta a martalékot. Senki a törzsből nem volt olyan csekély, hogy ne kapott volna valamit. A kereskedelmi áruk oroszlánrészét, ami nem került kiosztásra, Basti maga vitte fel a maga nagy szalmaházába. A vitorlák hatalmas kincsét a kenu-házakban raktározták el. Ezalatt az ördög-ördög házakban az ördög-ördög orvosok füstre rakták a sok koponyát. Mert az Arangi legénységén kívül elfogták azt a tizenkét noolai és egy-két malui hazatérő munkást is, akiket Van Horn eddig nem rakott partra.

Valamennyit azonban nem mészárolták le. Basti szigorúan elítélte az olcsó mészárlást. De nem azért, mintha olyan gyengéd lett volna a szíve, hanem azért, mert elég kemény volt a feje. Hogy valamennyit le kell egyszer

vágni, az nem volt kétséges. De Basti sohasem látott jeget, nem is tudta, hogy jég van a világon és járatlan volt a húsfagyasztás tudományában. A hús megőrzésére az volt az egyetlen módja, hogy a húst életben hagyta. És a foglyokat berakták a legnagyobb kenuházaiba.

Megkötözték őket, mint a csirkét vagy a malacot és lehajigálták valamennyit a keményre vert földre, amely alatt üregekbe temetve feküdtek a hajdani főnökök maradványai, fent pedig a levegőben fűzsákokba takargatva Basti közvetlen elődeinek csontjai lebegtek. Ebbe a házba rakták a sovány kis leányt is a hajóról, mivel úgyis arra volt szánva, hogy megegyék. Megkötözték és odadozták a földre a többi fekete közé.

Ebbe a kenuházaiba hozták Jeromost is, hogy csatlakozzék a földön fetregő többiekhez. Agno, az ördög-ördög orvosok főnöke, rábukkant a parton és akárhogy tiltakozott a fiú, aki a kutyát személyes zsákmányának tekintette, Agno megparancsolta, hogy a kutyát is a kenuházaiba vigyék. Az ünnepnap tüzek mellett vitték el és éles szaglása megmondotta neki, miből állt ez az ünnepség. Az új tapasztalat megdöbbenetett, a szőre felborzolódott és visorogva küszködött a kötelékeivel, hogy kiszabaduljon. És mikor a kenuházaiban ledobták a földre, hasonló haraggal megmorogta fogolytársait, de a torkában lassanként elcsöndesedett a négerek ellen való harag. Homályos útonmódon felderengett benne, hogy azok is boldogtalanok. Némelyik kegyetlenül meg volt sebesülve és abba nem hagyta a nyögést és jajgatást. És Jeromos a felfogás világossága nélkül is rájött, hogy azoknak is olyan kínos a helyzetük, mint az övé. Ott feküdt az oldalán, a lábára csomózott kötelékek belevágtak gyöngye húsába és elzárták a vérkeringését. Majd meghalt a szomjúságtól és száraz nyelvvel, száraz szájjal, tikkadtan lihegett a fülledt hőségben.

Fájdalmas hely volt ez a kenuház. Nyögések és sóhajok töltötték be. A hosszú fekete kenuk, amelyek magasracsapott orrukkal özönvízelőtti csőrös szörnyetegekhez hasonlítottak, homályosan derengtek az alacsony tűzvilágánál, ahol a Somo-törzs egy vénje azzal a leírhatatlan munkával foglalkozott, hogy megfüstölje egy őserdei ellenségnek a koponyáját. Fonnyadt, vak, végelgyengült vénember volt, úgy fecsegett és nyávogott magában, mint valami nagy majom, mikor minduntalan megfordította és újra felkötötte a tűz csípős füstje fölé függesztett fejet és

olykor marékszámra rakta a piszkos tűzre a redves fatörmelékét.

Hajnal felé nagy kiabálással, hadonázással és hűhóval egy csapat Somo-beli férfi behozott egy nagy harci kenut. Kézzel-lábbal csináltak utat, rúgták, tolták, löktek, taszították arról a helyről a megkötözött foglyokat, ahol a kenut akarták elhelyezni.

Egy darabig elüldögéltek, pipáztak, furcsa vékony fejhangon csiripelve és vigyorogva az éjszaka és az előző délután eseményeiről. Hol az egyik, hol a másik nyúlt el a földön és elaludt takaró nélkül. Születésük ideje óta így aludtak meztelenül a nap fénye alatt.

Ahogy világosodott, már csak azok maradtak ébren, akik súlyosan meg voltak sebesülve, vagy túlerősen voltak megkötözve, meg aztán a furcsa vénember, aki vén volt, de mégsem olyan vén, mint Basti.

Mikor az a fiú, akinek evezőütése Jeromost elkábította és aki a kutyát magának igényelte, belopódzott a kenuháza, az aggastyán nem hallott semmit. Mivel vak volt, nem is látta. Esztelenül fecsegve és csipogva folytatta a munkáját: leoldotta és megfordítva visszakötözte az őserdei néger fejét a tűz fölé és a tüzet redves fatörmelékkel táplálta.

De a tizenkétéves fickó, aki belopózkodott és óvatosan lépkedett át az alvókon, utat keresgélve a foglyok között, úgy rettegett, hogy a szíve a torkában dobogott. Tudta, hogy milyen szigorú tilalmak ellen vét. Még arra sem volt elég idős, hogy elhagyja az apja szalmaviskóját és az ifjak kenuházában aludjék, még kevésbé arra, hogy együtt alhasson a legényekkel a másik kenuházban.

Azonban mindenáron akarta Jeromost. Meg is találta. Csak a vézna kis asszony, akit megkötöztek az üst számára, látta a réműlettől tárgranyitott szemével, hogy a fiú felemeli a félig ájult kutyát összekötött lábainál fogva és elviszi őt a húsnak abból a felraktározott tömegéből, amelynek ő, a lány, kis része volt.

XII. FEJEZET.

Ezt a fiút, ahogy Jeromos megtanulta, Lamainak hívták. Jeromos abba a házba került, ahol Lamai lakott. Nem is volt az nagyon ház, még abban az értelemben sem, ahogy a kannibálok, az emberevők a házat nevezik. Lamai

apja és anyja és négy kisebb testvére a pusztta földön laktak, amelyen keményre evődött a sokéves piszok. Fejük fölött rozoga mestergerendára, szalmafedél támaszkodott, amelyen minden eső keresztül tudott csurogni. Sőt az erős zápor még a falakat is átjárhatta. Szó, ami szó, Lamai apjának, Lumainak a háza a legnyomorúságosabb volt Somo minden házai között.

Lumai, a házigazda és családfő, a legtöbb malaitaitól eltérően, kövér ember volt. Nyilván ebből a kövérségből származott a jóindulatú természete és ezzel összefüggő restsége. De amilyen kövér volt Lumai, olyan sovány volt felesége, Lenerengo, és amilyen csendesszavú volt az ura, éppen olyan rikácsoló hangosan beszélt ómaga. S míg Lumai mindig jókedvű volt, Lenerengo mindig zsörtöлдött és amíg az ura örökösen lustálkodott, ő nyughatatlanul izgett-mozgott. A fiú, mikor a ház háta mögé haladtában arra ment, csak éppen bekukkantott. Láta az apját és az anyját, akik két ellenkező sarokban aludtak és a szoba közepén négy testvérét, akik olyan csomóba kúsztak össze, mint egy gombolyag kiskutya. A ház körül, amely igazán alig volt több valami állati barlangnál, a világ maga volt a földi paradicsom. A levegőben a vad, erősszagú füvek és pompás forróégövi virágok fűszeres és édesen nehéz illata úszott. Fent három kenyérfa terjesztette szét nemes ágait. A banánfákat és pizangfákat az érő gyümölcsök óriási rakományai terhelték. És a papája-fa hatalmas arany dinnyéi, amelyeket már enni lehetett, egyenesen a vékonytörzsű fák oldalából nőttek ki, amelyeknek törzse alig volt tizedrész olyan vastag, mint a gyümölcs, amelyet termettek. De Jeromos számára a leggyönyörűsegebb egy kis patak csörgő zaja volt, amely mohos kövek fölött gyengéd és finom páfrányok ágában folytatta láthatatlan útját.

Jeromos majd megőrült a víz hangjától, de előbb el kellett túrnie, hogy a fiú megöleli és magához szorítja és a földön ülve, előre-hátra hajladozva valami furesa gügyögő kis dalt dúdol neki. Jeromosnak nem adatott meg az emberi beszéd tehetsége, nem volt módja elmondani azt a szomjúságot, amelytől majd meghalt.

Lamai most vigyázva kókuszkötelet kötött a Jeromos nyakára, aztán kioldotta a lábahúsába vágódó köteléket. Jeromos az elszorított vérkeringés miatt úgy elbágyadt és attól, hogy egy teljes forró éjszakán keresztül nem ivott, úgy elgyöngült, hogy mikor felállott, megingott és

visszaesett és valahányszor megpróbált felállani, mindannyiszor támolyogva rogyott vissza a földre. Lamai végre rájött, mi a baj. Felkapott egy bambuszrúd végére erősített fél kókuszhéjat, bemártotta a zöld páfrányok közé és odanyujtotta Jeromosnak a drága vízzel telt edényt.

Jeromos előbb oldalán fekvé ivott, aztán a nedvességgel visszatért, az élet is szikkadt sejtjeibe. Még gyengén és ingadozva ugyan, de nemsokára fel tudott állani és négy messzire szétterpesztett lábán támolyogva mohón nyelvelte tovább a vizet. A fiú csuklott és csipogott a látvány fölött való gyönyörűségében és Jeromos most már eléggé megkönnyebbült ahoz, hogy a kutyák ékesszóló szíves módján a nyelvével szóljon a fiúhoz. Kiemelte orrát a kókuszhéjból és rózsás kis nyelvvel megnyalta Lamai kezét. Lamai pedig magánkívül az érthető beszéd felett való örömeiben, visszatolta a kókuszhéjat Jeromos orra alá és Jeromos megint ivott.

Minden jól ment és minden jól ment volna tovább is, ha Lamai anyja, Lenerengo, éppen fel nem ébredt volna. Lenerengo keresztüllépett fekete csemetéin és rikácsoló tiltakozásban emelte fel éles szavát az ellen, hogy elsősülte még egy kenyérpusztítót és még egy bosszúságot iktasson be a háztartásba.

De Lamai, aki csökönös daccal tekintett maga elé, erőnek-erejével ragaszkodott ahoz, hogy megtartsa a kis kutyát. Lenerengo végre is, miután hosszabb beszédet tartott, visszament aludni.

Az ötletek ötleteket szülnek. Lamai rájött, milyen megdöbbenően szomjas volt Jeromos. Ettől felbukkant benne az ötlet: hátha ugyanilyen éhes is. Ennélfogva száraz fagallyakkal kipiszkálta a szabad tűzhely hamvából a pislákoló parazsat és nagy tüzet rakott. Mikor a tűz már erősen lobogott, egy erre szolgáló rakásból egy csomó követ szedett elő, amelyek tüztől feketén hirdették, hogy már sokszor szolgáltak ilyen célra. Aztán a fiú előszedte annak a vadgalambnak a holttestét, amelyet előző nap a hurokkal fogott és amelyet a kis fonott zsákban elrejtett volt a víz alá. A vadgalambot zöld levelekbe csavargatta, körülrakta a megtüzesedett kövekkel, aztán a vadgalambot is, a köveket is befödte földdel.

Mikor egy idő múlva elővette a vadgalambot és lehámozta róla a megpörkölődött leveleket, olyan pompás szag terjengett a madárból, hogy Jeromos hirtelen hegyezni kezdte a fülét és az orrlyukai megreszkettek. A fiú

széttépte a gőzölgő húst és meghűtötte. Jeromos lakomája megkezdődött. De nem is végződött addig, míg le nem tisztította, sőt le nem nyalta a csontokról az utolsó porcika húst, sőt a csontokat is szét nem harapdálta és az utolsó csontszilánkot is le nem nyelte. Az étkezés egész folyamán Lamai folyton dédelgette Jeromost, újra meg újra eldúdolta neki a kis nótát, veregette és cirógatta.

De Jeromos, aki a víztől és hústól friss erőre kapott, nem vett részt hasonló kölcsönösséggel a dédelgetésben. Udvarias volt, szelíden ragyogó szemmel, csóváló farokkal és a szokásos derékvonaglással fogadta a dédelgetést. De nyugtalan volt, folytonosan távoli zajokra figyelt és szeretett volna elmenni. Ez nem is kerülte el a fiú figyelmét. Mielőtt lefeküdt volna aludni, Jeromos nyakának a zsinórt biztonságosan egy fához kötötte.

Jeromos, miután egy darabig rángatta a kötelet, megadta magát és elaludt. De nem sokáig aludt. Kapitány túlságosan izgatta. Tudta és mégsem tudta Kapitány visszavonhatatlanul utolsó szerencsétlenségét. Miután sokáig vinnyogott és szűkölt, végre éles első fogaival nekiesett a kókuszfonálnak és addig rágta, amíg az el nem szakadt.

Most már szabad volt és mint a hazafelé tartó postagalamb, vakon, toronyirányt indult a part és a tenger felé, amelyen az Arangi úszott, fedélzetén a parancsoló Kapitánnyal. Somo szélében-hosszában néma volt, lakói mélyen aludtak. Jeromost senki sem zavarta, mikor végigügetett a kanyargó úton a házak között és jobbra fordulva, a parti bástyafal mentén lejutott a partra. A laguna csendes tükrén nem volt ott az Arangi.

Jeromos tehát leült a víz szélén, olyan közel a tengerhez, hogy első lábai beleértek a vízbe. A szíve majd meghasadt Kapitányért. Orrát felfelé fordította az égő nap felé és hangot adott fájdalmának azzal a vonítással, amellyel a kutyák mindazóta kifejezik fájdalmukat, mióta a vad rengetegből odatelepedtek az emberek tűzhelyeihez.

Itt talált rá Lamai. Ölelő karokkal a melléhez szorítva igyekezett fájdalmát csendesíteni és visszavitte a csermely melletti szalmaviskóba. Vízrel kínálta, de Jeromos már nem tudott inni többet, dédelgetni akarta, de Jeromos nem tudta elnyomni Kapitányért való vágyódásának lelki viharát. Lamai kedvét veszelve a kutya ostobasága miatt, gyermekes vadságában végre is megfeledkezett szeretetéről, jobbról-balról rávágott a Jeromos fejére és megköztözte, ahogy fehér ember kutyája még aligha volt meg-

kötözve. Mert Lamai a maga módján lánghelme volt. Sohasem látta, hogy a kutyával így kell elbánni, de a pillanat sarkaló hatása alatt kitalálta, hogy Jeromost hogyan kell egy bottal megkötözni. Jó egy méter hosszú bambuszbot volt ez. Az egyik végét szorosan a Jeromos nyakához kötötte, a másik végét éppen ilyen szorosan egy fához. Jeromos fogai csak a botot tudták elérni. Már pedig a száraz és régi bambusz fittyet hány minden kutya fogainak.

XIII. FEJEZET.

Jeromos a bothoz kötve sok napon át Lamai foglya maradt. Boldogtalan idő volt ez, mert Lumai házát örökösen felverte a civakodás és marakodás. Lamai elszánt harcokat vívott végig öccseivel és húgaival, amiért azok Jeromost ingerelték és ezek a viaskodások kivétel nélkül abban csúcsosodtak ki, hogy Lenerengo felemelte a kezét és pártatlanul végigdöngette valamennyi gyermekét.

Jeromos azon vette magát észre, hogy szeretni kezdi Lamait. De ez a szeretet nem volt sem erős, sem szenvedélyes. Inkább hálából fakadt, mert csak Lamai nézett utána, hogy élelmet és vizet kapjon. A fiú azonban nem volt sem kapitány, sem Haggin úr. Afféle alacsonyrendű emberi lény volt, néger, és Jeromost egész rövid életén át szigorúan ahoz a törvényhez szoktatták, hogy a fehérek a felsőbbrendű kétlábú istenek.

Mindazonáltal nem kerülte el a figyelmét, hogy a négekben is lakik értelem és hatalom. Látta, hogy a négek is parancsolni tudnak más tárgyakkal, botokat és köveket tudnak a levegőn át röpíteni, sőt őt magát is úgy oda tudják kötni a bothoz, hogy tehetetlen.

Jeromost egész életében most kötötték meg először és ő nem szerette ezt a dolgot. Hiába kínoztá agyon a fogait, amelyek közül egyik-másik az alatta sarjadó új fog nyomásától már lógott. A bot erősebb volt nála. És bár Kapitányt nem felejtette el, idő multával Kapitány elvesztésének fájdalma is enyhült és Jeromos elméjének legelső helyét a szabadulás vágya foglalta el.

De mikor eljött a szabadulás napja, már nem ragadta meg az alkalmat, hogy leosonjon a tengerpartra. Véletlenül megtörtént, hogy Lenerengo leoldotta. Szándékosan tette, mert meg akart tőle szabadulni. De mikor leoldotta, Jeromos ott maradt, hogy köszönetet mondjon neki, csó-

válta a farkát és mogyoróbarna szemével felmosolygott rá. Az asszony megint kiáltott és dobbantott egyet a lábával. Ezzel azonban csak azt érte el, hogy Jeromos örökös figyelme a lábára terelődött. Már pedig az, hogy a kutya még mindig késlekedik távozni, mikor már le van oldva, sok volt a Lenerengo kurta béketűrésének: rúgott egyet és Jeromos kikerülve a rúgást beleharapott a bokájába.

A harc azonnal kitört és az asszony bizonyosan megölte volna dühében Jeromost, ha Lamai fel nem tűnik a küzdőtéren. Azonnal közéjük ugrott, elhárította azt a csapat, amelyet az asszony egy súlykoló kővel akart Jeromos fejére mérni és amely a kutyát biztosan agyonütötte volna.

Most már Lamain volt a bajbajutás sora. Az anyja már le is mért neki egy hatalmas pofont, mikor a szegény Lumai, akit az üvöltözés felriasztott álmából, kimerészkedett, hogy békét teremtsen.

Az egész ügy végeredményben elég ártalmatlanul végződött. A gyerekek sírása is elhallgatott. Lamai visszakötözte Jeromost a botra, Lenerengónak elfogyott a szuszsa, Lumai pedig fájdalmas lelkiállapotban távozott el a kenuháza, ahol elmesélte házi bajait és a bajok okát is megmondta: mindennek az a kölyökkutya az oka, amelyik az Arangi fedélzetéről került a szigetre. Agno, az ördög-ördög orvosok főnöke, vagy ha úgy tetszik, főpap, történetesen hallotta az elbeszélést és eszébe jutott, hogy az ő parancsa szerint Jeromosnak a többi foglyokkal a kenuháza kellett volna kerülni. Egy félóra múlva már mosta a Lamai fejét. A fiú minden kétséget kizáróan megsértett egy szigorú tilalmat, egy az ő nyelvükön, úgynevezett tabut. Agno négy szemközt ezt meg is mondta neki. Lamai remegett, sírt és a lábaihoz vetette magát, mert tudta, hogy a tettéért halálbüntetés jár.

Sokkal jobb volt az alkalom korlátlan hatalmat nyerni a fiú fölött, semhogy Agno elszalasztotta volna. Egy halott ifjú nem ért volna neki semmit, de egy élő ifjúnak, akinek az életét a kezében tartja, még sok hasznát vehette. És mivel a megsértett taburól úgysem tudott más senki, Agno megengedhette magának, hogy hallgasson. Ellenben Lenerengónak azt a parancsot küldte, hogy másnap kötözze össze a kutya lábait és szállítsa Agno házába. Az összekötözés nem ment olyan könnyen, mert Jeromos folyton az asszony kezéhez kapdosott, de végre

sikerült. Lenerengo elindult, de a falu főterén a kutyát ledobta a földre, hogy ő is résztvegyen abban a mulatságban, melyet Basti ezen a napon rendezett. A mulatság tulajdonképpen büntetés volt, de mulatságos büntetés. Basti eszelte ki. Két örökösen marakodó asszonyt arra ítélte ugyanis, hogy versenyt fusson. Tihának és Vivaunak, a két bűnösnek, a kitűzött távolságot kétszer kellett megfutnia, oda is, vissza is, de egyszer egyiknek kellett kergetni a másikat, másodszor meg fordítva. Az előfutónak két követ nyomtak egy-egy kezébe. Mindegyik kő nyomott legalább húsz kilót. A kergető pedig egy hosszú, könnyű bambuszrudat forgatott, melynek végére tühegyes forgácsok voltak erősítve. Ezzel kellett az előtte futót szurkálnia, ösztökélnie. Ezen a versenyen aztán nemcsak a nép mulatott nagyon jól, hanem Basti, az öreg főnök is. Csak úgy potyogtak a könnyei.

A versenyfutás befejeztével Basti még elbeszélgetett egy darabig főembereivel, többek között Agnával. Lenerengo is el volt foglalva néhány régi kebelbarátnőjével. Jeromos ott feküdt az oldalán, ahol az asszony felejtette és egyszer csak a vadkutya, amelyiket Jeromos az Arangin legyőzött, odajött és elkezdte szimatolni. Először csak távolról szaglászta, készen arra, hogy minden pillanatban elmenekülhessen. Aztán óvatosan közelebb settenkedett. Jeromos fátyolos szemmel figyelte. Abban a pillanatban, mikor a vadkutya orra hozzáért, fenyegetően elkezdett morogni. A vadkutya visszahőkölt és eszeveszett futásban keresett menedéket és csak jó messze győződött meg arról, hogy Jeromos nem üldözi.

Óvatosan megint visszajött, mint ahogy vadászöszöne diktálta, olyan szorosán a földhöz kushadva, hogy a hasa szinte súrolta a talajt. A lábát macskaszzerű hajlékonysággal és símasággal emelte és rakta előre, olykor-olykor pedig oldalt pillantott jobbra is, balra is, mintha oldaltámadástól tartana. Nem messze egy csoport fiú állott. Ezeknek váratlanul kitörő lármája hirtelen arra készítette, hogy meglapuljon, körmeit támasztékot keresve a földbe vájja és izmai feszes rúgók gyanánt készüljenek az ugrásra, akármilyen irányból, akármilyen veszedelem kezd fenyegetni. Aztán felismerte a zaj minéműségét, rájött, hogy nem fenyegeti semmi baj és alattomosan folytatta lapuló útját az ír terrier felé.

Hogy mi történt volna még, azt nem tudhatja senki, mert ebben a pillanatban Basti tekintete ráesett az arany-

színü kölyökkutyára, amelyet az Arangi elfogatása óta most látott először. Az események torlódásában egészen elfelejtette a kutyát.

— Miféle kutya? — kiáltott élesen és kiáltásától a vadkutya megint meglapult.

A kiáltást Lenerengo is meghallotta. Rémülten vette magát a földre a féelmes vén főnök lábai elé és eldadogta a történeteket. Lamai, az ő semmirekellő fia, a vízből halászta ki a kutyát. A kutya nagyon sok zavart okozott a házban. Azért most Agno sürgős parancsára Agno házába viszi.

— Miért kutya megy ház tied bele? — kérdezte most Basti egyenesen Agnót.

— Én kéké kutya, — volt a felelet — kutya kövér jó. Kutya jó kéké kutya.

Basti füрге öreg elméjében felcsillant egy eszme és így szolt:

— Kutya nagyon jó kutya túlságos, — jelentette ki — te jobban tesz, ha te kéké vadkutya.

És megadván a tanácsot, rámutatott a vadkutyára. De Agno a fejét rázta.

— Vadkutya nem hasznos túlságos, — vélte Basti — vadkutya mindig fél nagyon sok. Minden vadkutya fél nagyon sok túlságos. Fehér gazda övé kutya nem fél. Vadkutya nem vereked. Fehér gazda övé kutya vereked, mint fene. Vadkutya elszalad, mint fene. Te ránéz szemed övé, te lát.

Basti odalépett Jeromoshoz és elvágta a kutya lábára hurkolt köteléket. És Jeromosnak, mihelyt egy pillanat alatt a lábára állt, túlságosan sietős volt a dolga, semhogy hálakodásra fecsérrelhetne volna az időt. A vadkutya után rugaszkodott, meg is csípte rohanás közben és többször egymásután megforgatta a földön, nagy porfelhőt csapva maga körül. A vadkutya több ízben is megpróbált menekülni, de Jeromos mindig elállta az útját, fellökte és marta, mialatt Basti tapsolt és kiabált a főembereknek, hogy nézzenek oda.

Jeromos valóságos dühöngő kis ördöggé változott. Az Arangi véres napjától kezdve Kapitány elvesztéséig és lába legutóbbi megkötötzetéséig minden sérelme felázadt benne és most mindenért a vadkutyán bosszulta meg magát. A vadkutya tulajdonosa, egy hazatért munkás, elkövette azt a hibát, hogy Jeromost félre próbálta rúgni. Jeromos egy pillanat alatt nekiesett, a fogaival

végighasította a néger lábaszárát, a támadás hirtelenségében még a legény lába közé is keveredett és a néger végigzuhant a földön.

— Mi az? — kiáltott dühösen Basti a legényre, aki rémülten feküdt ott, ahová esett és rettegve várta, hogy milyen szavak következnek a főnök ajakán.

De Basti már rengett a kacagástól a vadkutya láttára, amely teljes erejéből rohant le az úton, mögötte pedig negyven lépéssel Jeromos rúgta a port.

Mikor eltűntek, Basti kifejtette, hogy az olyan bátor kutyát, mint Jeromos, kár volna megenni. Meg kell őrizni. Bátorságának még az egész törzs hasznát veheti. Azért elrendeli, hogy az ördög-ördög orvosok főnöke gondozza — a többi számára pedig mától kezdve tabu. Nem szabad senkinek hozzányúlni.

Ettől fogva tehát Agno sötét szalmaházában élt Jeromos. Mégpedig elég jól élt.

XIV. FEJEZET.

A gazdáját nem szerette Jeromos. Mert Agno sem szerette őt. Senkit sem szeretett. De azért nem bántotta Jeromost. Félt Bastitól, ki hatalmasabb volt nála.

Múltak a napok és Jeromosnak kibújtak erős, szilárd második fogai. Súlyban és alakban is erősödött. Úgy elkényeztették, ahogy egy kutyát csak elkényeztetni lehet. Mivel a személye tabu volt, hamarosan belejött, hogy uralkodjék Somo népe fölött, és hogy mindenben legyen a maga módja és akarata. Bottal vagy kövel senki sem mert neki ellentmondani.

A laguna vizébe nem mert menni, mert még emlékezett a meringei tilalomra. A vízben krokodilusok vannak és a krokodilust kerülni kell — a krokodilus, mint a feketék mondanák: tabu. De egyébként a laguna partjától kezdve Basti törzsének legtávolabb eső erdei falváig minden az ő birodalma volt. Ha ételt kívánt, mindenki adott neki enni. A tabu erejénél fogva senki sem akadályozta meg, ha bekukkantott szalmazsákjaikba vagy étellel telt kókuszhéjaikba. Hatalmaskodott, ahogy akart, szemtelen lehetett az illendőségen túl is, senki sem mondott neki nemet. Sőt a nép között Bastinak az a parancsa is elterjedt, hogy ha Jeromost a nagyobb növésű őserdei kutyák megtámadják, Somo népének kötelessége a Jero-

mos pártjára állani, az őserdei kutyát pedig rúgni, kővel hajigálni és ütni. Így aztán Jeromos négy lábú rokonai is fájdalmasan rájöttek, hogy ő tabu.

Jeromos fejlődött is. A butaságig elhízhatott volna, de ettől megóvta feszült idegzete és kielégíthetetlen, sóvár kíváncsisága. Szabadon járt-kelt egész Somóban és élt is ezzel a szabadsággal, keresztül-kasul kitanulmányozta az egész falut és környékét, megtanulta a mocsarakban és erdőkben lakó azoknak a vadaknak szokásait is, amelyek nem ismerték el, hogy ő tabu, azaz hogy ő hozzá nem szabad nyúlni.

Volt nagyon sok kalandja. Többnyire ő győzött, de az is megesett, hogy ő kapott ki egy-egy olyan állattól, melynek erejét nem ismerte.

Mint ahogy az őserdőt végigcsatangolta, épúgy futkározott a faluban is.

Sőt egyszer Basti házában rábukkant Kapitány földi maradványaira is. Basti nagyon sokáig élt, igen bölcsen élt, sokat gondolkozott és tisztában volt vele, hogy mivel messze túlélte már az emberek átlagos korát, már napjai meg vannak számlálva. De mi lesz azután? Vajjon új életre fog-e támadni újra? Mi vár rá az életen túl? Ezt szerette volna tudni. Mikor nagyon erőt vett rajta a vágy, hogy az élet és halál rejtélyén elgondolkozzék, nagy zsúpházából elküldött mindenkit és leszedte a tetőgerendáról azokat a szalmafonatokba csavargatott emberfejeket, melyeket valaha élni látott. Csak kiváló emberek fejét gyűjtötte. A közönséges fejeket elküldötte a kenuházakba. A kiváló fejeket sem a gyűjtés kedvéért gyűjtötte, hanem kíváncsiságból. Feleletet szeretett volna tőlük kapni kérdéseire. A térdére rakta — és úgy faggatta őket. Mi az élet? Mi lesz a halál után? Nem felelt egyik sem.

A fejek között az utolsó, amely a legjobban gyötörte tünődéseit, Van Horn feje volt. És éppen Van Horn feje feküdt a térdén, éppen ennek a fejnek szemléletében merült el, mikor Jeromos, Somo szabad barangolója, betévedt Basti zsúpházába, megszagolta és megismerte Kapitány halotti maradványát, először fájdalmasan vonítani kezdett, aztán vad dühben tört ki.

Basti először nem is vette észre, mert magában mély kérdéseket intézett Van Horn fejéhez.

Jeromos hosszan elnyujtott fájdalmas vonítása felriasztotta álmodozásából. Mint ahogy a hegyi pázsitokon

a farkas rohanja meg az anyakancát csikajával, úgy rohanta meg Jeromos Bastit. És Basti, aki hosszú életében sohasem félt a haláltól, aki megmosolyogta azt a tréfát, hogy a felrobbant kováspisztoly elvitte a mutatóujját, most derúsen mosolygott magában. Mert megértette, mi megy végbe a fiatal kölyökkutyában és csodálta hűségét, ragaszkodását — a meghalt emberhez. De azért védekezett. Kurta, keményfa-bottal rácsapott a kutya orrára és távol kényszerítette magától. Jeromos akárhányszor és akármilyen vadul rohant rá, ő a bot csapásával fogadta az iramodást és hangosan csukló derúvel, elismeréssel szemlélte a kiskutya bátorságát és fiatal erejét.

A játékban az öregség fáradt el hamarabb. Basti végét szakította a dolognak. Egy súlyos csapást mért Jeromos füle mögé. Jeromos eszméletlenül terült el a földön. És a kutyának láttára, amely egy pillanattal előbb még olyan elevenen dühöngött, most pedig mintegy halva fekszik a földön, Basti megint eltűnődött. A változást egyetlen erős csapással a bot okozta. Mi történt? Hova lett a kutya haragja? És miért nem tud most magáról semmit? Sem magáról, sem másról. Valami kialudt benne? De mi?... Basti csak törte, törte a fejét, de hiába.

Basti nagyot sóhajtott és fáradtan takargatta vissza a fejeket a szalmába. Csak Van Hornét hagyta kint. A többi felhúzta a magas gerendákra, hogy ott lógjanak sokáig még az ő halála után is, mint ahogy egyik-másik ott lógott már az apja és a nagyapja ideje előtt is. Van Horn fejét letette a földre, aztán kilopózkodott, hogy egy lyukon bekukucsáljon és lássa, mit fog csinálni a kutya.

Jeromos először megremegett, aztán gyengén a lábára tápászkodott, de eleinte ingadozott és szédelgett. Basti a lyukon át szemlélte, hogyan szivárog vissza a tehetetlen test sejtjein keresztül az élet csodája és hogyan szilárdítja meg a kutya lábait.

És Basti többet is látott. Jeromos először morogva és szörét az égnek csapva az ellenséget kereste. De aztán az ellenség helyett Kapitány fejét pillantotta meg. Odamászott hozzá és elkezdte imádni. Nyelvével csókolgatta a kemény arcot, a lecsukott szemek pilláit, amelyeket imádata már nem tudott kinyitni, a mozdulatlan ajkakat, amelyek nem ejtik ki többé azokat a kedves szavakat, amelyeket kiskutyákhoz szoktak intézni.

Aztán mély kétségbeeséssel leült Kapitány feje elé,

orrát a magas mestergerenda felé szegte és gyászosan és hosszan elkezdett vonítani. Végül pedig betegen és megtörtén kimászott a házból, elment ördög-ördög gazdájának a házába és itt álló huszonnégy óráig hol felébredt, hol elaludt és rémes álmok gyötörték.

Ettől kezdve Jeromos hevesen gyűlölte Bastit, mint aki okozója volt Kapitány elmúlásának.

XV. FEJEZET.

Elmúlt még három hónap. Az északnyugati monszonszél, miután egy félesztendeig lélekezett, helyet adott a délkeleti levegőáramlatnak. Jeromos élt tovább az Agno házában és élte tovább a faluban csatangolás szabadságát. Súlya meggyarapodott, alakja megerősödött és a tabu védelme alatt olyan önbizalom nőtt benne, amely már a göghöz járt közel. Gazdát azonban nem talált. Agnót sohasem tudta megszeretni. Agno nem is nagyon igyekezett megnyerni a szeretetét. Viszont, mint hidegvérű ember, a gyűlöletét sem mutatta Jeromosnak. Várt türelmesen. Várta a maga idejét. Amikor majd büntetlenül éreztetheti a kutyával a gyűlöletét. Úgy érezte, hogy ez az idő a délkeleti szél évszakával együtt megérkezett. Mert éppen ebben az évszakban rakják a lábastyúkok a költetőkertben tojásaikat. Ez a kert Bastié volt, aki az év egyik részében semmi mást nem evett, mint lábastyúk-tojást.

A tojást nagyon szerette. Ez volt az egyetlen étel, amelyet szeretett és amely még ízlett neki. Azért kimondotta, hogy a lábastyúk-tojás, rajta kívül, mindenki számára tabu. Szigorú vallási tilalom. És mert a vallás ügyei Agno hatáskörébe tartoztak, az ő kötelessége volt, hogy őrizze, ápolja és gondozza a királyi költetőkertet.

Csakhogy maga Agno is nagyon szerette a lábastyúk-tojást. Hathónapi nélkülözés után Agno éppen úgy vágyakozott a tojások után, mint Basti. Egy szép napon elindult tehát a költetőkertbe. A tabu-ösvényen, azaz azon az úton, melyre Bastin és kívüle, senkinek sem volt szabad lépni. Magával vitte Jeromost is. A járatlan csapás egy kezdetleges ajtóhoz vezetett. De Agno nem ezen az ajtón eresztette be Jeromost, hanem mindenféle kis bátorító csettintésekkel és unszolásokkal rávette, hogy a durva fakerítés tövében alagutat ásson magának. A maga kezével is segített neki, marékkal ásta ki a homokot, de

viszont gondoskodott róla, hogy Jeromos otthagyja a homokon a kutya-mancsok és körmök kétségbevonhatatlan nyomait.

Mikor aztán Jeromos benn volt a kertben, Agno is bement az ajtón és arra csábította a kutyát, hogy ássa ki a tojásokat. Jeromosnak azonban nem jutott a csemegéből. Nyolcat Agno kiszüresölt nyersen, kettőt pedig töretlenül eldugott a ruhájában, hogy hazavigye az ördög-ördög házba. A kiszüresölt tojások héját apróra törte, ahogy egy kutya csinálhatta volna és a nyolcadik tojásból arra használt egy kicsit, hogy rákenje Jeromosnak nem a szájára, ahol a kutya nyelve elérhette volna, hanem magasan a szemére és a szeme fölé, ahol biztosan megmarad és tanuskodhatik majd a kutya ellen, amint ez Agno gonosz tervével egybevágott.

Sőt mi több, főpapi szentségtörésében még arra is uszította Jeromost, hogy egy lábastyúkot a tojásrakás munkájában támadjon meg. És mialatt Jeromos lemészárolta a tyúkot, Agno jól tudván, hogy az első madár után a többi is sorra kerül, otthagyta a költetőkertet és lélekszakadva rohant keresztül a mangrove-mocsáron, hogy Bastinak elmondja, milyen fogas vallási kérdés merült fel. A kutya tabu. Tabu minden lábastyúk is. Mármost a kutya-tabu vétett a tyúk-tabu ellen. De ő nem merte a kutyát megfenyíteni, mert nem tudja, hogy melyik a nagyobb tabu. Mikor Basti megértette, mi történt, futólépésben szaladt a költőkertbe, Jeromos csakugyan ott volt. Lába véres, szája véres. Éppen a negyedik tyúkot intézte el. Szemén és szeme fölött pedig ott a friss tojás-sárgája, melyet Agno kent oda.

Basti hasztalan keresett egyetlen tojást is, pedig a hathónapos koplalás a szerencsétlenség kellős közepén jobban kínozta, mint valaha. Jeromos pedig, Agno biztató bátorítására, kitünő viselkedésért elismerést várva csóválta a farkát és piros pofájával és sárgára kent szemével mosolygott fel Bastira.

Basti nem dühöngött úgy, mint ahogy dühöngött volna, ha egyedül van. Főpapjának szemeláttára méltatlan dolog lett volna a közönséges emberek ilyen színvonalára lealacsonyodnia.

— Melyik a nagyobbik tabu? — kérdezte Agno somói nyelven.

Ezt nem is kell kérdezni. Természetes, hogy a lábastyúké.

— És a kutya? — kérdezte Agno.

— A kutya lakolni fog, amiért megszegte a tabut. Nagy tabu ez. Az én személyes tabum. Ezt a tabut még maga Somo hozta, mindnyájunk legősibb atyja és első uralkodója és az ő ideje óta is minden főnöknek ez a tabuja. A kutyának meg kell halni.

Megállt és elgondolkozott, mialatt Jeromos megint elkezdte ásni a homokot azon a helyen, ahol áruló szagot érzett. Agno rákiáltott, de Basti közbeszólt:

— Hagyd. Azt akarom, hogy a kutya a szemem látára árulja el magát.

Jeromos ezt meg is tette. Kiásott két tojást, feltörte őket és kinyalta drága tartalmuknak azt a részét, amely nem folyt ki a homokra és nem ment pocsekba. Basti szeme elsötétedett, mikor megkérdezte:

— Holnap van a kutyaünnep?

— Holnap délben, — felelte Agno — a kutyák már beérkeztek. Lesz legalább ötven.

— Ötvenegy — hangzott Basti ítélete, amint Jeromos felé intett a fejével.

A főpap ösztönszerűen gyors mozdulatot tett, hogy megfogja Jeromost.

— Miért sietsz, — mondta a főnök, kiben ez a gyorsaság valami homályos gyanút ébresztett. — Csak azt éred el vele, hogy magadnak kell cipelned az egész hosszú úton. Hadd jöjjön csak vissza velünk a maga lábán, a kenuház előtt majd megkötözheted.

Mialatt a két ember sarkában vidoran ügetett és a kenuházhoz közeledett, Jeromos hallotta a sok kutya kínját és jaját, amely félreérthetetlenül bajt és fájdalmat hirdetett. Azonnal felébredt benne a gyanú, amely azonban nem vonatkozott a saját személyére. És ebben a pillanatban, amikor felesapta a fülét és az orra újabb adatok után szimatolt a levegőben, Basti megragadta a nyaka bőrénél fogva, felemelte a levegőbe, Agno pedig összekötözte a lábát.

Jeromos nem nyöszörgött, a félelemnek semmiféle jelét nem adta, ellenben vadul csuklott és morgott, haragjában vicsorgott és harciasan rúgódozott a hátsó lábával. Azonban a kutya, ha hátulról megragadják a nyakánál, sohasem veheti fel a harcot két emberrel, akik az emberi faj értelmével és ügyességével vannak felruházva és megvan az az óriási előnyük, hogy a kezükön négy ujjal szemközt van egy áthajlítható ötödik.

Első lábait és hátsó lábait széltükben-hosszukban összekötötték. Fejjel lefelé vitték végig azon a rövid távolságon, amely a mézszárlás és főzés helyéig terjedt, ott aztán ledobták a földre egy nagy sereg kutya közé, amelyek hasonlóan tehetetlenül és összekötözve feküdtek ott. Bár a délután már jól előrehaladt, egynémelyik már kora reggel óta így feküdt ott a forró napon. Valamennyien őserdei kutyák, vagy vadkutyák voltak és nagyon kevés volt bennük a lelkierő: a testi fájdalom, amelyet a túlszorosan átkötött madzagok okoztak, aztán a szomszúságuk, aztán annak a végzetnek halvány sejtelme, amelyet az ilyen bánásmód már előre jelzett nekik, csak szűkülést, nyöszörgést és kétségbeesésük és szenvedésük ordító üvöltését szorította ki belőlük.

A következő harminc óra nehéz idő volt a Jeromos számára. A faluban rögtön elterjedt a híre, hogy a kutya tabuja megszűnt és hogy nincs olyan alacsony sorsú férfi vagy gyerek, akinek még mindig kötelessége volna tisztelni a kutyát. Míg csak le nem szállott az éj, az ingerkedők és csúfolódók egész köre állt mellette. Csúfolódtak bukása fölött, torzpfákat vágtak és vigyorogtak rá, megvetően taszigálták a lábukkal, egy mélyedést csináltak a homokban, amelyből nem tudott kivergődni, aztán a hátára fordították, úgy, hogy négy összekötött lába gyalázatban meredt az ég felé.

Hörgött és dühöngött tehetetlenségében, egyebet nem tehetett. A többi kutyától abban különbözött, hogy fájdalmában sohasem szűkölt vagy nyöszörgött. Egy éves volt már és az utolsó félesztendő alatt nagyon megérett. A többi kutya úgyszólván szakadatlanul vonított és üvöltött. Egész nap és a szörnyű napra következő éjszakán is. Reggelre már majdnem meggebedtek a tűrhetetlen szomszúságtól.

A nap, amely letűzött a fehér homokban heverő kutyákra és szinte megpörkölte őket, mindent hozott, csak megkönnyebbülést nem. A kínzók csoportja megint Jeromos köré gyülekezett és tabuja elvesztése folytán megint mindenféle gyalázatot követtek el rajta. De nem az ütések és testi bántalmak kergették majdnem az örületbe, hanem az, hogy kinevették. Semmiféle kutya nem szereti, ha kinevetik, de Jeromos különösen nem tudta haragját tartóztatni, ha kigúnyolták és közélről az arcába vigyorogtak.

Bár egyetlen egyszer sem üvöltött, folytonos vicsor-

gása és hörgése, amihez még szomjúsága is járult, be-rekesztette a torkát és kiszárította a szája hárttyáit, úgy, hogy most már a legkiáltóbb bánalomra sem tudott egy hangot sem kiadni. Végre a nyelve kifordult a szájából és a reggel nyolcórái napsütés lassan elkezdte égetni.

Ekkor történt, hogy a gyerekek egyike kegyetlenül csúfot üzött belőle. Kihempergette Jeromost abból a gödörből, amelyben egész éjszakán át a hátán feküdt, az oldalára fordította és egy kis kókuszshéj-edényt nyújtott oda neki, amely tele volt vízzel. Jeromos olyan örült sóvárgással kezdte nyelvelni a vizet, hogy egy jó darabig nem is jött rá, mit tett bele a vízbe a fiú: egész csomó érett vörösborsmagot. A körülállók az oldalukat fogták neveltükben és Jeromos eddigi szomjúsága semmi se volt ehez az új szomjúsághoz, amelyet a bors kínzó égetése is növelt.

A soron következő esemény — amely később rendkívüli fontosságú eseménynek bizonyult — az volt, hogy odajött Nalaszu. Nalaszu hatvanesztendő vak öreg volt, nagy bottal a kezében járkált, ezzel a bottal tapogatta maga előtt az utat. A szabad kezében egy összekötözött lábú malacot cipelt.

— Azt mondják, — mondta somói nyelven — hogy a fehér gazda kutyáját is meg fogja enni a falu. Hol a fehér gazda kutyája? Mutassátok meg.

Agno éppen most érkezett oda és mellette állott, mikor az öreg lehajlott Jeromos fölé és ujjával kezdte vizsgálgatni. És bár a vak ember keze többször a foga ügyébe ért, Jeromos egyszer sem morogta vagy harapta meg ezt a kezét, mert semmi ellenségest nem érzett az ujjakban, amelyek olyan puhán simultak végig rajta. Nalaszu most a malacot kezdte tapogatni és mintegy mérlegelve a dolgot, váltakozva tapogatta végig hol a kutyát, hol a malacot. Végre fölegyenesedett és így szólt:

— A malac akkora, mint a kutya. A nagyságuk egyforma, de a malacon több az ennivaló hús. Vedd a malacot és én elviszem a kutyát.

— Nem, — mondta Agno — a fehér gazda kutyája megsértette a tabut. A kutyát meg kell enni. Válassz egy másik kutyát és hagyd itt a malacot. Válassz egy nagy kutyát.

— Nekem a fehér gazda kutyája kell, — mondta makacsul Nalaszu — csakis a fehér gazda kutyája, más kutya nem kell.

A vita kilátástalan volt, mikor Basti történetesen a színhelyre érkezett, hallgatta a beszélgetést és megállott. De végre megszólalt:

— Vidd a kutyát, Nalaszu, a malac jó, magam fogom megenni.

— Csakhogy a kutya megsértette a tabut, — vetette közbe gyorsan Agno — a te költetőkerted nagy tabuját, ezért kell megenni.

Ezt gyorsan vetette közbe Agno, sőt Basti véleménye szerint túlgyorsan. A fejedelem elméjében a gyanú, mely már egyszer átsuhant rajta, újra felmerült. Nem tudta világosan, hogy milyen gyanú erősödik benne — de azt már tudta, hogy Agno viselkedésében van az a bizonyos valami, ami gyanúját felébresztette.

— A tabut vérrel és az üst halálával kell megveze-
kelni, — folytatta Agno.

— Rendben van, — mondta Basti — meg fogom enni a malacot. Torka vágassék el és teste ismerje meg a tüzet.

— Én csak a tabu törvénye szerint beszélek. A tabu megtöréseért halál jár.

— Van egy másik törvény is, — mondta fölényesen mosolyogva Basti — és ez a törvény azóta áll, mióta ezek a falak: életet meg lehet venni étellel.

— Igen, csakhogy az férfiak és asszonyok életéről szól.

— Én a törvényt jól ismerem, — folytatta állhata-
tosan Basti — ezt a törvényt maga Somo hozta. És a tör-
vényben sohasem volt szó arról, hogy állati étellel ne
lehetne állati életet megvenni.

— De ez még nem fordult elő soha, — vetette ellen
az ördög-ördög orvos.

— Annak is megvolt a maga jó oka, mert még
sohasem volt senki olyan ostoba, hogy malacot adjon egy
kutyáért. Ez a malac fiatal, a húsa kövér és gyöngé. Vidd
a kutyát, Nalaszu. Máris viheted.

De az ördög-ördög orvos nem volt megelégedve.

— Amint mondtad, ó Basti, a te igen nagy bölcsessé-
gben, ez a kutya az erő és bátorság kutyája. Vágjuk
csak le. Ha majd kikerül a tűzből, testét osszuk sok apró
darabra, úgy, hogy minden férfi ehessék belőle és így meg-
szerezze az erőnek és bátorságnak egy-egy kis részét.

Csakhogy Basti nem haragudott Jeromosra. Sokkal
tovább és sokkal bölcsebben élt, semhogy haragudni
tudott volna egy kutyára, amiért ez megsértett egy tabut,

amelyet nem is ismert. Azonkívül tetszett neki Jeromos bátorsága és szépsége. Jól esett neki, ha ránézett.

És aztán volt még egy másik oka-foka is Basti viselkedésének. Szerette volna tudni, miért sóvárogja az ő ördög-ördög orvosa olyan nagyon egy kutyának a halálát. Volt ott elég kutya. Miért akarja levágnatni pont ezt a kutyát? Nyilvánvaló volt Basti előtt, hogy Agnónak nyomja valami a begyét, de hogy micsoda, azt nem tudja kitalálni, legfeljebb azt sejtette, hogy Agno így akarja megbosszulni azt a napot, mikor ő megtiltotta neki, hogy megegye a kutyát. De ha így állt a dolog, akkor ez volt a legalkalmasabb pillanat, hogy hatalmát éreztesse a főpappal. Hogy megint megmutassa, hogy kié az utolsó szó Somóban. Ennélfogva így felelt:

— Én sokáig éltem és sok malacot megettem. Ki meri állítani, hogy ez a sok malac mind belém ment és engem is malaccá tett?

Itt elhallgatott és kihívó tekintettel nézett végig a hallgatók körén. De meg sem mukkant senki. Inkább egyik-másik néger alázatosan mosolygott és fészkelődve váltogatta álltában a lábát, Agno arckifejezése pedig alázatosan igyekezett kifejezni, hogy uralkodójában nincsen semmi disznószerű.

— Sok halat is megettem, — folytatta Basti — de pikkelyek sohasem nőttek ki a bőrömön. A torkomon sohasem nyílt kopoltyú. És mindenki láthatja, aki rám néz, hogy a hátamból sohasem nőttek ki uszonyok. Nalaszu, vidd a kutyát. Aga, vidd a malacot a házamba. Még ma megeszem. Agno, rendeld el, hogy a kutyákat kezdjék levágni. Azt akarom, hogy a kenu-emberek idejében kapjanak enni.

Aztán, mikor elfordult, hogy meginduljon, áttért beche-de-mer nyelvre és szigorúan szólott hátra:

— Szavamra, te csinál engem én haragszik rád nagyon sok.

XVI. FEJEZET.

Amint a vak Nalaszu lassan kocogott tovább, egyik kezével az utat kopogtatva maga előtt, a másik kezében a megkötözött lábánál fogva fejjel lefelé lógó Jeromossal, hirtelen vad erőre kapott a kutyák üvöltése, amint az öldöklés megkezdődött és az állatok észrevették, hogy itt a halál.

Az öreg ember az első pataknál, amely az emelkedő partvidék alacsony dombjai között csörgedezett lefelé, megállott és letette Jeromost, hogy igyék. És Jeromosnak nem volt más gondolata, mint a nedves hűvösség, amely előnti a nyelvét, megtölti a száját és lehalad a torkán. De öntudata alatt már megfészkelte magát a benyomás, hogy ez a néger gyöngédebb, mint Lamai, mint Agno, mint Basti, ez a néger a leggyöngédebb ember, akivel Somóban találkozott.

Mikor már annyit ivott, hogy több víz nem fért belé, a nyelvével mondott köszönetet Nalaszunak. Nem forrón, nem elragadtatva, mint ahogy Kapitány kezét csókolta volna meg, hanem az életadó italért járó hálával. Az öreg ember örvendezve mosolygott, meghempergette Jeromos napgyötörte testét a vízben és a kutya fejét a víz színe fölött tartva, beledörzsölte a vizet száraz bőrébe, aztán hosszú, áldott percekig ott hagyta feküdni a vízben.

A víztől a jócskán messzire fekvő házig Nalaszu még összekötött lábakkal vitte a kutyát, de nem fejjel lefelé, hanem egyik karjával a melléhez szorítva. Az volt a szándéka, hogy megszeretteti magát a kutyával, mert Nalaszu, aki hosszú éveken át tévelygett a vakság magányos sötétjében, sokkal többet gondolkozott az őt környező világról és sokkal jobban ismerte, mint hogyha meglett volna a látóképessége. A kutyára a maga külön céljai miatt volt szüksége. Próbálkozott már néhány őserdei kutyával, de azok kevésbé értékelték a gyöngédségét és valamenynyien egyformán megszöktek. A legutóbbi még a legtovább maradt nála, mert a legnagyobb gyöngédséggel kezelte, de az is megugrott, mielőtt még a maga céljaira betanította volna. Ekkor hallotta, hogy a fehér gazda kutyája egészen más kutya. Sohasem fut meg félelmében, azonkívül az a híre, hogy sokkal okosabb, mint a somói kutyák.

Lamai találmányának az a híre, hogy bottal fához kötözte a kutyát, nagy eset gyanánt terjedt el a faluban. És Nalaszu is így kötötte meg Jeromost. Volt azonban egy nagy különbség. A vak ember, mialatt órák hosszáig ott üldögélt a földön és dédelgette Jeromost, sohasem mutatott türelmetlenséget. Jeromos a Nalaszu élelmét ette, de nemcsak ezért fogadta el gazdájának, hanem azért is, mert érezte a lelkében egy gazda parancsoló szükségét, mert élete legkorábbi idejétől kezdve mindig volt gazdája ezen a világon.

Mikor tehát eljött az a nap, amelyen Nalaszu leoldozta róla a botot, Jeromos önként ott maradt a házban. És mikor már körülbelül biztos volt, hogy Jeromos nem fog elszőkni, az öreg ember megkezdte Jeromos oktatását. Lassanként kezdte meg a tanítást, míg nem oda jutottak, hogy naponta hosszú órákig tartott a lecke.

Jeromos legelőször is megtanulta, hogy új neve van: »Bau«. Megtanulta, hogy mikor a nevét hallja, válaszoljon rá. Nalaszu egyre távolabbról szólította ezen a néven és egyre halkabban, végre már nem is mondta a kutya nevét, csak belesúgta a levegőbe. Jeromosnak éles hallása volt, de a hosszú gyakorlattól a Nalaszué is majdnem olyan éles volt.

Aztán az következett, hogy Jeromos még élesebbre gyakorolja a hallását. Hosszú órák teltek el abban, hogy Jeromos Nalaszu mellett ülve, vagy tőle távol állva megtanulja észrevenni az őserdő sűrűjéből érkező legcsekélyebb neszt vagy zörgést is. Mikor ezt megtanulta, akkor következtek a leckék, hogy különbséget tegyen az őserdőből érkező zajok között és különbséget tegyen a maga hangjaiban is, amelyekkel ezekre a zajokra Nalaszut figyelmezteti. Ha olyan nesz jött a levegőben, amelyet Jeromos malac vagy csirke zaja gyanánt ismert fel, akkor megtanulta, hogy ne morogjon. Ha nem tudta a neszt felismerni, akkor szép csendesen morgott. De ha a zaj embertől vagy gyerektől eredt, aki halkán és ennélfogva gyanúsán mozgott, Jeromosnak hangosan kellett morognia. Viszont, ha a zaj hangos és gondtalan volt, akkor Jeromos csöndesebben morgott.

Sosem forgott meg a fejében a kérdés, hogy miért kell neki mindezt megtanulni. Egyszerűen megtette, mert legújabb gazdájának az volt az óhajtása, hogy így tegyen. Minderre és még többre, Nalaszu kimondhatatlan fáradtsággal és türelemmel tanította meg, még tovább is folyton tanította és annyira megnövelte a Jeromos szótárát, hogy lassanként pontosan határozott és világos társalgást tudtak egymással folytatni.

Jeromos például négy lépésnyi távolságból halk »Vuff«-hanggal adta hírül, hogy hall valami neszt, amiről nem tudja micsoda. Nalaszu erre mindenféle füttyentésekkel pisszentett rá, hogy maradjon nyugodtan, még halkabban vakkantson, hallgasson el, vagy nesztelenül jöjjön hozzá, vagy menjen be az erdőbe és kutassa ki az

ismeretlen nesz forrását, vagy hangosan ugatva rohanjon oda és támadja meg.

Olykor Nalaszu éles füle a másik oldalról hallott olyan zajt, amelyet Jeromos már nem hallott. Ilyenkor meg tudta kérdezni Jeromost, hogy hát ő hallotta-e. És Jeromos felugrott, serényen figyelt a hangokra és vakantásainak váltakozó mennyiségével és minőségével tudta elmondani Nalaszunak, hogy nem hall semmit. Vagy azt, hogy: igen, már hallja. Vagy végül, hogy a zaj idegen kutyától, vagy erdei patkánytól, vagy embertől, vagy gyerektől ered, — mindezt egészen halk hangokkal, amelyek alig voltak többek hangos lélekzésnél, csupa egytagú hangok, amelyeket valóságos gyorsírási beszédnek lehetne nevezni.

Furcsa öregember volt ez a Nalaszu. Egyedül éldegélt zsúpházában a falu végén. Még a legközelebbi ház is jó messzire volt tőle. Az övé pedig a sűrű őserdőben egy irtás közepén állott és körben minden irányból csak nyolc lépésnyire kezdődött az őserdő. Ezt az irtott tisztást Nalaszu folyton tisztán tartotta, a gyorsan burjánzó gatz mindig kigyomlálta belőle. Barátja nem volt. Legalább is vendég soha nem jött a házába. Évek elmúltak már, mióta az utolsót is elriasztotta magától. Családja nem volt. A felesége rég meghalt és három legény fiát, akik egy rablóhadjárat alkalmával túlmentek Somo határán, a magasabb dombok őserdei ösvényein az őserdei ember- evők lefejezték és megették.

Ahhoz képest, hogy nem látott, nagyon szorgalmas ember volt. Nem kért senkitől semmit, maga tartotta fenn magát. A tisztáson yamot, édeskrumplit és tarót termesztett. Egy másik tisztáson — mivel hozzátartozott az agyafurtságához, hogy a háza közelében ne tartson fákat — voltak pizángfái, banánfái és hat kókuszpálmája is. A gyümölcsöt és a zöldséget aztán lent a faluban becserélte húsrá, halra és dohányra.

Az idejéből sokat szentelt Jeromos nevelésére is, olykor pedig íjakat és nyilakat faragott, amelyeket a törzsbeliek olyan nagyra becsültek, hogy Nalaszu sokat keresett rajtuk. Nem múlt el nap anélkül, hogy az íjjal és nyíllal való bánásban maga is ne gyakorolta volna magát. Persze csak hang irányában tudott löni. Valahányszor valami zaj vagy motoszkálás hallatszott az őserdőből és Jeromos hírt adott a nesz minemüségéről, ő kilötte a nyilat a hang irányába. És ha a nyíl nem talált, Jero-

mos kötelessége volt gondosan megkeresni és visszahozni.

Érdekes tulajdonsága volt Nalaszunak, hogy a nap huszonnégy órájából csak hármát aludt, mégpedig sohasem éjszaka és ezt a kurta pihenőt sem töltötte soha a házában. A szomszéd őserdő legkuszább sűrűjében volt egy eldugott fészekféléje, amelyhez nem vezetett ösvény. Soha nem ment ugyanazon az úton ide, úgyhogy a kövér termőföld gazdag növényzete, amelyet olyan kevés lépés taposott, mindig eltitkolta a legkisebb jelét is annak, hogy Nalaszu erre járt. És Jeromos megtanulta, hogy mikor Nalaszu alszik, ő örködjék és ne aludjék.

Nalaszunak erre a végtelen óvatosságára volt is elég alapos oka. A legidősebb fia civakodás közben megölt volt egy bizonyos Aot. Ez az Ao az Anno-família hat fiútestvére közül volt az egyik, akik fent laktak a hegyi falvak egyikében. A somói törvények szerint az Anno-családnak joga volt, hogy behajtsa a véradót a Nalaszu családján, de ezt a behajtást megakadályozta Nalaszu három fiának az őserdőben történt elhalálása. Mivel pedig a somói alaptörvény szerint életért élet járt, Nalaszu pedig egész családjából csak maga maradt életben, köztudomású volt az egész törzs körében, hogy az Annok addig nem nyugszanak, míg a vakembert meg nem fosztják az életétől.

Csakhogy Nalaszu nem hiába volt híres harcos a maga idején. Még abban az időben, mikor ép volt a szeme. Annóék két ízben megpróbálták behajtani a véradót. Nalaszu felfedezte a tervet, megkerülte őket és hátukba támadva, magával Annóval, a családtyáival került szembe. Meg is ölte és így most már kétszeres véradóval tartozott.

Ekkor történt vele a baleset. Többször használt Sniderpatronokat töltött újra, a puskapor felrobbant és mind a két szemére megvakította. Rögtön a baleset után, amikor még sebeit gyógyíttatta, az Annók rámentek. Mint ahogy erre el is volt készülve. És meg is tette már a maga előkészületeit. Ezen az éjszakán két Anno-fivér és egy Annonagybácsi lépett az ösvényen mérgezett tövisbe. Mind a hárman borzasztó halált haltak. Így aztán a megtorlandók élete száma az Anno-család rovásán ötre emelkedett és mindössze egy vak ember maradt, akin ezt be kellett hajtaniok.

Ettől kezdve az Annók jobban féltek a tövisektől,

semhogya újra támadni merészelték volna, de a bosszúvágyuk tovább parázslott, és éledegéltek tovább, remélvén annak a napnak eljöttét, mikor Nalaszu feje mégis csak ékesíteni fogja mestergerendájukat.

XVII. FEJEZET.

Ezenközben teltek-múltak a hónapok, a délkeleti szél kifújta magát, a monszun kezdett megint lélekzetet venni és Jeromos egy újabb félesztendővel gyarapodott korban, súlyban, természetben és csontjainak erejében. Az öregember társaságában töltött ez a félesztendője könnyű idő volt, noha Nalaszu szigorú fegyelmet szeretett tartani, nap-nap után hosszú órákig csökönyösen oktatta Jeromost, sokkal szorgalmasabban, mint ahány lecke kutyának valaha is kijutott. Útéssel, vagy kemény szóval sohasem illette Jeromost. Ez az ember, aki az Anno-családból négy férfit ölt meg, mégpedig hármat akkor, mikor már megvakult, vad fiatalságában pedig még többet, soha nem emelt haragos szót Jeromosra és soha szigorúbb dologgal nem nevelte, mint a leggyöngédebb pirongatással.

Ami az értelmet illeti, az az állandó oktatás, amelyet Jeromos késő kölyökségének ebben a korszakában kapott, egész életére kifejlesztette benne az elme hatalmát. Valószínű, hogy ennyire a világ egy kutyája sem tudott soha beszélni, mint ő. Mégpedig három okból. Az első ok a Jeromos saját értelmessége volt, a második Nalaszu oktatási tehetsége, a harmadik az a hosszú idő, melyet az oktatásra fordítottak.

Nemsokára nagyszerű alkalmá nyílt Jeromosnak annak bizonyítására, hogy Nalaszu nem hiába fordított annyi időt Jeromos oktatására.

Az Annók ugyanis addig törték a fejüket, míg feltalálták azt a csodás valamit, melynek segítségével diadalmaskodnak az öreg Nalaszun. Ez a valami nem volt egyéb, mint vastagtalpú szandál, mely megvédelmezhetette lábukat azoktól a mérgezett tövisektől, amelyekkel Nalaszu már háromnak vesztét okozta. Ezeket a szandálokat húzták fel lábukra azon a sötét éjszakán, melyen az öreg legyőzésére indultak. Számszerint tizenketten leszálltak Nalaszu tisztására, mind fel voltak fegyverkezve Sniderekkel, mordályokkal, tomahawkokkal és buzogányokkal és a vastag szandálokban is roppant elővigyáza-

tosan lépkedtek azoktól a tövisektől való félelmükben, amelyeket Nalaszu már régóta nem is rakott az ösvényre.

Jeromos ott ült Nalaszu térdei között és szundikálva bólogatott. Ő adta az első jelet Nalaszunak, aki a háza ajtaja előtt ült, tágranyitott vak szemmel, éles figyelemre feszült füllel, mint ahogy így ült már hosszú évek minden éjszakáján keresztül. Jeromos figyelmeztetésére hosszú percekig még nagyobb figyelemmel hallgatódzott, de nem hallott semmit. Ugyanakkor halkan felvilágosítást kért Jeromostól és felszólította, hogy halkan válaszoljon. Jeromos azoknak a vakkantásoknak és szusszanásainak segítségével, melyekre gazdája megtanította, elmondta, hogy emberek közelednek, mégpedig sok ember, ötnél is több ember.

Nalaszu felkapta a mellette heverő íjat, ráfeszített egy nyilvesszót és várt. Végre a maga füle is hol innen, hol onnan meghallotta a végtelenül halk neszeket, amelyek köröskörül minden irányból közeledtek feléje. Folyton halk beszédre intve, újabb jelentést kért Jeromostól, akinek a nyakszőre már égnek meredt Nalaszu érzékeny ujjainak tapintása alatt és aki ekkorra már nemcsak a fülével, hanem az orrával is serényen olvasta az éjszakai levegő híradásait. És éppen olyan halkan beszélve, mint Nalaszu, megismételte, hogy csakugyan emberek azok: sok ember, ötnél is több ember.

Az aggkor türelmével Nalaszu mozdulatlanul ült a helyén, míg végre az őserdő közvetlen szelétől mintegy öt lépésnyire ki tudta venni egy határozott ember határozott zaját. Meghúzta a húrt, eleresztette a nyilvesszót, és a lövésre egy felhördülés és nyögés furcsán keveredő hangja válaszolt. Nalaszu először is megtiltotta Jeromosnak, hogy visszahozza a nyilvesszót, mert tudta, hogy a lövés talált. Aztán új nyilat illesztett a húrra.

Egy negyedórai csend következett. Az öreg ember úgy ült ott, mint a kőbe vésett szobor, a kutya izgatottan és sóváran reszketett az ujjak beszédes tapogatása alatt és engedelmeskedett a parancsnak, hogy csendben maradjon. Mert Jeromos éppen olyan jól tudta, mint Nalaszu, hogy a környező sötétben a halál bújdos és ólálkodik. Most megint halk nesz hallatszott, de közelebbről, mint az előbb. Most azonban célt tévesztett a nyilvessző. Hallották hogyan csapódik bele egy fatörzsbe és hallották azokat a zúrzavaros halk neszeket, amelyeket a támadók sietős visszavonulása okozott. Nalaszu csendben várt egy kicsit, aztán sut-

togva megparancsolta Jeromosnak, hogy a nyilat hozza vissza. Jeromos olyan alaposan és olyan soká tanulta a maga dolgát, hogy amikor elindult a fatörzsbe csapódott nyíl hangjának irányába és visszahozta a szájában a nyilat, még Nalaszunak a látó emberek fülénél sokkal élesebb füle sem hallhatott semmit.

Nalaszu megint várt, amíg a támadók új felsorakozásának a nesztét megint meg lehetett hallani. Akkor Jeromos kíséretében felszedte mind a nyilait és zajtalanul elindult a kör mentén. Alig indult el, eldördült egy Snider, amely éppen az alig megürült helyre célozta találmra a maga lövését.

És az öreg ember és a kutya éjféltől virradatig eredményesen vertek vissza tizenkét olyan embert, akik a puskapor mennydörgésével és a puha ólomból készült, messzeszóródó, mélyreható golyók hatalmával rendelkeztek. A vak ember csak az íjával és száz nyilvesszejével védte magát. De sok száz nyíllövést adott le, mert Jeromos mindig visszahozta neki a nyilakat és ő mindegyiket újra, meg újra kilőtte. Jeromos derekasan és kitűnően segédkezett. Nalaszu éles hallását a maga még élesebb hallásával szaporította, nesztelenül cirkált a ház körül és rögtön hírül adta, ahol a támadás közelebről kezdett fenyegetni.

Az Annók sokat elpocsékoltak a drága puskaporból, mert az egész tusa a láthatatlan szellemek harcához volt hasonló. Az egész harc alatt legfeljebb a puska lövések felcsapódó lángját lehetett látni. Jeromost egyszer sem látták meg, noha gyorsan rájöttek, hogy ott mozog a közvetlen közelükben, mikor a nyilakat keresi. Egy ízben az egyik Anno, mikor a közvetlenül mellette célt tévesztett nyilvesszőt keresgélte, a kezével beleütközött a Jeromos hátába és a borzalom vad ordításával kiáltott fel, mert Jeromos fogai élesen belehasítottak. Próbáltak tüzelni Nalaszu húrjának pendülése irányába, csak hogy Nalaszu, mihelyt lőtt, rögtön megváltoztatta a helyét. Több ízben, mikor észrevették a kutya közellétét, Jeromosra is rálőttek, sőt egy ízben Jeromos orra kapott is egy könnyebb pörkölést a puskaportól.

Mikor feljött a nap, az Annók a gyors forróégyövi szürkületben visszavonultak. Nalaszu is behúzódott a világosságról a házába és Jeromos jóvoltából még mindig volt nyolevan nyila. A csata eredménye egy halott volt és ki tudja, hány nyílsebezte ember, akinek elég ereje volt elvándorogni.

Visszahozta szájában a nyilat.

És Nalaszu egy félnapig folyton Jeromos fölé hajlott és dédelgette és cirógatta azért, amit tett. Akkor elment, Jeromost is magával vitte és a faluban elmondta az ütközetet.

XVIII. FEJEZET.

Az ütközet utáni harmadik napnak a reggelén Malaita egész partvidékén végig minden csúcs elkezdett beszélni a maga füstszavaival. A füstjelek azt hirdették, hogy hadihajó érkezett a közelbe: nagy hadihajó, amely Langa-Langa korallszigetei között halad előre. És a füstjelek egyre többet hirdettek. A hadihajó nem állott meg Langa-Langában. A hadihajó nem állott meg Binuban. A hadihajó egyenesen Somónak tartott.

Nalaszu, a vak ember, nem láthatta ezt a levegőbe írt füstbeszédet. A háza nagyon kiesett a faluból és így senki sem jött hozzá a hírt elmondani. Akkor kapta az első gyanús jelet, mikor asszonyok riadt sápiózása, gyerekek kiabálása és csecsemők sírása érkezett feléje arról a főösvényről, amely a faluból Somo magaslati határai felé vezetett. Mást nem tudott kiolvasni ezekből a hangokból, csak félelmet és rettegést, és azt, hogy a falu népe menekül a megerősített hegyi helyekre. Az okát azonban ennek nem tudhatta.

Odaszólította Jeromost és azt a parancsot adta neki, hogy álljon őrt a nagy banánfánál, ahol az ő ösvényük beletorkollott a főösvénybe, ott figyeljen, aztán tegyen jelentést. Jeromos tehát leült a banánfa alá és végignézte egész Somó menekvését. A szeme előtt asszonyok, gyerekek, ifjak és öregek, botokra és mankóra támaszkodó aggastyánok haladtak el, mindnyájan a legnagyobb sietésben és riadalomban. A falusi kutyák is éppen így meg voltak rémülve, szűkülve és vonítva szaladtak az emberek után. És a borzalom ragálya Jeromost is erős kísértésbe hozta. Ösztöne azt mondta neki, hogy nagy szerencsétlenség készül. De mégsem menekült. Nem akarta elhagyni azt az öreg vak embert, aki már egy hosszú félesztendeje táplálta és dédelgette.

Mikor visszatért Nalaszuhoz, odaült a vak ember térde közé és megtette jelentését. Ötnél tovább számolnia lehetetlen volt, ámbár tudta, hogy a menekülő lakosság száma sokszorta több ötnél. Ennél fogva úgy fejezte ki magát, hogy öt férfi és még több; öt asszony és még több; öt

gyerek és még több; öt csecsemő és még több; öt kutya és még több, — még a disznókat is elmondta: öt disznó és még több. Nalaszu a fülével tudomásul vette, hogy ötnél sokkal nagyobb számról lehet szó. Ennélfogva neveket is kérdezett. Jeromos tudta a Basti, Agno, Lamai és Lumai nevét. Persze nem úgy ejtette ki a neveket, hogy ezek rendes hangzásukhoz teljes tökéletességgel hasonlítottak volna, hanem olyan vakkantásokkal adta tudtul a neveket, amelyekre Nalaszu pontosan megtanította volt.

Nalaszu még igen sok nevet mondott, amelyeket Jeromos hallásból ismert ugyan, de maga nem tudott hanggal visszaadni. Ezekre a nevekre úgy válaszolt igennel, hogy megbólintotta a fejét és a jobb mancsát előre nyújtotta. Néhány név hallatára mozdulatlanul maradt annak jeléül, hogy ezeket nem ismeri. Viszont más nevekre, amelyeket ismert, de tulajdonosaikat most nem látta, úgy felelt nemet, hogy a bal mancsát nyújtotta előre.

És Nalaszu, aki tisztában volt azzal, hogy valami borzasztó fog történni, valami rémesen borzasztóbb, mint a szomszédos tengeri törzsekkel való háborúságok bármelyike, amelyeket Somo a maga falai mögött könnyedén visszaverhetett, most kitalálta, hogy ez az a régóta várt büntető hadjárat. Hatvanéves volt már ugyan, de a falu bombázását még sohasem érte meg. Hallott egyet-mást, kósza beszédet arról, hogy mi történt, mikor más falvakat büntető bombázás sújtott, de mindössze annyi fogalma volt róla, hogy a bombázásban előforduló golyóknak bizonyára sokkal nagyobbaknak kell lenniök, mint a Snider-golyók, és ennek megfelelően sokkal nagyobb távolságra is lőhetők a levegőn keresztül.

De a sors könyvében meg volt írva, hogy megismerje az ágyútüzet, mielőtt meghal. Basti régóta várta már a cirkálót, amely megbosszulja az Arangi elpusztítását és a két fehérember fejevételét, és már régen kiszámította azt a kárt, amelyet a büntetés fog okozni. Most tehát kiadta népének a parancsot, hogy mindenki meneküljön a hegyekbe. Nalaszu háza előtt a kivonulás utolsó csapatának éppen legutolsó lassú késlekedői haladtak el, és Nalaszu az ijával és nyolevan nyílveszejével, a sarkában Jeromos-sal, éppen indult hozzájuk csatlakozni, mikor fejük fölött a levegőt hihetetlen hang remegtette meg.

Nalaszu hirtelen leült a földre. Ez volt az első ágyúlövés, melyet életében hallott, és ezerszer borzasztóbb volt, mint képzelte volna. Lélekzetelállító, egethasogató hang

volt ez, olyan hang, mintha borzasztó nyersen elrepszettek volna valami vásznat, amely olyan vastag, mint egy pokróc, széles, mint a föld és távoli, mint a mennybolt.

A vak ember nemesak leült a háza ajtaja előtt, hanem a térdei közé fúrta a fejét és két karjának ívét védően fonta a feje köré. Jeromosra is hatott a tüzelés borzalmasága. Sohasem hallott még ilyesmit, még kevésbé képzelte, hogy milyen. Az ő számára ez éppen olyan természeti katasztrófa volt, mint ami az Arangival történt, mikor a zúgó szél lenyomta egyik oldalára a hajót. Jeromos azonban természetéhez híven nem lapult meg ennek az első dörrenésnek a rémülete alatt. Sőt inkább égnek meresztette nyaka szőrét és fenyegető fogakkal vicsorgott felfelé a levegőbe, akármi legyen is az a valami, ami olyan irdatlanul jelen van és szeme számára mégis láthatatlan.

Nalaszu még szorosabban összegubbaszkodott, mikor a lehullott bomba felrobbant valahol, Jeromos pedig megint csak vicsorgott és a szőrét borzolta. Minden új lövésre megint csak ugyanezt csinálták mind a ketten, bár a bombák nem dörrentek hangosabban, de viszont hozzájuk sokkal közelebb robbantak fel, valahol az erdőben. És Nalaszuról, aki hosszú életén keresztül minden veszedelem közepette derekasan és bátran meg tudta állni a helyét, meg volt írva, hogy az ismeretlen dologtól, a fehér gazdák vegyileg messzire vetett lövegeitől való félelmében gyáván halljon meg. Amint a lehulló bombák egyre közelebb és közelebb robbantak fel, hirtelen örült ijedelemmel ugrott talpra és berohant a házába, mintha a viskó zsúpfedele megóvhatta volna a fejét ilyen óriás golyóktól. Beleütközött az ajtóba és mielőtt még Jeromos követhette volna, félkörben botorkálva botlott be a szoba közepére, hogy pontosan abban a pillanatban, pontosan a fejébe kapja a soron következő ágyúlövést.

Jeromos éppen akkor ért az ajtóhoz, mikor a bomba felrobbant. A ház repülő törmelékké változott és törmelékké robbant maga Nalaszu is. A robbanás légnyomása Jeromost a küszöbön kapta meg és méterekre dobta el. Elborult előtte a világ.

Nem tudta, hogy meddig feküdt így. Eltartott öt percig, míg a lábai meg tudták tenni az első görcsös mozdulatokat, mikor aztán végre feltápászkodott és szédelegve támolygott a lábán, az idő múlásáról nem volt fogalma. Egyáltalában nem volt fogalma az időről. A gondolata,

amelynek alapján öntudatlanul cselekedni kezdett, a dolgok rendje szerint az volt, hogy egy másodperc tört részével előbb valami borzasztó ütés érte, amely olyan volt, mintha egy néger kéz botütését kiszámíthatatlanszor megszoroznák.

A toroka és a tüdeje tele volt a puszkapor szűrő, fojtó füstjével, az orra tele volt földdel és porral. Örülten tüszögött és köhögött, ugrált, részegen dülöngött, megint a levegőbe ugrott, a hátsó lábaival táncolt és első lábaival megfogta a fejét, úgy dörzsölte lefelé a mancsaival az orrát, sőt az orrát még a földbe is beledörzsölte. Nem volt semmi egyéb gondolata, mint hogy az orrából és a szájából eltávolítsa a maró fájdalmat, a tüdejéből pedig a fojtogatást.

Csodának csodájára a repülő vasszilánkok egyike sem sértette meg. És erős szívének köszönhette, hogy nem ölte meg a robbanás légnyomása sem. Öt hosszú pernyi örült vergődés után, amely alatt hajszálnyira úgy viselkedett, mint a metszett torkú csirke, végre megint tűrhetőnek kezdte találni az életet. A fuldoklás és agónia legnagyobb foka elmúlt és ámbár még gyöngé és szédelő volt, elindult a ház és Nalaszu irányába. Azonban a ház és Nalaszu nem volt sehol: helyükön a kettő véres törmeléke terült el.

Mialatt az ágyúlövések tovább dörrentek és robbantak, hol közel, hol távol, Jeromos átgondolta a helyzetet. Mint amilyen kétségtelenül eltűnt a ház, éppen olyan kétségtelenül eltűnt Nalaszu is. Mind a kettőre leszállott a végső semmi. Minden jel szerint az egész öt körülvevő világra rá fog szállni az a végső semmi. Az életet csak valahol másutt lehetett remélni, a magas dombokon és a távoli erdőkben, ahová a törzs már el is menekült. Jeromos hú volt a gazdájához, akinek, ha néger volt is, olyan soká engedelmeskedett, aki olyan sokáig enni adott neki és aki iránt őszinte vonzalmat érzett. De ez a gazda nem volt többé. Nem kötelezi semmi sem, hogy maradjon. Menekülhet a többivel együtt ő is. Hogy a menekülők merre rohantak, azt megmondta neki szaglása. Utánuk indult.

Amint Jeromos a falutól bizonyos távolságnyra jutott, az ágyútűz megszűnt. Kevéssel utóbb a partraszállók puszkatüzét hallotta meg, mikor a haditengerészek Somo uccáin leöldösték a disznókat. Azt azonban már nem hallotta, hogy a büntetők kivágtak néhány kókuszpálmát

is. Soha nem is tért vissza a faluba, hogy a fejszék által okozott kárt megláthatta volna.

Mert éppen ekkor valami csodálatos dolog történt Jeromossal, maga sem tudta miért, hirtelen megállott. Valami homályos ösztön azt mondotta neki, hogy ne arra menjen, amerre Somo népe menekült. Ne a hegyi erődítések felé, hanem északnak, Somo határain túlra. És Jeromos hallgatott ösztönére. Elindult az ismeretlen felé. A fekete Malaita őserdőinek sötétjébe.

Jeromos soha nem látta többet Somót. De Basti még aznap a törzsével együtt visszatért és nagyot nevetett a markába, mikor felmérte a kárt. Az ágyúlövések csak egynéhány zsúpfedeles házat tettek tönkre. A fejszék csak néhány kókuszpalmát döntöttek ki. És ami a lemészárolt disznókat illeti, Basti nagy lakomát csapatott belőlük, hogy húruk meg ne romoljon. Minden bosszúsága az egész kalandból az volt, hogy Nalaszu meghalt és Jeromos eltűnt.

XIX. FEJEZET.

Jeromos egy hétig élt az őserdőben. Fel akart hatolni a hegyekbe is, de mindig visszariasztották az őserdei vademberek, akik óvatosan őrizték ösvényeiket. És élelem dolgában meg is gyúlt volna a baja, ha másodnap nem találkozik egy elhagyott kis malaccal. Ez volt az első élelemszerző vadászkalandja. De ez meg is mentette attól, hogy tovább vándoroljon, mert ösztönéhez híven ott maradt a zsákmánya közelében, amíg majdnem egészen fel nem falta.

Messze körben bebarangolta ugyan a környező vidéket, de nem talált sehol elejthető ételmet. Míg tehát el nem fogyott, visszatért a megölt malachoz. De szabadságában nem volt boldog. Ehez túlságosan háziállat volt már, túlságosan megszokta az embereket. Már megelégedett volna egy feketével is, csak ember legyen. Az ember utáni vágy, a kis malac elfogyasztása után, arra készítette, hogy balfelé, le a dombról a tengerpart felé induljon. Mert eddigi tapasztalata az volt, hogy az élet szorosan a tenger mentén folyik le. Emberekkel mindig szorosan a tenger mellett volt találkozása. A dombokról lefelé vezető utak pedig mindig a tenger partján értek véget.

Mikor leért a nagy vízhez, a sós szag kellemesen érintette orrrlyukait. Boldogan szaglászott, mikor egyszerre

szinte megdermedve állott meg a meglepetéstől. Egy lábnyom szagára bukkant és ez a lábszár egészen bizonyosan fehér emberé volt.

Jeromos csak egy pillanatig állott mozdulatlanul. Aztán, mintha megőrült volna, eszeveszetten száguldott ide-oda.

Ha valaki mindezt végignézte volna, bizonyára azt hitte volna, hogy Jeromos hirtelen megőrült. Eszeveszetten száguldozott ide-oda, hirtelen fordulatokat tett útjában, hol a föld felé szegezte az orrát, hol felfelé az égnek, száguldozás közben tébolyultan szűkölt, majd hirtelen merev szögben ugrott oldalt, mikor új szagok érkeztek hozzá, amelyek itt is, ott is, mindenfelé szökelltek, mintha valami láthatatlan pajtással fogócskát játszanának.

Olvasta azt a történetet, melyet emberi lábak írtak az ő számára a talajba. Megállapította, hogy itt egy fehér ember járt és számos néger. Emitt egy néger felmászott a kókuszpalmára és leverte a diókat. Ott egy banánfát szedtek meg a gyümölcseitől. Amott pedig nyilvánvalóan hasonló eset történt egy kenyérfával. Olyan szagra is bukkant, melyet eddig nem ismert és ezzel a szaggal finomabb illatok is keveredtek. Ezeket sem ismerte. De honnan is ismerte volna a cipőfehérítő és az illatnak szagát?

A rejtélyen nem sokáig törte a fejét. Kiszimatolta egy fehér ember lábnyomát és a többi lábnyomok útvesztőjén keresztül serényen követte ezt az egyet odáig, ahol elveszett a tenger vizében.

Ha egy félórával hamarabb érkezik, egy csónakot látott volna, amely evezők nélkül, a benzinmotor erejével hasítja végig a csendes vizet. Így azonban csak egy Arangi látott a tengeren. Igaz, hogy ez az Arangi sokkal nagyobb volt, mint az az Arangi, melyet ő ismert, de fehér volt, hosszú volt, árbocai voltak és a tenger felületén úszott. Három magasra nyúló, egyforma hosszúságú árboc volt, de a Jeromos megfigyelésének nem volt elég gyakorlata ahhoz, hogy észrevegye, mennyiben különbözik ez a három egyforma hosszúságú árboc az Arangi két különböző magasságú árbocától. Az egyetlen úszó világ, amelyet ismert, a fehérre mázolt Arangi volt. Már pedig, ha ez nyilvánvalóan és kétségtelenül az Arangi, akkor rajta kell lenni az imádott Kapitánynak. Ha az Arangik fel tudnak támadni, miért ne támadhatnának fel a Kapitányok is? És Jeromos abban a szent hitben, hogy az a halott fej, amelyet legutoljára a Basti térdein látott, most

kétségtelenül ismét együvé lesz növe a testtel és a testhez tartozó két lábbal a fehérre festett úszó világ fedélzetén — belement a mélyebb vízbe és vakmerően úszva nekivágott a nyílt tengernek.

Nagyszerű volt ez a bátorság. Mert mikor az úszást megkockáztatta, megsértette egyikét azoknak a legnagyobb és legkorábbi tilalmaknak, amelyeket életében megtanult. A szótárában a krokodilus fogalmára nem volt szó, de a gondolkozásában ott volt egy félelmes valaminek a képe, egy úszó tuskónak a képe, amely nem tuskó és nem életelen, amely egyaránt tud úszni a víz felszínén és a víz mélyén, amely ki tud mászni a szárazföldre, amelynek nagy fogai vannak, hatalmas szája és amely az úszó kutya számára a biztos halált jelenti.

Ő azonban félelem nélkül tovább szegte a tilalmat, a félelmetes tabut. Nem törődött ő már sem tilalommal, sem veszedelemmel, csak egy gondolata volt, hogy most megy Kapitányhoz.

Az úszásban kevés gyakorlata volt még. Teljes erejéből evickélt és közben kurta kis vonításokban nyögte imádatát Kapitány iránt, aki kétségtelenül ott kell hogy legyen a félmérföldnyi távolságban úszó fehér yachton.* És ez a kis vonítás, amelyet az aggodalom élessége is erősített, egy férfinak és egy nőnek érkezett a füléhez, akik a kifeszített ernyő alatt pihenőszékeken heverésztek a fedélzeten. Először az asszony éles szeme pillantotta meg Jeromos arany színű fejét. Rögtön elkezdte kiabálni, hogy mit lát.

— Eressz le egy csónakot, férjecske, — sürgette — egy kis kutya van ott, nem szabad engedni, hogy belefúljon a vízbe.

— A kutyák nem fúlnak meg olyan könnyen, — válaszolta a férjecske — nem lesz semmi baja. De hogy az ördögbe kerül ide kutya?

És szeméhez emelve a tengeri messzelátót, egy pillanatnyi kémlelés után még hozzátette:

— Még hozzá fehérember kutyája.

Jeromos taposta a vizet a mancsaival és állhatatosan haladt előre, közben szemét állandóan a yacht növekvő képére szegezte, mikor egyszer hirtelen a közvetlen vesze-

* Egyárbo-cú gőzvitorlájú hajó. A XIX. század közepe óta különösen magánosoknak szórakoztató és üdülő utazásokra épített, fényesen és nagy kényelemmel berendezett hajóit hívják így.

delem érzése lepte meg. A tabu megbosszulta magát. Ott közelgett feléje az úszó tuskó, amely nem tuskó volt, hanem a veszedelem egy eleven lényé. Ennek a lénynek egy részét látta is, amint a víz felszíne felé kiemelkedve úszott, és mielőtt ez a kiálló rész visszabukott a tengerbe, Jeromos már tudta, hogy ez lényegesen különbözik valami vízben úszó fatörzstől.

Kisvártatva valami közvetlen mögötte kezdett mozgolódni, és ő fogvicsorogva és első mancsaival csapkodva fogadta az érkező veszedelmet. Abban az örvényben, amelyet ennek a lénynek megijedt farkcsapása okozott, Jeromost félig megfordította a víz sodra. Cápa volt ez, nem krokodilus. Nem is lett volna ilyen gyáva, de nagyon jól volt lakva: éppen most falt fel egy nagy tengeri teknősbékát, amely a meneküléshez már túlságosan öreg volt.

Jeromos nem láthatta, de érezte, hogy ez a valami ott ólalkodik körülötte. Azt sem látta, hogy a cápa hátuszonya felbukkan a vízből és hátulról közeledik feléje. Ellenben a hajó felől gyors egymásutánban következő puskalövéseket hallott. Ez volt az egész. A veszedelem elmúlt és ő rögtön el is felejtette. Sohasem tudta meg, hogy egy ember, akit embertársai Kennan Harleynak hittak, asszonykának nevezett felesége ellenben férjecske-nek hívott, az Ariel nevű háromárbcos szkuner tulajdonosa, megmentette az ő életét azzal, hogy egy harminchároméves Martin-golyót küldött a vízből kiemelkedő hátuszony alá.

Kennan Harleyt azonban meg kellett ismernie Jeromosnak. Meg is ismerkedett vele hamarosan, mert Kennan leereszkedett a hóna alatt egy eresztő-övvel, amelyet a jól felszerelt Ariel fedélzetéről két matróz bocsátott le, megmarkolta a kutya símaszőrű nyakát és kiemelte a vízből. Ő ezalatt függőlegesen taposta a vizet és Kennanre egy pillantást sem vetett, olyan sóváran vizsgálta a hajókerítés mentén sorakozó arcokat, hogy egy bizonyos arcot megtaláljon köztük.

Mikor letették a fedélzetre, meg sem állott köszönetet mondani. Ehelyett — futás közben ösztönösen rázogatta magáról a vizet — beszaladgálta a fedélzetet, hogy megtalálja Kapitányt. A férfi és a felesége nevettek ezen a látványon.

— Úgy tesz, — jegyezte meg Kennanné — mintha elment volna az esze örömeiben, hogy megmentették.

— Nem, — szólt Kennan — nem erről van szó. Valahol elvesztette a hozzátartozóit.

Jeromos ezalatt tovább futkosott, végig a hajó farától a hajó orráig, közben folyton csóválta csonka farkát és rámosolyogta nyájas barátságát arra a sok kétlábú istenre, akikkel találkozott.

Kapitány azonban nem volt sehol. Jeromos leszaglászott a fedélközre, beszimatolt a konyhába, ahol két kínai szakács érthetetlen nyelven fecsegett hozzá valamit, leszagolt a kabínsorra, beszimatolt a gépterem lejárójába és életében először találkozott benzinnel és gépolajjal, — de akárhogy szaglászott, akárhogy futkosott, egy szemernyi Kapitány-szagot sem talált sehol.

Így aztán leült hátul a kormánykerék közelében és csalódásában vonítani kezdett. Mikor aztán a hajó úrnője maga elé hozatta és meg akarta simogatni, Jeromos hirtelen visszahőkölt. Visszariasztotta az asszony szél-lobogtatta szoknyája.

— Ó, te mulatságos kis jószág, — nevetett az asszony — hiszen nem akarlak megenni.

A férje egyszerűen kinyújtotta erős és biztos kezét és odahúzta az asszonyhoz Jeromost. És Jeromos valóságos elragadtatásban vonaglott a földi hatalmasság érintése közben, nyelvének piros villanásával csókolva a kezét. Kennan Harley aztán azt csinálta vele, hogy szembeültette az asszonnyal az egyik széken és Jeromost üdvözlő lábmozdulatokkal előrehajoltatta. Jeromos engedelmeskedett. Hátracsapott füffel és nevető szájjal közeledett, de mielőtt még az asszony elérhette, a szél megint meglobogtatta a szoknyáját és Jeromos ismét viCTOROGVA ugrott vissza.

— Nem tőled fél, Villa, — mondotta a férfi — hanem a szoknyádtól. Lehet, hogy még sohasem látott szoknyát.

— Azt akard mondani, — mondotta tréfásan Kennan Villa — hogy ez a gyönyörű fajkutya az emberevő kannibálok szigetén született. Hát nem látod, hogy tiszta ír terrier?

Kennan Harley helyeslően nevetett. Nevetett Kennan Villa is. És Jeromos tudta, hogy ezek ketten boldog hatalmasságok. Ő is nevetett velük.

Most már a saját kezdeményezéséből közeledett Kennan Villához, mert vonzotta az a cipőfehérítő-szag és más sokféle gyengébb illat is, amelyekről már megállapította, hogy ezek azok a furesa szagok, amelyekkel már

találkozott a parton. De a szerencsétlen passzát-szél* megint meglobogtatta az asszony szoknyáját és Jeromos megint hátrált. Igaz, hogy most már nem olyan messzire, a vállán is kevésbé borzolódtott fel a szőr és a vicsorgása sem terjedt többre, minthogy a fogai félig kilátszottak a szájából.

— A szoknyádtól fél, — hajtogatta Harley — nézd meg csak. Szeretne hozzád jönni, de a szoknyádtól nem mer. Szedd magad alá a szoknyádat, úgy, hogy ne lobogjon és nézd meg, mi lesz.

Kennan Villa megfogadta a tanácsot és erre Jeromos óvatos lépésekkel csakugyan odajött, a fejével odanyomult az asszony kezéhez, még a hátát is a kéz alá tolta, közben pedig a harisnyába és cipőbe bujtatott lábakat megszimatoelván, megismerte, hogy ezek a lábak hintették be nyomokkal a parti falu romban heverő útjait.

— Semmi kétség, — állapította meg Harley is — ezt a kutyát fehér emberek tenyészítették és táplálták. Valami története lehet neki. Alaposan ismerheti a kalandokat. Ha el tudná mondani a történetet, bizonyosan el tudnók hallgatni naphosszat. Vajjon ismert-e valaha négereket is? Próbáljuk meg Johnnyval.

Johnny, akit Kennan odaszólított, a brit Salamon-szigetek tulagii kormánybiztosának az inasa volt. A kormánybiztos tudniillik a Kennan hajóján utazott. Mint a gazda jó barátja, Johnny vigyorogva közeledett és Jeromos viselkedése hirtelen megváltozott. A teste megmerevedett Kennan Villa keze alatt, elfordult az asszonytól és peckes lábakkal támadóan közeledett a feketéhez. A fülét nem csapta hátra, nem mosolygott nyájasan a négerre, hanem megtekintette Johnnyt és megszagolta a bokáit, hogy a jövőben majd megismerje. De mindamellett a túlságig gavalléros lévén, nagyon gyorsan végzett a vizsgálatlalt és visszatért Kennan Villához.

— Mit mondtam? — mondta diadalmasan a férfi. — Ismeri a fajok közötti különbséget. Fehér ember kutyája ez, meg van tanítva, hogy vigyázzon a négerekre.

— Szavamra, — szólalt meg Johnny — én ismer apa övé és anya övé. Nagy fehér gazda Haggin úr Meringe benne, kutya övé anya és övé apa van ház övé Haggin úr benne.

Kennan Harley hangosan felkiáltott:

* Forróégövi szél.

— Hát persze! A kormánybiztos elmesélte nekem az egészet. Az az Arangi nevű hajó, amelyet a somóiak elfoglaltak, onnan indult el a meringei ültetvényekről. Johnny felismerte a kutyában azt a fajtát, amely egész bizonyosan Meringéből származik a Haggin kutyapárjától. De ez már régen történt. Ez a kutya akkor még kölyök lehetett. Az egészen bizonyos, hogy fehérember kutyája.

— Persze, — mondta Kennan Villa tréfás ingerkedéssel — a legfontosabb bizonyítékot nem is veszed észre. Pedig a kutya magán hordja.

Harley figyelmesen végignézte Jeromost.

— Kétségtelen bizonyíték, — mondta makacsul az asszony.

Kennan még egyszer még hosszasabban megszemlélte a kutyát, aztán megcsóválta a fejét.

— Akármi legyenek, ha látok valamit rajta, ami homályos találgatásoknál több anyagot szolgáltat.

— A farka! — mondta kacagva az asszony. — A bennszülöttek egész biztosan nem vágják el a kutyáik farkát. Vagy elvágják, Johnny? Fekete emberek Malaita benne elvág kutyá farok vége övé?

— Nem elvág, — igazolta Johnny is — de Haggin úr Meringe benne elvág. Szavamra, én mer ajánl fogadás, ő elvág kis kutya itt farok vége övé.

— Akkor ez az egyetlen lény, amely az Arangi fedélzetéről életben maradt, — állapította meg Kennan Villa — vagy önnek más véleménye van, tisztelt Sherlock Holmes Kennan úr?

— Gratulálok, Sherlockné asszony, — hajlott meg udvariasan a férje — és elgondolkozva nézett a kutyára.

XX. FEJEZET.

Az Ariel nevű szép háromárbocos szkuner már egy esztendeje volt távol San-Franciskótól világszerte útján, mikor Jeromos odakerült. Csakhamar rájött, hogy ez a hajó sok mindenben különbözik az Arangitól. Először is nagyobb, azután hegyén-hátán, elején és végén nem nyüzsögtek rajta négerék. Mindenütt fehér hatalmasságok akadtak útjába. Csakhamar megértette azt is, hogy valamennyi között Kennan Harley és Kennan Villa a legnagyobb hatalmasság. De hogy a kettő között melyik a

hatalmasabb, azt már nem tudta megállapítani. Megnyugodott abban, hogy ők ketten együtt uralkodnak az egész világ fölött. A többi ember pedig meghajlik előttük.

Nem igaz, hogy a kutyát etetni kell, ha szívét akarjuk megnyerni. Harley vagy Villa sohasem adtak enni Jeromosnak. Ő mégis tudta, hogy kettőjükhez tartozik, mégis megállapította magában, hogy inkább őket szereti és szolgálja, mint a japán hajópincért, aki rendszeren enni ad neki. Mert ebben a tekintetben Jeromos, mint általában minden kutya, meg tudta különböztetni az ennivaló egyszerű átnyújtóját az élelem forrásától. Vagyis anélkül, hogy gondolkozott volna rajta, tudta, hogy nem csak az ő élelme, hanem a hajón élő minden lény élelme ettől a férfitől és ettől az asszonytól származik.

Ő mint eddig mindig életében a legfőbb hatalmasságokhoz csatlakozott. Barátkozott egy kissé a két hajóstiszttel és Winters kapitánnyal is, de nagyobb bizalmaságokat csak Kennan Harleynak és feleségének engedte meg. Akármilyen gorombaságokat óhajtott vele Kennan Villa csinálni, ő dobogó örömmel volt hajlandó őket elfogadni, mint például az olyanokat, hogy Villa kifordította a két fülét, hogy aztán úgy maradjanak; felültette és Jeromos az első lábaival egyensúlyért kapkodott a levegőben, Villa pedig ingerkedve fújt bele az arcába és az orrába. Éppen ilyen volt Kennan Harleynak a tréfája, hogy mikor Jeromos boldogan aludta az igazak álmát Villa szoknyájának szélén, Kennan megesiklandozta a lábujjai között a szőrt, mígnem Jeromos álmában ösztönyszerűen rugdosódni kezdett és úgy rugdosódott, hogy végre is felébredt és hallotta, amint a házaspár pukkadózó nevetéssel mulat az ő rovására.

Volt egy nagyon mulatságos tréfája Jeromosnak, amelyre véletlenül jött rá. Egyszer a pofáját imádattal közelítette az asszony felé és az asszony arcát véletlenül olyan erősen érintette meg puha kis orrával, hogy Villa visszahökkenet és felkiáltott. Mikor ez az ártatlan dolog megint megtörtént, Jeromos rájött, hogy az ilyesmi hogyan hat Villára. Ezután tehát, mikor Villa már túlságosan sokat tréfált vele és túlságosan bolond mókákat csinált iránta való szeretetében, Jeromos egyszerűen odanyomta a Villa arcához az orrát és Villa ettől visszakapta a fejét, hogy kikerülje. Mikor pedig idő múltán arra is rájött, hogy ha ezt a mutatványt csökönnyösen továbbcsinálja, Villa az ölébe kapja őt és szeretettel gögicsél a

fülébe, Jeromos addig játszotta színészi szerepét, míg ez a gyönyörűség pillanat be nem következett.

A somói időben nem egyhamar halványodott el benne Kapitány és Haggin úr emléke. A kannibál faluban nem volt nagyon kellemes az élet. Nagyon kevés szeretet akadt itt az ő számára. És egy szeretet emlékét, vagy helyesebben egy szeretet elvesztésének fájdalmát, csak egy újabb szeretet tudja elhalványítani. Az Ariel fedélzetén viszont éppen ebben volt része. Kapitányt és Haggin urat most sem felejtette el. De ha most is gondolt rájuk néha, az a sóvárgás, amely eddig az emlékükkkel együtt járt, megszűnt kiáltó és fájdalmas lenni. A rájuk való emlékezés időközei is egyre hosszabbak lettek, álmaiban sem öltöttek olyan gyakran alakot és valóságot Kapitány és Haggin úr. Mert Jeromos a kutyák módján sokat és élénken álmodott.

XXI. FEJEZET.

Az Ariel észak felé folytatta kényelmes útját, Malaita partja mentén végig.

Ez alatt az idő alatt Jeromos sajátmagának egy új nevét tanulta meg, sőt a nevek egész sorát kellett megtanulnia. Ez azért történt így, mert Kennan Harley nem szerette, ha újra elneveztek valamit, aminek már volt neve.

— Neve egész biztosan volt már neki, — magyarázta Villának — egész biztos, hogy Haggin elkeresztelte, mielőtt a kutya elindult az Arangin. Ennélfogva maradjon csak név nélkül, amíg vissza nem érünk Tulagiba. Ott majd megtudjuk az igazi nevét.

— Mért fontos a neve? — ingerkedett az urával Villa.

— A név nagyon fontos, — felelte Harley. — Képzeld csak el, hogy hajótörést szenvedsz és akik megmentenek, elkezdnek neked mindenféle nevet adni, elneveznek Riggsné asszonynak, Maupin kisasszonynak, vagy egész egyszerűen Topsynak. Vagy képzeld el, hogy engem elneveznek Arnold Benedeknek, vagy Judásnak, vagy... mit tudom én... Hámánnak. Nem, maradjon csak név nélkül, amíg az igazi nevére rá nem jövünk.

— De valahogy csak kell szólítanom. És gondolni sem tudok rá anélkül, hogy valami nevet ne adjak neki magamban.

— Akkor nagyon sok nevet kell neki adni, de soha-

sem kell egy néven kétszer szólítani. Hívjad máma Kutyának, holnap Kutya Úrnak és holnapután megint máskép.

Így történt, hogy Jeromos egyes nevekben, abból a hangsúlyból, mellyel kiejtették őket, új meg új neveket ismert fel a maga neve gyanánt. Ilyen új nevei voltak például: Kutya, Kutya Úr, Kalandor, Haszontalan, Vonító Csacsi, Drága Szívem. Ezt a pár nevet Villa ragasztotta rá. Viszont Harley egymásután a Derék Kutya, Megvesztegethetetlen, Vasszívű, Nagyszerű, Déli Tengeri Satrafa, Nimród, Miki és Oroszlánölő nevekkel illette. Egyszóval férj és feleség vetélkedtek egymással abban, hogy újabb és újabb, sohasem ismétlődő neveket találjanak ki neki. És Jeromos mindannyiszor megtanulta azt a nevet, amelyet ők éppen választottak, megtanulta nem annyira betű és hangzás után, mint inkább annál a bensőségnél fogva, amelytől a szívük ott remegett a torkukban, mikor szóltak hozzá. Már nem úgy gondolt magára, mint Jeromosra, hanem a nevének tartott minden hangot, amely kedves volt és amelyből szeretet rezdült ki.

Nagy csalódás érte azzal, hogy a nyelvtudásának nem vehette hasznát. Az egész hajón senki sem akadt, aki Nalaszu nyelvét beszélni tudta volna, még Harley és Villa sem. Jeromos bőséges szótára és szókincse, amely a beszéd tehetségével minden más kutya fölött való csodává avatta volna őt, teljesen kárbaveszett az Ariel élőlényei körében. Ezek az emberek nem ismerték, még kevésbé találhatták ki azt a vakkantásokból és egyéb kis hangokból álló nyelvet, amelyre Nalaszu tanította és melyet Nalaszu halála után most már csak egyetlen élőlény beszélt a világon: Jeromos.

Próbálta ugyan ezt a beszédet Villával, de hiába. Odatelepedett elébe, a fejét előredugta és rányugtatta az asszony kezeire, aztán elkezdett beszélni, beszélt és beszélt, de soha egyetlen szónyi értelmes választ nem kapott. Apró kis szükölésekkel, vékony kurta vonításokkal, vakkantásokkal, egyéb hangokkal és a toroka mélyén morajló mindenféle neszekkel megpróbált valamit elmondani neki az élete történetéből. Az asszony majdnem elolvadt a szeretettől, a fülét olyan közel tartotta a kutya szájához, hogy a kutya orra már majdnem beleveszett az asszonyi haj illatos özönébe, de az emberi agy semmit nem értett abból, amit a kutya beszélt, legfeljebb az emberi szív érzett meg az értelméből valamit.

— Szent Isten, férjecske, — kiáltott fel néha — ez a

kutya beszél. Egész biztosan tudom, hogy beszél. Mindenfélét mesél sajátmagáról. Megtudhatnám az egész élet-történetét, csak meg tudnám érteni. Belemondja az egészet az én nyomorúságos, értelmetlen fülembé, de én nem tudom megérteni.

Kennan Harley nem hitte, amit a felesége mondott neki a Jeromos meséiről. Élete utolsó napjáig is az egészet csak Villa képzelgésének, költői hajlandóságának tartotta.

Pedig bizony úgy volt: Jeromos, a négylábú, símaszőrű ír terrier meg volt áldva a nyelv képességével. Nyelveket nem tudott volna tanítani, de volt nyelv, amelyet meg tudott tanulni. Most is minden erőfeszítés nélkül és gyorsan, oktatás nélkül, csak hallomásból, kezdte felcsipegetni azt a nyelvet is, amely az Arielen uralkodott. Sajnos, ez nem olyan vakkantásokból álló, kutyák számára is elérhető nyelv volt, mint amelyet Nalaszu talált ki. Jeromos sokat kezdett érteni abból, amit az Arielen beszéltek, de ő maga nem tudott kimondani belőle semmit. Az istennő számára nevet is tudott: Villa, Asszonyka, Nagyságos Asszony. Mert különböző alkalmakkor ezen a három néven hallotta szólítani. De ő maga nem tudta szólítani egyik néven sem.

Hasonlóképpen a férfi-nagyhatalmasság számára is számos nevet tanult: Kennan úr, Harley, Kennan Kapitány. Azonban a sok név közül Jeromos egyetlen egyet sem tudott kimondani. Csak szélmentes, csendes éjszakákon kezdett el beszélni Nalaszuhoz, megszólította a régi vakkantásokkal és beszélt hozzá a távolba.

Egy napon Villa Jeromos fölé hajlott. A haja, amelyet egy tengeri úzás után éppen szárogatott, szabadon lengt körülötte. Két keze fogta a kutya fejét és pofáját, úgy, hogy a kutya folyton csókolni akaró nyelve éppen csakhogy meg nem érintette az asszony orrát. És az asszony énekelt neki: »Minek nevezzelek, minek nevezzelek?...«

Másnap elismételte a dalt, ugyanúgy fogta a kutya fejét, mint előző nap és ugyanolyan halkán dúdolt a fülébe. És egyszer csak Jeromos valami különös dologgal lepte meg. De mondhatjuk úgy is, hogy Jeromos meglepte saját magát. Tudatosan sohasem csinált eddig ilyesmit. Most sem csinált szándékosan. Eszeágában sem volt csinálni effélet. Csak azt tette, ami úrrá lett fölötte, hogy tegye. Mint amilyen teljesen önkénytelenül rázta le a vizet a hátáról úzás után, vagy mint amilyen önkény-

telenül rugdosódott álmában, ha viszketett a lába, éppen így kellett most ezt is tennie.

Mikor az asszony éneklő hangja lágy rezgéseket okozott a fülében, egyszerre csak hirtelen leült, úgyszólván görcsösen, elkapta a fejét a simogató kezek közül, az asszonyi haj közelségéből és az orrát negyvenöt foknyira felfelé szegve, elkezdett reszketni, azután az orra görcsösen egész függőleges irányban szegeződött az égnek, a szája kinyílt, a torkán hangáradat ömlött elé, gyorsan erősödött, majd pedig lassan elhalkult és megszűnt.

Ezzel a vonítással kezdődött az egész dolog. Ez vezetett ahoz, hogy Énekes Csacsinak nevezték el a gazdáit. Mert Kennan Villa ezt a dallamos vonítást elkezdte fejleszteni. Valahányszor Villa leült, kiterjesztette feléje két, szeretettől sugárzó kezét és rászólt: gyere ide, Énekes Csacsi, Jeromos mindig engedelmeskedett. Odament hozzá, leült, pofájának oldalát odanyomta az asszony arcához, az orrát odatartotta az asszony füléhez és mikor Villa elkezdett halkan énekelni, ő szinte rögtön követte az éneket. A lány hangok különösen izgatóan hatottak, hogy rákezdje az éneklést, ha pedig egyszer elkezdte, addig nem is hagyta abba, amíg Villának tetszett.

Ének volt ez, semmi más. Jeromos, aki a beszéd ügyességében már ki volt képezve, egy-kettőre megtanulta, hogyan kell a vonítását addig lágyítani és csökkenteni, amíg lágyan és ezüstösen nem hangzik. Még azt is megtanulta, hogy a vonítása sóhajszerűen haljon el, emelkedjék és csökkenjen, gyorsuljon vagy lassuljon, mindig engedelmesen hozzáidomulva az asszony hangjához.

Mikor Jeromos énekelt, valósággal álmodott. Nyitott szemmel, de mégis álmodott. Régi időkről, régi fájdalomokról. Nalaszu, mikor a vakkantó nyelvre tanította, az eszére hatott. Villa ellenben a szívére. Szíve megtelt valami lágy, édes bánattal. Olykor ennek az édes bubátnak következtében Kapitány és Haggin úr képei merültek fel a lelkében, továbbá Terentius, Brigitta, Mihály képei és a meringei ültetvény egész messzire tűnt élete.

— Drágám, — mondta egyszer Harley Villának egy ilyen éneklés befejezése után — nagy szerencséje ennek a kutyának, hogy nem vagy állatszelistitő, vagy ahogy talán helyesebben lehetne kifejezni: idomított állatok mutatványosnöje, mert azt hiszem, a világ minden orfeumának és cirkuszának te lennél a legnagyobb vonzóereje. S akkor bizony nem volna Jeromosnak olyan

gyöngy élete. Mert bizony az idomítás munkája sok kint, gyötrelmet és fájdalmat jelent az állat számára.

— Hát akkor, — mondta Villa a lemondás mély sóhajával — azt hiszem, le fogok mondani erről a sokatígérő és jövedelmező életpályáról. De azért a falragaszok mégis csak jól hatnának. Az én nevem állana rajtuk a legnagyobb betűkkel: »Kennan Villa, az emberi csalogány és Énekes Csacsi, az ír terrier tenorista.« Kitünő!

A kacagáshoz ugráló tekintettel és kilógó nyelvvel Jeromos is csatlakozott. Nem mintha tudta volna, miről van szó, hanem mivel a vidámság azt jelentette, hogy azok ketten boldogok és az arra készítette, hogy ő is boldog legyen velük.

XXII. FEJEZET.

Történt egy napon, hogy Kennan Villa megkívánta a fürdést. Folyóvízben szeretett volna fürdeni. Férje azonnal összeült Johnnyval tanácskozni. Vajjon nem veszedelmes-e a partra lépni és a Suli folyóban megfürdeni? Johnny a fejét rázta:

— Itt vidék rajta nincs fekete ember. Senki nem baj csinál itten. Őserdő ember innen van nagyon messze ide.

Így tehát a csónak kiment a parthoz és mialatt az evezősök ott hűsöltek a parti kókuszfák árnyában, Villa, Harley és Jeromos a folyó partja mentén egy jó negyedmérföldre hatoltak a szárazföld belsejébe, hogy alkalmas fürdőhelyet találjanak.

— Az ember sohasem tudhatja, — mondta Harley, kivetve revolverét a tokból és rátette a levetett ruhák csomójának tetejére — elvégre megeshetik, hogy egy csavargó fekete csapat véletlenül meglep bennünket.

Villa térdig begázolt a vízbe és felnézett a felettük sötétlő magas part őserdejébe, amelyen keresztül alig tudott átvergődni néhány napsugár. Önkénytelenül meg-rázkodott.

— Sötét tettek számára rendkívül alkalmas hely — mondta mosolyogva, aztán befecskendezte egy maréknyi hideg vízzel az urát, aki erre utána ugrott a vízbe.

Jeromos egy darabig ott ült a ruhák mellett és nézte a vízben évődöket. Akkor egy óriási pillangó reppenő árnyéka vont a magára a figyelmét, majd pedig egy erdei patkány nyomát szimatolva, bement az őserdőbe. A pat-

kány nyomát nemsokára új nyom keresztezte, egészen új nyom, egészen közvetlenül friss. Az orrlyukát egy néger félreismerhetetlen szaga érintette. Ez a néger idegen volt, mert Jeromos a szagot nem tudta azonosítani egyetlen egy szaggal sem azok közül, amelyek agya polcain el voltak raktározva. A patkányt teljesen elfelejtette és követte az új nyomot. Kíváncsisága és játékos kedve unszolta tovább. Villára és Harleyre nem is gondolt, még akkor sem, mikor érkezett arra a helyre, ahol a fekete, nyilván megijedve, az emberi hangok hallatára, megállhatott, valószínűleg habozott és erősebb szagot hagyott maga után. Ettől a ponttól a nyom a folyóvíz felé fordult. Jeromos roppant serényen, a végsőig feszülve, de ijedelem nélkül, csak a nyom követésének játékával mulatva, haladt tovább a nyomjelezte úton.

De mikor az idegen négert közvetlenül a folyóvíz mellett megpillantotta, Jeromos gyanút fogott. A néger nem úgy viselkedett, mint ahogy egy jószándékú, rendes négernek kell viselkednie. Ehelyett csupa olyan dolgot csinált, ami a rosszindulatú ember leselkedésére vallott. Négykézláb mászott az őserdő talaján és mind közelebb jutott a vízhez. Jeromos meglapult és követte. Úgy meglapult, hogy vízszintesen előrenyomott feje sokkal alacsonyabban feküdt, mint a válla, amelyet magasra felhúzott és amely teste legmagasabb pontja volt. Mikor a néger megállott, megállott Jeromos is, mintha egyszeriben kővé vált volna. Mikor a néger megindult, ő is, de sokkal gyorsabban, folyton csökkentve a távolságot kettőjük között. És ezalatt nyakán és vállán minduntalan a vadság és a harag meg-megújuló hullámaiban csapott fel a szőre.

Jeromosnak az volt a szándéka, hogy mihelyt elég közel jutott, azonnal támad.

Lassú mászása közben annyi teret nyert, hogy mikor a néger váratlanul lövésre készült, Jeromos úgy vélte, hogy a támadás ideje érkezett. A puska éppen a vállához emelkedett, mikor Jeromos ugrott. A gyors ugrás közben nem okozott neszt, és áldozata csak akkor vette észre, mikor Jeromos teste, amely kilőtt nyílvevessző gyanánt csapott rá, pontosan a két válla közé zuhant. Ebben a pillanatban a kutya fogai is belevágódtak a néger tarkójába, de túlközel a duzzadó vállizmokhoz, semhogy behatolhattak volna a gerincoszlopba.

A meglepetés első rémületében a néger ujja elsattantotta a ravaszt és a torkán kísérteties kiáltás szakadt ki.

Előreesett az arcára, elvesztette az egyensúlyát és Jeromossal együtt meghempergett. Jeromos marta az állát, az arcát, és eltépte az egyik fülét. Mert az ír terriernek az a szokása, hogy egymásután sokszor és gyorsan harap, és nem ragaszkodik egyetlen harapásnak a fogásához úgy, mint a buldogg.

Mikor Kennan Harley revolverrel a kezében odaért, a kutyát és az embert teljesen összekeveredve találta. Küszködésükben csak úgy szórták maguk körül az öserdő sarát. A néger, akinek az arcából ömlött a vér, megfogta mind a két kezével a Jeromos nyakát és fojtogatta. Jeromos pedig hörögve, csukolva, köhögve életre-halálra karmolta a hátsó lábával. Hátsó lábán már nem a kölyökkutya gyöngye körmeit hordta; ezek a körmök az érett kutya körmei voltak és alapjukat kemény izom ágyazta be. És a körmök felszakították a néger meztelen mellének a bőrét, hasán is végighasították a bőrt, mígnem egész testéből csorgott a vér.

Kennan Harley nem mert lövést kockáztatni, a két harcoló fél úgy össze volt keveredve. Ehelyett közel lépett hozzájuk és a revolvere agyával fejbevágta a négert. Az elszédült néger ernyedő kezeiből kiszabadulva, Jeromos egy pillanat alatt a védtelenül maradt toroknak esett és csak Harley keze és szigorú parancsa tudta rábírní, hogy visszavonuljon és nyugodtan maradjon. Reszketett a düh-től és vadul hörgött tovább, de azért mindig felnézett, hátraacsapta a fülét és megcsóválta a farkát, valahányszor Harley rászólt: »Derék kutya«.

Jeromos tudta, hogy »derék kutya« dicséretet jelent. És mivel Harley gyakran ismételte a kifejezést, tisztán és világosan tudta, hogy ezt a dicséretet most nagyon is megérdemelte.

Villa félig felöltözve és útközben még mindig kapkodva ruháit, odajött hozzájuk.

— Tudod, hogy ez a gazember le akart lőni bennünket? — ujságolta Harley a feleségének. — A távolság nem volt több öt méternél, semmiesetre sem hibázott volna. Nézd meg ezt a Winchestert. Egészen új. És akinek ilyen fegyvere van, az banni is tud veled.

— Hát akkor miért hibázott mégis? — kérdezte Villa.

Harley Jeromosra mutatott. És Villa szeme gyors megértéssel ragyogott fel.

— Azt gondolod, hogy ...

— Igen. — bólított Harley — Énekes Csacsi közbelepett.

Harley lehajlott, megfordította a földön heverő embert és felfedezte a nyaka hátulján tátongó sebet.

— Látod? Erre a helyre ugrott a kutya. A négernek éppen a ravaszon lehetett az ujja, mikor téged és engem le akart löni, valószínűleg először engem. De ekkor Énekes Csacsi feldöntötte a számítását.

Ezt Villa már csak félig hallotta, mert felkapta Jeromost karjai közé, elkezdte dédelgetni, csitította a morgását és elsimította utolsó berzenkedő szőrszálát is.

De Jeromos megint csak morogni kezdett és ugrásra készült, mert a néger megmozdult és tántorgó fejjel felült. Harley odanyúlt a néger övéhez és az öv és a meztelen test közül elvette a kést.

— Mi név tied övé? — kérdezte tőle.

De a néger csak Jeromosra tudott figyelni. Csodálkozó bámulattal meredt rá, amíg elméje felderengő világossággal összekapkodta a helyzetet és rájött, hogy a zsákmánytól egy ilyen zömök kis állat fosztotta meg.

— Szavamra, — mondta vigyorogva Harleynek — kutya engem harap erős nagyon sok.

Kitapogatta nyaka és arca sebeit és közben észrevette, hogy a fehérgazda már birtokba is vette a puskáját.

— Te ad ide puska enyém nekem, — mondta szemtelenül.

— Én ad nagy pofon fej tied rá, — felelte Harley.

— Úgy látom, — mondta aztán Harley Villához fordulva — hogy ez nem rendes malaitai benszülött. Először is honnan juthatott volna ilyen fegyverhez. Aztán gondold meg csak a vakmerőségét. Bizonyosan kellett, hogy horgonyt vetni lásson bennünket és tudnia kellett, hogy a csónakunk ott van a parton. Mégis nekivágott, hogy megszerezze a fejünket és a kettőnk fejével visszamenjen az őserdőbe.

Aztán megint a négerhez fordult:

— Mi név tied övé?

De a néger nevét nem tudta meg, csak akkor, mikor Johnny és a csónak legénysége elfúló lélekzettel, rohanva értek oda. Mikor Johnny megpillantotta a foglyot, a szeme hirtelen felvillant és látható izgalommal fordult Kennanhez:

— Te ad nekem legény ajándék, — mondta könyörgő hangon — te ugy-e nekem őt ad?

— Miért te őt akar?

Erre a kérdésre Johnny sokáig nem akart felelni, csak akkor válaszolt, mikor Kennan biztosította, hogy nem lesz semmi baja és hogy a négert úgylis el szándékozik engedni. Ez ellen Johnny hevesen tiltakozott.

— Ha te néger legény visz oda Kormányzóság Tulagi bele, Kormányzóság neked fizet húsz angol font pénz. Néger rossz gyilkos legény nagyon. Név Makavao övé. Nagyon rossz. Ő Queensland legény.

— Queensland? — szólt közbe Kennan. — Odavaló?

Johnny rázta a fejét.

Ő először való Malaita bele. Ezelőtt idő nagyon hosszú ő munkástoborzó hajó rajta volt elmegy Queensland bele.

— Visszatérő queenslandi munkás, — tolmácsolta Harley a furcsa beszédet Villának — tudod, mikor Ausztráliát előzőnlötték a fehérek, a queenslandi ültetvényeknek minden fekete munkásukat vissza kellett küldeni. Ez a Makavao ezek szerint közülük való, mégpedig elég nevezetes legény, ha hinni lehet Johnny fecsegésének, hogy húsz font vérdíj van kitűzve a fejére. Ez szokatlanul nagy pénz egy néger fejéért.

Johnny folytatta a magyarázatot, amely rendes nyelvre lefordítva úgy szólt, hogy ez a Makavao mindig nagyon rosszul viselte magát és roppant sok és nagy bűn terheli lelkét.

— Szavamra, — fejezte be Johnny az elbeszélést — ő gonosz legény nagyon sok. Kormányzóság Tulagi benne lesz öröm, mint bolond, nekem fizet húsz angol font.

— Te istenáldotta drága Énekes Csacsi, — suttogta Villa a Jeromos fülébe — ha te nem lettél volna...

XXIII. FEJEZET.

Malaitából az Ariel északnyugatnak tartott Ongtong Java és Tasmania felé: nagy korallszigetek között, amelyek ki sem emelkedtek egészen a tengerből a Csendes-óceán e délkeleti részének óriási síkjából. Tasmania után ismét hosszú tengeri út következett Bougainville magas szigetéig. Innen az Ariel derekasan sietett volna délkelet felé, de csak nagy ügyel-bajjal tudott a szélescsendben előrehaladni. De mégis csak sorban horgonyt tudott vetni a Salamon-szigetek majdnem valamennyi kikötőjében. Choiseul- és Ronongo-szigetektől egymásután

jutott el Kulambangra, Vangunu, Pavuvu és Új-Georgia szigetéhez. Még az Ezerhajó-kikötőben is horgonyt vetett, ahol azonban teljesen egyedül vesztegelt egy darabig.

Legvégül Tulagi kikötőjében vágódott bele a tenger korallal fenekébe a horgony. Itt élt és uralkodott a kormánybiztos.

Kennan Harley annak rendje szerint ennek a kormánybiztosnak szolgáltatta ki Makavaot, aki mingyárt be is csukta a jól őrzött börtönbe. Itt ült a lábán nehéz vasakkal, hogy megvárja számos gaztettének főtárgyalását. És Johnny, mielőtt ismét a kormányzó szolgálatába lépett vissza, pontosan kézbekapta a húsz fontnyi szép összeget. Ezt aztán Kennan igazságosan szétszította a csónak evezősei között, akik odarohantak volt az őserdőbe azon a napon, mikor Jeromos megharapta a Makavao tarkóját és úgy megijesztette, hogy a néger fegyvere vakon sült bele a levegőbe.

Mikor együtt ültek a kormánybiztos bungalójának tágas verandáján, a kormánybiztos így szólt:

— Megmondhatom magának a kutya nevét. Ez annak a Hagginnak a kutyái közül való, aki a meringei laguna mentén lakik. A kutya apját Terentiusnak, az anyját Brigittának hívják. Magának a kutyának Jeromos a neve. Tudom, mert ott voltam a keresztelőn, mikor a kutyának még ki sem volt nyilva a szeme. Sőt mi több: a kutya testvérét is meg tudom mutatni magának. Azt Mihálynak hívják. Négervigyázó az Eugénia fedélzetén. Az az a kétárbcos szkuner, amely éppen a maguk orra előtt horgonyoz. A kapitányát Kellarnak hívják. Majd megkérem, hogy hozza ki Mihályt a partra. Semmi kétség: ez a Jeromos az egyetlen élő lény, amely az Arangiról életben maradt. Ha majd ráérek, teszem tiszteletemet annál a Basti főnöknél. Nem, nem angol cirkálóval megyek oda expedíciót csinálni. Összeállítok két kereskedelmi hajót, magammal viszem a saját néger rendőrségemet és annyi fehér embert, ahányat nem tudok visszatartani az önkéntes jelentkezéstől. És én majd nem fogom bombázni a zsúpházakat. Én majd partra rakom az embereimet és hátulról kerülöm meg Somót, az embereim másik része pedig ugyanakkor a tenger felől megy majd neki Basti országának.

— Mészárlással akar felelni a mészárlásra?

— A mészárlásra törvénnyel akarok felelni. Meg akarom tanítani Somót a törvényre. Remélem, hogy véron-

tásra nem kerül a sor. Remélem, hogy emberéletben egyik oldalon sem lesz kár. De meg vagyok győződve, hogy meg fogom találni Van Horn kapitánynak és Brockman nevű matrózának a fejét és visszahozhatom a két fejet Tulagiba, hogy keresztényi módon eltemethessem őket. És meg vagyok győződve, hogy a vén Bastit meg fogom csípni a nyakánál fogva és alaposan megrázogatom, amíg hosszú leckét verek a fejébe törvényről és becsületről.

Elérkezett tehát az idő, amikor Jeromos meghallotta Villa és Harley ajkáról a régi, igazi nevét és viszontlátta édes testvérét, Mihályt. Mikor a házaspár meglátta a part felé közelgő csónak pereme fölött kikukucskálni a drótszűrű, vörösés Mihály fejét, Harley így szólt Villához:

— Ne szólj semmit. Ne tudjunk semmiről semmit, tegyünk úgy, mintha nem is nagyon figyelnék arra, mit csinálnak.

Jeromos tettetett buzgalommal ásott egy lyukat a homokba, mintha ott valami új szagot érezne. Nem tudta, hogy Mihály ott van a közelben. Tulajdonképpen csak tettetéssel kezdte, de aztán komolyan belejött és végre roppantul kíváncsian, vidáman prüszkölt és szimatolt bele annak a gödörnek a fenekébe, amelyet ásott. Olyan mélyre ásta, hogy az egész kutyából csak a hátsó lába, a törzse és okos, keményen felálló farka látszott ki.

Nem csoda, hogy ő és Mihály először nem vették észre egymást. Mihály, eltelve az Eugénia fedélzetének körülátolt tere után a szabadság szokatlan elevenségével, eszeveszetten kezdett le s fel száguldani és rohanás közben nem vette észre Jeromosnak a földből kiálló kis hátsó felét. De Jeromos füle figyelemre kapott és abban a pillanatban, amikor nagysietve kiugrott a gödörből, összeütközött Mihállyal. Jeromos felborult, Mihály nekiesett és mind a ketten vad hörgésbe és vicsorgásba törtek ki. Fel-tápáskodtak, felborzolták a szőrüket, a fogukat mutogatták egymásnak és ellenségesen, méltóságosan, mereven kezdtek lépkedni, megfélemlítő, peckes félköröket írva le egymás körül.

Alapjában azonban tettetés volt mind a kettőnek a viselkedése. Mind a ketten meg voltak egy kicsit zavarodva. Mert mind a kettőjük fejében felbukkant a meringei ültetvényesház, a birtok és a kikötő képe. De azért néhány pillanatig igyekeztek megőrizni büszkeségüket és méltóságukat és nem rohantak — úgy mint ösztönük unszolta őket — örült elragadtatással egymásnak. Minthogy

Mihály volt a kevésbé fegyelmezett, nem sokáig bírta a színészkedést és a felindulás éles szűkülésével, a gyönyörűség görcsös rángásaival kiöltötte rajongó nyelvét és gombán nekinyomta a vállát a testvérenek abban a vágyban, hogy mennél közelebb jusson hozzá.

Jeromos éppen olyan módon válaszolt nyelve csókjával és válla nyomásával. Akkor mind a ketten szétugrottak, figyelmesen és kutatóan, szinte kihívóan egymásra bámultak. Jeromos két füle eleven kérdezősködéssel csapódott az égnek, Mihálynak is így tett az egyik füle, de a másik, a kajla, úgy maradt a maga állandó lelógó és görbedt alakjában. Egyszerre csak ugyanabban a pillanatban örült vad iramban elkezdtek rohanni egymás oldalán végig a parton, minduntalan egymásra nevetve és alkalomadtán egymáshoz nyomva a vállukat futás közben.

— Tiszta dolog, — mondta a kormánybiztos — pontosan így szaladt együtt az apjuk és az anyjuk is. Nem egyszer figyeltem őket.

De tíz napi pajtáskodás után megjött a válás perce. Mihály ekkor tette első látogatását az Arielen. Jeromossal egy pokolian mulatságos félórát töltöttek a fehér fedélzeten a vitorlaszerelés, horgonyfelhúzás és csónakfelvonás zaja és mozgalmassága közepette. Amint az Ariel elkezdett tovamozdulni a vizen és dagadó vitorláiba kapta a csípős passzát-szelet, a kormánybiztos és Kellar kapitány még egyszer elbúcsúztak és lemásztak a lejárón a várakozó csónakokba. Kellar kapitány az utolsó pillanatban felmarkolta Mihályt, a hóna alá csapta és vele együtt belépett a csónakja farába.

A köteleket eloldották és mindegyik csónakban ott állott egy fehér ember és még egyszer utoljára búcsút integettek. Mihály, akit az izgalom magával ragadott, újra és újra elugatta magát.

— Búcsúzz el a testvéredtől, Jeromos — mondta Kennan Villa a Jeromos fülébe. Ott tartotta a kutya remegő vékonyát a két tenyere között, amint fölemelte a hajó korlátjához, hogy lenézzen.

Jeromos nem értette a szavakat, sóvár vággyal vonaglott, mindenféle rángatózásokkal válaszolt a beszédre, hátranyomta a fejét, kiöltögette a nyelvét. De a következő pillanatban, amikor kinézett a korláton keresztül és megpillantotta a gyorsan távolodó Mihályt, hirtelen fájdalmas gyászban és jajban tört ki. A hangja nagyon hasonlított

ahhoz, melyet az anyja, Brigitta hallott réges-régen a meringei tengerparton, mikor ő távozott el Kapitánnyal.

Jeromos számára örökre eltűnt Tulagi, a dombtetőn a kormánybiztos háza, a kikötőben a lehorgonyzott hajók és édes testvére, Mihály. Megszokta már az ilyen eltűnéseket. Éppen így, mint valami álom csodája, tűntek el Meringe, Somo és az Arangi. Így tűntek el egymásután mind a világok, a kikötők, a révpartok és a korallszigetek lagunái, ahol az Ariel felszedte volt leeresztett horgonyát és nekivágott a tenger távolban domborodó peremének.

V É G E.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

II.
MIHÁLY

Országos Széchényi Könyvtár

I. FEJEZET.

Mihály, Jeromos testvére, kinek történetét most mondtuk el, mint már említettük, néger-felvigyázó volt az Eugénia fedélzetén. Kellar kapitány erre a célra vásárolta meg. Minthogy egy és más dolga akadt, néhány napot ott töltött Tulagiban, a kis ausztráliai szigeti helység kikötőjében. Ennek köszönhette Mihály, hogy találkozhatott testvérével Jeromossal. Mikor Kellar kapitány letette a partra, még sokáig bámult abba az irányba, amelybe az Ariel eltűnt Jeromossal... Gazdája magára hagyta, hogy később visszavigye cetvadász-hajójára, az Eugéniára. De megfélekedett róla. Ennek egész életére kiható következménye lett Mihályra.

Az történt ugyanis, hogy a Makambo nevű gőzös, mely minden ötödik héten, mikor Új-Guinea felől erre vitt az útja az ausztráliai szárazföld felé, megállott rövid időre Tulagiban, ennek a napnak éjjelén elkésve futott be a kikötőbe. Mikor pedig Kellar kapitány éjjélkor visszament a partra Mihályért, ez már a Makambón volt. Ennek nemcsak az volt az oka, hogy a hajón Jeromost remélte megtalálni, hanem az is, hogy barátságot kötött valakivel. Hogy mért remélte a hajón testvérét viszontlátni? Mert még nem ismerte a világot. Azt hitte, hogy mert ma legutoljára hajón látta testvérét, most is ott lesz a hajón. Hogy több hajó is van a világon, arra nem gondolt együgyűségében. Aztán új barátja is vonzotta a hajóra. És ez az új barát — kire már célzást tettünk — nem volt senki más, mint Daughtry Dag, a Makambo hajópincérje. Híres ember a maga világában. Hírét erős szer-

vezetének, kötelességtudásának és annak köszönhető, hogy húsz éve nemcsak napi munkáját nem mulasztotta el egyetlenegyszer sem, hanem napi tíz üveg sörét sem. Feljebbvalói persze nem azért az utóbbi, cseppet sem tiszteletre méltó szokásáért becsülték meg, hanem pontosságáért és munkabírásáért. Sajnos, Daughtry Dag, mint annyi más ember is, nem erényeire volt büszke, hanem hibáira. Így Daughtry Dag arra, hogy még sohasem mulasztotta el napi tíz üveg sörét. A napi tíz üveg sörének meg kellett lennie, ha törik, ha szakad. Nem azért, mert szervezete megkívánta, hanem azért, mert meg volt győződve, hogy ha csak egy üveg is hiányozna a tizből, ez ártana hírnevének. Ezért aztán mindent elkövetett, hogy teljék a napi tíz üvegre. Ezért dolgozott a munka szünetelésekor is. Ezért készített üres óráiban teknősbékaacsontból fésűket és egyéb hajékeket és ezért — kapott kedvet Mihályra is, mihelyt megpillantotta. Mingyárt észrevette, hogy nem közönséges állat, hogy pénzt ér... De vajjon van-e joga hozzá? Ej, nyugtatta meg lelkiismeretét, talán a gazdája szabadulni akart tőle. Miért kódorogna különben, magára hagyottan, a tengerparton? Mert Daughtry Dag a tengerparton találkozott Mihálylyal. És úgyszólván egy pillanat alatt megbarátkoztak.

Mihály különben is barátkozó természetű, nyájas fickó volt, pedig nagyon kevés fehér embert ismert eddig. Ismerte Haggin urat, továbbá Derbyt és Bobot, a Haggin úr gyerekeit, aztán Kellar kapitányt és az Eugénia matrózait, végül Kennan Harleyt, és yachtja, az Ariel tisztjeit. Kivétel nélkül mindről azt találta, hogy előnyösen különböznek a fekete emberektől, akiknek lenézésére és megfélemezésére tanították.

Ez alól az általános megállapítás alól Daughtry Dag sem bizonyult kivételnek előtte. Az első pillanatban megtetszett neki a zömök, kövér, szürkehajú hajópincér.

— Nini, te fehér ember kutyája, mit csinálsz itt szecsenországban! — kiáltott rá Daughtry Dag, mikor észrevette.

Mihály közönyösséget színlelt, de fülének sóvár hegyezése és a szemében ragyogó jókedv megértette a hajópincérrel, hogy a kutya érdeklődik iránta. Daughtry Dag az első pillantásra minden kutyát kiismert. Tisztában volt Mihálylyal is. Annál is inkább, mert a cetvadászhajók négeri lámpásokat tartottak a kirakodásnál a kezükben és azok fényével jól szemügyre vehette az állatot. Miután

Daughtry Dag a tengerparton találkozott Mihálylyal.

— mint már említettük — lelkiismeretét megnyugtatta — gyorsan körülnézett. Nem ügyelt rá senki. A hajópincér elhatározta magát. Tettetett közömbösséggel elindult és a rakodópart mentén kísértelt a lámpák világító köréből. Százhusz lépésnyire leült a fövényen és várt.

A homokon lépések nesztét és halk szimatolást hallott, amitől hirtelen felfigyelt. Úgy történt, ahogy remélte. A kutya mingyárt megszerette és most utána jött.

Mert Daughtry Dagben megvolt az a bizonyos valami, amit Mihály is hamarosan megismert. Megismert úgyszólván abban a pillanatban, mikor a hajópincér keze kinyúlt utána és megfogta, félig a torkánál, félig a füle alatt a nyaka szőrénél fogva. Ebben a kézmozdulatban nem volt semmi fenyegető, semmi próbálkozás vagy féltékenység. Sőt lelkes és nyiltszívű mozdulat volt, amely Mihályban bizalmat ébresztett. Goromba volt, de nem fájt, biztos volt, de nem fenyegetett, gyakorlott volt, de nem hízelgett. Mihály számára mindenesetre a világon a legtermészetesebb dolognak látszott, hogy egy vadidegen ember ilyen nyájasan megragadja és megrázogatja.

— Jól van, kutyus. Gyere csak ide, gyere ide, kapsz valami nagyon jót.

Az biztos, hogy Mihály még nem találkozott emberrel, akit ennyire rögtön lehetett szeretni. Daughtry Dag, persze ösztönösen, tudta, hogy kell kutyával bánni. Természetéből hiányzott a kegyetlenség. Sem túlságosan makacskodó, sem túlságosan engedékeny nem volt. Nem volt nyájásabb most sem, mint Mihály. Nyájásnak nyájás volt a kutyához, de ebből a nyájasságból hiányzott a felkínálkozás. Éppen csak hogy megrázogatta bevezetőül a kutya nyakát, mingyárt el is eresztette és úgy látszott, hogy nem is törődik vele többet.

Pipára gyujtott és egymásután több gyujtót is használt, mintha a szél oltotta volna ki mindet. De míg a gyujtószálak szinte a körmére égtek, és míg rettentő pöfékelést mímelt, apró, okos, kék szeme a bozontos ősz szemöldök alól figyelmesen tanulmányozta Mihályt. Mihály pedig felcsapott füllel és figyelő szemmel nézte ezt az idegent, aki mintha egyáltalában nem is lett volna idegen.

Mihály leginkább csalódást érzett ebben a pillanatban, hogy a pompás kétlábú isten ügyet sem vet rá többet. Pedig ő még fel is szólította, hogy ismerkedjenek meg

alaposabban: játszani hívta, hirtelen felkapta a mancsait a földről és megint lecsapta, előre nyújtózkodott, a hátulját magasan tartotta és olyan görbében hajlította be a testét, hogy a melle szinte a földet érte, csonka farkának csóválásával jelezte, hogy híján van ebben a pillanatban minden rosszindulatnak, a torkán éles, hivatkozó ugatás szaladt ki. De az ember nem törődött vele, oktalanul igazította odébb a pipáját a sötétségben, amely a harmadik gyujtószálat követte.

Mihály nyilván észrevette, hogy az ember nemtörődömsége és közönye visszautasítást akar jelenteni: izgett-mozgott és fenyegetően mutatta, hogy elmegy. Ekkor a pincér gorombán rákiáltott:

— Gyer ide, hé, ide gyere!

És Daughtry Dag örömmel vigyorgott magában, mikor Mihály odajött és hosszasan és komolyan szimatolta a nadrágja szarát. Fel is használta a kutya közelségét, hogy még jobban megnézze. Megint pipára gyujtott és szemügyre vette a kutya pompás vonalait.

— Ezt aztán nevezem kutyának — mondta hangosan, elismerően, — hallod-e, kutya, első díjakat nyerhetnél akármilyen kiállításon, mint valami fajkecske. Csak ez a kis baj van itt az egyik kajla füleddel, szinte ki szeretném vasalni. De majd megcsinálja az állatorvos.

Egyik kezével hanyagul odanyúlt a Mihály füléhez és ujjahegyével elkezdte fogdosni a kutya fületövét, ott, ahol a porcogója be volt ágyazva a koponya feszes bőrébe. Mihálynak ez jól esett. Soha emberi kéz nem fogdosta meg még így a fület anélkül, hogy ne fájtna volna. Ezek az ujjak pedig valóságos gyönyörűséget okoztak neki.

Az ujjak most lassan, hosszasan felfelé húzták a fület, a fül lassan símult át az ujjak között egészen a leghegyéig, aztán puhán aláhullott. Ez így ment hol az egyik, hol a másik füllel. Közben az ember halkán beszélt, amit Mihály nem értet ugyan, de hozzá intézett beszéd gyanánt fogadott. Daughtry Dag végighúzta az ujjait a kutya fején, aztán megint gyujtót vett elő.

— A feje kitünő, erős és lapos. Semmi ránc. Az állkapocs pompás, jó és veszedelmes. Az arc egy hajszálnyival sem teltebb vagy szélesebb, mint ahogy dukál.

Aztán benyúlt a Mihály szájába, hogy a fogak erejéről és egyenességéről meggyőződjék. Megnézte a kutya vállának szélességét és melle mélységét. Felvette a kutya

egyik lábát is. Aztán megint gyujtóval világított és végigvizsgálta mind a négy lábát.

Mihályt már kezdte nyugtalanítani ez a fürkésző vizsgálat, de Daughtry, mikor a kutya combjainak vonalát és erejét tapogatta ki, megállt, varázslatos ujjai közé fogta a kutya farkát, kitapogatta töve körül a hátizmotkat, megnyomta és megdöfkölte a gerincoszlopot, aztán egészen különös és jártas módon elkezdte a kutya farkát körben forgatni. Mihály magánkívül volt, hol erre, hol arra nyomkodta magát a dédelgető ujjakhoz. Ekkor az ember nyitott tenyerével végigsimogatta az oldalát, a hasa alá nyúlt és hirtelen felkapta a földről. De még meg sem ijedhetett a kutya, már a földön volt megint.

— Tizenhárom kiló lehetsz, vagy talán egy kicsivel kevesebb. Fogadást ajánlok, százat egy ellen, hogy leszel te tizenöt kiló is, mikor eléred a teljes súlyodat. Különböben az csak beszéd. Nem muszáj olyan pontosan ragaszkodni ahhoz a szabályos tizenöt kilóhoz. Több is lehetsz és akkor majd ledolgozol magadról néhány gramot. Nagyszerű kutya vagy, a formád hibátlan. Megvan a futásra való formád és a verekedésre való súlyod. Igen, tisztelt barátom, kutya úr, fogadni merek, hogy legalább száz ember akadna Sydneyben, aki szívesen kiguberálna húsz sovereignt,* vagy többet is, hogy az övé lehess.

És nehogy Mihály tévedésből azt gondolja, hogy túlságosan felvitte az Isten a dolgát, Daughtry főlegyenesegett, pipára gyujtott és nyilván megfélemlített róla, hogy a kutya a világon van. Nem akart kedveskedni a kutyanak. Azt akarta, hogy a kutya kedveskedjen neki.

Mihály ezt meg is cselekedte. Hozzányomkodta az oldalát a Daughtry térdéhez, hozzáfúrta a fejét a Daughtry kezéhez, így kért még egy kicsit abból az áldott fülnyomogatásból és farkforgatásból. Daughtry azonban, kit megint bántani kezdett a lelkiismerete, ehelyett állon kapta, ide-oda mozgatta a kutya fejét és így beszélt hozzá:

— Ki kutyája vagy? Lehet, hogy egy néger kutyája vagy. Hát az nem helyes. Talán valami néger ellopott valahonnan. Rémes. Borzasztó dolgok történnek néha kutyákkal. Szégyen, gyalázat. Még csak rá gondolni is, hogy te egy négernek szolgáltál és hordoztad a holmiját és szót fogadtál neki. Nem, tisztelt barátom, ez most már

* Sovereign (ejtsd szöverin): livre vagy font sterling.

nem így lesz. Jössz velem. Gondolom, nem is kell nagyon biztatni.

Daughtry Dag felkelt és közömbösen elindult. Mihály nézett utána, de nem ment vele. Nagyon szeretett volna vele menni, de nem kapott meghívást. Végre Daughtry halkan cuppantott egyet a szájával. Olyan halk volt ez a cuppantás, hogy még ő maga is alig hallotta. Nem is a fülével tudta, hogy a cuppantás elhangzott, hanem az ajkán érezte inkább. Semmiféle élőlény ilyen távolságról nem hallotta volna meg. De Mihály meghallotta és nagyboldogan ugrott a távozó ember után.

II. FEJEZET.

Daughtry Dag a part mentén mendegélt, Mihály pedig a sarkában ment utána, vagy pedig annak a különös cuppantó nesznek minden megismétlésétől elragadtatva, körben szaladt körülötte. A lámpák fénykörén innen megállottak. Fekete alakok dolgoztak a cetvadászhajók kirakodásánál és Daughtry nem ragaszkodott hozzá, hogy meglássák. Azon tünődött, hogyan jusson észrevétlenül a gőzösre. Nagy ívben megkerülte a lámpák megvilágított körét és a rakodópart mentén elment a benszülöttek falujába. Mint ahogy előrelátta, minden épkézláb ember elment a rakodó munkához. A gyepházak között nem látzott semmi élet. Végre az egyik házból hang érkezett, olyan fisztulázó, panaszos, magas hang, mint az öreg négereké:

— Ki az?

A délnyugati Csendes-óceánnak, mint már Jeromos történetében is tapasztalhatjuk, van egy külön furcsa nyelve a »bêche-de-mer«, amelyen angolok és négerek érintkeznek. A szavak egyszerű egymásmellé rakása ez, nemzetközi nyelve ennek az óceánvidéknek. Daughtry ezen a nyelven válaszolt:

— Én megy nagyonsok már. Én övé gőzös. Ha te elvisz engem vasi-vasi (négerül: evezni) csolnak, én ad neked két rúd dohány.

— Ha te ad nekem tíz rúd, én jólvan.

— Én ad neked öt rúd, — felelte a tízüveges pincér alkudozva — ha te nem szeret öt rúd, te megy pokolba. Csend következett.

— Te szeret öt rúd? — unszolta Daughtry a vak-sötétben.

— Én szeret — felelt a sötétség, és a sötétségen át olyan különös neszszel közeledett a hang tulajdonosa, hogy a pincér világot gyujtott.

Nedvesszemű vén ember állt előtte, aki félmankóval bicegett. A szeme félig hályogos volt, az egyik lába viszont térden felül hiányzott.

— Hé, hol neked láb? — kérdezte Daughtry és arra a helyre mutatott, ahol a láb lett volna, ha nem hiányzott volna.

— Nagy cápa elvisz nekem láb, — vigyorgott az öreg, egy fogatlan száj borzasztó nyilását mutatva meg. Aztán folytatta reszkető vékony hangon: — Én öreg-öreg nagyonok. És nagyonok idő nem szív dohány. Ha fehér gazda nekem ad előre egy rúd, dohány, én nagyonok gyors vasi-vasi oda gőzös.

— És ha nem adok? — szólt türelmetlenül Daughtry.

Az öreg válasz gyanánt elfordult, meglendítette a levegőben csonka combját és kezdett bicegni befelé a gyepházba.

— Jól van no, — kiáltott gyorsan Daughtry — én ad gyorsan szív.

Benyult kabátja oldalzsebébe, ahol a Salamon-szigetek e kedvelt pénzfajtáját tartotta és a préselt dohányrudakból kihalászott egyet. Az öreg ember valósággal megdicsőült, mikor sóváran nyúlt érte és elvette. Az átfürt fülecimpájából kivette a fekete agyagpipát és reszkető ujjakkal morzsolta és gyömöszölte bele a virginiai növényt.

Mikor aztán a pipát kiszívta, mankója segítségével hihetetlen ügyesen állott fel a féllábara és bicegve indult a kikötő felé. Mikor a kis csónakot a homokról be kellett tolni a vízbe, Daughtry is kénytelen volt kölcsönadni az erejét. Kis kenu volt ez, éppen olyan vén és rozszant, mint a gazdája. Daughtry vigyázott, hogy fel ne borítsa beszállás közben. Mikor már a vén néger is benn volt a kenuban, olyan halkán cuppantott, hogy az öreg néger nem is hallotta. De Mihály, aki valósággal leste a parton a meghívást, bezzeg hogy meghallotta! A fővényről egyenesen a csónakba ugrott és száraz lábbal került a pincérhez. Daughtry még egyszer cuppantott, Mihály szembe fordult vele, leült és a fejét a pincér térdére fektette. A pincér pedig rászólt a négerre:

— Gyors vasi-vasi.

Az öreg engedelmesen merítette le az evezőt és ideoda kanyarogva, vesződve próbált körülbelül arrafelé jutni, ahol egy csoport fénypont a Makambo helyét jelezte. Csakhogy túlságosan gyenge volt, szakadatlanul zihált és lihegett a megeröltetéstől és minden evezőcsapás után megállott pihenni. A pincér türelmetlenül vette el tőle az evezőt és munkához látott.

A létra a hajó innenső oldalán volt. Daughtry Dag körülvezett a kormányfélhez és egy bizonyos nyitott ablaknyílás alatt megállt a csónakkal.

— Kvék! — szólt halkán kétszer is.

A második szólításra az ablaknyílás világosságát egy felbukkanó fej sötétítette el. A fej vékony fisztulahangon suttogott le:

— Én itten, gazda.

— Én kutya ad neked, — súgta fel a pincér — te bezár ajtó. Te engem vár. Hopp. Most!

Gyorsan felkapta Mihályt és odatette a hajó vasfalából kinyúló láthatatlan kezekbe. Aztán előre evezett egy nyitott rakodó ablakhoz. Benyúlt a zsebébe, találmra egy maréknyi dohányrudat vett ki, az öreg néger kezébe tette, aztán elrúgta a csónakot.

Az öreg néger nem nyúlt az evezőlapáthoz. A síma oldalú gőzhajót sem bámulta meg, mikor a kenu a hajó mentén lassan siklott tova a sötét vizen. Nagyon el volt foglalva: igyekezett megszámlálni az áldást, amely dohányrudak alakjában csöstül hullott rája. Ez a számlálás nem volt kis munka. A számok fogalmát ötig ismerte. Mihelyt ötig jutott, elülről kezdte, és még egyszer ötöt olvasott. Összesen háromszor egymásután olvasott ötöt, és még ráadásul két rúd maradt. Így aztán megértette végül, hogy hány rudat kapott. Tizenhetet. A számot nem tudta kimondani, de a mennyiség nagyságával tisztában volt.

Több volt ez, sokkal több, mint amennyire a kapzsisága vágyott. Mégsem volt meglepetve. Ha nem tizenhét rúd lett volna, hanem kettő, éppen így nem lett volna meglepetve. A fehér emberek minden tette meglepő. A feketét csak az lepi meg, ha a fehér ember valami olyat csinál, ami nem meglepő.

III. FEJEZET.

Ezalatt Mihály a levegőbe emelkedett és láthatatlan kezekbe került, amelyek egy szűk rézkörön keresztül bemelték egy megvilágított szobába. Körülnézett és testvérét, Jeromost, kutatta. Csakhogy Jeromos ebben a pillanatban egy Kennan Harleyné nevű hölgy függőágya mellett heverészett az Ariel nevű yacht fedélzetén. Az Ariel pedig oldalt dőlt nagy igyekezetében, úgy szaladt Új-Guinea felé tizenegy csomónyi sebességgel. Jeromost tehát nem látta itt Mihály, pedig nemrégén egy hajón vált el tőle. Hanem ehelyett Kvéket látta.

Kvék? Úgy van, ez volt a neve: Kvék. Külön egyéniség, más emberekhez nem hasonló, amennyiben az emberek általában különböznek egymástól. Az élet útjain aligha bolyongott valaha nála furcsább teremtése istennek. Emberi idősámítás szerint tizenhétéves volt. De viszont ferde arcáról, ráncos homlokáról, homorú halántékáról és mélyen ülő szeméről száz esztendőt is le lehetett olvasni. A teste egy kövér ember teste volt, de ez a kövér törzs vékony, törékeny pipaszárlábak hitvány szárából eredt, melyeket fonnyadt bőr fedett, alatta az izmoknak semmi látható nyoma. Nagy, kidülledő hasát széles és szilárd csípők hordozták, a válla széles volt, mint egy Herkulesnek. Azonban, ha oldalról nézte az ember ezt a termetet, a válla vékony volt és melle horpadt. A karja ösztövére, vézna volt, mint a lába. Mihály, ahogy először meglátta, olyannak találta, mint egy nagyhasú fekete pókot.

Kvék folytatta az öltözködését, ami mindössze pillanatokat vett igénybe: piszkos, viseltes vászonnadrágot és vászonblúzt kapott magára. Balkezének két ujja merev csomóba volt görcsösödve. Hozzáértő ember erről meg tudta volna mondani, hogy Kvék leprás.* De a gazdája nem tudta, hogy az elpusztult idegeknek ez az összecsomósodása a félelmes betegséget jelenti, pedig Kvék annyira az övé volt, mintha vásáron vette volna.

Az Admiralitas-csoport** Vilmos Király nevű szigetén jutott hozzá, amint egyszer szokása szerint sétált egy

* Bélpoklos. A lepra vagy bélpoklosság Európán kívül majdnem mindenütt előforduló ragadós betegség, mely különösen a bőrön okoz elváltozásokat.

** A Nagy Óceánban, Új-Guineától északkeletre.

kicsit a szárazföldön. Kíváncsian nézett szét az őserdőnek a kikötőig ugró nyúlványában, hogy vajjon mit vághatna zsebre. És éppen Kvéket vágta zsebre és éppen a legutolsó pillanatban.

Kvéket két nagyon heves benszülött fiatalember üldözte. Tűzben edzett dárdát lengettek a kezükben. Kvék hihetetlenül gyorsan szedte pipaszárlábait, kimerülten rogyott össze Daughtry lábai elé és olyan könnyögően nézett rá, mint a kutya kergette őzike. Daughtry azonnal megindította a vizsgálatot a fenforgó ügyben, mégpedig elég erőszakos módon. Az egyik fiatalember dárdáját lefogta, a másikat pedig balököllel úgy szájonvágta, hogy elájult. A következő percben a másik fiatalember, aki-nek lefogta a dárdáját, odarogyott az első mellé. Azután nyugodtan elindult.

Kvék nyomon követte megmentőjét. A pincérnek megesett rajta a szíve és a gőzösön, amelynek Cockspur volt a neve, Daughtry rábeszélte a kapitányt, hogy írja be a jegyzékbe Kvéket, mint tüzilegényt, havi tíz shilling fizetéssel. Egyszersmind megismerte Kvék történetét.

Mindennek egy disznó volt az oka. A heves fiatalemberék testvérek voltak. A szomszéd faluban laktak, és a disznó az övék volt. Így mesélte el Kvék az ő borzalmas bêche-de-mer nyelvén. Ő a maga részéről soha nem is látta a disznót. Akkor hallott róla először, mikor megdöglött. A faluban suttogták, hogy meg kell érte valakinek halni.

A pincér kérdésére Kvék azt felelte, hogy ez rendben is volt. Ez náluk így szokás. Ha egy szeretett disznó elpusztul, a tulajdonosok kimennek és megölnek valakit, akárkit. Természetesen nagyon jó, ha azt ölik meg, akinek bűbájossága a disznó halálát okozta. De ha ez nincs meg, jó akárki más is. Ebben az esetben Kvéket szemelték ki a vérbosszú céljaira.

Az ösvényekről — mesélte tovább Kvék — hírnökök jöttek, hogy közeledik a két elárvult disznótulajdonos. Az egész falu bemenekült az erdőbe és felmászott a fákra, csak Kvék nem, mert ő nem tud fára mászni.

— Én — fejezte be elbeszélését Kvék — nem csinál beteg neki disznó.

Daughtry Dag pedig ezt felelte:

— Te disznó beszél gyanus nagyonsok. Te vagy mint ördög pokol. Te csinál beteg minden, ami ránéz téged. Te csinál engem beteg nagyonsok.

A pincérnek ettől fogva az lett a szokása, hogy mikor

megitta a tizedik üveg sört és be akart fordulni a falnak, előbb még felszólította Kvéket, hogy mondja el a történetet. Ez visszaringatta a gyerekkorába, mikor a távoli országokban lakó kannibálok történetei izgatták és néha álmában látta is őket. Most pedig azon nevetett magában, hogy íme: egy igazi kannibál a rabszolgája.

Kvék csakugyan rabszolga volt, mintha Daughtry Dag árverésen vette volna. Valahányszor a pincér hajót változtatott, mindig kikötötte, hogy Kvék is vele jöhessen és megkapja pontosan a maga tíz shillingjét. Kvék ebbe nem is szólt bele és nem vágyott otthagyni a gazdáját, aki hozzá barátságos volt, igazságos és soha nem emelt rá kezet. Meg volt győződve arról, hogy földi paradicsomban él. Megvolt mindene, rendes kosztja. És milyen koszt! A falubeliek nem is álmodhattak olyan csemegékről, amilyeneket ő folyton evett.

Ez a Kvék vette be az ablakon keresztül Daughtry Dag szobájába Mihályt, ő várta a szobában, hogy érdemes gazdája az ajtón át szintén megérkezzék. Mihály először gyorsan körülnézett, megszagolta az ágyat, beszimatolt az ágy alá, aztán látván, hogy Jeromos nincs itt, Kvéknek szentelte figyelmét.

Kvék próbált barátságos lenni. Rokonszenve nyilvánításául valami furcsa kotkodácsoló hangot adott. Mihály azonban a fogát vicsorította erre a feketére, aki őt a kezével merészelté érinteni. Mihály úgy tanulta, hogy ez megszégyenítő dolog. Még hozzá a fekete szólni is merészelt őhozzá, aki kizárólag fehér istenekkel érintkezett.

A néger buta, hápogó nevetéssel tette túl magát a kudarcon és közelebb akart lépni az ajtóhoz, hogy rögtön nyithassa, ha a gazdája jön. De abban a pillanatban, ahogy megmozdult a lába, Mihály rárohant. Kvék azonnal megállott, Mihály is visszavonult, de éber, örökös figyelembe helyezkedett. Semmit sem tudott erről a feketéről, csak azt, hogy fekete és hogy a fehér gazda távollétében minden feketére ügyelni kell. Kvék próbálta lassan csúsztatni a lábát az ajtó felé; de Mihály ismerte ezt a fogást. Felborzolódva és morogva megállította.

Daughtry éppen ennél a jelenetnél lépett be. Sokáig nézte Mihályt a fényes villamos világításnál és közben megértette a helyzetet. Hogy megbizonyosodjék, ráparancsolt Kvékre:

— Kvék, csinál egy lépés láb tied!

Az a gyanakvó pillantás, melyet a néger a kutyára vetett, eleget beszélt. De a pincér tovább biztatta. Kvék tétován engedelmeskedett, de alig mozdult meg a lába, Mihály már rárohant. A néger lába gyökeret vert. Mihály pedig még egy félkört csinált körülötte, hogy külön megfélemlítse. Daughtry kacagott.

— Oda vagy szegezve a padlóhoz, hé? Ezt aztán nevezem négerfogó kutyának, bizonyisten.

Aztán a négernek is érthető nyelvmodorban, parancsolóan szólt:

— Hé, Kvék, te nekem hoz kettő üveg sör, tesz bele jégkhűtő.

Kvék könnyörgő pillantást vetett rá, de nem mozdult. Akkor sem mozdult, mikor a gazdája még hangosabban ismételte meg a parancsot. A pincér kiabált:

— Ha te nem hoz nekem kettő üveg sör, én téged megver borzasztó nagyonsok. Ha te nem hoz nekem kettő üveg sör, én téged tesz part ki Vilmos Király-sziget.

— Én nem tud, — motyogott Kvék gyáván — kutya övé szem engem néz nagyonsok. Én nem szeret kutya engem kéké.

Kéké az ő nyelvén annyit jelent, hogy megenni.

— Te fél kutya? — kérdezte a pincér.

— Én fél kutya nagyon-nagyon.

Daughtry Dag el volt ragadtatva. Azonfelül szomjas is volt a parti sétától és nem akarta húzni-halasztani a dolgot. Rászólt Mihályra:

— Hé, kutya te, fekete fiú jólvan. Ért? Fekete jólvan.

Mihály csóválta a farkát és hegyezte a fülét a beszédre, amelyet igyekezett megérteni. A pincér megveregette a néger vállát. Erre Mihály odalépett a lábához, amelyeket ő szögezett a földhöz és megszagolta őket. Daughtry most a négernek szólt:

— Indul. Te indul lassan.

De az óvatosságra nem volt szükség. Mihály borzolta ugyan szőrét, de az első félénk lépésbe beleegyezett. A második lépésnél Daughtryra nézett, hogy megbizonyosodjék. A pincér megnyugtatta:

— Helyes. Néger fiú enyém. Ő jólvan neked.

Mihály mosolygó szemmel jelezte, hogy megértette. Aztán közömbösen odébb ment, hogy átfürkészen egy nyitott ládát a padlón, amely teknőc-lemezeket, lombfűrész és smirglipapírt tartalmazott. Mikor aztán később megérkezett a sör, Daughtry Dag az üveggel a kezében

hátradólt a karosszéken és mialatt a lábánál térdelő Kvék kifűzte a cipőjét, fontoskodva így szólt:

— Most pedig, tisztelt kutya barátom, név után fogunk nézni, amely méltó lesz a származásodhoz is, meg az én találékonyságomhoz is.

IV. FEJEZET.

Az ír terrier, ha megnő, nevezetes kutya. Nemcsak bátorságával, hűségével és ragaszkodásával tűnik ki, hanem azzal is, hogy rendkívül hidegvérű és önuralma kivételes. Nem könnyű kihozni a sodrából. A marakodás harcában és dühében meghallja a gazdája hangját és szót fogad neki.

Mihályban nyoma sem volt az idegességnek, ámbár a vérmérséklete izgékonynak mutatkozott. Roppant játékos és hancúrozó kutya volt. Akármelyik kölyökkutyát ki tudta fárasztani játék közben. Röviden szólva: vidám kedélyű lélek volt.

A »lélek« szó szándékosan áll itt. Akárminek tartjuk is az emberi lelket: — ez a megfoghatatlan valami egész bizonyosan megvolt Mihályban is. Az ő lelke csak alsóbbrendű volt, de ugyanazokkal az alaptulajdonságokkal volt felruházva, mint az emberi lélek. Ismerte a szeretetet, bánatot, örömet, haragot, büszkeséget, önérzetet, humort. Az emberi lélek három főjellemvonása az emlékezet, az akarat és az értelem. Mihályban megvolt az emlékezet is, az akarat is, az értelem is.

De ha általánosságban lelki élete alacsonyabbrendű volt is mint az emberé, voltak viszont benne olyan tulajdonságok is, melyekkel állta a versenyt az emberi lényekkel: nem lehet kétségbe vonni, hogy tudott szeretni olyan odaadóan, teljes szívvel, önzetlenül, rajongóan, önfeláldozóan, mint egy ember. Így is szeretett. Nem, mert Mihály volt, hanem mert kutya volt.

Kellar kapitányt jobban szerette, mint az életét. Egy pillanatig sem habozott volna, hogy Kellar kapitányért kockára tegye az életét. Pedig alig ismerte még. És mikor múlt az idő és rájött, hogy Kellar kapitány ugyanúgy eltűnt a semmibe, mint az ausztráliai szülőföld, akkor az volt a végzete, hogy ugyanilyen tökéletesen szeresse a tízüveges hajópincért, aki olyan ügyesen tudott vele bánni és olyan megragadóan tudott cuppantani.

Új istenét azonban nem Daughtry Dag néven ismerté. Duncan kapitány úgy szólította Daughtryt, hogy »pincér«. Mihály észrevette, hogy nemcsak a kapitány, hanem a tiszték és az utasok is úgy szólítják, ennél fogva Mihály számára az Isten neve az volt, hogy Pincér. Ezután mindig úgy élt a tudatában és úgy gondolt rá, hogy Pincér.

Hátra volt azonban az ő nevének kérdése is. A hajóra érkezte után másnap este, lefekvés előtt Daughtry Dag ezt meg is beszélte vele. Mihály leült a hátsó lábára, állát rátette a Daughtry térdére, a szeme felváltva kitágult, összeszűkül, felragyogott, a füle hol felcsapott, hol lekonyult a nagy figyelem közben; csonka farka lelkesen kopogott a padlón.

— Hallgass ide, fiam. Apád, anyád ír kutyák voltak. Ne is tagadd, te csirkefogó...

Mihályt felbátorította a gazdája hangjának félreismerhetetlen kedvessége és gyengédsége. Egész testében meg-rázkódott és gyönyörűségében kettőt koppantott a farkával a földön.

— Nekem ne hízelegj. Ismerem azt a színeskedő, kedveskedő, alamuszi természetet. Engem nem fogsz meghódítani. Azért hoztalak magammal, hogy eladjalak, nem azért, hogy szeresselek. Hús aranyért most azonnal oda-adnálak, persze készpénzért, ha arra kerülne a sor. De előbb meg kell hogy kereszteljelek, fiam. Nem könnyű dolog. Ír névnek kell lenni, de mi az ördög legyen? Paddy? Igazad van, ha nem tetszik. Nagyon közönséges név, nincs benne semmi finomság.

Megvan. Killeny, az nagyon szép név. Killeny lesz a neved. Hogy ízlik ez a név méltóságodnak? Előkelő, méltóságos hangzású, mint valami grófé, vagy... vagy meg-gazdagodott sörfőzőé.

Hirtelen mind a két kezével megkapta a Mihály fejét, és hozzádörzsölte az orrát a kutya orrához. Aztán eleresztette. Mihály kopogó farkkal és izgatott szemmel nézett fel a gazdája arcába.

— Hé! Te Kvék!

Kvék, aki maga alá húzott lábbal üldögélt a földön, abbahagyta annak a teknőcfésűnek a csiszolását, melyet gazdája rajzolt és vésett ki, és mohón leste a parancsot.

— Te most megtanul kutya övé név. Név övé Killeny. Most te beletesz fej tied bele kutya övé név. Mindig, ha te beszélsz kutya neki, te mond Killeny. Ért? Ha te nem

tud, én téged pofoz nagyon sok. Killeny! Ért? Killeny! Killeny!

Kvék aztán lehúzta a gazda cipőjét és vetközni segített neki. Daughtry álmos szemmel nézegette Mihályt. Mikor felállt és az ágyhoz indult, megszólalt:

— Na. Hát most már neved is van, hékás. Aztán most magamban meg is csináltam a hivatali minősítéseted. »Nagyon tüzes, de józan«. Ez az. Úgy illik rád, mint a tapéta a falra.

És mikor Kvék besegítette az ágyba, még mindig mondogatta:

— Nagyon tüzes, de józan. Az vagy, Killeny. Nagyon tüzes, de józan.

Aztán elaludt. Kvék folytatta a fésű-csiszolást, miközben hangtalanul, mozgó ajakkal szakadatlanul mondogatta magában:

— Killeny... Killeny...

V. FEJEZET.

Néhány napig Mihály nem is látott mást, mint Pincért és Kvéket. Ugyanis be volt zárva a pincér kabinjába. Senki sem tudta, hogy Mihály a hajón van és Daughtry Dag nem is akarta, hogy megtudják. Elvégre mégsem egészen egyenes úton jutott hozzá. Remélte, hogy a kutya jelenlétét mindvégig titokban tudja tartani és mikor majd a Makambo kiköt Sydneyben, partra tudja csempészni.

A pincér csakhamar kitapasztalta Mihály bámulatos tanulékonyosságát. Maga etette és néha egy-egy csirkecsontot is odavetett neki. Összesen két leckét vett igénybe, amíg Mihály megtanulta, hogy a kabin sarkában az ajtó mellett van az a hely, ahol meg szabad ennie a csirkecombot. Leckéknek sem igen lehetett ezeket nevezni, mert nem tartottak egy-egy félpercnél tovább és öt percen belül lezajlott mind a kettő. Ezután már habozás nélkül, magától értetődően a sarokba vitte, ha csontot kapott. Mert az értelme is megvolt hozzá, hogy kapiskálja, mit akar tőle Pincér, a szíve is megvolt hozzá, amely boldoggá tette, ha szolgálhatott neki. Pincér isten volt, aki jó volt, aki beszéddel és cuppantással, simogatással, orrdörzsöléssel, sőt öleléssel szerette őt. Minden szolgálatkészség a szeretet földjében virul igazán. Így volt Mihálynál is. Ha

Pincér azt parancsolta volna neki, hogy a sarokba vitt csontot hagyja ott, szívesen állott volna szolgálatára azal, hogy ott hagyja. A kutya az egyetlen állat, amely vidáman, boldogan, örömeiben ugrándozva képes otthagyni az eledelét, hogy az embert kövesse, vagy szolgálja.

Daughtry Dag rendszeren minden szabad idejét a bezárt Mihálylyal töltötte, aki hamarosan megtanulta, hogy parancsszóra abba kell hagyni a szükölést, meg az ugalást. És az együttlét ez órái alatt Mihály még sok egyebet is tanult. Daughtry rájött, hogy Mihály már ért és megfogad számos parancsot. Mint például :

— Nem !

— Igen !

— Kelj fel !

— Feküdj le !

Ezekhez most újak járultak hozzá. Daughtry megtanította a következőkre is :

— Eredj az ágyba és fekédj le !

— Eredj az ágy alá !

— Hozd el az egyik cipőt !

— Hozd el mind a két cipőt !

Szinte minden fáradság nélkül megtanította a szokott kutya-dolgokra : bukfcencet vetni, imádkozni, halottat tetettni, kalappal a fején ülve pipázni és a hátsó lábán nemcsak megállni, hanem járni is.

Aztán következett a »szabad« és »nem szabad«. Daughtry odatett az ágy peremére, Mihály orrával egy vonalban, holmi jószágú, orrcsiklándozó húst vagy sajtot és így szólt :

— Nem szabad !

És Mihály nem nyúlt hozzá addig, míg meg nem kapta a várva-várt szót :

— Szabad !

Mihály sikereinek koronája Daughtry vezetése alatt az volt, hogy a kabinban mingyárt az első napok folyamán megtanult ötig olvasni. Akármilyen rendkívül értelmes volt, ehhez mégis sok-sok órai munkára volt szükség.

A tanításhoz Daughtry Dag cérnával összekötözött papírgombócokat használt. Bedobott az ágy alá öt gombócot és megparancsolta Mihálynak, hogy hozzon elő hármat. És Mihály nem kettőt, nem négyet, hanem hármat hozott ki és adott a kezébe. Mikor Daughtry három gombócot dobott az ágy alá és négyet követelt, Mihály előhozta a hármat, eredménytelenül kereste a negyediket,

aztán könyörögve, farkesóválva, ugrándozva táncolt Pincér körül, végre felugrott az ágyra és mégis csak előhozta a negyediket a párna alól vagy a takarók közül.

Ugyanígy történt más ismert tárgyakkal. Ötig, akár cipőről, akár ingról, akár párnaciháról volt szó, Mihály elhozta a kívánt számot. Daughtry Dag már majdnem annyi hasznát vehette, mint Kvéknek.

Csak egy dologban tudott Kvék fölébe kerekedni Mihálynak. Kvéknek volt egy dorombja. Valahányszor a világ meg a pincér szolgálata túlnehéznek tetszett, a néger a Vilmos Király-szigetre ringatta magát: szájába fogta a kezdetleges hangszert és az ujjával földöntúli hangokat brúgatott ki belőle. Mikor így túlelmelkedett téren és időn, Mihály énekelt. Talán inkább vonított, de a vonításában megvolt ugyanaz a lágy zengés, mint a Kvék muzsikájában. Mihály nem akart vonítani, de valami ellenállhatlan ösztön kényszerítette rá, hogy megszólaljon a zenére.

De ez a mulatság nem tartott sokáig, mert Mihályt olyan kalandba sodorta a végzete, mely nemcsak az ő sorsára volt hatással, hanem gazdájának és Kvéknek életére is.

VI. FEJEZET.

Az a kaland, amely a jövőt annyira megváltoztatta, úgy történt, hogy Mihály, igen határozott módon, mindenkinek tudtul adta a Makambón való jelenlétét. Az egész dolgot Kvék gondatlanságának a számlájára kell írni. Kvék ugyanis nem zárta be jól a kabin ajtaját. Ahogy a Makambo ingott a Csendes-tengeren, az ajtó kicsapódott, visszacsapódott és időközönként nyitva maradt, mert a hajó ingása nem volt elég erős ahhoz, hogy egészen becsapódjék.

Mihály azzal az ártatlan szándékkal lépte át a magas küszöböt, hogy csak a közvetlen szomszédságot fogja áttanulmányozni. De alig lépett ki, hirtelen nagyot lendült a hajó: az ajtó végérvényesen becsapódott mögötte. Az engedelmesség érzése igen erősen élt benne: a szíve szolgálni vágyott ura akarátát. És a pár napi rabságból érezte, sejtette vagy kitalálta, ha nem gondolkozott is róla, hogy Pincérnek ez a szándéka: neki benn kell maradni a kabinban.

Sokáig üldögélt a bezárt ajtó előtt. Hallgatagon nézte. Annál már sokkal okosabb volt, semhogy ilyen

élettelen tárgyat megugasson, vagy szűküléssel megszólítson. Olykor végigment a kis keresztfolyosón, amelyből balra a kabín is nyílt, és végigbámult jobbra-balra az innen eredő nagy folyosón.

Majdnem egy óra hosszat csak ezt csinálta. Minduntalan visszatért az ajtóhoz, amely csak nem akart megnyílni. Végül határozott gondolat született meg benne. Mivel az ajtó nem nyílik ki, viszont Pincér és Kvék nem jönnek vissza, ő fogja őket megkeresni. Miután határozott, habozás és a félenkségnek legkisebb érzése nélkül indult el. Végiglépkedett a hosszú folyosón. A végén követte a folyosó derékszögű fordulatát és egy szűk lépcsőjárattal találkozott. Számos szag között felismerte itt Pincér szagát és Kvék szagát. Most már tudta, hogy erre mentek.

A lépcsőn és a főfedélzeten már szórványos utasokkal találkozott. Mivel fehér istenek voltak, a hozzá intézett megszólításokat nem utasította vissza, de nem sokat töltötte az időt és kiért a nyitott fedélzetre, ahol a hajószékeken számosan heverésztek a fehér istenek körül. De sem Pincér, sem Kvék nem voltak sehol. Egy másik szűk lépcsőjárat hívogatóan tárult eléje, ezen át aztán egy harmadik fedélzetre jutott. Itt már sokkal több fehér isten volt a nagy vászontetők alatt, sokkalta több, mint amennyit ő-egész életében látott eddig.

Ennek a fedélzetnek az elülső vége a hídban végződött, amely azonban nem emelkedett ki a szintjéből, hanem része volt a fedélzetnek. Mihály megkerülte a kormányházikót és odaért az árnyékos oldalára. Itt találkozott a végzetével. Meg kell itt mondani ugyanis, hogy Duncan kapitánynak két foxterrieren* kívül még egy perzsa macskája is volt a hajón, a macska nemrégén kölykezett és a kormányházikót választotta ki gyermekszobának, Duncan kapitány pedig még azzal is tetézte a kedvét, hogy egy ládát tett oda a kicsinyeinek és a kormánymatrózokat a legválogatottabb borzalmakkal fenyegette meg, ha valamelyik kis cicára rá találnak lépni.

Mihály persze minderről nem tudott semmit. Ő még nem értesült a nagy perzsa macska létezéséről, de az már észrevette az övét. Mihály már csak azon vette észre magát, hogy a macska a kormányházikó nyitott ajtaján át

* Kutya faj.

rágrik. Abban a pillanatban, mikor észrevette a hirtelen veszedelmet, de még nem is tudta, miről van szó, hirtelen oldalt ugrott és megmenekült. Felborzolta a szőrét, megbámulta a támadót. Mikor az megint ugrott, karnagyságú farka lengett utána, a karmai kinyúltak, sziszegéséből düh és bosszú hangzott, akkor Mihály megismerte, hogy ez macska.

Ez már sok volt egy önérzetes ír terrier számára. Ahogy a macska másodszor ugrott, ő is megharagudott. Először oldalt ugrott, hogy kikerülje a támadót, aztán rögtön visszaugrott, hogy közel jusson hozzá. A macska félig még a levegőben volt, mikor Mihály fogai egyetlen odakapással összeszorultak a gerincén. A következő pillanatban a törött gerincű macska vonagolva és vivódva feküdt a fedélzeten.

De ez csak a kezdet volt Mihály számára. Nem is ugatás, hanem éles üvöltés jelezte, hogy új ellenség közeledik. Mihály sürgősen megfordult. De nem elég gyorsan. Két felnőtt, nagy foxterrier oldalról rontott rá. Elsodorták. Mihály elhemperedett a fedélzeten. Ez a két kutya egyébként éppen a Daughtry Dag kabátzsebeiből került már régebben a hajóra. Daughtry a maga rendes módja szerint szerezte őket valahol Sydneyben és darabonként egy aranyért eladta őket a kapitánynak.

Mihály, aki megint talpra állott, most már igazán megharagudott. Az égből a szó szoros értelmében kutyák és macskák hullottak rá az angol példaszó szerint. A foxterrierek igen derekasan viselkedtek. Alig állt a lábára, már megint nekimentek. Az egyiknek az agyara összecsattant az övével, szétmarták egymás ajkát és a könnyebb foxi visszahőkölt a lökéstől. A másik azonban sikeresen megfámadta oldalról, vérző és fájó sebet vájva belé a fogaival. Hirtelen, szinte görcsös görbüléssel Mihály lerázta magáról a beleharapó kutyát, amelynek a szájában ott maradt egy csomó az ő szőréből. És a következő pillanatban már addig nyomta bele egy fülbe fogait, míg azok a fülön keresztül találkoztak. A foxi fájdalmasan felüvöltött és olyan hevesen ugrott vissza, hogy Mihály összeszorított fogainak fésűjéből a füle szalagokban szakadt ki.

Most az első foxi hátulról támadta meg. Ő körben forogva próbált vele szembe kerülni. De most újabb és megint érdemtelen támadás szakadt rá. Ez Duncan kapitány volt, aki feldühödött a macskája döglődésének lát-

tán. A cipője Mihálynak pont a melle alá rúgott. Mihály elvesztette a szusszát és a levegőbe repült az erőteljes rúgástól. Teljes súlyával zuhant az oldalára. A két foxi azonnal rá. A szájuk nyomban tele lett a Mihály egyenes, drótszerű szőrével, ahogy a fogukat belemélyesztették. Nagy üggyel-bajjal kapálódzva igyekezett talpra állani, de még fektében jól beleharapott az egyik kutya lábába, amely kínjában vonítva, három lábon sántikálva, egyik első lábát feltartva vonult vissza. Mihály fogai összeropantották a csontját.

Mihály kétszer borította fel a másik foxit, aztán körben üldözni kezdte. Ő utána pedig Duncan kapitány rohant. Az üldözés szabályos körét azonban Mihály nem tartotta meg: kiragadta magát a körből, egyenesen átvágott ezen a körön, utolérte a rohanó ellenséget és belevágta fogát a nyakába. A kisebbsúlyú foxi rohanás közben nem bírta el a nehezebb test rázuhanását: nehéz koppanással vágódott végig a fedélzeten. Ezzel egyidőben Duncan kapitány második rúgása érte Mihályt és arra indította, hogy fogait kirántsa a foxi húsból. Igaz, hogy azért nem nyitotta szét a fogait.

És nekifordult a kapitánynak. Hiába volt fehér isten a kapitány. Mihály elvégre békésen kereste Pincért és Kvéket. Ennyi ellenség ennyi támadása úgy dühbe hozta, hogy nem mérlegelte többé a dolgokat. Különben is ez a fehér isten idegen volt, akit eddig sohasem látott.

Eddig még morgott és hörgött. De egy istent megtámadni, ez már komolyabb valami. Most már egészen némán ugrott neki annak a lábnak, amely már megint közelgett feléje, hogy még egyet rúgjon rajta. Mint ahogy a macskával is csinálta, ennek sem ugrott neki egyenesen. Először oldalt kitérni, aztán mikor a támadás elsuhan, begörcbített testtel neki: ez volt az ő haremadora. Amíg felnőtt, sok négeren volt alkalma ezt kitanulni. Most már ott tartott, hogy legalább annyiszor sikerült a fogást alkalmaznia, mint nem. Ezúttal a fogai sikeresen vágódtak bele a fehér vászonnadrág szárába és találkoztak egymással. Duncan kapitány lábának fájdalmas mozdulata pedig azt eredményezte, hogy a mérges tengerész elvesztette egyensúlyát. Kevés híján hasra esett. Nagy erőfeszítéssel maradt a lábán, ügyetlenül csetlett-botlott Mihály fölött, aki másodszer is harapni készült. És bizony a kapitány, miután hadonázva tántorgott egy darabig, végül letottyant a fedélzetre.

Hogy meddig ült volna itt kiszuszogni magát, azt nem lehet megmondani. Mert olyan gyorsan, ahogy elhízottsága csak megengedte, talpra ugrott megint: Mihály foga máris a válla húsába mélyedt. Mikor a kapitány felkelt, Mihály a lábszárát próbálta megcsípni, de nem tudta, csak a nadrág másik szárát tépte széjjel és olyan rúgást kapott, hogy egy lépésnyire bukfencezett odébb és hanyatt fekve terült el a padlón.

Eddig a kapitány volt a vadul támadó fél és éppen megint rúgni készült, mikor Mihálynak sikerült felállni. A kutya szinte felröppent a levegőben. Az embernek most már nem a lábszárát, vagy a combját kereste, hanem a torkát. Ez túl magas volt neki. Csak a lobogó fekete nyakkendőt tudta lekapni a fogával. Ronggyá is tépte, mikor saját testének súlyától visszaesett a földre.

Duncan kapitány nem annyira ezért ment át védekezésbe és nem annyira ezért kezdett hátrálni. Inkább Mihály némasága hökkentette meg. Ez a némaság olyan végzetesnek tetszett, mint a halál. Sem vicsorgást, sem hörgést, sem morgást nem lehetett hallani. Mihály egyenesen néző és nem hunyorító szemmel ugrott és ugrott egyre. Mikor támadott, nem hörgött, mikor rúgást kapott, nem vonított. Az ütéstől való félelem hiányzott belőle. Haggin Tamás gyakran mondta büszkélkedve, hogy Terentius és Brigitta, Mihály szülei, telivér örökség gyanánt adták át fiuknak ezt a tulajdonságot. Azoknak is az volt a szokásuk, hogy nyitott szemmel nekiugrottak a feléjük mért ütésnek és így közelítették meg a támadót. Olyan némasággal szoktak támadni és újra támadni, amelyben a halál komolysága rejlett.

Mihály szintén. A kapitány rugdosódva hátrált, ő pedig ugorva és nekirugaszkodva támadott. Duncan kapitányt egy matróz mentette meg, aki egy bot végére törőrongyot kötözött. Ezt ügyesen belenyomta a Mihály szájába és úgy próbálta odébb taszítani a kutyát. Mihály önkénytelenül bele is harapott, de aztán kiköpte és nem harapta tovább, mert rájött, hogy amit harapna, az életelen tárgy, amelynek a fogával úgy sem tud fájdalmat okozni.

A matróz sem érdekelte, csak annyiban, hogy igyekezett kikerülni. A Mihály célja Duncan kapitány volt, aki most hanyatt dőlt a korlátnak, nehezen lélekezett és törölte arcáról a verejtéket. Amilyen soká tartott elmondani az egész háborúságot a perzsa macska pusztulásá-

tól kezdve egészen a Mihály szájába nyomott törlőrongyig, éppen olyan gyorsan zajlottak le az események. Az utasok, akik felugráltak a nyugvószékekről és odasereglettek, éppen akkor értek oda, mikor Mihály egy ügyes szökéssel kikerülte a matróz törlőrongyát és ráugrott Duncan kapitányra. Ezúttal olyan vadul nyomta bele a fogát a kapitány egyik lábikrájába, hogy az összefüggéstelen káromkodásba és a dühös meglepetés ordításába tört ki.

Egy szerencsés rúgás elröpítette Mihályt és alkalmat adott a matróznak, hogy a törlőronggyal megint közbelépjen. Ekkor ért oda Daughtry Dag, hogy ott lássa kapitányát, megrémülten, vérezve, görcsösen lihegve, Mihályt kísérteties némasággal dühöngve egy törlőrongyon, a nagy perzsa anyamacskát pedig törött gerinccel elnyúlva a földön. A pincér parancsoló hangon kiáltotta:

— Killeny!

Akármilyen méltó harag tartotta hatalmában Mihályt, a gazdájának a hangja azonnal megérintette az öntudatát. Szinte egy pillanat alatt lehült, a füle lekönyült, felborzolt szőre lesímult és a szája lefödte a fogát, amint válaszul odafordított fejjel pillantott fel.

— Gyere ide, Killeny!

Mihály szót fogadott. Nem meglapulva sompolygott, hanem büszkén és örömmel futott Pincér lábához.

— Feküdj le!

A kutya félig körben fordult, amint a megkönnyebülés mély lélekzetvételével telepedett le. Aztán piros nyelvvel megcsókolta Pincér lábát.

— A maga kutyája ez, pincér? — kérdezte Duncan kapitány elfúló hangon, amelyben a harag küszködött a kurta lélekzettel.

— Igen, kérem. Az én kutyám. Mit akart a kutya, kérem?

Hát bizony, amit a kutya akart, az teljesen kifulladásztotta a kapitányt. Csak néma kézmozdulatokkal tudott utalni hol a döglődő macskára, hol a maga tépett ruháira és vérző sebeire, hol a foxterrierekre, amelyek a lábánál nyifogva nyalták a maguk sebeit.

— Hát ez nagyon kellemetlen, kérem... — kezdte a pincér.

— Nagyon kellemetlen, a pokolba is, — szakította félbe a kapitány — hé, hajómester! Dobja ezt a kutyát a tengerbe!

— A kutyát a tengerbe, kérem, igenis, kérem, — felelt a hajómester. De habozott.

Daughtry Dag arca öntudatlanul megkeményedett akaratának attól a merevségétől, hogy ellenállást fog kifejteni, mégpedig a maga csendes és nyugodt módján, de a legvégsőig. Elég tisztességtudó hangon válaszolt, mialatt arckifejezését mindenáron a megszokott szolgálatkészségbe kényszerítette vissza :

— Jó kutya ez, kérem szépen, ártalmatlan kutya. Nem tudom elképzelni, mitől veszíthette el így a béketűrését. Bizonyosan volt valami oka, kérem...

Az egyik utas, shortlandi kókusz-ültetvényes, itt közbeszólt :

— Persze, hogy volt.

A pincér hálás pillantást vetett rá, aztán folytatta :

— Jó kutya ez, kérem szépen, roppant engedelmes kutya, kérem, tessék csak meggondolni, hogy észbekapott a szavamra a háborúság kellős közepén és hogy idejött és hogy lefeküdt. Olyan szófogadó, mint csónak a láncon. Akármit mondok neki, megteszi. Mingyárt barátkoztatni fogom. Tessék csak idenézni...

Odament a két hisztériás foxihoz, aztán odahívta Mihályt. Egyik kezét rátette Mihályra, másik kezét a foxi egyikére. Aztán éneklő hangon mondta :

— Ez a kutya jól van, Killeny, érted ? Jól van.

A foxi szükölt és erőnek erejével Duncan kapitány lábához huzakodott vissza, de Mihály lassú farkcsóválással, szelíden lekonyuló füllel odalépett hozzá, biztonság okáért még egyszer felnézett Pincérre, aztán megszimatolta volt ellenségét, sőt még kedveskedett is neki : a füle szélét megcsókolta a nyelvével.

— Tetszik látni, kérem, — diadalmaskodott Daughtry — nem rosszindulatú kutya ez. Tudja ez, mit kell, mit nem. Nagyon derék kutya, olyan, akár az ember. Hé, Killeny ! Itt a másik. Ez is jól van, érted ? Csókold meg és béküljetekek össze. Erről van szó.

A másik foxi, amelyiknek meg volt harapva a csontja, túrta a Mihály szaglászását, csak mélyen a torkán reszketett valami ideges morgás. De mikor Mihály kinyujtotta a nyelvét, ez már sok volt neki. A megsebesített kutya kitört, dühösen hozzákapott Mihály nyelvéhez és orrához. Daughtry gyorsan intette :

— Nem szabad, Killeny. Ez a kutya jól van, érted ? Annak jeléül, hogy megértette, Mihály csóválta a far-

kát. Aztán a harag legkisebb jele nélkül felemelte az egyik mellső lábát. Mintha tréfásan meglökné, kissé ránehezkedett a foxi nyakára és feldöntötte. A foxi elesett és dühösen hörgött. De Mihály nyugodtan elfordult és felpillantva, kereste Pincér arcán a helyeslést.

A foxi felbátorítását és Mihály derék, jóindulatú nyugalmát az utasok hangos kacagása jutalmazta. De nemcsak ezen nevettek. Ugyanekkor Duncan túlfeszített idegei felmondták a szolgálatot. Magánkívül felugrott és kiegyenesedett. A pincér pedig éppen ekkor folytatta növekvő önbizalommal :

— Kérem szépen, kapitány úr, fogadni merek, hogy holnapra a kapitány úrral is össze tudom barátkoztatni...

— Öt perc múlva — felelte a kapitány — a kutya a vízben lesz. Hajómester ! Tengerbe dobni !

A hajómester habozva indult a kutya felé. Az utasok zúgolódni kezdtek. A kapitány kiáltott :

— Gyerünk !

De ekkor megszólalt az ültetvényes.

— Legyünk igazságosak ezzel a kutyával. Én láttam az egész dolgot. Nem a kutya kereste a verekedést. Először is nekiesett a macska. Kétszer is nekiesett, míg a kutya megtámadta. Hiszen kikaparta volna a kutya szemét. Aztán ez a két foxi esett neki, pedig ő nem bántotta őket. Aztán jött a matróz a törölronggyal. Az is nekiesett. Most pedig ön azt kívánja, hogy még a hajómester is essen neki és dobja ki a tengerbe. Legyen csak igazságos a kutyával. Elvégre csak védte magát. Mit csináljon egyebet egy kutya, ha igazán kutya ? Feküdjön le és eresszen magára minden arra menő idegen kutyát-macskát ? Legyen igazságos, kapitány. Hiszen alaposan belerúgott egy párat. És a kutya csak védekezett.

Duncan kapitánynak kezdett visszatérni a lelki egyensúlya. Gyöngéden nyomogatta vérző vállát, fájdalmasan nézett le széttépett vászonnadrágjára, de aztán elmosolyodott :

— Hát védeni tudja magát, azt meg kell adni. Nem bánom, pincér, rendben van. Ha meg tudja csinálni, hogy öt percen belül összebarátkozzék velem a kutya, akkor megkegyelmezek neki. De a nadrágomat megtéríti.

— Boldogan, kérem, — kiáltott Daughtry — nagyon szépen köszönöm. Még a macskát is megtérítem, kérem szépen. Killeny, gyere ide. Ez a fehér gazda jól van. Értted ?

Mihály figyelt. Nem azzal az elfulladó, görcsös, esztelen idegességgel figyelt, amelyből a foxik még mindig nem ocsudtak fel, sem a túlfeszített idegek remegésével vagy az izmok izgatott vonaglásával, hanem józanul, nyugodtan, mintha nem is az imént folyt volna le egy hatalmas verekedés és mintha a harapások és rúgások nyomai nem is fájtak és égtek volna még mindig a testén.

De mikor megszagolta azt a nadrágot, amit csak az imént tépett széjjel, a szőre önkénytelenül felborzolódott.

— Tessék rátenni a kezét, kérem szépen, — mondta Daughtry.

És Duncan kapitány, aki most már teljesen lecsillapodott, szilárdan és határozottan rátette a kezét a Mihály fejére. Sőt mi több, megfogdosta a fülét és megnyomkodta a füle tövét. És a derék, vidám Mihály, aki úgy harcolt, mint egy oroszlán, most úgy bocsátott meg és úgy felejtett, mint egy férfi. Nyakán a szőr lesímult, csonka farka ideoda mozgott, szeme, füle, szája mosolygott, és a nyelve megcsókolta azt a kezét, amellyel rövid ideje még háborúban állott.

VII. FEJEZET.

Az út hátralévő részén Mihály szabadon járt-kelt a hajón. Mindenkihez nyájas volt, de a szeretetét csak Pincér számára tartotta fenn. Ámbár sokszor leereszkedett hancúrozni a foxterrierekhez.

— Életemben ez a legjátékosabb kutya, mégsem léha, — mondta bölcsen Daughtry Dag az ültetvényesnek, akinek éppen most adott el egy teknőcfésűt — tetszik tudni, némelyik kutyának csak a játékon jár az esze, egyébre aztán nem is jó. De Killeny más. Ő egy pillanat alatt vissza tudja kapni a komolyságát. Mingyárt megmutatom. Azt is meg fogom mutatni, hogy milyen esze van: ötig tud számolni és ismeri a drótnélküli távirót is. Tessék csak idefigyelni.

A pincér cuppantott a szájával, mégpedig olyan halkan, hogy ő maga sem hallotta; szinte szerette volna tudni, hogy adott-e csakugyan valami hangot, vagy nem. Az ültetvényes meg éppen nem is álmodhatott ilyesmiről. Mihály e pillanatban hat lépésnyire feküdt onnan, hempergett a hátán, a két foxi pedig jól játszott vérszomjú-sággal fojtogatta. Egyszerre az oldalára fordult, gyorsan felült és vizsga szemmel, hegyező füllel nézett és fülelt.

Daughtry megint cuppantott, az ültetvényes megint nem hallhatta, nem is találhatta ki és Mihály lábra állott és odainalt a gazdájához.

-- Ez aztán a kutya, mi? — hencegett a pincér.

— De honnan tudta a kutya, — kérdezte az ültetvényes — hogy maga hívja? Hiszen nem szólította.

A pincér rejtélyes arcot vágott, aztán így szólt:

— És most megmutatom, hogy mennyit ért a matematikához.

Elővette a zsebéből a papírgombócokat és a körben álló utasok nagy bámulatára és tetszésére bemutatta Mihály ötig számoló tudományát. Előadását így fejezte be:

— Tetszik tudni, ha például partra szállnék és a kocsmában rendelnék négy pohár sört és szórakozott volnék és nem venném észre, hogy a pincér csak hármat hozott, Killeny azonnal lármát csapna.

Mivel Mihálynak a Makambón való jelenléte most már tudott dolog volt, Kvék bátrabban muzsikált dorombján s nem kellett félnie, hogy Mihály vonítását meghallják. Mert a dorombbal együtt Mihály is megszólalt. Ez annyira tetszett Kvéknek, hogy olykor a kabinban lopva maga is kísérleteket végzett Mihállyal. És mihelyt a doromb egyszerű dallamai elkezdtek bongani, Mihálynak vége volt. Muszáj volt eltátania a száját és önkénytelen, áradó vonítást kiadni a torkán. De ez nem volt pusztán vonítás. Inkább az énekléshez hasonlított. Nemsokára Kvék már alacsonyabbra vagy magasabbra tudta vinni a kutya hangját, egészen kezdetleges ritmusban és dallamban, persze, csak bizonyos hangfekvés határain belül.

Mihály nem nagyon lelkesedett ezekért az énekórákért. Ő lenézte Kvéket és nagyon nem szerette, hogy bármilyen mértékben a Kvék hatalmában áll. Mindez azonban megváltozott. Daughtry Dag egyszer rajtakapta őket az énektanuláson. Elészedte harmónikáját, amellyel kikötői kocsmákban a sörözés idejét szokta eltölteni. Felfedezte, hogy Mihályt a moll-hangnemekkel lehet leg hamarabb éneklésre bírni. Ha egyszer rákezdte a kutya, sosem hagyta abba addig, amíg a zene szólt. Sőt hangszér híján a Daughtry hangja is elég volt, hogy Mihály elkezdjen énekelni. Kvékkal nem szeretett énekelni Mihály, de Pincérral nagyon szeretett. Még akkor is, ha Pincér felvitte a fedélzetre és énekelőadást rendezett a kacagástól könnyező utasoknak.

Az utazás vége felé a Pincér két komoly tanácskozást folytatott le. Az egyiket Duncan kapitánnyal, a másikat Mihálylyal.

Egy este Mihály ott nyugtatta a fejét ura térdén és imádattal tekintett fel gazdája arcára. Egy szót sem értett abból, amit Pincér beszélt neki, de boldog volt attól a kedvességtől, melyet a beszédből kiértzett. A pincér ezeket mondta:

— Így van ez, Killeny. Magamhoz esábítottalak, hogy legyen pénzem sörre. Mikor megláttalak ott a kikötőben éjszaka, rögtön tudtam, hogy tíz tallért föltétlen be fogsz hozni nekem. Tíz tallér, az rettentő sok pénz. Hát most kérdezek tőled valamit. Elfogadok én érted öt tallért? Na? Beszélj! Elfogadok?

Mihály farka kopogott a padlón. Fennen és hangosan elugatta magát annak jeléül, hogy bármiről van szó, azzal ő lelkesen egyetért.

— Vagy mondjuk, akár húsz tallért. Ami már nagyon szép ár. Elfogadok? Mi? Elveszem én érted azt a pénzt? Soha ebben az életben. Vagy mit szólnál ötven tallérhoz? Ez már szöget ütne a fejembe. Száz tallér még nagyobb szöget ütne a fejembe. De ki az ördög kínálna nekem száz tallért? Szeretném én azt az embert látni, csak azt mondom. Tudod, miért szeretném látni? Rendben van. Megsúgom neked. Azért szeretném látni, hogy megmondhassam neki: menjen a pokolba.

VIII. FEJEZET.

Volt még egy mutatvánv, amelyre Daughtry Dag tanította Mihályt. Ettől a mutatványtól úgy megnőtt a kutya Duncan kapitány szemében, hogy tizenöt fontot kínált érte. A pincér persze nem adta. Ezt a mutatványt Daughtry először zárt körben műveltette a kutyával a főmérnök és az ültetvényes társaságában.

— Most tegyük fel, — mondta Daughtry az első és harmadik tisztnek — hogy az urak rendőrök vagy detektívek, én pedig valami rettentő bűnténynek a tettese vagyok. Azt is tegyük fel, hogy Killeny az egyetlen nyom és az urak megfogták Killenyt. Mihelyt felismeri a gazdáját, már tudniillik engem, az urak megtalálták a tettest. Most tessék őt a zsinórnál fogva levezetni a fedélzetről. Akkor ugyanezen az úton tessék majd vele vissza-

jönni, mintha ez volna itt az ucca és mikor a kutya megismer engem, akkor letartóztatnak. De ha nem ismer meg, akkor engem nem lehet letartóztatni, ez nyilvánvaló, úgy-e?

A két tiszt elvezette Mihályt, majd néhány perccel mulva visszatértek a fedélzetre. Mihály feszesre húzta a zsinórját, olyan nagy igyekezettel tolta előre a nyakát, minthogy Pincért kereste.

Mikor közel értek hozzá, Daughtry megszólalt:

— Hogy ez a kutya?

Ez volt a jelszó, amelyre Mihály meg volt tanítva. És Mihály, tovább húzva a zsinórt, elhaladt mellette, meg se billentette a farkát, rá se nézett. A tisztek megálltak Daughtry előtt és Mihályt visszacibálták maguk közé.

— Találtuk ezt a kutyát, — mondta az első tiszt.

— Keressük a gazdáját, — tette hozzá a harmadik tiszt.

— Ez aztán kutya, — mondta Daughtry, érdeklődő szemmel vizsgálgatván Mihályt — mennyiért adják? Nem harapós?

— Próbálja meg, — felelték neki.

A pincér odanyúlt, hogy tenyerével megveregesse a kutya fejét, de hamar visszarántotta, mert Mihály felborzolta a szőrét, morgott és mérgesen vicsorította a fogát.

— Próbálja csak, nem harap, — biztatták az elragadtatott utasok.

Daughtry megpróbálta, de Mihály úgy hozzákapott, hogy alig tudta elrántani a kezét; Mihály vadul ugrott neki, már amennyire a zsinór engedte.

— Vigyék el ezt a kutyát! — kiabált Daughtry mérgesen. — Hamis bestia! Akkor se kell, ha ingyen adják!

Azok tovább vitték, de Mihály a düh tetőpontján rángatta magát visszafelé a zsinóron, rövid ugrásokat csinált a megfeszült zsinór végén és példátlan göggel és lenézéssel morgott és vonított vissza a pincérre. Daughtry pedig diadalmasan kérdezte:

— Mi? Ki merné mondani, hogy ez a kutya valaha látott engem életében? Ez olyan mutatvány, melyet én magam sohasem láttam még, de hallottam, mikor valaki elmondta. Régen az angliai orvvadászok tanították így ki a vadászkutyaikat. Ha valaki megcsípte a vadászó kutyaikat, abból a kutyaiból ugyan ki nem szedte semmi-

féle vadór vagy zsandár, hogy melyik a gazdája. Mondok az uraknak valamit. Tud még ez a kutya egyebet is. Angolul is tud. A kabinomban most nyitva van az ajtó és hozzáférhető helyen van cipő, papucs, sapka, törülköző, hajkefe, dohányzacskó. Tessék mondani egyet. Killeny ide fogja hozni.

Az utasok azonnal mondtak egy-egy tárgyat. De egyszerre beszéltek és mindegyik mást kért.

— Csak egy úr szóljon, — mondta a pincér — az urak válasszák ki, hogy ki legyen az.

A társaság Duncan kapitányt jelölte ki, aki a papucsot választotta.

— Egyiket vagy mind a kettőt? — kérdezte Daughtry.

— Mind a kettőt.

Daughtry erre a kutyához fordult, lehajlott hozzá, de rögtön vissza is ugrott; a kutya kevés híján beleharapott az orrába.

— Ó, bocsánat, — mondta a pincér — még nem szóltam neki, hogy a másik mutatóujjnak vége. Most tessék idefigyelni. Ki vesz észre valami jelet, amit most adok neki?

Senki sem hallott, látott semmit, de Mihály sóvár és boldog szűküléssel, nevető szájjal és rángatózó testtel odaugrott a pincérhez, nyalta a kezét, mint egy bolond, a teste vonaglott és kígyózva tolakodott bele azoknak a kezeknek a dédelgetésébe, amelyeket az imént még meg akart harapni. Kurta kis ugrásokkal próbálta elérni a gazdája arcát, hogy megcsókolja. Mert Mihály számára nagyon kemény munka volt és az elme és idegek legkegyetlenebb megfeszítésébe került annyira erőt venni magán, hogy haragot és támadást tudjon mímelni az ő imádott Pincérje ellen. Daughtry simogatta és így szólt:

— Beletelik egy kis időbe, míg az ilyesmi után rendbe jön. Na most, Killeny! Menj és hozd el nekem a papucsot! Várj! Hozz nekem egy papucsot! Hozz nekem két papucsot!

Mihály hegyes füllel nézett fel rá. A szemében, amelyet intelligens öntudata előntött, benne ült a kérdés.

— Két papucsot! Eredj és hozd frissen!

A kutya úgy elrohant, hogy szinte hozzálapult a fedélzethez, és mikor a házikónál befordult a lépcsőhöz, a két hátsó lába kicsúszott alóla a síma padlón.

Pár pillanat múlva már jött is vissza, szájában a két papucsot. Lerakta a gazdája lábához.

Ezen az éjszakán lefekvés előtt Daughtry Dag felhajtotta a negyedik üveg sört és úgy beszélt magában, mintha az ültetvényessel diskurálna.

— Mennél jobban megismerem a kutyákat, annál meglepőbbek és csodálatosabbak nekem. Itt van ez a Killeny. Ő nem gépiesen csinálja nekem a dolgokat, mintha csak azért tenné, mert megtanulta. Többről van szó. Azért csinálja, mert szeret engem. Nem tudom ezt pontosan kifejtteni, de érzem. Tudom. De mégis talán megpróbálom. Killeny nem tud beszélni. Tudniillik, ahogy uraságod meg én most beszélünk. Éppen azért nem is tudja megmondani, mennyire szeret, pedig csupa szeretet, minden szál szőre csupa szeretet. Már most: minden szónál szebben beszél a tett. Ő úgy adja tudtomra a szeretét, hogy ezeket a dolgokat megcsinálja nekem. Mutatványt? Lehet. Trükk? Lehet. De szebben beszél minden ilyen trükk, mint a legnagyobb emberi ékesszólás. Ez is beszéd, kérem, tessék elhinni. Így beszél a kutya, mert a nyelvét nem tudja használni. Ezt egészen biztosan tudom. Amilyen igaz, hogy megszülettem erre a nyavalyás világra, amilyen igaz a csillag az égen, olyan igazán tudom, hogy őt boldoggá teszi, ha nekem megcsinálhat valamit... mint ahogy az embert is boldoggá teheti, ha megsegíti a bajba keveredett cimboráját... Azt mondom én, kérem, hogy...

Itt Daughtry Dag megakadt. Képtelen volt kifejezni az agyában uszkáló gondolatokat. Dadogott egyet-kettőt, aztán megint nekikezdett.

— Tetszik tudni, minden a beszéden fordul meg és Killeny nem tud beszélni. Van ugyan gondolat a fejében, hiszen kilátszik abból a kedves barna szeméből, de nem tudja nekem elmondani. Néha látom: olyan nagyon-nagyon akarja elmondani, hogy majd beleszakad. Közte és köztem egy nagy szakadék van, kérem, és ezen a szakadékon nincs más híd, csak a beszéd. És ő nem tud ezen a hídon átjönni, pedig éppen úgy megvan neki is a mindenféle gondolata, megértése, mint nekem. De mi a legszebb? Akkor jutunk legközelebb, legszorosabban egymáshoz, mikor én elkezdek harmonikázni, ő pedig vonít. A muzsika még a legjobb hidat tudja csinálni. Rendes nóta az, kérem, ha mingyárt szava nincs is. És... én nem tudom, hogy is van ez... de mikor az éneklést befejezzük, mindig érzem, hogy sok minden olyant elmondtunk egymásnak, amihez nem kellene szavak. Tetszik tudni, mikor

én muzsikálok, ő meg énekel, az egész rendes karének. Nagyszerű dolog ez, tessék elhinni. Nagyszerű, mint a föld, mint a tenger, mint az ég és mint a csillagok. Szinte úgy rémlik nekem, hogy homályosan megcsillan bennem valami érzés: mindnyájan ugyanabból az anyagból valók vagyunk: uraságod, én, Killeny, a hegyek, a sósvíz, a férgek, a szúnyogok, a nap, a kis csillagok meg a pusztító üstökösök...

IX. FEJEZET.

Aznap reggel, mikor a Makambo befutott a sydneyi kikötőbe, Duncan kapitány megint megpróbálkozott. Megint meg akarta venni a kutyát. A kikötőorvos csónakja jött a hajó oldalához. A kapitány ott állt és felintett Daughtrynak, aki a fedélzeten őgyelgett.

— Pincér, adok magának húsz fontot.

— Nem, köszönöm szépen. Nem tudnék tőle megválni.

— Hát akkor adok huszonöt fontot. De többet aztán nem. Hiszen akad még ír terrier a világon.

— Én is így gondolkozom, kérem. Keríték is egyet a kapitány úrnak. Épp itt vagyunk Sydneyben. Kapitány úrnak egy fillérbe se fog kerülni.

— De nekem éppen Killeny kell.

— Az a baj, hogy nekem is, kérem szépen. És most az enyém.

— Huszonöt arany sok pénz ám egy kutyáért, hallja.

— Ez a Killeny is sok kutya ám a pénzért. Hiszen, kérem, ha az érzelmekről nem beszélünk is, a mutatóványai többet érnek huszonöt fontnál. Az, hogy nem ismer meg, ha nem akarom, maga megér ötven dollárt. Aztán itt van a számolótudománya, meg hogy énekel, meg mind a többi, amit tud. Most már nem is fontos, hogyan jutottam hozzá. Ezeket nem tudta. Amit tud, az mind az enyém. Én tanítottam. Ő már nem az a kutya, mint amelyik a hajóra jött. Belőlem van benne egy darab. És ha eladnám, az olyan volna, mintha magamból adnék el egy darabot.

— Harminc font, — mondta a kapitány a beszélgetést bezáró hangon.

— Nem, kapitány úr, megint csak nem, köszönöm, — felelte Daughtry.

És Duncan kapitány kénytelen volt otthagyni, hogy üdvözölje a kikötőorvost, aki már jött fel a hajó oldalán.

Alig esett át a Makambo a ragályvizsgálaton, már indult a kikötőbe a rakodópart felé, mikor egy valóságos haditengerészeti csónak futott neki az oldalának és egy valóságos tengerésztiszt mászott fel a létrán. A küldetése hamar tisztázódott. Az Albatross, másodosztályú brit cirkáló, amelynek ő volt a negyedik tisztje, az angol Déli-tengervidék főkormányzójától hozott volt postát Tulagiba. Az ő érkezése és a Makambo kifutása között pontosan tizenkét óra volt a különbség és mivel a Salamon-szigetek kormányzója és Kellar kapitány úgy vélekedtek, hogy az eltűnt kutyát csak a Makambo vihette el, mivel továbbá tudták, hogy az Albatross a sydneyi kikötőben el fogja csípni a Makambót, az Albatross kapitánya vállalta a kérésükre, hogy a Makambón szétnéz a kutya után. A tiszt tehát feljött megkérdezni: van-e a hajón egy ír tengerész, amely Mihály névre hallgat?

Duncan kapitány becsületesen kijelentette, hogy van, de viszont jobb meggyőződése ellenére nem cáfolta meg Daughtry Dagot, mikor ez hosszú mesét talált ki arról, hogy a kutya magától jött a hajóra. De már most hogy kellene visszajuttatni a kutyát Kellar kapitánynak? Az Albatross nem vállalhatta, mert Új-Zéland felé volt folytatandó az útja. Duncan kapitány intézte el a kérdést.

— A Makambo, — mondta a tisztnek — nyolc hét múlva megint Tulagiban lesz. Vállalom, hogy a kutyát magam jutattom vissza a gazdájának. Addig is jó gondját fogjuk viselni. A stewardunk úgyszólván örökbe fogadta, a kutya jó kezekbe lesz.

Mikor Duncan kapitány elmagyarázta a helyzetet Daughtry Dagnek, ez beletörődve válaszolta:

— Úgy látszik, egyikünké sem lesz a kutya.

De mikor hátat fordított Daughtry és tovább indult a fedélzeten, veleszületett konokságától úgy összehúzódott a szemöldöke, hogy az ültetvényes, aki meglátta, kíváncsivá lett, vajjon miért szidta össze a kapitány a pincért.

Noha Daughtry napi tíz üveg sört ivott és noha könnyelmű ember volt, mégsem volt híjján a tisztességes érzéseknek. Így például a mesterségét képtelen volt elhanyagolni. Nem tudta felvenni a hajópincéri fizetést anélkül, hogy hűségesen meg ne feleljen hajópincéri kötelességeinek. Bár a Makambónak a sydneyi kikötőben való pár napi veszteglése alatt, mikor a hajó a Burns Philp-cég dokkjá mentén állott, ő már keményen elhatározta magát valamire, gondosan utánanézett a legkisebb apróságnak

is, mikor kitakarított a leszálló utasok serege után és mikor előkészítette azoknak a felszálló utasoknak a helyét, akik messze utakra, a Korall-tengerek és a Hannibál-szigetek felé váltottak jegyet.

Kötelességeinek hűséges teljesítése közepette szabadságot kért egy éjszakára és két délután egy-egy részére. A szabad éjszakát matrózok látogatta kocsmáknak szentelte, ahol megtudhatta a legfrissebb pletykákat a hajókról és mostanában tengeren járó emberekről. Annyi adatot szedett így magába, hogy másnap délután kibérelt tíz shillingen egy kis csónakot és felment rajta a Jackson-öböl kikötőjébe, ahol a magasszálfájú, jó vonalú háromárbcos amerikai szkuner, a Mary Turner állott.

Mikor fenn volt a hajón és előadta, mi járathat van, levitték a főkabínba, ahol össze-vissza kérdezték egymást, ő meg négy furcsa ember.

Mind a négyet rögtön megismerte, mert sokáig beszélt volt azzal a pincérrel, aki ezen a hajón felmondott és elment. Az egyik nyilván a Vén Tengerész volt (egy híres angol regény címe), aki félrevonulva távolabb üldögélt és akinek olyan világoskék volt a szeme, hogy szinte fakófehérnek látszott. Ezüstös, fésületlen hosszú hajcsomók úgy keretezték be az arcát, mint valami dicsfény. A girhességig sovány volt, a bőre, minthogy sem hús, sem izom nem volt alatta, ráncokban lógott le a nyakára.

Ez aztán a törülmetszett vén tengerész, gondolta magában Daughtry. Lehet úgy hetvenöt éves, ámbár éppen úgy lehet százöt, vagy akár százhetvenöt is.

Az aggastyán jobb halántékán ijesztő forradás kezdődött, elmetsette az arcsontját, elveszett a beesett ábrázat mélyében, átvágódott az alsó állkapcsos, aztán végleg eltűnt a nyak bámulatos bőr-lebernyegei között. Mind a két fülének fonnyadt cimpáját olyan kis aranykörök lyukasztották át, amelyet a cigányok hordanak. Jobb keze csontvázszerű ujjain öt furcsa gyűrű ékeskedet. A bal kezén nem volt gyűrű, mert a balkezén ujja sem volt, amire húzhatta volna. Csak hüvelykujja.

A Vén Tengerész vizes szeme úgy meredt Daughtryra, mintha csak nézné, de nem látná, mintha ébren álmodnék.

— Mit kérne? — kérdezte a kapitány, kinek Daughtry szerint nem igen volt tengerész külseje, hanem inkább afféle skatulyából kihúzott, hübelebalázs kis üzletembernek, vagy kinyalt járdakoptatónak látszott.

— Részt ne kapjon, — szólta bele egy másik a négy

közül, hatalmas, nagycsontú, középkorú férfi. Daughtry ráismert a sonkaszerű kezéről a távozó pincér leírása nyomán: ez a kaliforniai búzafarmer.

— Böven jut mindenkinek, — rémítette meg Daughtryt a Vén Tengerész éles hápogása — annyi, mint a pelyva, uraim, hordóban meg lábában, hordóban meg lábában, egy fonálnyira a homok alatt.

— Részt... miből, kérem? — kérdezte Daughtry, noha nagyon jól tudta, mert a másik pincér böven átkozta előtte azt a napot, mikor vaktában való bérre szerződött San-Franciskóban és nem készpénzfizetésre.

— Nem mintha ez fontos volna, kérem, — tette hozzá sietve — végigcsináltam én egyszer egy cetvadász-utat három évvel ezelőtt és kiszúrták a szememet egy dollárral. Kérek fizetést inkább, mégpedig csak hatvan aranyat havonta, mert látom, hogy csak négyen tetszenek lenni.

— Meg egy kormányos, — tette hozzá a kapitány.

— Meg egy kormányos, — ismételte Daughtry — nagyon helyes, kérem. És részt nem kérek.

Hosszú alkudozás kezdődött. A kapitány, meg a társaság negyedig tagja, egy kövér sanfranciscói zálogházas mindenféle ellenvetést tett. A vén tengerész pedig egyre hordókról, ládákról, kincsekről motyogott. Miközben hangsúlyozta, hogy a rejtkehelyet csak ő ismeri, mert csak ő maradt életben a derék bolond társaságból... A vitának a farmer vetett véget, kinek a pincér megtetszett. A többiek nem mertek ellenkezni, mert kitűnt, hogy már csak neki van pénze, ő fedezi a vállalkozás költségeit. Illetőleg Nishikanta Simonnak, a zálogházasnak még volt, de már nem akart adni. Doane kapitány pedig nem tudott több kölcsönt szerezni sanfranciscói bérházára és lakóházára. Így hát Grimshawé, a farmeré volt az utolsó szó a hajón. Az ő földjei még termeltek és ő még nem sajnálta a pénzt. Neki köszönhette Daughtry, hogy felfogadták a hajóra, hogy teljesítették sörkövetelését és hogy magával hozhatta négerjét és kutyáját. Még azt is kikötötte magának, hogy San-Franciscóban, ahová a hajó tart, kilép a szolgálatból és megfizetik a felmondást. Mikor idáig értek, a vén tengerész hirtelen felhördült:

— Tizennyolc napig mentőcsónakban! Tizennyolc nap a mentőcsónakban. Tizennyolc napi égő pokol!

— Az urak mind meg vannak kótyagosodva egy kicsit, — vigyorgott Daughtry Dag — de ehez nekem semmi közöm, addig, amíg kiadják a sörömet, pontosan

és hiánytalanul kifizetik minden elsején a járandóságot, megyek az urakkal tűzön-vízen keresztül és vigyázok, mikor majd izzadva szedik ki a homok alól a hordókat meg a ládákat. Ha az urak óhajtják a segítségemet annyira, hogy megadják, amit kérek, akkor én az urakkal akarok menni.

Nishikanta Simon körülnézett. Grimshaw és Doane kapitány bólintott. Erre a zálogházas is belement:

— Tehát holnap délután háromkor a hajózási biztoshoz. Mikor akar beállni?

— Mikor tetszenek indulni, kérem?

— A legközelebbi tiszta reggelen korán.

— Akkor a holnapi éj folyamán a hajón leszek és munkába lépek.

És mikor felment, még mindig hallotta a vén tengerész fecsegését:

— Tizennyolc nap a mentőcsónakban, tizennyolc napi égő pokol...

X. FEJEZET.

Mihály éppen úgy került el a Makambóról, mint ahogy odakerült: az ablaknyíláson keresztül. A dolog megint éjszaka folyt le és megint Kvék keze nyúlt érte. Gyors és vakmerő munka volt az esti szürkület homályában. Daughtry kötelet csavart egy rúdra és így eresztette le leprás inasát a csónakba. Azután gyors egymásutánban adta ki neki a kabinban lévő tárgyakat. Mindent, ami az övé volt. Mihály, akire az a parancs súlyosodott, hogy maradjon csöndben, utolsó volt a sorban.

Mikor Daughtry néhány perccel később végigbandukolt a fedélzeten és a levezető lépcsőnél megállt egy kicsit beszélgetni a vámhivatalnokkal és egy kormányos matrózzal, Duncan kapitány nem is álmodta, hogy hajópincérjén ezúttal a legutolsó pillantását nyugtatja. Láttá, hogy a pincér üres kézzel, kutya nélkül megy le a hajó oldalán és eltűnik a rakodópart villamoslámpái mentén.

Tíz perccel azután, hogy Duncan kapitány utoljára látta a pincér széles hátát, Daughtry minden holmijával együtt már csónakban ült és a Jackson-öböl felé igyekezett. Mihály fölé hajolva, simogatta a kuttyát. Kvék nyögdecselt a boldogságtól, hogy együtt van mindazzal, ami drága neki a világon. Újra és újra megtapogatta vedlett

kabátja oldalzsebét, hogy megbizonyosodjék: csakugyan nem hagyta-e a hajón szeretett dorombját.

Daughtry Dag fizetett Mihályért, mégpedig bőven. Többek között nem vette fel a Burns Philp-vállalatnál hátralékos járandóságát és a neki járó húsz fontot ott hagyta veszni.

A Mary Turner, miután egy vontatóhajó a nyílt tengerre vitte, kevéssel pirkadás után elvitorlázott. Daughtry, Kvék és Mihály utoljára néztek vissza a sydneyi kikötőre.

A vén tengerész ott nézelődött mellettük és fecsegett:

— Hát megint csak meglátta az én öreg szemem ezt a szép kikötőt...

Daughtry észrevette, hogy a farmer meg a zálogházas hogyan fülelnek erre a beszédre és hogy váltanak egymással jelentős pillantásokat.

— Ötvenkettőben volt, igen, ezernyolcszázötvenkettőben, olyan napon, mint ez a mai. Az Éber fedélzetén hagytuk el Sydneyt. Mindenki ivott és énekelt a fedélzeten. Pompás hajó volt az uraim, ó, milyen okos, pompás hajó volt az. És a legénység, egytől-egyig fiatal legények, egyikünk sem volt még negyvenéves, derék kompánia, csupa bolondos, vidám fickó. A kapitány huszonnyolcéves öregur volt, a harmadik tiszt tizennyolc, borotva még nem érte az arcát, a pehely olyan volt a képén, mint a bársony. Ő is meghalt a mentőcsónakban. A kapitány pedig a pálmafák alatt adta ki a lelkét.

Tovább nem hallotta Daughtry Dag, mert lement, hogy belekezdjen új szolgálatába. De amíg tisztába húzta az alvó-kóját és Kvékkal felsöpörtette az elhanyagolt padlókat, megrázta a fejét és ezt morogta magában:

— Ez okos ember. Nagyon ravasz ember. A többi hülye.

A Mary Turner finom vonalainak az volt a magyarázata, hogy a hajó eredetileg fókavadászat céljaira épült. Ugyancsak ezért bőségesen és kényelmesen volt rajta hely. Ott, ahol tizenkét ember számára lehetett ágyazni, kényelmesen hált a nyolc skandináv matróz. A három kincskeresőnek, a vén tengerésznek és a kormányosnak öt kabín állott a rendelkezésére. Ezt a kormányost, aki hatalmas termetű, jólelkű oroszországi finn ember volt, Jackson úrnak hívták a többiek, mert azt a nevet, amelyet a szerződés alá írt, nem tudták kimondani.

A fedélköz ott volt elhelyezve a kabínok mellett. Nagy

választófal állott közben. A főfedélzeten, a fedélközre meg a hajó farához vezető lejáratok között állott a hajókonyha. A fedélközön, amely sokkal nagyobb területet foglalt el, mint a kabínok csoportja, hat tágas fekvőhely sorakozott, mindegyik kétakkora, mint a matrózoké, mindegyik függönyös és egyik felett sem volt másik ágy.

Bámulta mindezt a tizenhétéves barnabőrű pápua, akinek hervadt, százesztendős arca csontvázlába és nagyhasú törzse volt. Daughtry rászólt:

— Szép lakás, mi, Kvék? Mi? Mi te gondol?

Kvéket annyira lesujtotta a hely nagyszerűsége, hogy csak a szemét forgatta nagy ékesszólással.

Boldogan fogadta el pihenőhelyének azt az ágyat, melyet gazdája kijelölt számára. Közvetlenül a szakács fekvőhelye mellett. Mily nagy volt azonban a pincér csodálkozása, mikor egy félóra múlva észrevette, hogy A-Maj, a szakács minden cókmojkját a baloldalról a jobb oldalra ceppelte. Minthogy a dolog szeget ütött Daughtry fejébe, most Kvéket költöztette a jobboldalra, ő pedig átvonult a baloldalra. A-Maj visszaköltözött a baloldalra. Ez már több volt a soknál. Egyenesen megkérdezte a szakácsot, hogy mit jelent ez a helycsere. Mért nem akar a fedélzetnek ugyanazon az oldalán feküdni, mint Kvék?

A kis öreg szakács aggódó szemében meglátszott az engesztelő és nyájaskodó törekvés, mikor felelt:

— Én költözöm. Én mindig így költözöm. Folyton. Tudja?

Daughtry azonban nem értette az egészet és megint megcsóválta a fejét. A kínai ferde szemei most bezzeg nem árulták el Daughtry előtt azt a rettegést és aggodalmat, amely akkor ült ki bennük, mikor titokban rámeredtek Kvék balkezének állandóan begörcbült két ujjára, továbbá a homlokára, ahol a bőr a két szeme között egy árnyalattal megsötétedett, picikét megvastagodott és már magán hordta az első jeleit három rövid függőleges vonalnak vagy ráncnak. Ezek a ráncok már megadták neki azt a furcsa, oroszlánszerű arckifejezést, melyről a lepra szak tudósai azonnal megismerik azokat, kiket ez a szörnyű betegség kerített hatalmába.

Ahogy a napok múltak, a pincér, a napi adag ötödik üveg sör után mindig különféle tréfás okokat keresett, hogy össze-vissza rendezgesse a maga meg a Kvék ágyhelyét. És a kínai változatlanul költözködött mindig. Csak

azt nem vette észre Daughtry, hogy a kínai sohasem költözött olyan ágyba, amely azelőtt a Kvéké volt. És azt sem érte fel ésszel Daughtry, hogy mikor Kvék már mind a hat ágyat végigfeküdte, a kínai fogta magát és kanavászból függőágyat varrt magának, azt a tetőgerendákra akasztotta és ettől fogva háborítatlan távolságban békésen lógadozott benne éjszakánként.

Daughtry nem sokat törődött a kínai szeszélyével. Napirendre tért fölötte és csak akkor gondolt megint rája, mikor észrevette, hogy Kvéknek tilos volt belépnie a konyhába.

Annál kevésbé törődött a szakács furesaságaival, mert sokkal érdekesebb dolgok kötötték le figyelmét. Így többek között nagyon szerette volna megtudni, hogy milyen irányban fut a hajó... De hiába lesett be az iránytűbódéba és hiába járt fel s alá a kabínok előtt, melyekben heves viták folytak, nem látott és nem hallott világosan meg semmit. Csakhamar különben is megtiltották neki, hogy a tanácskozások alatt a kabínsorban tartózkodjék. Csak következtetések útján állapította meg, hogy ezek a tanácskozások valóságos csaták, melyek folyamán Doane Nishikanta és Grimshaw urak hol egymásra ordítózva verik az asztalt, hol pedig türelmesen és roppant udvariasan faggatják a vén tengerészt. A pincér elég hamar eldöntötte magában, hogy a vén tengerész azt csinál a többiekkel, amit akar, ő azonban, hiába próbálta, nem tudott azt csinálni a vén tengerésszel, amit akart.

A vén tengerészt Stough Greenleaf Károlynak hívták. Daughtry annyit kiszedett belőle, hogy a nevéen kívül nincs egyebe, mint a mentőcsónakban kiállott hőségről és a homok alatt egy fonálnyira elásott kincsről szóló eszelős mondatai és álmái.

Egyszer Daughtry, mikor a lejáró karfájának a rézfogóját fényesítette, kihallgatta a vén embert, aki Grimshawnak és az örmény zálogházasnak magyarázta a borzasztó sebhelye és hiányzó ujjai történetét. Azok ketten külön italokat hoztak neki, hogy megoldják a nyelvét és ravaszul kiszedjenek belőle egyet-mást.

Az öreg ember hangja kihallatszott a folyosóra, amint mesélt:

— A mentőcsónakon történt. A tizenegyedik napon tört ki a baj. Akik ott voltunk a farvitorla-kötelek között, szemben állottunk egymással. Örület volt az egész. Nagyon ki voltunk éhezve, de egy kis vízéért egyenesen

megőrültünk. Az egész a víz miatt kezdődött. Tudniillik az úgy volt, hogy az evezőlapátokról le szoktuk nyalni a harmatot, lenyaltuk a mellvédről, az evezőpadokról, meg a belső bordázatról is. Lassanként kifejlődött magától, hogy a harmatgyűjtő felületek közül melyikhez kinek van tulajdonjoga. Egyiknek sem jutott eszébe, hogy megcsalja a másikat. Sokkal tisztességesebbek voltak. De a matrózok, az más. Azok foyton marakodtak egymással a a harmat-felületek miatt és éppen előző éjjel késeltek meg egyet, mert harmatot lopott. És ezen az éjszakán, mikor vártam, hogy az a kevés harmat az én területrészen egy kicsit még nőjön, egyszer csak hallom a neszt, amint valaki közeledik a jobboldali mellvédhez, amely az enyém volt. Éppen lidérces álmaim voltak kristályos szökőkutakról és hömpölygő folyókról. Felriadtam, és némán figyelni kezdtem az éjszakai ivót, mert tartottam tőle, hogy átpakosztoskodik abba, ami az enyém. Az illető közeledett az én területem határvonalához és hallottam a halk nyögését és nyöszörgését, amint nyalja a nyirkos deszkát. Véletlenül éppen egy csónakfeszítőt tartottam a kezemben, hogy azt a kis harmatot is elcsípjem, ami megesi. Nem tudtam, hogy ki az, de mikor nyögve és nyöszörögve áttört a határvonalon és nyalt tovább, rávágtam. A léc éppen orron találta. A csónakmester volt. Kitört a zendülés. A csónakmester kése hasította végig a képeimet és metszette le az ujjaimat. A harmadik tiszt, a tizennyolc éves gyerek, keményen verekedett mellettem. Ő mentette meg a bőrömet. Már majdnem elájultam, mikor én elülről, ő hátulról, közrefogtuk a csónakmester testét és oldalra ledobtuk.

Egymásra rakott lábak és székmozdulások zaja hirtelen visszaijesztette Daughtryt a rézfényesítéshez, amit közben elfelejtett. Dörzsölte tovább a rezet és magában morgott:

— Az öreg egy kicsit elvetette a sulykot. Még hogy ilyesmi történhessék.

Odabenn a vén tengerész egy kérdésre felelvén, folytatta a mondókáját. Vékony, elaggott fejhanganon mesélte tovább:

— Nem, nem a sebek miatt vesztettem el az eszméletemet, hanem az erőlködés miatt, melyet kifejtettem a küzdelemben. Túlgyöngé voltam már. A szervezetemben már olyan kevés volt a nedvesség, hogy alig véreztem. És ami ilyenén körülmények között egyenesen megdöbbenő

volt: roppant gyorsan meggyógyultam. A második tiszt varrt meg másnap egy tüvel, melyet az életánfcsont-fogpiszkálójából csinált és egy fonállal, melyet egy elrongyolódott vitorlavászon szálaiból sodort.

Ezen az estén még valamit kihallgatott Daughtry. Nishikanta Simon a szélfogónál ezt mondta a sötétben Grimshawnak:

— Azok a gyűrűk, amiket hord, nem mennek ki a fejemből. Manapság nem látni ilyen gyűrűket. Régiek ezek, nagyon régiek. Ezek nem férfigyűrűk, mint ahogy csak az a régi elnevezés, hogy »uri gyűrű«, illik rájuk. Igazi urak, nagy urak hordtak ilyen gyűrűket régente. Sokért nem adnám, ha ugyanilyen fajtájú gyűrűk egyszer a boltomba kerülnének. Az értékük nagyon nagy.

Ezen az éjszakán lefekvéskor, Daughtry bizalmasan így szólt a kutyához:

— Csak azt akarom mondani neked, Killeny, hogy mielőtt az utazásnak vége lesz, esetleg meg fogom bánni, hogy nem haszonrészre szerződtem, hanem fix fizetésre. Én mondom neked, Killeny, hogy ez az öreg úriember tudja, mit beszél. A maga idején legény lehetett a talpán. Az emberek nem vágatják le az ujjukat és nem hasították végig a képüket csak úgy semmiért. És nem hordanak ok nélkül olyan gyűrűket, melyektől egy zsidó zálogosnak összefut a nyál a szájában.

XI. FEJEZET.

Mielőtt a Mary Turner az út végéhez közeledett volna, Daughtry Dag, lenn üldögélve az ivóvizet raktárban a hordók sorai között, nagyot nevetett magában és elkeresztelte a szkúnert a Bolondok Hajójának. De eddig el kellett néhány hétnek telni. Addig olyan mintaszerűen végezte a dolgát, hogy még Doane kapitánynak sem akadhatott a legesekélyebb kifogása sem.

Különösen figyelt a pincér a vén tengerészre, aki iránt rendkívüli bámulat, sőt vonzódás kezdett ébredni benne. A vén fickó egészen más volt, mint kabínos társai. Azok imádták a pénzt, minden csak a dollárok hajszolásává alacsonyodott a bensőjükben. Daughtry, akinek jellemét holmi gavallérosan könnyelmű vonások tették kevésbé rideggé, csak megértéssel adózhatott a vén tenge-

Nem volt nagyobb gyönyörűség Mihály számára, mint együtt ülni
Pincérrel és énekelni vele . . .

rész bőkezű ígéreteinek, aki mindig hangoztatta, hogy a kincset, amit keresnek, el kell osztani.

Mikor Daughtry olykor-olykor kedveskedett és színeskedett neki, gyakran biztosította a pincért:

— Maga is megkapja a mutyi-részét, pincér, ha mingyárt a rám eső részből is. Van ott annyi, mint a pelyva. Nekem semmiféle pereputtyom nincs a kerek világon és olyan kevés van már hátra az életemből, hogy nem sokra és nem sokáig lesz pénzre szükségem.

Így vitorlázott előre a Bolondok Hajója, amelyen kiki bolond vagy bolondító volt, kezdve a tisztatekintetű, jólelkű finn kormányoson, és végezve A-Majon, kínai szakácson, aki állandóan három lépésnyi távolságra tartotta magától Kvéket, de azt már nem tette meg, hogy csendesen figyelmeztesse a többieket, mit kockáztatnak, mikor a borzasztó betegség fejlődő példányával állandóan érintkeznek.

Kvék maga nem gondolt és nem vesződött a bajával. Gazdáján kívül egyáltalában nem törődött semmivel és senkivel.

Mihály hasonlóképpen volt vele. Szinte pontosan úgy imádta a maga bálványát, mint Kvék.

Nem volt nagyobb gyönyörűség Mihály számára, mint órákhozat együtt ülni Pincérral, és énekelni vele mindazokat a dalokat és nótákat, amelyeket az dalolt vagy dudolt. A Pincér kiválasztotta mindegyik melódiát, amely hangterjedelmét nem haladta túl, Mihály lassanként megtanulta elvonítani, sőt elénekelni, mert lágy és tudatos vonítása nyugodtan éneknek volt mondható. Sőt segítség nélkül és hibátlanul el tudott énekelni olyan egyszerű kis melódiákat, mint »Otthon, édes otthon«, »Isten tartsd meg a királyt«. »Édesen, lassan«. Sőt még a »Shenandoah« és az »Evezz le velem a folyón« című dalokat is el tudta énekelni egyedül, mikor Pincér tíz lépésnyi távolságból parancsot adott neki. Mihály ilyenkor égne szegte a száját és rágyujtott a nótára.

Mikor Pincér nem volt jelen, olykor Kvék is előszedte a dorombját, és ezzel a primitív hangszerrel rá tudta venni Mihályt, hogy vele énekelje a Vilmos Király-sziget barbár és titokzatos danáit. De akadt egy nála jobb énekmester, akit Mihály jobban szeretett. Ezt az énekmestert Cockynak hívták. Így mutatkozott be Mihálynak, mikor legelőször találkozott. Mihály, amint megpillantotta, rögtön

ki akarta végezni. De ő a félelem, vagy menekülés legcsekélyebb rezzenése nélkül bátran elkiáltotta magát:

— Cocky!

És az emberi hangtól, amely az apró hófehér madár torkából eredt, Mihály megdöbbenve hátrált. Szemével, orrlyukával kutatta, hol az az ember, aki szólt. De ember nem volt sehol, csak egy kis kakadút látott, amely szemtelenül, oldalvást nyujtotta feléje a fejét és még egyszer kiáltotta:

— Cocky!

És a kis Cocky, a néhány gramnyi, félfontnál is kevesebb csöppség, maroknyi tollazattal borított törékeny kis csontváz, amelynek belsejében volt olyan forró a szív, mint akárki másé a Mary Turner fedélzetén, szinte azonnal a cimborája, jóbarátja lett Mihálynak. Sőt zsarnoka. A vakmerőség és bátorság e maroknyi aprósága az első pillanattól kezdve kivívta a Mihálytól járó tiszteletet. És Mihály, aki egyetlen erősebb láblegyintéssel kitörhette volna a Cocky gyenge nyakát és szeme bátor ragyogását örökre kiolthatta volna, kezdettől fogva is nagyon vigyázott Cockyra. És ezer meg ezer olyan apró szabadosságot elnézett neki, amelyet Kvéknek semmi esetre sem engedett volna meg. Így eltúrte, hogy a legjobb falatokat válogassa ki a maga elemőzsiájából.

Mert Cocky nem volt ám csak olyan akármilyen madár. Zsarnoki akaratanak érvényesítésében olyan volt, mint a kifent és vert acél, úgy tudott hencegni és szájhösködni, mint a messziről jött matróz, viszont úgy tudott kétségbeesett nyafogással hízelegni, mint valami elkényeztetett leányka. Mikor az egyik lábán tartotta magát, a másikkal pedig belemarkolt a Mihály nyakába és a kutya füléhez hajolva siránkozott, Mihály nem tudott mit tenni, haragosan felborzolt nyakszőre szépen lesímult és az elragadtatás hülye kifejezésével a szemében, belement mindenbe, amit a Cocky akarata vagy szeszélye kívánt.

Cocky annál nagyobb barátságba keveredett Mihálylyal, mert A-Maj egy szép napon megtagadta a madarat. A kínai a sidneyi kikötőben egy matróztól vette Cockyt tizennyolc shillingért és egy álló órát eltöltött az alkudozással. De mikor egyszer meglátta, hogy Cocky a Kvék balkezének meredt ujján ül és repes, hirtelen úgy megutálta a madarát, hogy tizennyolc shilling, ha Cocky birtokához és esetleges megérintéséhez volt kötve, hirtelen nem ért neki semmit és Kvéknek ajándékozta.

Talált még egy cimborát Mihály, de ezt a barátságot Cocky már nem osztotta meg vele. Ráadás volt, a bumfordi ujfundlandi-kölyök, amely nem volt senkié, legfeljebb a Mary Turner szkúneré, mert senki sem tartott rá igényt sem előbb, sem utóbb, a hajón pedig mindenki tagadta, hogy a fedélzetre hozta volna. Ezért nevezték el Ráadásnak és mivel nem volt senki kutyája, ennél fogva mindenki kutyája volt. Annyira, hogy Jackson úr megígérte A-Majnak, hogy beveri a fejét, ha Ráadást nem eteti rendesen, Halvorsen Sigurd matróz pedig csakugyan bevverte a Gjersten Henrik fejét, mikor ez el merte rúgni útjából a kutyát.

Mihály, a felnőtt és érett kutya, olyan vidám kedélyű valaki volt, hogy roppant örömet talált a Ráadással való vég nélküli hancúrozásokban. A játékos ösztön olyan erősen élt benne, viszont a szervezete olyan erős volt, hogy Ráadást állandóan a végkimerülésig kifárasztotta. De mikor Ráadás kiszuszogta magát és megint kész volt az újabb bolondériára, Mihály is éppen olyan kész volt rá, mint ő.

XII. FEJEZET.

Így vitorlázott előre a Bolondok Hajója. Mihály játszott Ráadással és tisztelte Cockyt, énekelt Pincérrrel és imádta őt. Cocky zsarnokoskodott Mihály felett és hízelgett neki. Daughtry mindennap megitta a maga tíz üveg sörét, minden elsején felvette a fizetését és bámulta Stough Greenleaf Károlyt, mint a legkitünőbb embert a hajón. Kvék szolgálta és szerette gazdáját, a homloka pedig vastagodott, feketedett abban a mértékben, ahogy betegsége mindjobban haladt előre. A kincskeresők pedig folytatták vitáikat, melyek rendesen azzal végződtek, hogy a mérges zálogházas órákig nem szólt egyikhez egy szót sem, és aki szólt hozzá, azt nem vette tudomásul. Minthogy azt hitte, hogy művészi tehetség lappang benne, mint üres óráiban egyébként is, ilyen összeveszések után, festeni próbált, de hiába; hirtelen pokoli düh tört ki rajta, elszaggatta a vázlatot, a fedélzetre taposta, aztán eléhozta nagykaliberű ismétlőfegyverét, felkuporodott a hajó orrára és minden kószáló disznócápa vagy delfinbe bele próbált lőni. Látnivaló volt, hogy nagy könnyebbségére szolgál, ha golyót küldhet egyik-másik felszökő, tarka hal testébe, hogy pompás, cikázó mozgását örökre megállítsa,

a hal lassan oldalára forduljon és elsüllyedjen a tenger halálos mélyébe.

Olykor, ha egy raj cet hancúrozva haladt el mellettük, mindegyik tekintélyes nagyságú állat, Nishikanta magánkívül volt az élvezetből, hogy szórhatja a fájdalmat. Húszat is kicélozott a rajból.

A vén tengerész ilyenkor komoran csóválta a fejét.

Doane kapitány meg éppen egyenesen megmondta a magáét. Az arca belesápadt és az ajka beleremegett a felháborodásba, mikor így szólt:

— Nézze, Nishikanta, maga bajt csinál ezeknek az állatoknak és csak bajt kaphat érte. Tudom, hogy mit beszélek. Nincs joga így kockáztatni az életünket. Hát nem tudja, hogy az Anniem pilótahajót egy cethal süllyesztette el az Aranykapu kellős közepén? Mikor én fiatalkoromban másodkormányos voltam a Berncastle briggen*, egy cethal belénkszaladt és úgy futottunk be Hakodatébe, hogy két váltás ember dolgozott a szivattyúknál. És az Essex cetvadászahajó, amelyik teljesen újonnan volt felszerelve, elsüllyedt Délamerika nyugati partjánál és a kis csónakoknak ezerkétszáz tengeri mérföldet kellett átkínlódni a legközelebbi szárazföldre, mert egy nagy nőstény cet nekiment a hajónak és forgácsá törte.

Nishikanta Simon haragos volt, nem méltatta feletre a kapitányt és néhány golyóval az utolsó cetet is elkergette abból a körből, amelyet a tengerből át tudtak tekinteni.

XIII. FEJEZET.

Doane kapitány keményen dolgozott, de Nishikanta Simon a kapitány munkáját tehetetlen hajóvezetésnek bélyegezte és ezt nyíltan ki is mondta.

Egy napon, mikor öt óra hosszat sült fenn az árbocokosárban, hogy fürkéssze a tengert, lejött és így szólt:

— Hát én most megmutatom, hogy nem nézem a garast. Mondja meg a matrózoknak, hogy én, Nishikanta Simon, száz arany dollárt fizetek annak, aki a Greenleaf megadta hosszúság és szélesség alatt először látja meg a földet.

De a matrózok, akik ellepték az árbocokat, csalódásra

* 200—250 tonna nagyságú hajó, melynek 2 teljes árboca és 4—4 vitorlafája van.

voltak kárhozthatva, mert csak két napjuk maradt, hogy a kitűzött jutalomért lessék a tenger tükrét. És ez nem teljesen Daughtry Dagon múlt. Ámbár az, amit ő óhajtott és tett, az magában véve is elég lett volna ahhoz, hogy a matrózok igyekezete kárba vesszen.

Történt ugyanis, hogy Daughtry lement abba a helyiségbe, ahol a sör volt beraktározva. Megolvasta a ládákat, nem hitt a szemének, még több gyujtót elgyujtogatott, megolvasta a ládákat még egyszer, aztán az egész helyiséget tüvé tette, hogy talán másutt talál még sörösládákat. De hiába.

A kabínokhoz felvezető ajtó lépcsőjének az alján leült és egy álló óra hosszáig gondolkozott. Megállapította, hogy Nishikanta Simon becsapta. Kevés sört hozatott a hajóra. Már legfeljebb tizenkét napra való volt a három ládában. Sokáig törte a fejét, hogy mit csináljon? Azt csak nem tűrheti, hogy egy olyan senki ember, mint a zálogházas, rászedje. Nem. Megmutatja, hogy mégis hozzá fog jutni a kikötött sörmennyiséghez... De hogy ezt a célt elérje, a hajónak kikötőbe kell jutnia. Hátha *kell*, fog is, morogta a pincér és már is kész volt a terve. A dolog nagyon egyszerű, valami olyast kell a hajóról eltávolítani, ami nélkül a rajta lévők nem folytathatják útjukat... A pincér határozott.

Három órakor, mikor a vén tengerész kétségkívül szundikált a kabínjában, Doane kapitány, Grimshaw és a soros matrózok fele pedig fent rajzoltak az árbocok tetején, hogy a zafírszínű tengeren megpróbálják kivenni az Oroszlánfő feltünését, mely a vén tengerész szerint egy ezerméternyi kiemelkedő része volt a kincses szigetnek, Daughtry Dag a nyitott bejáró létráján lesettenkedett oda, ahol hosszú sorokban, a sorok közt járásokkal, hasukra fektetve, szilárdan aláékelve a vizeshordók sorakoztak.

Az inge alól egy francia fúrót szedett elő a pincér, aztán elővett a nadrágzsebéből egy tizenkét milliméteres fúróhegyet és rásrófolta. Majd letérdelt és megfúrta az első hordó szembenéző fenekét, mígnem a víz kiszökkent a padlóra és elárasztotta a feneket. Hordót hordó után fúrt meg, gyorsan dolgozott és haladt végig a járás homályba vesző vége felé. Mikor az első hordósor végéhez érkezett, megállt egy pillanatra, hogy hallgassa a tíz milliméteres lyukakon át pocsékba menő víz bugyogását. Ekkor éles füle hasonló neszt fogott el a legközelebbi járás jobboldala

felől. És mikor jobban odahallgatott, meg mert volna esküdni, hogy valami fúrónak a fába hatoló recsegését hallja.

Gondosan eldugta a maga szerszámát. És egy perc múlva a keze egy ember vállára tapintott, akit a homályban nem tudott megismerni és aki térdelve és szuszogva keményen fúrta a hordó fenekét. A bűnös nem is próbált menekülni és mikor Daughtry gyujtót gyujtott, a vén tengerész arca meredt feléje.

— Ejha, — dadogott halkan és megdöbbenve a pincér — mi a manónak ereszti ki a vizet?

Látta, hogy a vén ember teste heves izgalomban reszket. Megesett rajta a szíve:

— Rendben van, jól van, — mondta sűgva — ne féljen. Hányat fűrt meg?

— Ebben a sorban mindet, — hangzott a suttogó válasz — de mondja, nem fog elárulni a ... a többieknek?

— Elárulni? — nevetett halkan Daughtry. — Én megmondom önnek nyiltan, hogy magam is ebben a járatban vagyok, ámbár nem értem, hogy ön miért csinálja. Én éppen most fűrtam meg az utolsót a baloldali sorban. Hát csak annyit mondok, szedje az irháját most mingyárt, amíg jól van dolga. Mindenki a kötélzeten van, senki sem fogja észrevenni. Én majd csinálom tovább és befejezem ezt a kis munkát. Nem hagyok több vizet, mint amennyi... mondjuk... tizenkét napra elég.

— Szeretnék magával beszélni, — sűgta a vén tengerész — hogy bizonyos dolgokat megmagyarázzak.

— Hogyne, kérem, persze. Megmondom nyiltan, hogy nagyon furdal a kíváncsiság. Tíz perc múlva megkeresem önt a kabinban, aztán kibeszéljük magunkat. Azt előre is megmondom: akármilyen a szándéka, én benne vagyok. Mert véletlenül az én céloom mennél hamarább kikötőbe jutni, aztán meg rendkívül kedvelem és nagyrabecsülöm önt, kérem alássan. De most menjen. Tíz perc múlva ott leszek.

Egy negyedóra múlva, mikor a három aranyhajhász még fenn volt az árbocon, Stough Greenleaf Károly ott üldögélt a kabinjában és szódáspálinkát szopogatott, Daughtry pedig ott állt vele szemben az asztal túlsó végén és üvegsört ivott.

— Maga bizonyosan nem tudja, — mondta a vén tengerész — de ez nekem már az ötödik utam a kincs után.

— Szóval...? — kérdezte Daughtry értelmesen.

— Úgy van. A kincs egyszerűen nincs. Soha nem is

volt. Oroszlánfő sem volt, mentőcsónak sem volt és titkos hosszúsági és szélességi adatok sem.

Daughtry zavarában kócos ősz haját tapogatta:

— Én bizony beugrottam, kérem. Egész komolyan beugrottam. Elhittem a kincset.

— Beismerem, pincér, hogy ezt jól esik hallanom. Úgy látszik, maradt még egy kis ravasz eszem, ha be tudok csapni egy olyan embert, mint maga. Könnyű olyanokat becsapni, akiknek csak a pénzen jár az eszük. De maga más. Maga nem él-hal a pénzért és így nem veszti el az eszét egy halom elásott arany kincsért. Akik elvesztik, azokat hihetetlen könnyű bolonddá tartani. Én öreg ember vagyok már. Nagyon öreg. Szeretek élni, amíg meg nem halok... tudniillik szeretek rendesen, kényelmesen, jól élni.

— És szereti a hosszú utazásokat? Kezdem érteni, kérem. Éppen mikor közelednek ahoz a ponthoz, ahol a kincs nincsen, akad valami kis baleset, például elfolyik az ivóvízkészlet és ők szaladnak egy kikötőbe, aztán rohannak vissza hajhászni a kincset.

A vén tengerész bólintott és színtelen szeme hunyorogott egyet.

— Csak tessék tovább mondani, kérem, roppantul érdekel, — mondta Daughtry Dag, miközben sommásan végzett a sörrel — nagyon jó fogás! Nagyszerű fogás!

— Ne higgye, hogy közönséges csaló vagyok. Félig-meddig büntetni is akarom azokat a kapzsi embereket, kik beleesnek csapdámba. Én csak olyanokat keresek ki, kiknek nagyon sok a pénzük — és akik meg sem érzik azt a költséget, mellyel ilyen kis kirándulás jár. Azonkívül meg még hasznot is húznak belőle.

Mert az ilyen tengeri út roppantul használ az egészségüknek. Mindent összevéve, én nem is csinállok nekik vagy velük semmi rosszat, csak jót és hozzájárulok az egészségükhöz.

— De hát ezek a forradások, ami végighasította az arcát, meg az ujjai, amik hiányzanak a kezéről? Ezeket, fogadni merek, nem a mentőcsónakon szerezte verekedés közben, mikor a csónakmester végigvágta. Hát akkor hogy a csodában jutott hozzájuk? Tessék csak várni egy pillanatilag, kérem, előbb megtöltöm a poharát.

És frissen megtöltött pohár mellett Stough Greenleaf Károly elmondta sebhelyeinek történetét.

— Először is tudnia kell, pincér, hogy én... hát igen,

úriember vagyok. Nagyon régi családnak lezüllött sarja. Mikor elvégeztem azt az egyetemet, amelynek a neve nem fontos, második voltam abban az évfolyamban. Az a név sem az igazi nevem, amelyen ismernek. Sok kellemetlenségen és csapáson mentem keresztül. A sebhelyeimet kérdezte, meg a hiányzó ujjaimat? Hát ez nem is olyan régen, néhány év előtt a következőképpen történt. Jó késő reggel volt egy Pullman-kocsiban, mikor a baleset megesett. A vonat zsúfolva volt és kénytelen voltam beérni egy felső ágygal. Floridából utaztunk felfelé. Összeütközés történt egy magas töltésen. A kocsik egymásba szaladtak, néhány közülök felfordult és lezuhant a hat méter mély, kiszáradt folyómederbe. Ki volt száradva, csak éppen egy helyen volt valami kevés tócsa, lehetett három méter széles és lehetett benne a víz negyven centiméter mély. Köröskörül száraz kavics volt mindenütt, és én pontosan megcéloztam ezt a tócsát. Mingyárt elmondom. Éppen fölkeltem, cipőt, nadrágot, inget húztam és le akartam szállni az ágyról. Ekkor történt a dolog. Annak rendje és módja szerint lerepültem a felső ágyról, mint a madár kirepültem a fülkéből, fejfelé előre átütöttem az ablaküveget, többször bukfenceztem a levegőben a hatméteres esés alatt, mint amennyire vissza tudok emlékezni, de valami isteni csoda folytán pont akkor laposan voltam a levegőben, mikor a testem bebecélozódott a tócsába. Annyi bizonyos, hogy laposan estem bele és olyan pontosan beleestem, hogy a víz gyengítette a zuhanás erejét. Az én kocsimból csak magam maradtam életben.

— Folytassa, kérem, folytassa, — mondta a pincér izgatottan — és mondja el a kincskeresési dolgot is. Olyan kíváncsi vagyok, hogy azt se tudom, mit csináljak. Egészségére!

— Annyit mondhatok magának, pincér, — folytatta a vén tengerész — hogy ezüstkanállal a számban születtem, de az ezüstkanál elolvadt a számban és én úgy maradtam, mint a tékozló fiú. De viszont olyan kemény, büszke gerinccel is születtem, amely nem akart megpuhulni. Vagyonomat eltékoztaltam és családom kitagadott. Igaza volt. Hosszú, kínos vergődés után a szegényházba kerültem. Ott gondoltam ki az Ébert, a személyzetét, az utat és a kincset, mely egy fonálnyira van elásva a homok alatt. Két évig dolgoztam a szegényház mosókonyhájában, míg azt a százötven dollárt összekuporgattam, mellyel az új életnek indultam. Azon kezdtem, hogy Bos-

tonban egy kisebb, de elegáns szállóban, szobát béreltem. És poharazás közben elkezdtem mesélni az Éberről, a mentőcsónakról, a titkos földrajzi adatokról és a kincsről, amely egy fonálnyira van a homok alatt. Az emberek szájtátva hallgattak. Különös hatást értem el később, mikor már pénzhez jutottam, ezzel az aranyröggel, melyet itt hordok aranyláncomon. És megbámulták ezeket a gyűrűket is. Majdnem azt akartam mondani, hogy bekapták az aranyröggel együtt, mint a halak a csalétket. És a mese terjedt. És jöttek az ujságírók és írtak róla. Kiszíneve és mint valóságról. Végre aztán jött Ő, az én fiatal doktorom. A bölcsészettudományok doktora. Gazdag is volt, tudós is volt — és ami a fő, nagyon izgatta a Déli-tenger. Nem maga szállott a hajóra. Egy leányt is hozott magával. Kissé időset. Mintegy négyezer esztendőset. Egy egyiptomi múmiát. Nekem is nagyon megtetszett a drága kis leány. Hiszen olyan csendesen viselkedett az egész úton. Akkor is, mikor mentünk és akkor is, mikor visszajöttünk.

A vén tengerész álmodozva nézett a poharába. Daughtry Dag felhasználta a szünetet, hogy megkérdezze:

— Hát a fiatal doktor? Hogy esett neki, hogy nem találta meg a kincset?

A vén tengerész arcán felcsillant a vidámság.

— Mikor rájött, akkor átölelte a vállamat és kedves öreg csirkefogónak nevezett. Tudja, pincér, én úgy megszerettem ezt a fiatalembert, mintha az édes fiam lett volna. Ott állt átölelve a vállamat és ebben az ölelésben több volt a puszta pajtáságnál és megmondta, hogy alig értünk a River Platehez, ő már tudta, hogy hányadán vagyunk. Nevetett, vidáman, de még több szeretettel megveregette a vállamat és kimutatta a mesében az ellentmondásokat. (Azokat kijavítottam azóta, hála legyen neki, még pedig jól kijavítottam.) Szóval kijelentette, hogy az utazás fényesen sikerült és ő örökké le lesz nekem kötelezve. Mit tehettem volna? Megmondtam neki az igazat. Neki még az igazi nevemet is megmondtam, sőt elmondtam neki azt a szégyent is, amely miatt ezt a nevet letagadom. Rátette a kezét a vállamra és...

Itt a vén tengerész elhallgatott, mert a toroka elfúlt és mind a két szeméből nedvesség szivárgott le az arcán. Daughtry Dag némán koccintott feléje. Az öreg ivott és összeszedte magát.

—... és azt mondta, hogy menjek és éljek vele. És még aznap, mikor kikötöttünk Bostonban, elvitt a maga óriási magányos házába. Kijelentette azt is, hogy beszél az ügyvédjeivel, mert engem, meg Isthart, ez volt a neve az egyiptomi kis lánynak, gyermekének fogad.... És másnap reggel — holtan találták az én fiatal doktoromat ágyában. Szívszélhűdés ölte meg. És nekem mennem kellett. És megint meséből kellett megélnem. Ez most az ötödik utam. Sokáig tartott, míg ennek a három embernek az érdeklődését meg tudtam fogni. Minden kis tőkémét kiadtam már, mikor aláírták a megállapodást. És most itt állunk víz nélkül és minden valószínűség szerint hamarosan a Marquesas-szigetek felé fogunk fordulni, hogy megtöltsük a hordókat. Akkor megfordulnak és kezdik elülről.

— Azt tetszik gondolni?

— Sokkal fontosabb dolgokat is tudok ennél, — mosolygott a vén tengerész — egész biztos, hogy visszafordulnak. Ó, én jól ismerem őket. Száraz, korlátolt, kapzsi bolondok ezek.

— Bolondok! Mind bolond! A bolondok hajója! — ujjongott Daughtry Dag, ismételve, amit akkor mondott, mikor odalenn megfúrta az utolsó hordót, hallgatta, hogyan bugyog le a fenekére a jó víz, és magában mulatott azon a felfedezésen, hogy a vén tengerész abban a malomban örül, amelyben ő.

XIV. FEJEZET.

Másnap korán reggel a soros reggeli matróz, akinek kötelessége volt felhordani a konyhába és a kabinokba a napi vízszükségletet, felfedezte, hogy a hordók üresek. Jackson úr úgy megdöbbsent, hogy rögtön fellármázta Doane kapitányt, néhány pillanat múlva pedig Doane kapitány húzta ki az ágyból Grimshawt és Nishikantát, hogy a csapást közölje velük.

A reggeli nagy izgalomban folyt le. Különösen a vén tengerész és Daughtry Dag voltak izgatottak, mialatt a három üzlettárs dühöngött és sopánkodott.

Ez a nap különben is a felfedezések napja volt. Mert Daughtry is felfedezett valamit.

A hajó irányt változtatott, a vitorlák rendben voltak és miután a vén tengerész titokban közölte vele,

hogy a Marquesas-csoportbeli Taiohae felé futnak, Daughtry jókedvűen nekiállt borotválkozni. Valami ugyan zavarta egy kicsit. Nem volt egészen biztos benne, hogy egy olyan isten háta mögötti helyen, mint Taiohae, lehet-e majd jó sörről gondoskodni.

Mikor nekikészült, hogy az első húzást csinálja a beretvával és az egész arca fehér volt a habtól, észrevette, hogy a homlokán, a két szemöldök között valamivel feljebb egy kis helyen megfeketedett a bőre. Mikor megborotválkozott, megérintette az ujjával ezt a fekete helyet és furcsállotta, hogy egy ilyen kis helyen lesütötte a nap. De ahogy hozzányúlt, semmiféle érzés nem felelt az érintésre. A sötét hely érzéketlen volt.

— Furcsa, — gondolta magában, megtörülközött és elfelejtette az egészet.

És ahogy nem tudta, milyen borzalmat jelent ez a fekete folt, éppen úgy nem tudta, hogy A-Maj fürge szeme ezt már régen észrevette és napról-napra növekvő titkos irtózáttal szemlélte tovább.

A Mary Turner tehát a kedvező délkeleti szél szárnyán megkezdte hosszú útját a Marquesas-csoport felé. A fedélközön jó volt a hangulat. Daughtry Dag jókedvű volt, mert a fizetését rendesen megkapta és a sörkészet pótlásában bizonyos volt; Kvék örült, mert ha gazdája örült, ő is örült; A-Maj örült, mert közeli alkalom ígérkezett, hogy megszökjék a szkúnerről és a két leprástól, akikkel össze volt zárva.

Mihály is résztvett a fedélköz általános jó hangulatában és mohón nekifogott Pincérrel megtanulni az ötödik nótát is. A »Vezess, drága fény« volt ez.

XV. FEJEZET.

Ha a szél, amely eleinte a Marquesas-csoport irányának feküdt, a második napon abba nem maradt volna, ha Doane kapitány az ebédnél megint nem dörmögött volna, hogy csak egy kronométerrel van felszerelve, ha erre Nishikanta Simon nem gurult volna gyilkos dühbe és nem ment volna a fedélzetre, hogy néhány tengeri lényt megpróbáljon leölni, akkor a Mary Turner kétségtelenül elérte volna a Marquesas-szigeteket, megtöltötte volna hordóit és visszaindult volna kincset vadászni és

Mihály, Daughtry, Kvék és Cocky sorsa is egészen más-ként és talán kevésbé borzasztóan alakult volna.

Csakhogy a szkúner halálos nyugalomban ringott a messzi, síma vizeken, mikor Nishikanta Simon golyót lőtt a kis cet testébe. Szinte a csodával volt határos, hogy a golyó megölte az állatot. Annyi volt ez, mint seréttel megölni egy elefántot. A kis cet nem is halt meg rögtön. Először csak hirtelen megszűnt szökdécselni és egy darabig ott vonaglott az óceán felszínén. Az anya abban a pillanatban, ahogy a lövés érte, ott termett mellette és azok fenn a hajón, akik szinte függőlegesen néztek le rá, nagyon jól láthatták haragját és megdöbbenését. Bök-dösni kezdte a borját óriási vállával, folyton körötte uszkált, aztán megint melléje sietett és tovább lökdöste és bökte.

Fenn a Mary Turnereren mindenki odagyűlt a mell-védhez és rosszat sejtve nézett le az óriási állatra, amely olyan hosszú volt, mint a szkúner.

Mihály megérezte az izgalmat odafenn, de a rács miatt nem láthatott semmit. Felugrott a kajüt tetejére és a bálna megpillantásakor bátran elkezdett ugatni. Minden szem rémülten fordult feléje és Pincér suttagó parancsszóval hallgattatta el.

A haldokló cetborju az anyja biztatására göresös erőfeszítéssel próbált úszni, de hiábavaló kínlódásában csak csapkodott és vergődött egyik oldaláról a másikra. Akkor aztán nagyon elkezdett hánykolódni, végül vadul dobálta magát és ide-oda csapkodott a farkával.

— Haldoklik, — mondta csendesen a vén tengerész.

És öt perccel később Doane kapitány így kiáltott fel:

— Az ördög vigye el, megdöglött! Ki hinné? Egyetlen puskagolyó! Szívből kívánnék egy félórai szelet, hogy kijussunk ebből a szomszédságból.

— Nincs baj, — bátorította Grimshaw — ott megy ni, rohan ellenkező irányba.

— Persze hogy nincsen baj, nem is volt, — hencegett Nishikanta, miközben letörölte arcáról és nyakáról a verejtéket és a többiekkel nézett a távozó cet után — szép kis bátor emberek maguk, mondhatom, egy haltól a nadrágjukba száll a bátorságuk. Ha...

De a szavait a tengerészek hirtelen felkiáltása akasztotta meg.

— Irgalmas isten! — szólt halkán Doane kapitány.

A nagy anyacet megfordult és a víz felszínén egye-

nesen feléjük tartott vissza. Olyan gyorsan jött, hogy az orra magasra hasította a vizet, mint ahogy egy dreadnought vagy egy atlanti hajó előtt hasítódik kétfelé a tenger.

— Mindenki kapaszkodjék meg! — ordított Doane kapitány.

És mindenki kapaszkodott. A cet éppen az előcsarnok mögött ment neki a Mary Turnernek. És egyszerre egész sor dolog történt, amit szem nem foghatott át egyszerre. Egy matróz azok közül, akik a kötélzetre ugrottak, két kezében egy darab kötéllal hanyatt-homlok lezuhant, a bokájánál fogva azonban fennakadt és egy társa szabaddította ki fejével lefelé lógó helyzetéből. A szkúner recsegett és remegett, tatbalja megemelkedett és jobboldala úgy lesüllyedt a vízbe, hogy az óceán átáradt a mellvédjén. Mihály a kajüt síma tetejéről leszánkázott a meredeken a kormányfélre és körmével kapaszkodva, fogát vicsorgatva beleesett a fedélzetre benyomuló vízbe. Az előárbc baloldali kötelei nekivágódtak mindennek és a főárbc részegen dülöngött jobbfelé.

— Szavamra mondom, — szolt a vén tengerész — ezt megéreztük.

— Jackson úr, — adta ki Doane kapitány a parancsot a kormányosnak — mérje meg a vizet.

A kormányos engedelmeskedett, bár aggodalmas szemmel nézte a bálnát, amely hirtelen elfutott és keleti irányban füstölgött tova.

— Teljesen száraz, — jelentette Jackson a mérőólmérés eredményét.

— Ott jön vissza kiáltott fel Daughtry.

A cethal körülbelül félmérföldnyi távolságban élesen megfordult és rohant visszafelé.

Ekkorra már a fedélzet minden emberén látta Mihály az izgalom és rettegés jeleit. Visszamászott a kajüt tetejére, hogy láthasson. Onnan vicsorgatta a fogát a cet felé, miközben az emberek új megmarkolható támaszpontokat kerestek a fenyegető rázkodtatás ellen és ő láthatta, hogy a cet már egészen közel rohanva jön.

A Mary Turner a keresztcsarnokok mögött kapta a lökést. Mialatt jobboldalára dőlt, ahová Mihályt is szégyenletesen leröpítette a lökés, tisztán lehetett hallani a roppanó bordák recsenését.

Daughtry a hóna alá fogta Mihályt, a másik kezével

pedig felkészült, hogy a kötélzeten lebegve előzze meg a következő lökést.

Az anyacet ezúttal alig kétszáz méternyiről futott neki a hajónak. Kötél és szálfá szakadt és tört. Az előárbc felugrott a levegőbe, aztán recsegve végigvágódott a fedélzeten, magával törte az ormányárbcot, amely összezúzta az előfedélzetet és gombjával belecsapódott a vízbe.

— Vízet találtam, — jelentette a kormányos — kilenc centiméter, nem, már tizenkét centiméter.

A matrózok az előárbc roncsain át hanyatt-homlok futottak a legénységi helyre, hogy összeszedjék holmijukat.

— Oldozza le a kormányfélesónakot, Jackson úr, — rendelkezett a kapitány, mialatt merően nézte az anyacet füstölgő útját, amely elrohant, hogy új lendületet vegyen a nekiszaladáshoz.

A mentőcsónak köteleit kioldozták és előkészítették a csigát. Az emberek futottak kapaszkodó alkalmatosságokat szerezni, mert a cet éppen közeledett. Egyenesen középen találta a Mary Turnert, baloldala legszélesebb részén. A hajó úgy megbillent a lökéstől, hogy jobboldalon a kormányfél-mellvéd a tenger alá merült és mikor a hajó erőszakos szökkenéssel visszaegyenesedett, a fedélzeten végighúzó víz a matrózok térdéig csapott és a tatbal kerek nyílásain forrásszerűen özönlött ki.

— Leemelni! — vezényelt Doane kapitány a kajütből. — Fel! Kiemelni! Sorban! Megkötözni!

A csónak kinn lebegett az óceán felett, mellvédje nekitámaszkodott a Mary Turner korlátjának.

— Huszonöt centiméter és mindig nő — jelentette a kormányos, mikor megnézte a mérőkészülék mutatóját.

— Megyek a szerszámjaimért — mondta Doane kapitány és indult a kabínjába.

Grimshaw indult a kapitány után és odaszólt Nishikantának:

— Jobb lesz, ha mi is megyünk pakkolni.

Az anyacet, az erőszak és pusztítás szavaival fejezvé ki gyászát, ment visszafelé, hogy az új nekifutáshoz szükséges távolságra érjen. A Mary Turner fedélzetén pedig minden ember a víz felett lebegő, leeresztésre készen álló jobboldali mentőcsónakhoz gyülekezett. Konzervdobozokból, kis vizeshordókból és cókókból tekintélyes halom állott felrakva a korlát mentén. Elég volt

egy pillantást vetni erre a halomra és a sok emberre : a csónak veszedelmesen kicsi volt mindezeknek a befogadására.

— A tengerészeknek mindenesetre velünk kell hogy jöjjenek, azok tudnak evezni, — mondotta Nishikanta Simon és egy nagy forgópisztolyt kapott elő inge alól. Azután így folytatta : — A nem kívánatos elemeket azonban lekapcsoljuk... — Szavait félbeszakította a cet legújabb támadása. Hatalmas csapás volt ez a hajó farára, amely leszakította a kormánylapátot és elpusztította a kormány-szerkezetet.

— Mennyi a víz ? — kérdezte Doane kapitány a kormányostól.

— Egy méter, kérem, — felelt a kormányos — éppen most mértem. Tanácsosnak tartanám, kérem, kezdeni a dolgot a csónakkal.

Doane kapitány bólintott.

— Kemény munka lesz, — mondta — álljon készen minden ember ! Pincér, maga fog legelőször beugrani a csónakba, aztán a kronométert rögtön odaadom magának.

Nishikanta harciasan lépett neki óriási testével a kapitánynak, felnyitotta az ingét és látni engedte a visszadugott fegyvert.

— Túlsokan vagyunk ehhez a csónakhoz, — mondta — és a pincér azok közé tartozik, akik itt maradnak. Punctum. Ezt jegyezze meg magának. A pincér itt marad.

— Hála istennek, — mondta Daughtry — éppen attól féltem, hogy engem is visznek. Kvék ! Te megfog ágy-nemű enyém és beletesz másik csónak, bele másik oldal hajó.

Mialatt Kvék végrehajtotta a parancsot, a kormányos utólszor is megmérte a vizet és jelentette, hogy a víz egy méter tíz centi magas. A matrózok a könnyebb rakományt már behajigálták a mentőcsónakba.

Egyik matróz azután Kvékhez csatlakozott és segített neki. Hosszú, cingár skandináv fiú volt ez, lógó vállú, majdnem kétméteres, karcsú, mint a lécs, a szeme a legvilágosabb sápadt-kék, haja, arcszíne ezzel összhangzó.

— Hé, János, — kiáltott rá a kormányos — itt a maga csónakja. Maga itt dolgozik !

A hosszú legény mosolygott zavarában és mentegedőzve felelt :

— Köszönöm, én a szakáccsal szeretnék menni.

— Helyes, hagyja csak, — intézkedett Nishikanta —

menjenek csak mennél többen, annál könnyebb nekünk. Újra fölhallatszott a szörnyű kiáltás:

— Jön a cet!

Mindenki hamar kapaszkodni próbált és kapaszkodott is, míg a cet eltört egy pár újabb bordát és a Mary Turner nehézkesen billent oldalra és vissza.

— Leereszteni! Hamar! Gyerünk!

Doane kapitány parancsát gyorsan teljesítették. A matrózok gyorsan eresztették le a kormányfél csónakját. A csónak a hajó mellett belecsapott a vízbe. A cók-mókók és élelmiszerdobozok zápor gyanánt kezdtek hullani beléje.

— Jöjjön, Greenleaf! — kiáltott fel Grimshaw a vén tengerésznek.

— Nem, nem, nagyon szépen köszönöm a kedvességét, de azt hiszem, több hely lesz a másik csónakban.

— A szakácsra szükségünk van! — kiáltotta Nishikanta a hátsó kötélzet irányából. — Sárga majom, egykettő beugrani!

A kis ráncos vén A-Maj ellenkezett. Láthatatlan gondolatokba merült, ámbár senki sem ismerte igazi gondolatait, mikor ránézett a kövér zálogos revolverére, ránézett Daughtry és Kvék leprájára, mérlegelte magában a két eshetőséget és a két csónak különböző terheltségét is mérlegre tette.

— A másikkal megyek, — mondta végre és nekiindult, hogy poggyászát átcipelje a fedélzet másik oldalára.

— Gyerünk! — rendelkezett Doane kapitány.

A nagy újfundlandi kölyökkutya, Ráadás, aki játszott és futkosott az egész izgalom folyamán, a Mary Turner emberi lényei közül ennyit látván egyszerre lent a csónakban, átugrott a korláton, amely mélyen lesüllyedt már a vízig és egy halmaz málhára és konzervdobozra esett.

A csónak megingott és Nishikanta, kezében a revolverrel, elkiáltotta magát:

— Vissza vele! Feldobni a hajóra.

A matrózok szótfogadtak és a megszeppent Ráadás, miután rövid utat röpült a levegőben, azon vette észre magát, hogy a hátával a Mary Turner fedélzetére esett.

— Úgy látom, ezt is hozzávesszük a gyűjteményünkhöz, úgy-e, kérem? — szólt Daughtry, aki megállt egy pillanattig, hogy megnyugtatóan megveregesse a kölyök-

kutya fejét és viszonzásul kedveskedő kézcsókot kapott a kölyökkutya boldog nyelvétől.

Az elsőrendű steward nem boldogulhat, ha nincs meg benne az átlagon jóval felüli szerénység és ügyesség. Daughtry Dag elsőrendű steward volt. A vén tengerészt elhelyezte egy védett sarokban, Jánost odaállította, hogy oldozza le a másik csónakot és akassza rá a csigákra, aztán elküldte Kvéket, hogy a készlet szükös maradványából töltsön meg vízzel néhány átlagot, aztán elküldte A-Majt, hogy az élelmiszereket, melyek a konyhában vannak, hozza ki.

A jobboldali csónakot pedig, amely roskadozott az emberektől és élelemtől, rohanva hajtották el az evezők a veszedelmes központtól, a Mary Turnertől...

Ekkor Daughtrynak hirtelen eszébe jutott valami. Az egyre növekvő távolságon át odakiáltott Doane kapitánynak:

— Hahó! Mi a Marquesas-csoport iránya? Jól megyünk? És milyen messze van?

— Északkelet egy negyed igazítással keletre, — hangzott távolról az alig hallható válasz.

— Köszönöm szépen, — kiáltotta vissza a pincér, leszaggatta az iránytű-szerkezetet és visszaszaladt vele a csónakhoz.

— Cocky! Cocky! — hangzott ekkor panaszosan a fedélközi lejáró felől.

Majd ingerülten és haragosan ez következett:

— Egye meg a fene! Egye meg a fene! Egye meg a fene!

— Ja igaz! — gondolta magában Daughtry. Átvergődött a fedélzeten, nagy ügyel-bajjal átmászott a lezuhant árboc és a sok árbockötél tömkelegén, amely elzárta az utat, végül a kis fehér életkét megtalálta egy ágy szélén, amint borzolta a tollát, felemelte és tátogatta rózsaszínű csőrét és becsületes emberi szavakkalátkozta a tengeri világ, a hajók, az emberek balsorsát.

A kakadu ráugrott Daughtry kínálkozó mutatóujjára, egy-kettőre feljebb ment az inge ujjára, onnan a vállára, mígnem karmai belemélyedtek az ing vékony vásznába, sőt szinte az ember testébe is. Itt odatámasztotta a fejét a pincér fülének és hálásan, megkönnyebülve és a maga személyazonosságát bizonygatva mondta:

— Cocky! Cocky!

— Te csirkefogó! — mondta kedveskedve Daughtry.

— Nagyon helyes! — válaszolta Cocky a Daughtryé-hoz annyira hasonló hangon, hogy a pincér megijedt.

— Te csirkefogó! — ismételte Daughtry, odasimítva arcát és fülét a kakadu tollas fejéhez. — És még vannak emberek, akik azt hiszik, hogy csak az emberek számítanak a világon.

Ekkor a fedélzeten az óceán már a lábukat nyaldosta. Daughtry tehát úgy rendelkezett, hogy a csónakot le kell eresztetni. A-Maj sóváran és mohó sietséggel ugrott a csónak orrába. Daughtry helytelenül gondolta magában, hogy a kis kínai ember azért siet, mert fél a süllyedő hajón maradni. Az igazság az, hogy A-Maj a csónakon a Kvéktől és a pincértől legtávolabb eső helyet kereste.

Ellökték magukat, az élelmiszerek és ágynemük hal-mazait elrugdosták az evezőpadok útjából és kiki elfoglalta a helyét. A-Maj fogta az evezőt a csónak orrán, aztán következtek János és Kvék, aztán Daughtry, akinek a vállán állandóan ott ült Cocky. Hátral az ágynemű tetejéről Mihály bámult némán a Mary Turnerre, közben rendreutasítóan mordult rá Ráadásra, aki ostobaságában mindenáron játszani akart. A vén tengerész odaállt a kormányvezetőhöz és mikor minden kész volt, kiadta a vezényszót az evezők bemártására.

Alig tettek tíz evezőcsapást, mikor János felkiáltott. Mind követték a tekintetét: a szkúner előfedélzetének legkiállóbb pontján a macska cikázott ide-oda, mert egy nagy patkányt üldözött. Más patkányokat is lehetett látni. Ezeket nyilván az emelkedő víz szorította ki a fészükéből.

— Végre is — mondta Daughtry rábeszélő hangon — nem hagyhatjuk itt ezt a macskát.

— Persze hogy nem — felelte a vén tengerész, teljes súlyával ránehezedett az evezőjére és visszafordította a csónakot.

A cethal, ahogy könnyedén keringett a hajó körül, kétszer is megingatta őket a hullámverésével. Végre bemárthatták az evezőt és megint indulhattak el a hajótól. A cethal, úgylátszik, nem vett róluk tudomást. A halál arról a nagy valamiről, a szkúnerről, csapott le a magzátára, ennél fogva gyászának haragos bosszúját a szkúnere-n töltötte ki.

Éppen mikor elindultak, a cet is megfordult és vágatott végig az óceánon. Egy kilométernyi távolságban körben kanyarodott és vágatott vissza.

— A szkúner már úgy megtelt vízzel, — mondta Daughtry — hogy a cethal maga is jól megcsapja magát, ha nekimegy. Szent Isten, hagyják abba az evezést, nézzenek oda!

Ez volt a legsúlyosabb ütés, amit eddig a Mary Turner kapott. Éppen középen találta.

A hajó gyorsan elsüllyedt. Csak pár percig tartott, mikor utolsó árbocának csúcsa is a víz alá merült. A tenger színén csak az uszkáló, csapkodó bálna maradt ott.

— Nincs mivel hencegni, — mondta Daughtry a Mary Turner halotti beszéde gyanánt — ezt nem fogja nekünk elhinni senki. Egy ilyen erős kis hajót elsüllyesztett egy nőstény cet! Nem, kérem, én egy szót se hittem Honoluluban annak a vén moszatoshátúnak, mikor kijelentette, hogy csak ő menekült meg az Essex süllyedéséből. Most már nekem nem fog hinni senki.

És mialatt ezt mondta, homályosan tudomásul vette, hogy van egy tompaérzésű kör a homlokán a szemöldökei között s a kör középpontja teljesen érzéketlen. Homályosan eszébe jutott valami efféle, mikor izzadó homlokát végigtörölte.

XVI. FEJEZET.

Két nappal később, mikor a Mariposa gőzös fújta-totta a maga rendes útján Tahiti és San-Francisco között, az utasok abbahagyták a fedélzetén a korongvető játékot, a dohányzóban a kártyázást, a regényeket és a nyugvószékeket és a korlát mentén csoportokba verődve nézték a csónakot, amelyet a tengeren könnyű szél hajtott feléjük. Mikor János az A-Maj és Kvék segítségével bevonta a vitorlákat és kivette az árbocot, kacarászás és nevetés hangzott fel az utasok körében. A látvány ellenkezett mindama fogalmakkal, melyeket hajótörött tengerészeknek a nyílt óceánon a mentőcsónakból való felszedéséről eddig alkottak maguknak.

A furcsa mentőcsónakot a Noé bárkájának lehetett nézni felrakódott ágyneműivel, konzervdobozzaival, sörösládáival, macskájával, két kutyájával, fehér kakadujával, a kínaival, a gyapjashajú feketével, a nyurga, hirtelenszőke óriással, az ősz Daughtry Daggel és a vén tengerésszel, aki pompásan odaillett a csónakba. Egy

jókedvű, vakációzó építészeti hivatalnok el is nevezte Noének és így szólította meg:

— Adjon isten, öreg Noé. Ez aztán özönvíz, mi? Nem találják az Ararát-hegyét?

Soha még a tengeren nem szedtek fel ilyen vidáman ilyen népszerű hajótörötteket.

— Én pincér vagyok — mondta Daughtry a Mariposa kapitányának — és nagyon boldog és hálás volnék, ha együtt tanyázhatnék itt a pincérekkel. Ez a hosszú János itt matróz és nagyon jól ellesz az előfedélzeten. A csink ember hajószakács, a néger az enyém. De Greenleaf úr, az kérem úriember és a legjobb utaskabín és a legszebb díszterem sem elég jó neki.

Mikor pedig elterjedt a híre, hogy ezek a Mary Turner nevű háromárbcos szkúner hátramaradottai közül valók, amelyet egy cethal apró darabokra forgácsolt és elsüllyesztett, az öreg hölgyek ezt éppen úgy nem hitték el, mint a fiatal férfiak.

Kilenc nap múlva a Mariposa áthaladt az Aranykapun és horgonyt vetett San-Franciscóban. A helyi lapok hosszú hasáboakat írtak a Mariposa gőzös felszedett utasainak kalandjairól. Az olvasók mulattak a cethal-mesén és nem hittek el belőle egy szót sem. Másnap pedig már újabb eseményekről írtak az ujságok.

A magasra nőtt János rögtön eltűnt a látóhatárról egy matrózvendéglőbe, egy hét múlva belépett a Tengerész-Egyesületbe és beállott egy gőz-szkúnerre, amely vörösfenyő-rakományt vitt az oregoni Bandonbe. A-Maj nem jutott messzebb a szárazföldön, mint a Szövetséges Bevándorlási Bizottság feltartóztató telepe, onnan aztán a legközelebbi Csendes-óceáni postagőzőssel Kínába toloncolták. A Mary Turner macskája tanyát kapott a Mariposa első fedélzetén és a Mariposán hajókázott visszafelé a tahitii járaton. Ráadást egy kormányos-matróz vitte partra magával és otthon hagyta családjá kebelében.

És Daughtry Dag is partraszállott, csekély megmaradt holmijával, hogy két olcsó szobát béreljen magának és megmaradt gondozottjainak, vagyis Stough Greenleaf Károlynak, Kvéknek, Mihálynak, nemkülönben Cockynak. De nem sokáig engedte, hogy a vén tengerész vele lakják.

— Ez nem helyes dolog így, kérem. Nekünk tőkére van szükségünk. Fel kell keltenünk a tőke érdeklődését és az érdeklődés felkeltése az ön dolga. A teendő tehát az,

hogy még ma tessék venni két bőröndöt, tessék beleülni egy kocsiba és odahajtani a Bronx-szálló főbejáratához, mint valami jó gazdag pasas. A Bronx igazán nagyon finom szálló, de meg lehet jutányosan, okosan csinálni.

A vén tengerész egy ideig ellenkezett, mert nem akarta új barátját kiadásokba keverni. De azután megadta magát. Odahajtatott a bérkocsival a Bronxhoz, öreges betűkkel beírta a Stough Greenleaf Károlyt és ismét elkezdte azt a tevékenységet, amely már évek óta megmentette a szegényháztól. Daughtry sem vesztegette tétlenül idejét, nyakába vette a várost, hogy munkát keresen. Erre nagy szükség volt, mert fedezni kellett drága fényűzéseit. Kvékből, Mihályból és Cockyból álló családjának élelem és lakás kellett. Még ennél is többbe került a vén tengerésznek az előkelő szállóban való fentartása. Ehez járult még a napi tíz üvegre rúgó szomjúsága.

A város azonban a gazdasági pangás idejét élte. A pincér nem tudott munkához jutni. Esténként sorra járta a kocsmákat, hátha ott kap hírt valami megüresedett állásról. Ilyen módon sok ismeretséget kötött Pincér, és vele Mihály is. Facér tengerészek és kikötött matrózok voltak ezek többnyire, ámbar akadt közöttük sok kikötőmunkás és efféle is.

Ez ismerősök egyike, egy folyami szkúnerkapitány, aki a kikötő és a szent Joákim, meg Sacramento folyók között járt fel s alá, megígérte Daughtrynak, hogy szerződötti szakácsnak és matróznak a Howard szkúnerre.

— Egész nyugodt lehet, — mondogatta Jorgensen kapitány — a mostani szakácsot, ezt a Hansont, rövidesen megpofozom és kirúgom. Akkor aztán maga beléphet. Meg a kutylus is.

Ha Jorgensen kapitány nem húzta-halasztotta volna ezt a kilátásba helyezett kirúgást, akkor Mihály elkísérte volna Pincért a Howard szkúnerre, és Mihály következő tapasztalatai teljességgel mások lettek volna, mint amelyek a sors könyvében elvégeztettek felőle. Ebben az időben a Mihályra várakozó színpadi pályát és borzasztó szenvedést a legvadabb jövődölés vagy sejtelem sem tudhatta még előre. Daughtry Dag és vele együtt Kvék jövődő sorsának megjósolását pedig a legbolondabb álomlátás sem közelíthette volna meg.

XVII. FEJEZET.

Egy este Daughtry Dag ott ült a Cölöpverő Otthonának nevezett kocsmá egyik asztalánál. A helyzete nem volt rózsásnak mondható. Munkát kapni nehezebb volt, mint valaha, és a megtakarított pénze a végét járta. Ez annál jobban lehangolta, mert napi adagjából még öt üveg sör hiányzott.

Kétségbeesésében kiizzadt egy ötletet, amellyel még egy kis csapossört szerezhethetett.

— Nézzen ide kapitány, — mondotta — nem is sejti, milyen kitünő kutya Killeny. Úgy tud számolni, akár csak maga, vagy én.

— Hohó, kiáltott Jorgensen kapitány, — láttam én ilyesmit a cirkuszokban. Az csupa csselfogás. Kutya és lovak nem tudnak számolni.

— Ez a kutya tud, — folytatta nyugodtan Daughtry — nem lehet becsapni. Akár mingyárt ajánlok egy fogadást. Rendelek két sört, hangosan, hogy ő is hallja és megjegyyezze, aztán súgva azt mondom a pincérnek, hogy hozzon csak egyet. Ha jön az egy sör, Killeny lármát fog csapni a pincérrel.

Mennyibe akar fogadni?

— Fogadjunk a két sör árába!

A pincért odahívták és mikor megkapta a titkos utasítást, Mihályt eléhítták a sarokból, ahol Kvék lábánál feküdt. Mikor Pincér odatett neki egy széket az asztalhoz és odaültette, Mihály fülelni kezdett. Pincér várt tőle valamit, mutogatni akarta őt. És nem azért volt buzgó, mert mutogatni akarták, hanem Pincér iránt való imádatából.

— Pincér, — szólt Daughtry, és mikor a pincér közvetlen melléjük lépett, folytatta — két sört. Értetted, Killeny? Két sört!

Mihály fészkelődött a széken, egyik lábát izgatottan az asztalra tette és a nyelvét izgatottan odaöltötte Pincér közel hajló arcához.

— Emlékezni fog rá, — mondta Daughtry a folyami kapitánynak.

— De ha beszélünk, akkor nem, — felelte a kapitány — ezzel elbolondítjuk a kutyust.

Daughtry bölintott és most hangos szóváltás követ-

kezett, amely hol egyik, hol másik beszélőre vonta Mihály odaadó figyelmét.

— Nyertem, — jelentette ki Jorgensen kapitány, mikor látta a pincért az egyetlen korsó sörrel közeledni — a kutyus elfelejtette, ha ugyan egyáltalában megjegyzte. Azt hiszi, hogy veszekszünk. Az agyából el van söpörve az egy sörnek, meg a két sörnek a nyoma, mint ahogy a parton a hullám elsöpri a homokba írt betűket.

— Én pedig fogadok, hogy csaphat maga akármilyen lármát, — vitatkozott Daughtry a saját fogyatkozó hite ellen — ő nem felejtí el a számokat. És én nem fogom elveszteni a fogadást. Figyelje csak.

A nagy korsó sör odakerült a kapitány elé, aki gyorsan megfogta és lefoglalta. És Mihály feszülten, mint a kifeszített húr, tudatában annak, hogy valamit most várnak tőle, felállva, hogy szolgáljon, visszaemlékezett hajdani leckéire a Makambón. Pincér mozdulatlan arcán hiába keresett útbaigazítást. Körülnézett tehát és nem két korsót látott, hanem egyet. Olyan jól megtanulta az egy és kettő közötti különbséget, hogy rájött: két korsót rendeltek és csak egy van itt. Mihály hirtelen felugrott, mind a két első lábát az asztalra tette, a toroka félig rekedt volt a haragtól, úgy ugatta a pincért.

Jorgensen kapitány az öklével rávágott az asztalra.

— Nyert! — üvöltötte. — Fizetem a sört. Pincér, hozzon még egyet!

Mihály Pincérre nézett helyeslésért. És Pincér keze, megsimogatván a fejét, meg is adta a választ. A kapitányt pedig roppantul érdekelni kezdte a dolog. A keze fejével letörölte bajuszáról a sörhabot.

— Próbáljuk még egyszer, — mondta. — Mondjuk, hogy az egyet meg a kettőt ismeri. De hogy állunk a hárommal? Meg a négygel?

— Ugyanúgy, kapitány. Ötig tud számolni. Azt is tudja, hogy ami több mint öt, az több, mint öt, ámbár ötön felül a számok nevét már nem ismeri.

— Hé, Hanson! — ordított Jorgensen kapitány a kocsma szobáján át a Howard szakácsa felé. — Hé, maga tőkfejű! Jöjjön ide, igyék egyet.

Hanson odajött és széket húzott az asztalhoz.

— Az italt én fizetem, — mondta a kapitány — de maga rendelje, Daughtry. Idenézzen, Hanson, ez milyen tudós kutyuska. Jobban tud számolni, mint maga. Három vagyunk. Daughtry három sört fog rendelni. De én

így két ujjamat mutatom majd a pincérnek. A pincér kettőt fog hozni. A kutyus pedig rémes zenebonát fog csapni a pincérrel. Mingyárt meglátja.

Minden így is történt. Mihály boldogan ugatott, míg a rendelést pontosan nem teljesítették.

— Nem tud számolni, — volt Hanson véleménye — hanem látja, hogy egyikünknek nincs söre. Ez az egész. Tudja, hogy mindenkinek meg kell, hogy legyen a söre.

— Dehogy, — hengegett Daughtry — ez még semmi. Hárman vagyunk, úgy-e? Rendelni fogunk négy sört, de hármat tétetünk az asztalra. Akkor mindenkinek meglesz a söre és Killeny mégis így fog lármázni a pincérrel.

Mihály most már teljesen tisztában volt a feladatával és ahogy kellett, addig ugatta a kiszolgálót, míg a negyedik sör is meg nem érkezett. Ekkorra már sokan álltak az asztal körül, mindenki sört akart hozatni és kipróbálni Mihályt.

— Mondok magának valamit, — szólt Jorgensen kapitány Daughtry Dagnek, akit odahúzott egy sarokba — adja nekem a kutyust, én rögtön kirúgom Hansont, maga megkapja az állást és reggel már munkába állhat.

A Cölöpverő Otthonának a tulajdonosa egy másik sarokba húzta Daughtryt és ott ezt súgta neki:

— Nézzen el ide minden este ezzel a kutyával. Forgalmat csinál. Adok magának ingyen sört és esténként ötven cent készpénzt.

A nagy eszmét ez az ajánlat villantotta fel Daughtry agyában. Mikor otthon Kvék kifűzte neki a cipőjét, ő így beszélt Mihályhoz:

— Így áll a dolog, Killeny. Ha megérsz egy csomó sört, meg ötven cent készpénzt egy estére a kocsmárosnak, akkor nekem is megérsz annyit. Még többet is, fiam, még többet is. Mert ő még keres is az üzleten. És te szívesen fogsz értem dolgozni, Killeny, azt én tudom. Kell a pénz.

Mihály ott ült pincér térdén, szemtől-szembe, orruk is szembe egymással, Pincér kezei fogták a fejét két oldalt, és ő vergődött és vonaglott a gyönyörűségtől, a nyelvét minduntalan kiöltötte, a farkát csóválta a levegőben. A beszédet nem értette. De akármilyen jó volt, mert Pincér mondta.

XVIII. FEJEZET.

Az ősz hajópincér és a drótszörű ír terrier csakhamar feltűnő alakjai lettek a Berber-part nevű sanfranciscói városrész éjszakai életének. Daughtry tökéletesítette a számolási mutatóványt, belevette Cockyt is. Ezentúl mikor nem a kívánt mennyiségű sört hozták, Mihály nyugton maradt, mígnem Cocky a pincértől kapott titkos jelre fél-lábára állt, a másik karmával megragadta Mihály nyakát és láthatóan belemondott valamit a Mihály fülébe. Erre aztán Mihály ránézett a poharakra és rákezdedt a szoká-sos követelődző veszekedésre.

De a pálmát akkor vitték el igazán, mikor Daughtry és Mihály először énekelték el együtt az »Evezz velem a folyón« című dalt. Ez egy matróz-tánchelyiségben történt a Pacific-uccában. A táncolók mind megálltak s a matrózok ráadást követeltek az éneklő kutyától. A tulaj-donos nem fizetett rá, mert nem ment el senki, sőt lassan-ként megtelt az egész terem, mialatt Mihály végigéne-kelte az »Isten tartsd meg a királyt«, »Édesen, lassan«, »Vezess, drága fény«, »Otthon, édes otthon« és »Shenan-doah« című dalokból álló műsorát.

Ez már többet jelentett Daughtrynak az ingyensör-nél, mert mikor készülődött elmenni, a tulajdonos három ezüst dollárt csusztatott a markába és arra kérte, hogy másnap este megint jöjjön oda a kutyával.

— Ennyiért? — kérdezte Daughtry, rápillantva a megvetésre méltó összegre.

A tulajdonos hamar adott még két dollárt és Daughtry megígérte.

— Csakhogy, — mondta aztán lefekvéskor Mihálynak — azt gondoltam én, Killeny fiam, hogy te meg én többet megérünk előadásonként öt dollárnál. Hiszen hozzád hasonlót eddig nem lehetett látni. Igazi éneklő kutyát, aki el tud énekelni szinte minden nótát velem, sőt magától is énekel vagy hatot. Azt mondják, Caruso ezret is megkap egy estére. Jó, jó, Caruso nem vagy, de az egész világ kutya-Carusója, az te vagy. Fiam, én leszek a te ügynököd. Ha nem tudunk esténként legalább egy húsz-dolláros aranyat keresni, hát akkor fiam, elnézünk innen jobb vidékre.

Daughtry Dag nemsokára megkapta két húszperces előadásáért a maga esti húsz dollárját és több sört öntött

le a torkán, mint amennyit tíz hozzá hasonlóan szomjas ember el tudott volna intézni. Soha életében ilyen jól nem ment neki. És Mihály tagadhatatlanul örült az egésznek. Örült neki, de főként Pincér miatt. Szolgált a Pincért és a szívének legfőbb vágya éppen az volt, hogy így szolgálhassa.

Valójában Mihály kereste a kenyeret az egész családnak, amelynek minden tagja nagyon jól élt. Kvék ragyogóan kivirágzott: sárga cipőt hordott, zokésapkát és szürke ruhát, amelynek a nadrágja kifogástalanul élesre volt vasalva. Azonkívül mozi-rajongó lett belőle, naponta legalább húsz-harminc centet kiadott mozira és a másor ismétlődő részeit is rendületlenül végigülte. A Daughtry kiszolgálására kevés időt kellett fordítania, mert az elkezdett vendéglőben étkezni. És a vén tengerész nemcsak hogy drága uccai szobába költözött át a Bronxban, hanem Daughtry erőnek-erejével több zsebpénzt adott neki, úgy, hogy alkalomadtán egy-egy csinos ismerősét színházba, hangversenyre is meghívhatta és autótaxin kísérhette haza.

— Ezt nem fogjuk ám örökké így csinálni, Killeny, — mondta Pincér Mihálynak — csak éppen addig, míg újra a tengerre juthatunk. Nem nekünk való ez a városi élet. Aztán nézd meg ezt a Kvéket, Killeny fiam. Ez nem az ő éghajlata. Egész komolyan beteg. Ha sokat ül nekem a moziban, egész biztosan beszerez egy tüdővész. Az ő egészsége miatt, meg az enyém miatt, meg a tied miatt, meg mindnyájunké miatt nagyon fontos, hogy mennél hamarabb felszedjük a horgonyt és nekivágjunk a víznek a passzátszelek hazája felé, amelyek olyan édesen át- meg átítatják az embert sóval, meg a tengeri étellel.

Kvék, noha sosem panaszkodott, csakugyan nagyon beteg volt. A jobb hóna alatt daganat támadt, amely először kicsi volt és érzéktelen, de aztán könnyű és állandó fájdalmat kezdett okozni. Az éjszakát most már nem tudta végigaludni. A baloldalán szokott feküdni, a fájó daganat mégis felköltötte legalább kétszer, de néha háromszor, sőt négyszer is egy éjszaka. A-Maj, ha a bevándorlási hatóságok már rég vissza nem toloncolták volna Kínába, megmondhatta volna neki, hogy mi ez a daganat, mint ahogy Daughtry Dagnak is megmondhatta volna, hogy mi az az egyre növekvő érzéktelen folt a szeme között, ahol a kis függőleges orosz-lán-vonalak egyre élesebben

látszottak. Azt is megmondhatta volna neki, mi lelte a balkeze kisujját. Daughtry megállapítása eleinte az volt, hogy idegficamodás. Később úgy döntött, hogy idült köszvény, melyet a nedves és ködös sanfranciscói éghajlat okozott. Egy okkal több volt, hogy elkívánczozék innen a tengerre, ahol a forróégövi nap majd kisüti belőle a köszvényt.

A kocsmázó élet folyamán szerzett ismerőseik között kettő volt olyan, aki arra volt hivatva, hogy igen hamar, igen fontos szerepet játsszék Daughtry és Mihály életében. Az első orvos volt és teljes nevén Emory Walter Merritnek hívták. Több ízben ülhetett Daughtry asztalánál, ahol szokás szerint Mihály is ott ült egy széken. Az ilyen figyelmességek viszonzásaképpen Emory doktor többek között odaadta Daughtrynak a névjegyét és magának kérte a szerencsét, hogy ingyen kezelhesse akár a gazdát, akár a kutyát, ha valamelyikük megbetegszik. Daughtry véleménye az volt róla, hogy dr. Emory Walter Merritt eszes, ügyes ember, aki kétségtelenül jól érti a mesterségét, de szenvedélyesen önző, akár csak egy éhes tigris. Azzal a nyers szókimondással, melyet a változott körülmények közepette már megengedhetett magának, meg is mondta neki:

— Doktor, maga bámulatos ember. Vak, aki nem látja. Ami kell magának, azt egyszerűen fogja és elveszi. Semmi sem biztos magától, úgy, hogy nem szeretném, ha volna valamim, amit maga megkíván.

— Hát pedig van, — mondta az orvos, a fejével Mihály felé intve, aki ott ült kettőjük között a széken.

— Brrr... — mondta borzadva Daughtry — a hideg végigszalad a hátamon. Ha tudnám, hogy ezt komolyan mondja, két percig sem maradnék San-Franciscóban.

A másik sorsdöntő személy egészen másféle ember volt. Del Mar Harrynek mondotta magát. Del Mar Harry néven szokott megjelenni a műsoron, mikor valamelyik orfeumban »dolgozott«. Daughtry nem tudta, mivel Del Mar szabadságon volt, hogy ez az ember állatidomítási mutatóványokkal kereste a kenyerét. Ő is rendelt sört a Daughtry asztalánál. Fiatal ember volt még, nem több harmincnál, az arcőre sötétbarna, a két szeme nagy, fekete, hosszú pillájú. Mingyárt az első alkalommal ajánlatot tett a pincérnek.

— Nincs magának annyi pénze, hogy megvegye, —

felelte neki Daughtry, mikor Del Mar első ötszázdolláros ajánlatáról ezer dollárig rugtatott fel.

— Ezer dollárom van, ha így érti.

— Nem. Úgy értem, hogy ez a kutya semmi pénzért nem eladó. Különben is minek magának?

— Tetszik nekem, — felelte Del Mar. — Nekem a maga kutyája tetszik. Akarom. Akarom ezer dollár erejéig. Nézze amott annak a nőnek a kezén azt a nagy gyémántot. Tetszik neki, akarta és megszerezte, nem törődött az árával. Az ára nem jelentett annyit neki, mint a gyémánt. Már most ez a maga kutyája...

— Nem szereti magát, — vágott közbe Daughtry Dag — ami nagyon különös. Többnyire mindenkit szeret, nem nagyon nézi, ki micsodás. De mikor magát először meglátta, rögtön felborzolta a szőrét. Az ember nem kíván olyan kutyát, amelyik nem szereti.

— Nem erről van szó, — állapította meg nyugodtan Del Mar — arról van szó, hogy én szeretem a kutyát. Hogy ő szeret-e, vagy sem, azt majd nekem kell elintézni. Meg vagyok győződve, hogy rendbe jövök vele.

Daughtry a másik ember beszédmódjának angyali símasága alatt valami acélos kegyetlenséget vélt sejteni vagy érezni, amely annál mélyebbnek és borzasztóbbnak tűnt fel, mert józan és intelligens volt.

— Van itt a közelben egy bank, — folytatta a másik — amelyik éjszaka is nyitva van. Átszaladhatunk és egy félóra múlva a kezében van a pénz.

Daughtry rázta a fejét.

— Még üzleti ajánlatnak is rossz, nem lehet róla beszélni. Nézze. A kutya itt húsz dollárt keres esténként. Mondjuk, hogy havonta huszonöt napot dolgozik. Ez havonta ötszáz dollár, vagyis évente hatezer. Ez az összeg öt százalék mellett is megfelel százhuszezer dollár tőke egyévi kamatának. Most vegyünk az én kiadásaimra és fizetésemre huszezer dollárt. Akkor a kutya megér száz-ezer dollárt. Nem bánom, vágjuk ketté. Akkor is megér ötvenezeret. És maga ezret kínál érte.

— Maga, úgy látszik, azt hiszi, — mondta Del Mar nyugodtan mosolyogva — hogy a kutya örökké fog élni, mintha kőből volna.

Daughtry azonnal megértette a megjegyzés lényegét.

Mondjuk, hogy öt évig fog dolgozni, az harmincezer. Mondjuk, hogy csak egyetlenegy évig fog dolgozni, az is

hatezer. És maga ezer dollárt kínál nekem hatezer dollárért. Ez nekem nem üzlet. Meg neki sem. Aztán meg, ha már nem tud többet dolgozni és nem ér meg egy centet sem, nekem akkor is meg fog érni egy kerek milliót, és ha valaki ennyit fog kínálni érte, felemelem az árát.

XIX. FEJEZET.

— Viziontlátásra, — mondta Daughtrynak Del Mar Harry a negyedik tárgyalás után, amelyet Mihály megvételéről folytatott.

De ezzel a szóval Del Mar Harry tévedett. Sohasem látta viszont Daughtryt, mert Daughtry előbb találkozott Emory doktorral.

Kvék a jobbhóna alatt keletkezett daganattól olyan nyugtalan lett éjszakánként, hogy Daughtry is kezdett felébredni. Mikor ez már megtörtént egy párszor, Daughtry lefolytatta a vizsgálatot és úgy döntött, hogy Kvék eléggé beteg ahhoz, hogy orvoshoz lehessen vinni. Ennélfogva egy szép délelőtt tizenegy órakor fogta Kvéket, elment vele Emory Walter Merritt rendelőjébe és várta a sorsát a népes előszobában.

Végre sorra került. Emory Walter néhány pillanat alatt megállapította, hogy Kvék is, meg gazdája is leprás. Ajkai táján mosoly cikázott végig. Mihályra gondolt, amelyre úgy vágyott...

— Ejnye, — kiáltott fel hirtelen — ne haragudjanak, de néhány pillanatig várakozthatnom kell önöket. Most jut eszembe, hogy egy betegem ügyében telefonálnom kell Hadley doktornak... Csak néhány pillanat és itt leszek...

És máris sietett ki. És a harmadik szobából valóban telefonált. Két számot hívott fel. Először a közegészségügyi bizottság elnökét. Aztán a rendőrfőnököt. Szerencsésen mind a kettőt ott találta a hivatalában. Baráti hangon a keresztnévükön szólította őket és roppant bizalmasan és nyomatékosan beszélgetett velük.

Mikor visszament a rendelőjébe, szemelláthatólag nagyon meg volt magával elégedve. Jó messzire ült le a két betegről és beszélgetésbe kezdett velük. Daughtry néhányszor félbeszakította, hogy folytassa a vizsgálatot, de a doktor mindannyiszor ügyesen kisiklott. Neki nem volt már szüksége vizsgálatra. Nem hiába töltött, mint önkéntes orvos, éveket a Filippini-szigeteken. Ott olyan alapo-

san tanulmányozta a leprát, hogy első látásra megismerte a leprás embert... Megismerte most is...

Éppen valami vidám történet elbeszélésbe kezdett, mikor kopogtattak az ajtón. A következő pillanatban két rendőr lépett be, egy rendőrőrmester, meg egy oldalszakállas orvosi személyiség munkaköpenyben, gomblyukában szegfűvel.

— Jó reggelt, Masters doktor, — köszöntötte Emory az oldalszakállast, aztán így szólott:

— Nézze doktor, ezen a két emberen a leprának olyan szép eseteit tanulmányozhatja, amilyenekre ritkán nyílik alkalma.

— Lepra! — kiáltott fel Masters doktor.

Ahogy ezt a szót kimondta, mindenki odébb állott. A két rendőr meg az őrmester elhárítottak Kvék és Daughtry mellől, Emory pedig felemelt hangon adta az utasítást:

— Vigyék őket. Nyomatékosan ajánlom, Masters, hogy utána alaposan füstöljék ki az ambulanciát.*

— Hallja... — kezdte harciasan Daughtry Dag.

De volt barátja rá sem hederített, hanem Mastershez fordult:

— A lepra-telep üres, mióta az a kínai meghalt. Ismerem a maguk embereit, milyen gyávák a fertőtlenítésnél. Azt ajánlom, adják oda a fertőtlenítő szereket ezeknek, hogy ők maguk fertőtleníthessék az épületet, mikor be-mennek.

Daughtry rimánkodni kezdett. A harciasság elszállt már belőle attól a megdöbbenő tudattól, hogy a halálos betegség csakugyan benne van a vérében.

— Az isten szerelmére, hát mit sietnek olyan nagyon. Ha megkaptam, megkaptam. De ettől még tárgyalhatunk egymással, mint fehér emberekhez illik. Adjanak nekem két órát és kinn leszek a városból. És huszonnégy óra múlva kinn leszek az országból. Hajóra szállok és...

— És akárhol lesz, — vágott közbe Masters, — tovább fogja veszélyeztetni a közegészséget.

— Vigyék őket, — mondta Emory Walter Merritt, aki óvatosan kerülte a Daughtry tekintetét.

— Vigyázz! Indulj! — vezényelt az őrmester.

A két rendőr kinyújtott botokkal közeledett Daughtry és Kvék felé.

* Bejáró betegeknek való rendelés, rendelőszoba, mentőkocsi.

— Doktor úr, — kérte Daughtry Emory doktort — szeretnék egy pillanatra beszélni magával.

— Nincs idő most beszélgetni. Ez a távozás ideje.

A menet tehát elindult az ajtón. Elöl ment a hatósági orvos, meg az őrmester, hátul ment védekezően előre nyújtott botokkal a két rendőr.

A küszöbön Daughtry Dag kitette magát annak a veszedelemnek, hogy rögtön fejbevágnák és visszaszólt:

— Doktor úr! A kutyám! Maga ismeri!

— Majd eljuttatom magához, — felelte Emory doktor gyorsan — mi a cím?

— Bowhead-szálló, Clay-utca, tizennyolcas szoba, ismeri a helyet, a bejárás ott van mingyárt a Bowhead-kocsmánál a sarkon túl. Küldje el nekem a kutyát, akárhova visznek. Megteszi?

— Persze — mondta Emory doktor — és egy kakadúja is van, úgy-e?

— Igen, Cocky! Küldje el őt is, nagyon kérem.

XX. FEJEZET.

Emory Walter Merrittet, aki aljas ember volt, a Mihály birtokáért való vágya még aljasabbá tette. Ha Mihály nem lett volna, az ő viselkedése is egész más lett volna. Úgy beszélt volna Daughtryval, ahogy — mint Daughtry mondotta — fehér emberek között szokás. Figyelmeztette volna Daughtryt a betegségére és lehetővé tette volna neki, hogy elhajózzék valahova a Déli-tengerekre, vagy Japánba, vagy más országokba, ahol a leprásokat nem különítik el. Ez semmit sem ártott volna ezeknek az országoknak, hiszen náluk ilyen a szokás és a törvény, viszont Daughtrynak és Kvéknek lehetővé tette volna, hogy megmeneküljenek a sanfranciscói járványtelep poklától, amelyre Emory aljassága életük végéig kárhoztatta őket.

Csakhogy ha Emory Walter Merritt minderre gondolt volna, akkor nemcsak Daughtry és Kvék vitorláztak volna el a messzi tengerekre, hanem velük ment volna Mihály is.

Soha még egy zsúfolt várószobára való beteg-tömeget rohamosabb gyorsasággal nem rázott le orvos, mint Emory doktor tette abban a pillanatban, mihelyt az ajtó becsukódott az után a két rendőr után, akik Daughtry menetét

bezárták. És Emory még az elkésett ebédhez sem ült le mingyárt, előbb autóval elrohant a Berber-partra és meg sem állt a Bowhead-fogadó kapujáig. Csak azért állt meg útközben, hogy politikai súlyának segítségével felszedjen maga mellé egy detektív főnököt. Ez nagyon célirányos intézkedésnek is bizonyult, mert a háziasszony kézzel-lábbal tiltakozott az ellen, hogy a lakója kutyáját elvigyék. De Millikent, a detektív főnököt, nagyon is jól ismerte és végre is beadta a derekát a törvénynek, amelynek a detektív főnök volt ezúttal a képviselője.

Mikor Mihály egy póráz végén elhagyta a szobát, az elhagyatás panaszos jajkiáltása hangzott fel az ablakpárkány felől, ahol egy kis hófehér kakadú gubbaszkodott.

— Cocky, — kiáltotta — Cocky!

Emory Walter Merritt visszanezett és csak pillanatig habozott.

— Később elküldünk a madárért, — mondta a háziasszonynak, aki még mindig ellenkezett egy kicsit, követte őket le a lépcsőn és nem vette észre, hogy a detektív főnök gondatlanul tárva-nyitva felejtette a Daughtry szobájának ajtaját.

De Emory Walter Merritt nem volt az egyetlen aljas, akit a Mihály birtokáért való vágy még jobban lealjasított. Del Mar Harry a Yacht-Otthon nevű klub egy öblös bőrkarosszékében ülve, átfutotta a délutáni lapok egyik legelső korai kiadását. A szeme megakadt egy nagy kereszteimen, amely alatt öt rövid sor foglalt helyet. A lábát azonnal levette a bőrszékről, maga alá kapta és felugrott. Gyorsan megint gondolt egyet, visszaült, megnyomta a csengő gombját és mialatt várta a klub-pincért, még egyszer elolvasta a címet és az öt rövid sort.

Mikor aztán berautóban robogott a Berber-part felé, aranytól ragyogó látomásai voltak. Sárga húszdolláros aranyak röpködtek körülé és az aranyesőben, ragyogó színpadon egy kutya énekelt, folyton énekelt, ahogy kutyát énekelni eddig senki nem hallott a világon.

Hogy a pincér lakásában az ajtó nyitva maradt, azt maga Cocky fedezte fel először és amint kifelé nézegetett, tekintete egyszerre csak egy másik lénynek beleselkedő szemével találkozott a nyílásban.

Ez a két szem állati volt, sárgás-zöld színű, pupillái hirtelen egymásutánban tágultak és szűkültek, amint a szoba különböző fényeit és homályait vették szemügyre. Cocky az első pillantásra megismerte a veszedelmet: az

erőszakos halál legborzasztóbb veszedelmét. Mégsem cseledett semmit. Rémület nem vett erőt a szívéen. Fél-szemét az ajtórésre szegezve, mozdulatlanul, mereven bámulta annak a girhes kóbor macskának a fejét és szemét, amelynek a feje úgy bukkant fel az ajtóban, mint valami jelenés.

Mind a két élőlény megkövesedett abban a merev nézésben, amely a vadász és a vad sajátja, a támadóé és a zsákmányé, a húsevőé és a húsé.

Ez a merev nézés percekig tartott. Akkor aztán megmozdult a macska és hajlékony teste szinte nesztelenül siklott be a szobába és közepén, a padlón megállott. A szemek Cockyra szegeződtek és a test mozdulatlan maradt, csak a hosszú fark nem, amely hirtelen, dühös, mégis monoton módon csapódott egyik oldalról a másikra, aztán megint vissza.

A macska nem vette le a szemét Cockyról, lassan megindult előre és két méterre tőle megint megállott. Csak a farka csapkodott ide-oda és csak a szeme tündöklött, mint valami ékszer, az ablak teli világosságában, amely felé szegeződött. Független pupillái már alig észrevehető fekete fonalakká szűkültek.

Cocky nem tudta a halált az emberi fogalom világosságával felfogni, de azért körülbelül sejtette, hogy minden dolgoknak vége fenyegetően közel van. És mikor nézte a macskát, amely most döntően kezdett az ugrásra összehúzódni, Cockyn, most először életében, végigborzongott a rémület.

— Cocky! Cocky! — kiáltozta panaszosan a vak, érzéketlen falaknak.

Ezzel a kiáltással az egész világhoz kiáltott, minden hatalmakhoz, dolgokhoz, kétlábú emberi teremtményekhez, különösen pedig Pincérhez, Kvékhez és Mihályhoz. Kiáltásának belső tartalma ez volt:

— Én vagyok az, Cocky. Nagyon kicsiny vagyok és nagyon törékeny vagyok és ez, aki el akar pusztítani, ez nagy szörnyeteg hozzám képest és én szeretem a fényes, ragyogó világot és én élni akarok és tovább akarok lenni a fényben és olyan kicsi vagyok, én jó kis fickó vagyok, jó kis szívem van, én nem vehetem fel a harcot ezzel a hatalmas, dühös, éhes állattal, aki meg akar engem enni és segítséget kérek, segítség, segítség, segítség! Én vagyok Cocky. Mindenki ismer engem. Én vagyok Cocky.

Ezt tartalmazta és még többet, az ő két Cocky-kiál-

tása. És sem a vak falak, sem a hall, sem a rajtuk túllévő világ részéről nem jött válasz. A rémület pillanata elmúlt és Cocky visszanyerte bátor kis magamagát. Mozdulatlanul ült az ablakpárkányon, a fejét oldalra billentette és félszemével pislantás nélkül nézte, milyen veszedelmesen közel van már hozzá odalenn fájának örök ellensége.

Szavának emberi volta meghökkentette a kóbor macskát. A macska abbahagyta az ugrást, lekonyította fülét és lelapult a földre.

De éhségének fájdalma csakhamar megint erőt vett rajta. Összeszedte magát és méregetni kezdte az ugrás távolságát. De Cocky is magához tért.

— A fene egye meg! A fene egye meg! — így kiáltozott a tőle telhető leghangosabban és legharciasabban. Úgy ráordított a kóbor macskára, mint egy rablóra szokás. A macska meg is ijedt, begörbített testével a földre lapult, fülei is keményen hátralapultak, a farka csapkodott, a feje pedig körülfordult a szobában, hogy szeme a legsötétebb sarokba is behatolhasson, keresvén azt az emberi lényt, akit kiáltani hallott. És noha nem látott senkit, egy-két pillanatig mégis várt még. Aztán hirtelen elhatározással nekikészült és ugrott. Odaérkezett, ahol a másodperc egy kis részével előbb még Cocky gubbasztott. Cocky tudniillik oldalvást tért ki. De éppen, mialatt ő kitért és a macska a párkányra zuhant, a macska oldalt sujtott az egyik lábával; Cocky tehát magasra ugrott, repüléshez oly kevéssé szokott szárnyaival verdesvén a levegőt. A kóbor macska hátsó lábaira ágaskodott és egyik első lábával úgy csapott bele a levegőbe, mint ahogy a gyerekek szoktak kalapjukkal a pillangó után csapni. Csakhogy a macska lábainak súlya is volt és a karmai úgy álltak ki belőle, mint a horgok.

A csapás a levegőben találta Cockyt. Finom tollazata megtépődött és összekuszálódott. Mint egy szerencsétlenül járt pici repülőgép, zuhant le a földre a szállongó fehér pelyhek között. A tollacsokák, mint a hópelyhek, lassan lebegtek lefelé utána. Még hulltak, mikor a macska nesztelen, puha talppal leszállott a párkányról, néhány pelyeg már a macska hátára is esett és lágy hullásával megremegtette az állat feszült idegeit: a macska hirtelen még jobban meggörbült és gyorsan nézett maga köré és fölfelé, hogy nem fenyeget-e valami veszedelem.

XXI. FEJEZET.

Del Mar Harry a Bowheard-fogadóban a Daughtry Dag szobájában csak néhány fehér tollat talált a padlón és a háziasszonytól tudta meg, mi történt Mihállyal. Megtartotta az autotaxit és mindenekelőtt megkereste Emory doktor lakását, aztán megállapította, hogy Mihályt a hátsó udvarra egy csűrbe zárták. Aztán lefoglalta a helyét az Umatilla gőzhajón, amelynek másnap virradatkor kellett indulnia Seattle és Puget Sound felé.

Ezenközben az Emory Walter Merritt rendelőjében érdekes szócsata folyt le. Masters doktor veszekedett:

— Az az ember úgy üvölt, ahogy a torkán kifér. A rendőrök kénytelenek voltak bottal verni a rendelőben. Erőszakoskodott. A kutyáját akarta. Ezt nem lehet csinálni. Ez túlmegy a határon. Nem lophatja így el tőle a kutyáját. Lármat fog csapni a lapokban.

— Ej, dehogyan fog. Szeretném én azt a vakmerő riportert látni, aki beszélgetésnyi távolsáig beteszi a lábát a lepraházba. És szeretném azt a szerkesztőt látni, aki a lepraházból eredő levelet, ha ugyan át lehet csempészni az örökön, abban a pillanatban ki nem küldi elégettetni, mihelyt megtudja, honnan kapta. Legyen csak nyugodt, kolléga. A lapokban nem lesz semmi lárma.

— De a lepra! A közegészségügy! Hiszen a kutya állandó érintkezésben volt a gazdájával. Ez a kutya négy lábon járó fertőzés!

— Lárifári. Amit maga, meg a közegészségügyi bizottság többi tagjai nem tudnak a lepráról, az sokkal több könyvet megtöltene, mint amennyit a lepratanulmányozó szakértők összeírtak. Folyton megpróbálták és most is folyton próbálják, hogy az emberi leprával állatokat oltsanak be. Lovat, tengeri nyulat, patkányt, szamarat, majmot, egeret, kutyát, tudja Isten, még milyen állatot próbáltak már beoltani, százszor is, ezerszer is, meg százezerszer is és soha még egyetlen oltás nem sikerült. Még az sem sikerült, hogy egyik ember lepráját beoltsák a másik emberbe.

Emory érvei meggyőzték végre Masters doktort arról, hogy a kutya nem veszedelmes az emberekre, de azért tovább követelte Mihály kiadását.

— Tudhatja, — mondotta — milyen borzalmas az a hely. Az az ember szereti a kutyáját. Majd megőrül érte. Adja oda neki. Kijelentem, hogy ez gyalázatos kegyetlenség, amit csinál és én ebbe nem fogok belemenni.

De Masters doktor minden igyekezete kárba veszett. Emory addig vitatkozott és addig hivatkozott a kollegialitásra, barátságra, míg Masters doktor megunta a dolgot és dühösen kiáltotta:

— Bánom is én! Hát csináljon azzal a kutyával, amit akar.

Emory pedig azt csinálta, hogy este elment a feleségével a Jules-vendéglőbe vacsorázni, utána pedig elvitte az asszonyt egy mulatóba. Éjjél után egy órakor ért haza és mikor pyjamát vett, még kiment, hogy egy végső pillantást vessen Mihályra. És Mihálynak hült helyét lelte.

Ami a lepraházat illeti, a sanfranciscói lepraház, mint általában minden amerikai város járványtelepe, a város legeldugottabb, legfélreesőbb, legvadabb, legolcsóbb telkén épült. Kirándulótársaságok sohasem jönnek ide, kis fiúk sohasem járnak erre madárfészket szedni, vagy indiánt játszani.

Az ablakokon való kilátás nem volt nagyon lélekemelő. Daughtry Dag, amint a homokos dombok sekély szakadéka mentén kinézett, minden irányban pár száz lépésnyire az örök házikóit láthatta és magukat a fegyveres öröket, akik készek voltak inkább megölni a szökő beteget, semmint hozzányúlni, még kevésbé magyarázgatni neki, hogy tanácsosabb, ha visszatér a lepraházba.

Mind a négy oldalon fák állottak a lepraház falain kívül. Eukaliptuszfák voltak ezek, de nem olyan pompás, fejedelmi fák, mint szülőföldjükön termett testvéreik. Csenevész csalittá nőttek csak.

Daughtrynak és Kvéknek az őrházakig sem volt szabad eljárkálni. Száz méterrel beljebb volt meghúzva a halál vonala. Idejöttek az örök, hogy hamar lerakják az élelmiszereket, orvosságokat és írott orvosi utasításokat, aztán éppen olyan sietve visszamentek. Ezen a vonalon volt elhelyezve egy fekete tábla is. Daughtrynak meghagyták, hogy kívánságait és szükségleteit erre írja fel krétával, még pedig akkora betűkkel, hogy messziről is el lehessen olvasni. És ő, noha napi tízüveges söradagja átmenet nélkül hirtelen elvágódott, nem sört kért a táblán, hanem napokon át ilyen mondatokat írt fel:

HOL A KUTYÁM?

ÍR TERRIER.

DRÓTSZÖRŰ.

A NEVE KILLENY.

A KUTYÁMAT AKAROM.

EMORY DOKTORRAL AKAROK BESZÉLNI.

*MONDJÁK MEG EMORY DOKTORNAK, HOGY
ÍRJA MEG, MI VAN A KUTYÁMMAL.*

Egy napon Daughtry ezt írta a táblára:

*HA NEM KAPOM MEG A KUTYÁMAT, MEGÖLÖM
EMORY DOKTORT.*

Mire a lapok közölték a közönséggel, hogy a lepraház két leprás betegének szomorú esete tragikussá változott, mert a fehér ember megbolondult.

Daughtry Dag és Kvék a reménytelenség egyhangúságában töltötték napjaikat. Míg végre történt valami. Daughtry Dag egy kosár gyümölcsben, amelyet állítólag a Foot-féle leánynevelőintézet ifjú hölgyei küldtek, egy alma belsejébe ügyesen elhelyezett cédulát talált, amely felszólította, hogy a következő pénteken éjjel tegyen valami kis világosságot az ablakába. És csakugyan: Daughtrynak reggel ötkor vendége érkezett.

A vendég Stough Greenleaf Károly volt, a vén tengerész személyesen. Két óra hosszat kutyaolt az eukaliptuszerdő mély homokján és most kimerülten esett neki a lepraház ajtajának. Mikor Daughtry ajtót nyitott, az öreg emberrel együtt a borzongó szél lucskos, viharos hidege csapott be rá. Daughtry először átfogta és úgy vitte egy szék felé. De aztán eszébe jutott a betegsége és olyan hirtelen eresztette el az öreg embert, hogy erőszakkal beleejtette a székbe.

— Örülök, hogy látom, — lihegte a vén tengerész, üdvözlésül a kezét nyujtván — igazán nagyon örülök.

Daughtry Dag nem fogadta el a kéznyujtást.

— Mi van a kincs vadászattal, — kérdezte könnyedén — van valami kilátás?

A vén tengerész bólintott és lassanként lélekezethez jutva, de még gyenge hangon szuszogta:

— El van intézve. Reggel hétkor, mikor kezdődik a dagály, indulunk valamennyien. A hajó most kinn van az

áramlatban, nagyon helyes kis szkúner, Betlehem a neve, jó formájú hajó, kényelmes kabínjai vannak.

— Gratulálok, Greenleaf úr — mondta Daughtry — gratulálok. Igazán a szívemig meghiúsított, hogy ekkora útat megtett ilyen időben, sötét éjszaka és ilyen dolgoknak tette ki magát csak azért, hogy elbúcsúzzék a szegény Daughtry Dagtól, aki mindig jót akart, csak nem volt szerencséje.

A vén tengerész hirtelen felugrott.

— Kérem, Daughtry úr, maga megbántott engem. Maga érzékenyen megbántott engem.

— Ne tessék haragudni, bocsánatot kérek, — dadogta Daughtry, ámbár sejtelve sem volt, mivel bántotta meg az öregúr érzelmeit.

— Maga az én barátom — folytatta a másik szigorúan rendreutasító hangon — és én a maga barátja vagyok. És képes azt képzelni rólam, hogy búcsúzni jöttem ebbe az átkozott pokolba. Azért jöttem, kérem, hogy elvigyem magát, meg a négerjét is, kérem. A szkúner várja magukat. Minden el van rendezve. Bejegyeztettem magukat a hajózási biztosnál is. Mind a kettőjüket. A nevüket két álemler írta alá, akiket magam hajtottam fel.

— De édes Istenem, Greenleaf úr, ne felejtse el, hiszen mi mind a ketten leprásak vagyunk!

A vén tengerész hirtelen ugrással megint felpattant a székről. Az öreg emberek és a derék szívek hirtelen haragja látszott az arcán, mikor kiabált:

— Maga pedig ne felejtse el, hogy én a barátja vagyok és maga a barátom! Itt a kezem, csapjon bele!

— De... de... — dadogta Daughtry.

— Ha nem csap bele, én erről a helyről nem megyek el. Itt maradok és itt halok meg. Tudom, hogy maga leprás. Erről nekem nem mondhat semmi újat. Itt a kezem, belesap, vagy nem? A szívem itt van a tenyeremen és itt dobog minden ujjam végében. Ha nem csap bele, figyelmeztetem, hogy abban a nyomban beleülök ebbe a karosszékre és meghalok. Értse meg, hogy én férfi vagyok, uram, úriember vagyok, pajtás vagyok, barát. Nem félttem én ezt az öreg testemet. Csapjon bele. Aztán beszélni akarok magával.

Daughtry Dag habozva nyújtotta ki a kezét, de a vén tengerész megragadta és öreg, aszott ujjáival olyan vadul szorította meg, hogy fájt.

— Most már beszélhetünk, — mondta. — Ha új gazdáink rájönnek, hogy a kincs — mese, akkor elválnék tőlük és maga, én, meg a szerecsen kikötünk a Marquesaszigeteken. A leprások ott szabadon járnak. Ott nincs semmiféle rendszabály. Láttam őket. Szabadok leszünk. Az a föld valóságos paradicsom. Háztartást fogunk kezdeni. Csinálunk egy szalmafedeles viskót, több nem is kell. Munka semmi. Az öböl, a tenger, a hegyek szabadsága lesz a mienk. Maga majd hajókázhat, úszhat, halászhat, vadászhat. Van arrafelé hegyi vadkecske, vadtyúk és más vad is. A banán meg a pizáng a fejünk fölött fog megérni, meg a cimetalma is. A vörösbors ott fog nőni az ajtó előtt, lesz baromfi is, meg tojás is. Kvék majd főz. Lesz sör is. Most siessünk. Indulni kell. Sajnálom, de meg kell mondanom azt is, hogy a kutyáját hiába kerestem. Még detektíveket is megfizettem, akik valósággal kiraboltak. Emory doktor ellopta magától Killenyt, de pár óra múlva Emory doktortól is ellopták. Mindent tűvé tettem. Killeny eltűnt, mint ahogy mi el fogunk tűnni ebből az utálatos városból. Autóval jöttem, amelyik vár. A soffórt jól megfizettem. Ott kell lenni neki egy kicsit északkeletnek a homokhegyen túl azon az úton, ami ennek a nyavalyás kis erdőnek a másik végén húzódik. Ez az. Most indulunk. Később ráérünk diskurálni. Nézzen ki, hajnalodik. Az örök nem szabad, hogy meglássonak bennünket . . .

Kimentek a viharba. Kvék a boldogságtól megvadult szívvel ment utánuk. Eleinte Daughtry próbált távolmaradni a vén tengerésztől, de mikor egy erősebb szélroham feldöntéssel fenyegette a törékeny öreg embert, egy pillanat alatt a karja alá kapott és saját súlyával kissé hátramaradva toltá és segítette fel az öregot a dombra a nehéz homokban.

— Köszönöm, pincér, köszönöm, — mondta a vén tengerész, mihelyt két szélroham között egy kis lélekzethez jutott.

XXII. FEJEZET.

Mihály az éj sötétjében nem éppen kedve ellenére ment Del Mar Harryvel, ámbár ezt az embert nem szerette. Del Mar, mint egy betörő, végtelenül óvatos csendben jött Emory doktor hátsó udvarába, ahoz a melléképülethez, ahol Mihály volt bezárva. Tapogatózva kereste meg a sötétben a csúrhöz vezető utat, félrehúzta a

reteszt és halkán belépett, kinyújtott kézzel tapogatva az ismert drótszálú szőr után.

És Mihály azonnal felborzolta a szőrét, mikor az idegen behatolt hozzá, de nem csapott lármát. Inkább megszimatoalta a behatolót és meg is ismerte. Ezt az embert nem szerette, de beleegyezett, hogy pórázt kössön a nyakára, és hallgatagon követte ki a gyalogjáróra, le az uccasarkig, ahol beültek a várakozó autotaxiba.

Az okoskodása nagyon egyszerű volt. Ezzel az emberrel többször találkozott Pincér társaságában. Ez az ember meg Pincér jó ismerősök voltak, mert egy asztalnál ültek és együtt ittak. Pincér elveszett. Mihály nem tudta, hogy találhatja meg, maga is egy idegen hely foglya volt. Ami egyszer már előfordult, az előfordulhat megint. Az már előfordult, hogy Pincér, Del Mar és Mihály különböző alkalmakkor együtt ültek. Valószínű volt, hogy ugyanez megint elő fog fordulni, éppen most kezd is előfordulni, és a fényesen csillogó kocsmában ő megint ott fog ülni az egyik széken, Del Mar az egyik oldalán, a másik oldalán pedig az imádott Pincér söröspohárral maga előtt. Ezt a folyamatot következtetésnek lehet nevezni, mert az is volt. És Mihály erre a következtetésre alapította viselkedését.

Az bizonyos, hogy Mihály szavakkal nem folytathatta le és nem gondolhatta végig ezt a gondolatsort. A fő, hogy gondolkozott. Ha ezt megtagadjuk tőle, akkor teljesen csak ösztönből cselekedett.

Egyszóval Mihály beszállt a taxiba és San-Francisco uccáinak útvesztőjén végig éberem feküdt Del Mar lábánál a földön. Sem nem kezdett vele barátkozni, sem annak a visszatetszésnek nem adta jeleit, melyet ennek az embernek az egyénisége keltett benne. Mert Del Mar Harry, aki aljas ember volt és akit a Mihály birtokáért való pénzsóvár vágya még jobban lealjasított, kezdettől fogva megérezte Mihálylyal az aljasságát. A Berber-parti kocsmában való első találkozásuk alkalmával Mihály felborzolta a szőrét és harciasan kiegyenesedett, mikor Del Mar megérintette a fejét. Mert Mihály megérezte, hogy ebben az érintésben nem volt melegség, nem volt szív.

Elektromos fények, raktárokkal rakott kikötőpart, rakományok és poggyászok hegyei, munkások és matrózok lármás tevése-vevése, a hajólépcső alján a kvartélymester, tetejénél aranyzsinóros hajóosztiztek, maga a hajólépcső, amely meredten ágaskodott fel az Umatilla fedél-

... becsukta 5t, egy kis fedélközi helyiségbe ...

zetéig, s a szűk fedélzeten még több ember és több zavaros sürgős-forgás, — ezekből tudta meg Mihály minden kétséget kizáróan, hogy visszakerült a tenger és hajók világába, ahol először találkozott Pincérrel, ahol mindig Pincérrel volt együtt, kivéve a nagy város legutóbbi, éjbe vesző korszakát. Sóváran szűkölt, húzta a póráz, nem törődött vele, hogy figyelmetlen, sürgő-forgó, bőrcipős emberi lábak letaposással fenyegetik puha mancsait: úgy kutatott és szaglászott Cocky és Kvék, de főleg Pincér után.

Belement abba a csalódásba is, hogy nem találja meg őket azonnal. Kora ifjúsága óta megtanulta, hogy türelemmel kell várnia az ember akaratának megnyilatkozására. Úgy hát most is tűrte, hogy a hajómészáros vezesse el, akire az Umatillán az összes utasok kutyáinak gondozása volt bízva. Ez becsukta őt egy kis fedélközi helyiségbe, amely tele volt ládákkal és bálokkal. Mihály pórázzal a nyakán perceről-percere csak várta, hogy mikor nyílik meg az ajtó és mikor tűnik fel a maga igazi valóságában Pincér tündöklő látványa, amely tudatának egész teljességét beragyogta.

Azonban ehelyett más nyitotta ki az ajtót: a hajómészáros, aki leoldotta Mihályt és átadta a jól öltözött kabinos pincérnek, aki elvezette Del Mar kabinjába. Mihály az utolsó pillanatig meg volt győződve, hogy Pincérhez viszik. Azonban csak Del Mart találta a kabinban. »Nincs Pincér«, — így lehetne leírni Mihály gondolatát. Viszont türelemnek, természetee ez alapvonásának lehetett venni azt a hajlandóságot, hogy tovább várjon az istenével való találkozásra, hogy tovább várja imádottját, Pincérjét, aki a körülötte lévő emberi istenek között az ő saját emberi istene volt.

Mihály csóválta a farkát, lekonyította a fülét, még a csorba fülét is egy kicsit és jeléül annak, hogy Del Mart mellékesen felismerte, mosolygott is egy keveset. Aztán jól megszimatolta a szobát, hogy külön is meggyőződjék Pincér szagának jelen nem létéről és lefeküdt a földre. Mikor Del Mar elkezdett beszélni hozzá, felnézett és rábámult. Del Mar pedig kemény hangon szólt hozzá:

— Az idők megváltoztak, barátom. Én majd színészt csinállok belőled és megtanítalak valamire, aminek lesz értelme. Mindenekelőtt gyere ide . . . Ide gyere!

Mihály engedelmeskedni kezdett. Nem sietett, nem is késlekedett, türelmes volt minden különösebb igyekezet

nélkül. Del Mar rászólt és már a pusztá beszéde is olyan fenyegető volt, hogy Mihály azonnal megérezte ezt.

— Erről le fogsz szokni drágám. Szedd a lábad, ha mondok valamit. Most lássuk, meg tudom-e veled csinálni, amit előbbi gazdát csinált. Rám fogsz hallgatni és énekelni fogsz velem, ahogy azzal a leprás alakkal énekelte.

A mellényzsebéből szájharmónikát húzott elé, a szájához vette és elkezdte játszani a »Masirozunk Georgiában« című dalt.

— Ül le! — parancsolta.

Mihály megint engedelmeskedett, noha egész lényé tiltakozást fejezett ki. Megreszketett, mikor az ezüst-sípocskák vékony, édes hangjai átjárták lelkét. A toroka és a lelke mindenáron énekelni akart. De ő erőt vett a vágyon, mert ennek az embernek nem akart énekelni. Ettől az embertől csak Pincért akarta, mást semmit.

— Nyakaskodol? — kiáltott rá mérgesen Del Mar. — Az a baj, hogy fajkutya vagy. Csakhogy, édes barátom, én véletlenül ismerem a fajtádat és egész biztos vagyok benne, hogy éppen úgy fogsz dolgozni nekem, mint annak a másiknak. Gyerünk csak.

Rágyujtott egy másik nótára, a »Georgiai táborozásra«. De Mihály megkötötte magát. Csak amikor a »Vén kentuckyi otthon« olvadó hangjai áradtak feléje, csak akkor vesztette el önuralmát. Akkor aztán rákezdett a lágy vonításra.

— Rendben lesz, — mondotta Del Mar élesen, elvéve szájától a harmónikát. Mihály abbahagyta az éneklést és gyűlölte ezt az embert. De ez folytatta a beszédet: — Azt hiszem, kész vagyok veled. Azt ne gondold, hogy itt fogsz aludni és majd légyfogdosással zavarod az én álmomat.

Megnyomta a csengőt és mikor a kabínos pincér bejött, átadta neki Mihályt, hogy vigye le és kösse meg.

Az Umatillán töltött néhány nap és éjszaka folyamán Mihály eléggé rájött, hogy miféle ember ez a Del Mar, anélkül, hogy történetét ismerte volna. Mert azt például nem tudta, hogy Del Mar igazi neve Grunsky Percival, hogy az algimnáziumban a lányok manónak, a fiúk négernek csúfolták. Azt sem tudta, hogy Del Mar el sem végezte az algimnáziumot, mert javítóintézetbe került, innen pedig becsületszóra kiadták Collins Harrishez, aki abból élt, még pedig kitünően, hogy színpadi használatra

állatokat idomított. Még kevésbé tudta, hogy milyen az az idomítás, melyet Del Mar segéd gyanánt hat évig látott az állatokon végigcsinálni s melyet végül így maga is megtanult.

Mihály csak azt tudta, hogy Del Mar nemtelen ember az olyan nemesfajú lényekkel szemben, mint Pincér, Kellar kapitány és legelső gazdája, Haggin úr Meringeben. De erre gyorsan és egyszerűen rájött. Napközben egy hajópincér rendesen felvitte a fedélzetre Del Marhoz. Del Mart állandóan lelkes ifjabb és öregebb hölgyek vették körül, akik Mihályt elhalmozták cirógatásokkal és dédelgetésekkel. Ő tűrte ezt, ámbár nagyon unta. De ami szinte elviselhetetlenül bántotta, az Del Mar színlelt cirógatása és dédelgetése volt. Érezte benne a hűvös képmutatást, mert mikor este a Del Mar kabínjába vitték, akkor ennek az embernek a hangjából csak fagyos ridegséget hallott, egyéniségéből csak fenyegetést érzett, kezének érintéséből csak merevséget és durvaságot tapasztalt.

Del Mar kétarcú, kétmodorú ember volt. Pedig Mihály eddig úgy tapasztalta, hogy a nemesfajú embernek csak egyféle arca és modora van. A nemesfajú, jóvérű lények mindig őszinték voltak. De ebben az emberben nem őszinteség, hanem éppen kimondott képmutatás lakott.

Mindennek betetőzéseül a hajózás utolsó estéjén Mihály elvesztette fajtiszta, előkelő magatartását ezzel az emberrel szemben, akinek nem volt előkelő magatartása. A dolog verekedéssé fajult. És Mihály húzta a rövidebbet. Pompásan dühöngött és küzdött. Miután egy pár alapos csapást kapott a füle mögé, harmadszor is ugorva támadott. De akármilyen fűrgé volt, ennek az embernek a húsába mégsem tudta belevágni a fogát, mert ez az ember Collins Harrisnél hat esztendeig gyakorolta az állatokkal való bánásmódot. Mikor ugrott és harapásra nyitotta a száját, Del Mar jobbkeze hirtelen kinyúlt, megragadta a levegőben alsó állkapcsát és úgy visszadobta, hogy Mihály bukfencezve zuhant hanyatt a földre. Megint ugrott, hogy támadjon és Del Mar úgy a padlóhoz teremtette, hogy a lélekezete is elállt. Megint ugrott, és ez az ugrás majdnem élete utolsó ugrása lett. Del Mar torkon ragadta. Két hüvely nyomult bele a torkába a gégeje mindkét oldalán, pontosan a nyakütőéren, a vér feltolult az agyába és rendkívül éles fájdalmat okozott neki, egyzersmind olyan hirtelen megfosztotta eszméletétől, mint

a leghatékonyabb orvosi altatószer. Sötétség borult rá. A földön rángatódzott. Lassan derengett fel előtte a kabin.

— Hallod-e, — fenyegette Del Mar — ismerem a fajtádat. Nem tudsz velem elbánni. Lehet, hogy én sem tudok egészen elbánni veled, de a kezem közé tudom szorítani a nyakadat, hogy dolgozz! Gyere, ha mersz! Gyere csak!

És Mihály mert. De hiába volt minden bátorsága, megint úgy járt, mint az elébb. És valami leírhatatlan, megzavarhatatlan állott vele szemben. Éppen olyan kevéssé arathatott rajta győzelmet, mint a városi cementkövezetű gyalogjárón. Ez az ellenfél ördög volt, az ördög minden keménységével, hidegségével, gonoszságával és okosságával. Éppen olyan rossz volt, mint amilyen jó volt Pincér. Mind a kettő kétlábú volt. Mind a kettő isten. De ez az ősi rossz istene volt.

Mihály mindezt nem így okoskodta. De emberi nyelven csak így lehet kifejezni, amit Mihály érzett. De Del Marral szemben való lelkiállapotának teljességét az emberi gondolat és értelem szavaira lefordítva körülbelül így lehet megfelelően kifejezni.

Mihály Seattleben szállt partra. Csupa mohóság volt. Addig húzta a pórázát, mígnem fuldokolni és köhögni kezdett. Del Mar ridegen szitkozódott. Mert Mihályon erőt vett az a vágyakozás, hogy látni fogja Pincért. Az első saroktól kezdve valamennyi saroknál lankadatlan buzgalommal nézett körül, nem látja-e valahol. De az emberek sokaságában Pincér nem volt sehol. Ehelyett lenn az Új-Washington-szálló földalatti helyiségében, ahol folyton égett a villamosvilágítás, egy poggyász-portás gondjai alá került. Nyakánál fogva jól meg volt kötve, csomagok hegységnyi torlaszai között, amelyeket folyton széthánytak, átkutattak, lehoztak, elvittek, vagy szaporítottak.

Három napot töltött el ebben a kínszenvedéses állapotban. A portások összebarátkoztak vele és az éttermek maradékaiból hatalmas adag főtt hússal kínálták meg. De Mihály sokkal nagyobb csalódást és gyászt érzett Pincér miatt, semhogy túlsokat tudott volna enni. Del Mar pedig lejött a szálló igazgatójával és nagy hűhót csapott. amiért a portások nem tartották tiszteletben az etetési utasításokat.

Ez időben Del Mar két táviratot küldött Newyorkba.

Az egyiket Collins Harris állatidomító iskolájába, ahol már a szünidő alatt az ő kutyái is ellátáson voltak:

Adja el a kutyáimat. Hogy mit tudnak és mennyit érnek, azt tudja. Végeztem velük. Hozza levonásba az ellátást és a többit tegye el, míg találkozunk. Rátaláltam a kutyák csodájára. Amit eddig csináltam életemben, azt ez az egy lepipálja. Hihetetlen állat. Várjon, amíg látja.

A másik táviratot az ügynökének írta:

Kezden dolgozni. A legjobb helyeket kérem. Nagy igények. Megvan a szám. Nagyszerű. Ilyen még nem volt. Készítse őket elő a kutyára. Nagy dolgot tartok fenn nekik. Maga ismer engem. Megfelelek a várakozásnak. Mindig mindenütt ez lesz a főszám.

XXIII. FEJEZET.

Jött a ketrec. Mivel Del Mar hozta le a poggyász-helyiségbe, Mihálynak rögtön gyanús volt ez a dolog. És a gyanúja egy perc múlva már igazolást is nyert. Del Mar felszólította, hogy menjen be a ketrecbe, de ő vonakodott. Erre Del Mar gyorsan és ügyesen megkapta hátul a nyakát, felemelte a levegőbe és belökte a ketrecbe, vagy legalább is részben belökte, mert a kutya szerét ejtette, hogy két első lábával megkapaszkodjék a ketrec szélében. Az állatidomító nem sokat vesztegette az időt: szabad kezét ökölbe szorította és puff-puff: két gyors ütessel lesujtott a Mihály lábára. Mihály fájdalmában eleresztette a ketrec szélét. A következő pillanatban már egészen benn volt, méltatlankodásban és haragjában hörögve ment neki a rácsnak, de Del Mar ekkor már lakatolta az ajtót.

Ezután a ketrecet kivitték egy teherautóhoz és számos egyéb poggyásszal felrakták. Del Mar eltűnt, miután a ketrecet lelakatolta. Az a két ember pedig, aki most elindította a teherautót és dülöngött a döcögős kövezeten, idegen volt. A ketrecben Mihály fel tudott állni, de a fejét a válla vonalánál nem tudta magasabbra emelni. Így állt a ketrecben, fejét a tetőnek szorítva. Mikor a teherkocsi síneken haladt keresztül, a zökkenéstől, amelybe a teherautó is, tartalma is jól beledöccent. Mihály erősen bevverte a fejét.

De most jött még a kellemetlenebb. Az egyik lába kicsúszott a rácson és a teherautó padlójára nehezedett, ahol a ládák nyikorogtak, recsegték és táncoltak. Az út egy zökkenőjétől a legközelebbi láda az egyik szélével felugrott és megváltoztatta a helyét, mikor helyrezuhant, akkor a Mihály lábára zuhant. Mihály felvonított a váratlan és éles fájdalomtól. Ösztönösen, görcsösen próbálta minden erejével visszarántani a lábát. Ettől kibicsaklott a válla és ez a fájdalom még növelte beszorult lába kínját.

És Mihályon vak félelem vett erőt, az a félelem, amely benne gyökeredzik minden állatban és az emberben is: a csapda félelme. Már nem is vonított, magánkívül, örjögve vergődött, rángatta tovább vállai inait és ízmaít és megnyomorított lábát kegyetlen fájdalommal próbálta kiszabadítani. Kínjában a fogával esett neki a rácshoz, hogy hozzájusson ahhoz a borzasztó tárgyhoz a rácshoz túl, amely a lábára súlyosodott és nem akart tágítani. Végre egy másik zökkenő segített rajta. A láda éppen eléggé el-lökődött ahhoz, hogy görcsös erőszakkal visszaránthassa a lábát.

A vasúti állomáson a ketrecet nem ugyan szándékos durvasággal, de olyan nemtörődömséggel kezelték, hogy az egyik hordár kezéből kicsúszott, oldalt billent és a hordár akkor kapta meg, mikor a térdéig esett, de a cements talajra még nem. Mihály azonban, aki a függőlegesre billent ketrec fenekén elesúszott, teljes testsúlyával ráesett megsebesült lábára.

Később Del Mar, aki elnézett ahhoz a poggyász-taligához, ahová a ketrecet egyéb poggyászokkal együtt felrakták a vasút számára, megnézte Mihályt.

— Ejha, — mondta — összezúzódott a lábad. Na, nem baj. Majd megtanulod, hogy a lábadat be kell húzni.

— Ez a körme le fog esni, — mondta az egyik vasúti hordár, miután lehajolt, hogy a rácshoz át Mihályt közelebről megnézze.

Del Mar is közelebb hajolt, hogy jobban megnézze. Aztán elővette a zsebkését és az egyik pengéjét kinyitotta.

— Sőt az egész újja tönkrement, — mondotta. — Ha segít, rendbehozom egy pillanat alatt.

Kilakatolta a ketrecet és a szokott fojtó mozdulattal megfogván hátul a nyakát, kiemelte Mihályt belőle. A kutya ficánkolt és rúgkapált, sebesült lábával éppen úgy kapaszkodott, mint ép lávaival. Ettől még jobban fájta a sebe.

— Tartsa csak lábát, — intézkedett Del Mar, — ha így fogom, nem tud harapni. Egy másodperc az egész.

Nem is tartott tovább. És Mihály, mikor megint bent dühöngött a ketrecben, kevesebb volt egy újjával, mint amennyivel a világra jött. A kegyetlen, de kiadós műtétől bőven folyt a vére. Lefeküdt, nyalta a sebét és mélyen lesujtotta annak a — maga sem tudta, milyen — borzasztó sorsnak a sejtelme, amely várt rá és itt volt közvetlenül előtte.

Csikágóban taligára rakták, átvitték a hatalmas város zshivajló uccáin és feltették egy másik vasúti teherkocsira, amely rögtön el is indult, hogy folytassa útját Kelet felé. Mindezzel újabb poggyászkezelő idegenek jártak. Ugyanez történt Newyorkban, ahol a vasúti kocsiról felrakták egy teherautóra és még mindig ketrecbe zárt fogoly gyanánt elszállították Long Islandra, bizonyos Collins Harrishez.

Ekkor látta meg először Collins Harrist és az állatoknak azt a poklát, amelyen ez az ember uralkodott. De előbb el kell mondani valamit, noha később történt. Mihály sohasem látta viszont Del Mart. Mint ahogy a másik ember, akit ismert, kiment az életből az emberek szokása szerint, úgy Del Mar Harry is kilépett a Mihály életének látóhatárából. De a saját életéből is. És ezt a kilépést szó szerint kell érteni. Egy összeütközés történt a magas vasúton, az a valaki, aki sértetlen maradt, rémülten ugrott ki az ucca fölött húzódó magas pályatestre, rálépett a harmadik sínre: és Del Mar Harryt elnyelte a semmi, amit az emberek halálnak ismernek és amely csakugyan egyenlő annyiban a semmivel, hogy akit elnyelt, az sohasem jön vissza és sohasem járja többé az élet útjait.

XXIV. FEJEZET.

Collins Harris ötvenkét esztendő volt. Apró, csinos, sovány emberke volt, megjelenésében és modorában olyan lány és jólelkű, hogy ami kisugárzott belőle, az már szinte határos volt a lányossággal.

Arca fehér és rózsás volt, keze olyan puha, mint a lányáé, testsúlya alig volt több ötven kilónál. Sőt mi több: félt a feleségétől, félt a rendőrtől és a betörőktől való állandó félelemben töltötte életét. Az egyetlen dolog, ami-

től nem félt, a bármilyen vad fajtához tartozó állat volt, mint a tigris, az oroszlán, a leopárd vagy jaguár. Értette a mesterségét. Egy szál seprűnyéllel meg tudta fékezni a legbőszebb oroszlánt, még pedig nem a ketrecen kívülről, hanem bent a ketrecben, lelakatolt ajtó mögött.

Mert értette a mesterségét és jól megtanulta az elődjétől, az apjától, aki még nála is kisebb ember volt és még nála is jobban félt mindentől, az állatokat kivéve. Ez az atya, Collins Noel, igen ismert állatszelistító volt Angliában, mielőtt Amerikába vándorolt ki. Amerikában még növelte a hírnevét és lerakta Cédrusvadonban a nagy állatidomító-iskola alapjait, amelyet utána fia kifejlesztett és teljesen felépített.

A szakma emberei országszerte elismerték róla, hogy a szakmának nemcsak leggazdagabb embere, hanem ő az állatszelistítók királya is, ő a legkülönb ember a talpán, aki valaha ketrecbe betette a lábát. És azok, akik a ketrecen belül látták dolgozni, megegyeztek abban, hogy nincs lelke. Viszont a felesége és a gyerekei, és akik közvetlen körében éltek, másképpen vélekedtek róla. Mivel sohasem látták munkában, meg voltak győződve róla, hogy nála lágyabb szívű, érzelmesebb ember nem született a világra. Ők úgy képzelték, hogy Collins a felsőbbes bölcsesség erejénél fogva csupán felügyel a dolgokra. Ropantúl meglepődtek volna, ha egyszer meglátják őt, amint doronggal a kezében püföl egyszerre negyven korc kutyát a napi munka közben, amely izgatottá és gyorsá hevült.

Az állatoknak ebbe a poklába szállott alá Mihály ötezerhatszáz kilométernyi utazás után, melyet ugyanabban a ketrecben tett meg, amelybe Seattleben az Új Washington-szállóban berakták. Az egész út alatt egyszer sem eresztették ki a ketrecből, a helyzetét piszok és nyomorúság jellemezte. Általános jó egészségének köszönhető, hogy levágott újjának sebe a síma javulás útjára jutott. De csak úgy ragadt a piszoktól és tele volt bolhával.

Cédrusvadon külső látszatra egyáltalában nem volt pokol. Bársonyos pázsitfoltok, kavicsos ösvények és kocsutak, ápolt virággyak sorakoztak azoknak az épületeknek alacsony soráig, amelyek részben fából, részben cementből készültek. Mihályt nem Collins Harris fogadta; Collins e pillanatban saját belső irodájában ült, íróasztalán Del Mar legutolsó táviratával és hosszú rendel-

kezést szerkesztett titkárja számára, amely szerint a titkár kérdezze végig a vasúttársaságokat és a teherautóvállalatokat egy bizonyos kutya holléte felől, amelyet egy bizonyos nevezetű Del Mar rakott fel beketrecezve a vasútra és Cédrusvadon felé irányította. Mihályt egy munkaköpenybe öltöztött, színtelenszemű tizenhétéves gyerkőc fogadta, aláírta az átvételi elismervényt, aztán a ketrecet bevitte egy lejtőspadozatú cementszobába, amely kellemetlen és vegyileg tiszta szagot terjesztett.

A környezet érdekelte Mihályt, de sehogysem tetszett neki a gyerkőc, aki felgyűrte az inge ujját és nagy viaszosvászonkötényt kötött, mielőtt a ketrecet kinyitotta. Mihály kiugrott és tántorgott a lábain, amelyeken már napok óta nem járt. Ez a kétlábú isten nem volt számára érdekes. Rideg volt, mint a cementpadló és rendszeres, mint egy gép. Mihályt a gyerkőc tudományosan, szándékos gorombaság nélkül, de egyszersmind a kedvesség vagy törődés leghalványabb nyoma nélkül mosta tisztára.

Mihály, miután a nyakörve lekerült róla, békén türte tarkóján a gyerkőc kezét. De mikor az öntözőcső vízsugara fordult feléje, akkor tiltakozott és ellenkezett. A gyerkőc gépiesen, szabályok szerint dolgozott: szorosabbra vette a fogást a Mihály nyakabőrén, egyszerűen felemelte a levegőbe és ezalatt a vizet irányította, sőt a csap forgatásával még erősebbé tette. Mihály rúgkapált, majd megfúlt, végre tehetetlenül tátogott és krákogott.

Ezután nem ellenkezett már többet. Jól megmosták, megdörzsölték és megsúrolták a vízsugárral, egy nagy kefével és sok karbolszappannal. A szappan habja fájdalomosan belement a szemébe és orrába. Mihály hangosan vonított és rémesen tüszkölt. Gyanakodott ugyan, hogy minden következő pillanatban mi fog vele történni, de már látta, hogy a gyerkőc kedvesség vagy gorombaság dolgában teljesen közömbös. Türte tehát további rúgódozás nélkül. Végre tiszta volt és felüdült. Betették egy nagyon kellemes és egészséges ólba, ahol elaludt és egyelőre mindent elfelejtett. Ez a kórház volt, vagyis a megfigyelőosztály. Itt egy heti fogságot töltött. Ez alatt a hét alatt semmiféle ragadósbetegség nem mutatkozott rajta.

Collins Harrist még nem látta Mihály. Csak hallotta bizonyos távolságból a hangját, amely nem volt hangos, de nagyon parancsoló. Ebben a hangban akarat volt és a parancsolás megszokottsága. Ezt bármely kutya éppen olyan gyorsan megállapította volna, mint Mihály. És bár-

mely más kutya is megállapította volna, hogy a hang mögött ebben az istenben nincsen sem szeretet, sem szeretetreméltóság, nincs benne semmi, ami felmelegíti, sem amit imádni lehet.

XXV. FEJEZET.

Délelőtt tizenegyre járt, mikor a sápadt gyerkőc örvöt és láncot tett Mihályra. Kieresztette a megfigyelő-ólból és átadta egy barna gyerkőcnek, aki nem vesztegette az időt Mihály üdvözlésével és semmi nyájasságot nem mutatott. A lánc foglya gyanánt ment valahova és csakhamar más foglyokat is megpillantott, akik ugyanabba az irányba mentek.

Mikor belépett az arénába, jobban behúzta a farkát és jobban megmerevítette a lábszárait, mint életében valaha, a nyakán és a hátán végig minden szál szőr felborzolódott, a torkában mély és fojtott morgás kelt. Mert az arénából öt elefántot látott felbukkanni. Ezek kis elefántok voltak, de az ő szemében a legeslegnagyobb szörnyek, amelyeket elméjében csak azzal az anyacettel hasonlíthatott össze, amelyet néhány futó pillantással láthatott, mikor az a Mary Turner szkúnert elpusztította. De az elefántok nem is vettek tudomást róla. Mindegyik megfogta az ormányával az előtte haladónak a farkát, mint ahogy megtanították őket az arénából kivonulni.

Mihály tehát bejött az arénába, rögtön utána a medvék. Fűrészporral felhintett köralakú terület volt ez, akkora, mint egy cirkusz porondja, egy négyszögletes üveggel fedett épület közepén. De a porond körül nem sorakoztak ülések, mivel nézőket nem engedtek be. Csak Collins Harris, a segédei, vevők, eladók és a szakma más emberei léphettek be megnézni, hogyan kínozzák bele az állatokat azokba a mutatóványokba, melyektől a közönségnek ámulatában vagy nevében tátva maradt a szája.

A medvékről hamar elfeledkezett. Azokat hamarosan elvitték dolgozni a körönd másik oldalára. Egy pillanatig azokra az emberekre figyelt, akik nagy, fényesre festett hordókat görgettek kifelé, olyan hordókat, melyek az ülő elefántot is megbírták. Aztán pedig, mikor az, aki vezette, egy kissé megállt, rendkívül figyelemmel szemlélt egy tarka shetlandi pónit. A póni a földön feküdt. Rajta pedig ült egy ember. A póni minduntalan felemelte a fejét a fűrészporból és megcsókolta az embert. Mihály csak

ennyit látott, de érezte, hogy itt valami nincsen rendben. Nem tudta, miért, nem volt semmi kézzelfogható oka, de érezte, hogy itt valami kegyetlen, erőszakos és méltatlan dolog történik. Ő tudniillik nem látta az ember kezében a hosszú tút. Valahányszor a tút beledöfte a póni vállába, a póni, kínjának reflexe folytán, önkénytelenül felemelte a fejét, az ember pedig ilyenkor ügyesen úgy tartotta a száját, hogy ez a póni szájával találkozzék. Ha köröskörül nézőközönség lett volna, az lett volna a benyomása, hogy a póni így fejezi ki gazdája iránt való szeretetét.

Pár méterrel odébb egy másik póni volt, szénfekete shetlandi, amely éppen olyan különösen viselkedett, mint amilyen különös dolgokat csináltak vele. Az első lábaira kötelek voltak hurkolva. Mindegyik kötelet egy-egy segéd tartotta. Egy harmadik ember szemben állt a pónival és valahányszor egy rövid, kemény nádpálcával rákoppintott a ló térdére, a két segéd hirtelen erősen megrántotta a kötelet. Így aztán a póni a nádpálcás ember előtt térdre esett a fűrészporban. A póninak nem volt ínyére a dolog. Néhányszor olyan sikeresen állott ellent, megfeszítve szilárd lábait és lázadozóan kapkodva a fejét, hogy legyőzte a kötélrántás erejét, azért sem térdelt le, hanem nagyot, puffanva az oldalára esett, vagy a levegőbe ugrott, mikor a rándítás után meglazultak a kötelek. De mindig lábra állították megint és megint csak szembe került azzal az emberrel, aki a nádpálcával odavágott a térdére. Így tanították arra az egyszerű letérdelésre, amely mindig úgy gyönyörködteti a nézőket, mert a nézők az iskolázásnak csak az eredményeit látják, a módjait nem. És ahogy Mihály hamar rájött: a tudománynak itt fájdalom volt az ára. Ez a Cédrusvadon-Állatiskola egy szóval a fájdalom akadémiaja volt.

Collins Harris odaintette magához a barna gyerkőcöt, azután vizsga és mérlegelő pillantással fordult Mihály felé.

— Ez a Del Mar-féle kutya, kérem, — mondta a gyerkőc.

Collins szeme felvillant. Még figyelmesebben nézett Mihályra:

— Tudja, hogy mit tud a kutya?

A gyerkőc rázta a fejét. Collins inkább magának, semmint a gyerkőcnek, mintegy hangosan gondolkozva beszélt tovább:

— Harry okos ember volt. Ezt a kutyát csodának tar-

totta. Már most az a kérdés, hogy mit tud a kutya. Sze­gény Harry elpusztult és mi nem tudjuk, hogy a kutya mit tud. Vegye csak le a láncot.

A lánctól megszabadulván, Mihály Collinsra nézett és várta, mi fog történni.

— Ide gyere, — vezényelt Collins rideg és kemény hangon.

Mihály odament és megállt előtte.

— Feküdj le!

Mihály lefeküdt. De lassan, tüntető tétovázással.

— Disznó fajkutya! — rivallt rá Collins. — Nem mo­zognál egy kicsit, hé? Várjál csak, majd segítek a bajo­don. Kelj fel! . . . Feküdj le! . . . Kelj fel! . . . Feküdj le! . . . Kelj fel! . . .

A parancsszavai kurtán pattogtak, mint a revolver­lövések, vagy az ostorcsattanások. És Mihály ugyanolyan lassú, tétovázó módon engedelmeskedett.

— A nyelvet mindenesetre érti, — mondta Collins és a kutyaaidomítók legszebb álmát vetette fel: — kíváncsi va­gyok, tudja-e a dupla bukfcencet. Gyerünk csak, próbáljuk a dupla bukfcencet. Tegye rá a láncot. Hé, Jakab, jöjjön ide. Tegyen rá még egy pórázt.

Egy hasonló középiskoláskorú ifjú jött engedelmes­kedni. Örvet kötött rá, de nem a nyakára, hanem a vék­nya köré. Az örvből vékony zsineg húzódott.

— Meghúzni! — vezényelt Collins. — Kész? Mehet!

És Mihálllyal a legelkeserítőbb, legmeglepőbb gyalázat történt. Arra a szóra, hogy »mehet«, a nyakörv felkapta és hátrabuktatta a levegőben, a hátsó felére kötött zsineg a hátsó felét alája kapta, aztán előre, aztán fel, az a kurta bot pedig, amelyet Collins a kezében tartott, egy ütést mért az alsó állkapcsára alulról. Ha erről az eljárásról előzetes tapasztalatai lettek volna, akkor a fájdalomnak legalább egy részét úgy takarította volna meg, hogy ug­rott volna és a levegőben szándékosan megfordult volna maga körül. Így azonban olyasfélét érzett, hogy a teste elszakad és kettétörik. Hozzá még az álla alá mért ütés megdöbbsentette és szinte megfosztotta az eszméletétől. Erőszakkal megfordulván a levegőben, a fejére zuhant a fűrészporbá.

A fűrészporból dühösen, felborzolt nyakszőrrel, hörgő torokkal, harapásra tátott fogakkal ugrott fel és a fogait bele is mélyesztette volna Collins húsába, ha nem lett volna pusztá rabszolgája a kidolgozott és okos szabályok-

nak. Mert a két gyerkőc tudta a dolgát. Az egyik megrántotta a pórázt előre, a másik megrántotta a pórázt hátra. Mihály csak vicsorogni és szörét borzolni tudta tehetetlen haragjában. Nem tudott semmit csinálni, sem előre menni, sem hátra menni, még csak megfordulni sem. Az elülső gyerkőc a láncsal megakadályozta, hogy megtámadja a hátulsó gyerkőcöt, a hátulsó gyerkőc a zsineggel megakadályozta, hogy megtámadja az elülső gyerkőcöt és ketten együtt megakadályozták, hogy megtámadja Collinst, akiről kétséget kizáróan tudta, hogy ő az ura a kinnak és gonoszáságnak.

Mihály haragja éppen olyan lehető legnagyobb volt, mint a tehetetlensége. Semmi mást nem tudott tenni, mint hangszálait remegőre feszíteni dühében. De Collins számára az ilyesmi régi és unalmas tünetény volt csak.

— Fajkutya vagy? — kiáltotta Mihályra, mikor megint hozzáfordult. — Lazítani! Mehet!

Abban a pillanatban, mikor a gyerkőcök a vezényszó folytán lazára eresztették a pórázokat, Mihály Collinsnak ugrott. Collins hosszú évek biztosságával mérve az időt és távosságot, az álla alá csapott és hanyatt lökte a fűrészpörba.

— Fogni! Meghúzni!

A két gyerkőc, láncot és zsinetet ellentétes irányba feszítve, ismét tehetetlenné tette.

Collins pedig rá-rápillantva Mihályra, elolvasta Del Mar seattlei táviratát:

Adja el a kutyáimat. Hogy mit tudnak és mennyit érnek, azt tudja. Végeztem velük. Hozza levonásba az ellátást, és a többit tegye el, míg találkozunk. Rátaláltam a kutyák csodájára. Amit eddig csináltam életemben, azt ez az egy lepípálja. Hihetetlen állat. Várjon, amíg látja.

— Del Mar maga is csoda volt, — mondta Collins Jánosnak, aki a láncon fogta Mihályt. — Ha nekem azt táviratozta, hogy adjam el a kutyáit, ez csak azt jelenthette, hogy van egy még jobb száma. Erre összesen egy kutyát küld, egy ilyen átkozott tiszta tenyészetű fajdögöt. A távirat azt mondja, hogy a kutyák csodája. Bizonyosan úgy is van, de hát mi az ördögöt tud? Bukfencet nem. Se szimplát, még kevésbé duplát. Mit gondol, János? Na, törje a fejét. Mondjon valamit.

— Talán számolni tud, — ötlötte János.

— Számoló kutya nagyon ritka ám a piacon. Hát jól van, próbáljuk meg.

De Mihály, aki tévedhetetlenül tudott számolni, vonakodott megmutatni a tudományát.

— Ha rendes kutya volna, akkor tudna valami különös járást, — volt a Collins legközelebbi gondolata, — próbáljuk meg.

És Mihály újabb megalázáson ment keresztül. János felállította a hátsó lábaira és ugráltatta, mialatt Collins az álla alá és a térdére vágott a bottal. Mihály dühében próbálta ugyan megharapni Collinst, de a láncnál fogva visszarántották. Mikor pedig Jánoson igyekezett megbosszulni magát, a zavarbahozhatatlan gyerkőc egyszerűen kinyújtotta a karját, a láncnál fogva a levegőbe emelte és majd megfojtotta.

— Elég volt, — mondta Collins, — ha nem tud járni a hátsó lábán, akkor az ugró-mutatványokat sem tudja.

— Talán tányért tud egyensúlyozni az orrán, — vélte János.

— Ó, dehogya, hiszen nem tud a hátsó lábán állni. Különben az ilyesmi nem lehet az a bizonyos csoda. Ez valami különleges kutya. Valami különös dolgot tudhat különösen jól. A mi dolgunk, hogy ezt kiderítsük. Az a baj, hogy Harry olyan elővigyázatlanul meghalt és a nyakamon hagyta ezt a rejtvényt. Úgy látom, magamnak kell nekifeküdnöm. Most vigye el, János. Tegye be a tizenyolcba. Később külön ketrecbe tehetjük, ha kell.

XXVI. FEJEZET.

A tizennyolcas szám nagy-nagy ketrec volt a kutya-sorban. Még kényelmesen is elég helyet adott volna hat olyan ír terriernek, mint Mihály. Mert Collins Harris tudományos ember volt. A vakációzó kutyák, amelyeket a Cédrusvadon-Állatiskolába adtak ellátásra, minden alkalmat megkaptak, hogy kiheverjék a féléves, egyéves vagy még tovább tartó utazás fáradalmait és megpróbáltatásait. Ezért volt olyan keresett ellátási hely az iskola arra az időre, mikor az állattulajdonosok szerződésen kívül vagy szabadságon voltak. Collins Harris tisztaságban és kényelemben tartotta az állatokat és minden ragálytól megóvta őket. Egyszerűen új erőre kapatta őket legközelebbi orfeumi vagy cirkuszi szerződésük számára.

Mihálytól balra a tizenhetesben öt furcsán nyírt francia uszkár lakott. Mihály csak akkor látta őket, amikor elvitték vagy visszahozták, de a szagukat érezte és hallotta őket. Elhagyatottságában még vicsorgató, dühös ellenségeskedést is kezdett Pedróval, a legnagyobbikkal, aki az uszkárok számában mint bohóc működött közre.

Mihálytól jobbra a tizenkilencesben szomorú társaság lakott. Mocsoktalanul tisztán tartott kuvaszok voltak ezek, akik nem voltak megtanítva semmire. Olyan nyersanyag-tartalék voltak ők, hogy egyet-egyet berakjanak az olyan állat-társulatokba, ahova egy különös kutya kellett, vagy hirtelen pótlásra volt szükség. Ilyenkor pokol lett az aréna, ahol tanították őket. Collins meg a segédei nagy ritkán különösebb ok nélkül is elővették őket és mindenféle fogással igyekeztek megállapítani, hogy erre vagy arra a különleges célra alkalmasak-e.

A tizenkilences szám örökös verekedés és fájdalom színhelye volt. Az oktatás közben megsérült kutyák nyalták a sebüket, nyöszörögtek, vonítottak és a legkisebb dolog miatt a végsőkig felizgultak.

A tizenkilences lakóit Mihály nem vette tudomásul. Váltig szuszoghattak és moroghattak át hozzá, ő nem hederített rájuk és társadalmi életét csak a Pedróval való színlelt és örökös civakodásra csökkentette. Különben is gyakran és hosszabb időt töltött az arénában, mint azok közül akármelyik.

— Harry még sohasem tévedett, ha kutyáról volt szó, — mondogatta Collins és folyton igyekezett megtalálni Mihályban azt a valamit, amitől Del Mar csodának és hihetetlennek nevezte a kutyát.

De minden gyalázat, amit e kutatás közben megkísértek, megtört Mihályon. Próbálták akadályokon átugratni, első lábain sétáltatni, pónilovon lovagoltatni, fejével előre bukfenceztetni, más kutyákkal mókákat játszani. Kényszerítették, hogy táncoljon: mind a négy lábára zsineget kötöttek, azzal húzták, rángatták és ugráltatták. Azt is megtették vele az ilyen próbálkozások alkalmával, hogy belül szöges övet adtak rá, amely megakadályozta, hogy egyik oldalra, vagy előre, vagy hátra billenjen. Ostorozták, botozták, az orrát ököllel ütötték. Abban a footballjátékban, amelyet fájdalomtól kergetett és fájdalomtól megtört kuvaszok két csapata játszott egymással, megpróbálták belőle csinálni kapust. Aztán létrá-

kon kergették fel, hogy onnan egy vízzel telt medencébe ugorjon le.

Még a »looping the loop« néven ismert cirkuszi mutatványt is megpróbáltatták vele. Elindították egy lejtősre épített deszkapályán, lélekszakadva siettették és hogy még jobban siessen, ostorral verték a hátsó lábait. Ezzel a kezdősebességgel, ha akarátát és szívét összeszedte volna hozzá, meg tudta volna csinálni a mutatványt: felfutni a deszkapálya felfelé görbülő ívéen, gyorsan fejfelé lefelé átrohanni az ív tetejének a belsején, mint légy a mennyeze-
ten, aztán a deszkapálya ívéen megint le és megint sík részén tovább. De ő se szívét, sem akarátát nem szedte össze. Mivel nem hagyták az ívelő deszkapályáról oldalra kiugrani, ő minden alkalommal csúnyán visszahullott és össze-vissza törte magát.

— Én nem azt hiszem, — szokta mondani Collins, mert folyton oktatta a segédeit, — hogy ezek azok a dolgok, amikre a kutya emlékszik. Hanem azt hiszem, hogy ezeken keresztül talán rájövök a kulcsára a különlegességének, akármi a manó az a különlegesség, melyet szegény Harrynek tudni kellett róla.

Csupa szeretetből, szeretett istenének, Pincérnek kívánságára, Mihály igyekezett volna, hogy megtanulja ezeket a mutatványokat és ez legnagyobb részét sikerült volna is neki. De itt Cédrusvadonban nem volt semmi szeretet, telivér természete pedig makacsul megakadályozta abban, hogy kényszerítettésből megtegye, amit szeretetből örömet megtett volna. Így aztán a surlódások egyre gyakoriabbak és egyre vadabbak lettek közte és Collins között.

Idő multával, mikor folyton új mutatványokban próbálták ki, a lánc, meg János kimaradtak a játékból és ő minden szabad óráját Collinsszal töltötte az arénában. Keserves leckék közben megtanulta, hogy folyton Collins nyomában kell lennie. És ő követte. Szüntelen gyűlöletet érzett iránta. Ez az örökös gyűlölködés rossz hatással volt eszére, természetére, agyára. Búskomor, ingerlékeny, zárkózott állat lett.

Most már nem próbált játékokat kezdeni, hancúrozni, nyargalászni. A teste éppen olyan nyugodt és fegyelmezett lett, mint a lelke. Órákhosszat el tudott álldogálni a Collins sarkában, érdeklődés nélkül és végtelenül unatkozva, mialatt Collins holmi kivaszt nyaggatott bele valami mutatvány megcsinálásába.

Sok ilyen kínzásnak volt Mihály a tanuja. Ott voltak

az agarak, a magasugrók és a távolugrók. Megtették, ami tellett tőlük, de Collins és segédei csodát műveltek, ha csodának lehet nevezni, hogy az agarakból még annál is többet hoztak ki, ami tellett tőlük. Ami tellett tőlük, az természetes volt. A még több azonban természetellenes volt, némelyik beledöglött, de mindenesetre mindegyiknek megrövidült tőle az élete. Ráhajszolták őket az ugródeszkára és mikor elugrottak, a levegőben egy segéd fogadta őket, a kezében rendkívül hosszú ostorral és hevesen verte őket. Ettől erejükön felüli ugrásokat csináltak, nekifeszültek, sajogtak, majd megszakadtak a kétségbeesett igyekezettől, hogy kikerüljék az ostorcsapást, hogy magasabbra ugorjanak, mint ameddig az ostor elér, hogy gyorsan túl legyenek az ugráson, mielőtt az ostor még megkaphatja őket és beléjük mar, mint a skorpió.

És látta Mihály, bár nem értette teljesen, azt a tövises nyeret is, melyet a megülhetetlen öszvérre raktak. Az öszvér, mikor legelőször jelent meg az arénában, kövér és jóindulatú volt. Egy többgyerekes család házi kedvence volt, míg Collins sasszemei észre nem vették; eddig csak szeretetet ismert, gyöngédséget, meg azt, hogy bolondos ugránozásait mindig nagy nevetés követi. De Collins sasszemei egészséget, fürgeséget, hosszú életet, a megjelenése komikumát és elevenséget vettek észre a hosszúszerű állatban.

Első napon, mikor megjelent az arénában, elkeresztelték Barnato Bernátnak. Ugyanekkor megélte élete nagy meglepetését is. Nem is álmodta, hogy túske van a nyeregben. A könnyű nyereg, amig üres volt, nem is nyomta. De abban a pillanatban, mikor Bacon Sámuel, a néger bohóc, belepattant a nyeregbe, a túske belemélyedt a hátába. A néger tudta ezt és el volt rá készülve. De Bernát meglepetve ívelte a hátát, hogy végrehajtsa az első ledobást, amit életében művelt. Olyan pompás ledobás volt, hogy Collins szeme meglegedetten pislantott, Sámuel pedig négy méternyire ért földet a fűreszporban.

— Így nagyon jól van, — helyeselt Collins — és mikor eladom az öszvért, maga vele megy, mint a szám szereplője, vagy nem értek a dologhoz. Ez aztán szám lesz. Lesz még legalább két olyan ember, mint maga, akinek bátornak kell lenni és akinek tudni kell, hogyan zuhanjon le. Gyerünk. Próbálja még egyszer.

És Bernát belépett a neveltetésnek abba a poklába, amely később sokkal több ajánlatot hozott a számára,

mint amennyinek Canada és az Egyesült-Államok legjobb orfeumaiban eleget tehetett. Bernát nap-nap után viselte a kínzás keresztjét. A tövises nyereg nem sokát maradt rajta. Később már szórén ült a néger a hátára, de azért az is szúrta és ágaskodásra ingerelte, mert a tövis most børszíjakkal a néger tenyeréhez volt erősítve. Végül Bernát olyan érzékeny lett a hátára, hogy már akkor tombolni kezdett, ha valaki csak ránézett is. Mivel tudta előre, hogy szúró fájdalom fogja érni, rögtön elkezdett táncolni, forogni és rúgni, mihelyt az első jelét észrevette annak, hogy valaki a hátára akar ülni.

A negyedik hét végén, miután még két bohócot, két fehér fiatalembert is beosztottak az öszvérhez, a teljesen összeállított számot előadták egy sovány, pödrött bajszú, franciás külsejű úriember tiszteletére. Ez aztán meg is vette az egész Bernát-féle számot: szerződtette hozzá Sámuelet és a másik két bohócot is. Collins igen pontosan megrendezte a mutatványt, egészen mint a színházban, minden hozzávalóval felkészült, ő maga pedig mint istálló-mester szerepelt, mialatt a reménybeli vevő volt a néző.

És Bernát elkelt és otthagya Cédrusvadont, hogy megkezdje töviskínos rabszolgaságát és hogy a világ szórakozásainak színpadán sok mulatságot és kacagást okozzon.

Országos Széchenyi Könyvtár

XXVII. FEJEZET.

— Az a lényege a dolognak, János, — mondta segédjének Collins — hogy kutyákat szeretettel nem lehet üzleti mutatványokra tanítani. Hiszen tudja, hogyan van ez a kutyákkal. Arra meg lehet szeretettel is tanítani a kutyát, hogy lefeküdjön, hanyatt forduljon, halottat utánnozzon és efféle mutatványokat csináljon. De egy szép napon, mikor mutogatni akarja a barátai előtt, a kutya izgatott lesz és megbolondul és az ember nem képes rávenni semmire. A gyerekekkel is így van. Több ember között elvesztik a fejüket, elfelejtik az egészséget, amit megtanultak és szégyenben hagyják az embert. A színpadon pedig a kutyának igazi mutatványokat kell csinálnia, melyeket nem szeret, sőt talán gyűlöl. És tegyük fel, hogy a kutya nem jó hangulatban van, egy kicsit meghült vagy rossz a gyomra. Akkor mit csinál vele? Bocsánatot kér a közönségtől? Különben is a színpadon úgy kell folyni az előadásnak, mint az óraütés. Percre kell

megcsinálni a mutatványt, naponta egy-két számot, attól függ, mennyi időt kapott a műsoron. A fő az, hogy a kutyák előjöjjenek, mikor kell és máris végezzék a dolgukat. Nincs arra idő, hogy az ember szeresse őket, könnyörögjön nekik, vagy várjon rájuk. Erre pedig csak egy mód van. Tudniok kell, hogy mikor az ember elkezdi, akkor a dolog nem tréfa.

— És a kutyák nem buták, — vélte János. — mindig tudják, hogy az ember mikor kezeli komolyan és mikor nem.

— Azt meghiszem, — bólintott Collins. — Abban a pillanatban, mihelyt az ember egy kicsit ellanyhul, azonnal ellanyhul az ő munkájuk is. Csak legyen lágy velük, majd meglátja, milyen hamar elkezdenek hibákat csinálni a mutatványaikban.

Egy félóra mulva Mihály, ámbár egy szót sem értett belőle, hallotta, amint az idomítómester egy másik törvényt fektet le egy másik segéd előtt.

— A mutatványoknál nem fajkutyákra van szükség. Tíz fajkutya között sem akad egy jó, hacsak nem meghunyászkodónak született. Már pedig éppen ez különbözteti meg a telivér fajkutyát a kevert fajtól, meg a korestól. A telivér kutya melegvérű, éppen úgy, mint a versenyló. Érzelmes és büszke. A büszkeség pedig nagyon rossz dolog. Koresokat, rabszolgakutyákat lehet legjobban idomítani. Ezekben nincs önérzet. Nem is kívánatos, hogy egy idomított kutyában bátor önérzet legyen. Hanem félelem legyen benne. De adjon csak egy ökölcsapást a telivér kutyának és nézze meg, mi lesz. Néha még bele is döglenek. Láttam már olyat is, amelyik beledöglött. És ha nem döglik bele, mit csinál? Vagy makacs lesz, vagy dühös, vagy mind a kettő. Néha még harapni és dühöngeni is elkezd. Meg lehet ölni, de a harapásról és dühöngésről nem lehet leszoktatni. Azonfelül nagyon sok időt, nagyon sok türelmet és nagyon sok pénzt kell rájuk pocsékolni.

Itt Collins Mihályra intett, aki ott állt néhány lépésnyire mögötte és mogorván szemlélte az aréna különböző tevékenységeit.

— Nézze itt ezt a terriert. Ő a telivérek fajtájához tartozik, ennél fogva nem jó. Igazi verést még egyszer sem adtam neki, és nem is fogok. Kár volna az időért. Ha az ember túlkeményen fogja, elkezd harcolni. Ha pedig nem fogja elég keményen az ember, akkor ott áll és

semmit sem hajlandó tanulni. Rögton kirugnám, de Del Mar nem tévedhetett. Szegény Harry tudta, hogy a kutya valami különöset tud, mégpedig valami világra szólót. Rajtam a sor, hogy rájőjnek, mi az.

— Vajjon nem oroszán-kutya? — vetette fel Károly.

— Az a faj, — járult hozzá Collins — amelyik nem fél az oroszántól. De miféle különös mutatványt tudhat csinálni oroszánokkal? Bedugja a fejét a szájukba? Kutyaról ezt még nem hallottam. Nem is rossz ötlet. Megpróbálhatjuk. Már majdnem minden egyebet megpróbáltunk vele.

— Ott az öreg Hannibal, — mondta Károly — az egy nőnek a fejét szokta a szájába venni, mikor a Sales-Sinber-cirkusszal járt.

— Az öreg Hannibal nagyon szeszélyes kezd lenni, — vetette ellen Collins — megfigyeltem és szeretnék szabadulni tőle. Minden állattal megesik, hogy végre is megbolondul, különösen a vadak. Tudja, az életük nem természetes. Ha pedig a bolondját kezdik járni, akkor alászolgálja. Az ember elveszti a befektetést, sőt ha nem tudja jól a mesterséget, talán még az életét is.

Collins előadását az oroszánok és tigrisek csoportjának felügyelője szakította félbe. Sürgős jelentést tett.

— Az öreg Hannibal örjög, — volt a jelentés lényege.

— Szamárság, — mondta Collins Harris — nem ő örjög, hanem maga vénül. Az állat el tud banni magával, ez az egész. Majd mingyárt megmutatom. Jöjjenek velem mindnyájan. Egy negyedórára felfüggesztjük a munkát és mutatok maguknak olyan cirkuszt, amelyet soha cirkuszban nem láttak. Mégér tízezer dollárt hetenként . . . De nem lehetne győzni egy hétig. Én ugyan győzném, hanem az öreg Hannibal égnek fordítaná mind a négy mancsát kinyában. Jöjjenek mind! Halló, emberek! Negyedóra szünet.

És Mihály nyomon követte legutolsó és legborzasztóbb gazdáját. Kettőjük után az alkalmazottak és látogatóban itt járó szakmabeli emberek menete következett, akik csoportban mentek utánuk. Köztudomásu volt, hogy Collins Harris csak az állatidomítási világ színe-java számára szokott személyes előadást tartani.

A felügyelő, akinek arcát saját természetének vadállatiassága szántotta végig szörnyű karmaival, tiltakozóan hebegett, mikor látta, hogy a gazdája be készül

menni a Hannibal ketrecébe, mert az előkészület csak annyiból állott, hogy Collins egy seprűnyelet vett a kezébe.

Hannibal öreg volt már, de nála nagyobb fogságban levő oroszánt nem látott még senki és még megvoltak a fogai. Ketrece hosszában le és fel járkált, a fogoly állatok súlyos és hajlongó járásával, mikor a váratlan nézőközönség a ketrece előtti térségen felbukkant. Ő azonban semmiről sem vett tudomást, folytatta a járkálást, hányt a jobbra-balra a fejét és a ketrece falánál mindig hajlékonyan fordult vissza, mintha valami elhatározott szándék felé tartana.

— Így csinál már két napja, — mondta ijedten az ápolója — és ha az ember közel megy hozzá, rögtön feleje kap a karmaival. Tessék nézni, mit csinált velem.

Feltartotta a jobbkarját. A kabátja és az inge ujja foszlányokká volt tépve. Párhuzamos, piros vonalak, amelyeket néhol aludt vér fedett, mutatták a helyet, ahol a karmok a bőrbe hatoltak.

— Pedig nem is voltam benn. A rácson keresztül csinálta egyetlen csapással, mikor elkezdtem a ketrecét tisztogatni. Még ha ordított volna, vagy valami. De meg se mukkan, csak járkál fel és le.

— Hol a kulcs? — kérdezte Collins. — Jó. Eresszen most be. Zárja be utánam és a kulcsot hagyja kinn. Vessítse el, felejtse el, dobja el. Böven rá fogok érní megvárni, míg megkeresi, hogy kieressen.

És Collins Harris, a könnyűsúlyú embernél is kisebb véznaság egy szál seprűnyéllal bement a ketrecebe. Az ajtót rázárták és abban a pillanatban, mikor belépett, futó, de éles, éber pillantást vetve a járkáló Hannibalra, még egyszer megparancsolta, hogy zárják be az ajtót és húzzák le a kulcsot.

Az oroszán vagy ötször lépdelt fel és alá. Nem volt hajlandó tudomást venni a behatolóról. És ekkor Collins a háta mögé lépett és az oroszán visszatérésének útjában megállt. Hannibal visszajött és elállva találta az útját. De nem ordított. Izommozdulatai úgy mentek át egymásba, mintha sárgásbarna irhája selyemből lett volna: az útjában álló akadály felé csapott. De Collins előbb tudta, mint az oroszán, hogy mit fog az oroszán csinálni, tehát előbb csapott: a seprűnyéllal rávágott az állat puha orrára. Hannibal felhördülve hőkölt vissza és visszakapta hatalmas mancsának második macskaszerű

csapását is, mert Collins megint megelőzte és az orrára sújtó ütés visszahúzódsra bírta.

— Le kell fogni a fejét, — mondta az idomító-mester halk, feszült hangon — így biztosságos. Hohó, nem hajtod le a fejedet? Nesze!

Hannibal haragjában ugrásra görbülve felemelte a fejét. Az orrára zuhanó ütés, amely erre következett, a földre kényszerítette a fejét, és a vadak királya állandóan leszegett orral hörögve, mindenféle mell- és torokhangokkal hátrált visszafelé.

— Követni! — magyarázta Collins és követte is, megint erősen rásújtva az orrára és gyorsítva az oroszlán hátrálását.

— Az ember az úr, mert neki van gondolkozó feje, — magyarázta a leckét Collins — és az embernek is az a dolga, hogy a fejét úrrá tegye a teste felett, ez az egész. Egy gondolattal mindig előbb kell gondolkoznia az állatnál, és egy cselekedettel előbb cselekednie. Figyeljenek, hogy leszek úrrá fölötte. Nem olyan kemény falat ő, mint amilyennek szeretné magát sajátmaga előtt feltüntetni. És ezt a gondolatot, amely éppen most ébredt fel benne, ki kell verni belőle. A rúd majd elvégzi. Figyeljenek ide.

Végighátráltatta az állatot a ketrecen, folyton rá-ráhúzva az orrára és kényszerítve, hogy lefelé tartsa.

— Most be fogom szorítani a sarokba.

És Hannibal hörögve, vicsorogva és fújva, fejét le-sütve és rövid lábcsapásokkal próbálva eltávoztatni a fenyegető seprűnyelet, engedelmesen a sarokba hátrált, a hátsó felét összezsugorította és fájdalomkésztette erőlködésében, hogy mennél kisebb legyen, saját magába igyekezett visszahúzni a testét. Az orrát közben folyton lefelé tartotta, úgy, hogy ugrással nem fenyegethetett. Javában tartott a dolog, mikor lassan felemelte az orrát és elüvöltötte magát. De Collins ezúttal nem vágott rá, mert az oroszlán mozdulata lassú volt és Collins mindig előnyben lévén Hannibal fölött a Hannibal gondolkozásában, tudta, hogy most üvöltés fog következni.

— Ez az, — jelentette ki Collins, ezúttal először szólalva meg teljes hangján, amelyben már nem remegett a feszültség. — Ha egy oroszlán a küzdelem kellős közepén elüvölti magát, akkor az ember tudhatja, hogy nem őrzöng. Érzékeny. Kell, hogy érzékeny legyen, mert különben üvöltés helyett ugrott, vagy csapott volna. Tudja,

hogy meg van verve és ez az üvöltése csak azt jelenti: »Megadom magam. Az isten szerelmére, hagyjál békén. Az orrom rémesen fáj. Szeretnék megkapni, de nem tudlak. Megteszem, amit csak akarsz és nagyon-nagyon jó leszek, csak ne üsd a szegény fájó orromat.« De az ember az úr. Nem lehet engedni, hogy a dolog ilyen könnyen menjen. Mélyen bele kell verni azt a leckét, hogy az ember az úr. Nem szabad abbahagyni, mikor megadja magát. Le kell vele nyeletni az orvosságot és lenyalatni a kanalat. Meg kell vele csókoltatni a lábát, amely a nyakára lép és a fejét lenyomja a porba. Meg kell vele csókoltatni a botot, amely megütötte. Nézzenek ide.

És Hannibal, a legnagyobb fogoly oroszán, minden fogának birtokában, miután már felnőtt korában fogták meg az őserdőben, a vadállatok igazi királya, még mélyebben és még jobban összegörnyedve hátrált a sarokba a vézna ember kezében fenyegető seprűnyél elől. A háta meggörbült, izmai az ugráshoz való készülletnek éppen ellenkező helyzetébe feszültek, feje egyre lejjebb szegült, végül teljes megaláztatásban a melle alá süllyedt, teste a könyökeire nehezedett át, tömött mancsaival védte szegény orrát, pedig mancsainak egyetlen csapása reszketve üthette volna ki Collins testéből az életet.

— Most aztán legyen veszélyes, ha tetszik, — jelentette ki Collins — de még meg kell neki csokolni a lábamat és a botot. Nézzenek ide.

Felemelte és az állat felé közelítette a ballábát, nem kísérletezve és habozva, hanem gyorsan és határozottan. Végül rátette az oroszán nyakára. A rudat ütésre emelte, hogy egy cselekedettel előbb legyen az oroszán következő lehetséges cselekedeténél, mint ahogy az esze egy gondolattal előbb volt az oroszán legközelebbi gondolatánál.

És Hannibal megtette a bejelentett és előre eldöntött dolgot. Dühösen felkapta a fejét, szétnyitotta óriási állkapcsait és a fogai megvillogtak, hogy belevágódjanak a vékony, selyemnadrágos bokába a barna félcipő fölött. De nem vágódtak bele. A távolságnak alig tették meg ötöd-résztét, már lecsapott az orrára a várakozó rúd és ettől megint a földnek szegezte a fejét és mancsaival fedte el az az orrát.

— Nem dühöng, — mondta Collins — ebből a kevésből, amit tud, tudja, hogy én többet tudok, mint ő és hogy

végérvényesen elvertem. Ha dühöngene, akkor nem tudná, én sem látnék bele a gondolataiba, nem lehetnék egy ugrással mindig előtte, ő megkapna és az egész ketrecet bevérezné a beleimmel.

Megdöfkölte Hannibalt a seprűnyél végével, minden dőfés után ütésre készen tartva a rudat. És a nagy orosz-lán ott feküdt és tehetetlenül ordított és minden dőfésre jobban kinyújtotta és magasabbra emelte az orrát, míg végre piros nyelve kiszökkent a fogai közül és megnyalta a nyakán nem nagyon gyengéden nyugvó cipőt, aztán pedig megnyalta a rudat, amely egész bűnhődését intézte.

— Jó orosz-lán leszel? — kérdezte Collins, gorombán nyomkodva a lábát ide-oda a Hannibál nyakán.

Hannibal nem bírt magával: hörögve rávicsorított gyűlölt ellenfelére.

— Jó orosz-lán leszel? — kérdezte Collins, még gorombábban nyomkodva a lábával.

És Hannibal kinyújtotta az orrát és megint megnyalta piros nyelvével a sárga cipőt és vékony, selyemnadrágos bokát, amelyet egyetlen roppantással elpusztíthatott volna.

XXVIII. FEJEZET.

A sok állat közül, amelyekkel a Cédrusvaden-iskolában találkozott, Mihály eggyel barátkozott össze. Különös szomorú állat volt ez. Sárának hívták, kis, zöld, délamerikai majom volt és úgy látszik, már veleszületett az idegesség, a méltatlankodás és a humor iránt való érzék teljes hiánya. Mihály, mikor Collinst az aréna körül követte, néha találkozott vele. A majom ilyenkor várta, hogy valami új számban kipróbálják. Ugyanis, akár, mert képtelen volt, akár, mert nem akart bármit is megpróbálni, örökösen belepróbálták más számokba, ahol neki magának kevés tennivalója volt, csak tölteléknek számított a fontosabb előadók között.

De ő mindig zavart csinált: vagy járt a szája, vagy kiabált félelmében, vagy a többi állatokkal üvöltött. Valahányszor megpróbálkoztak vele, hogy ő csináljon valamit, méltatlankodva tiltakozott; ha pedig erőszakkal próbálkoztak, olyan visítást és ordítózást csapott, hogy az aréna összes állatait felizgatta és hátráltatta a munkát.

— Nem tesz semmit, — mondta végre Collins — el

fog menni a következő majomtársulattal, melyet összeállítunk.

Ez volt a legutolsó és legborzasztóbb végzet, mely a színpadon egy majmot érhetett: tehetetlen bábnak lenni, amelyet láthatatlan botok és drótok hajszolnak, elrejtett emberek piszkálnak és ugráltatnak, végigmozogni és végigjátszani egy egész számot.

De mielőtt ez a sors rásujthatott volna, megismerkedett Mihállyal. Legelső találkozásukkor a majom, mint egy rikoltozó és fecsegő kis démon, nekiugrott és körmével, fogával fenyegette. És Mihály, aki már mélyen bele-süllyedt szokásos mogorvaságába, csak nézett rá csendes-sen, egy szál szőre fel nem borzolódott a nyakán, egy cseppet fel nem csapta a fülét. És a következő pillanatban a majom azt látta, hogy a kutya szóra sem méltatja lármáját és dühét, sőt elfordítja a fejét. Ha a kutya nekiugrott volna, vagy morgott volna, vagy egyáltalában valami haragot, vagy bosszúságot mutatott volna, mint a többi kutyák, mikor így nekik szoktak menni, ő akkor elkezdett volna ordítózni és rettenetes lármát csapni, segítségért kiabált volna és mind tanuságul hívta volna az embereket, hogy őt milyen méltatlanul megtámadták.

Így azonban Mihály szokatlan magaviselete meghök-kentette. Óvatosan közeledett a kutyához és már nem lár-mázott. A fiú, aki Sárát gondozta, hamar bőre eresztette a majom vékony láncát.

— Remélem, a kutya eltöri neki a derekát, — kívánta magában gonoszul a fiú, mert hevesen gyűlölte Sárát és inkább az oroszlánok, vagy az elefántok mellett szeretett volna lenni, semmint hogy egy ilyen megveszekedett nősténymajom táncoltassa folyton, akivel nem lehetett vitatkozni.

És mivel Mihály nem vett tudomást Sáráról, ő közeledett hozzá. Alig tette rá kezeit a kutyára, már a nyakát át is ölelte és a fejét hozzászorította a kutya fejéhez. Aztán rákezdett a maga véget nem érő mondókájára. Nap-nap után elfogta a kutyát az arénában minden képzelhető időben, szorosán hozzácsatlakozott és halkan, folyékonyan, soha egy lélekzetre meg nem állva mesélte neki nagy részletességgel az élete történetét. Minden-estre úgy hangzott az egész, mint bajainak és a rászakadt méltatlankodásának a története. Egyetlen hosszú panasz volt az egész és lehet, hogy közbe az egészségeről is panaszkodott, mert nagyon sípolt és köhögött és abból,

ahogyan folytonosan és gyengéden odanyomta a tenyerét a melléhez, látszott, hogy a melle állandóan fáj. Néha mégis abbahagyta a panaszkodást, dédelgette és anyáskodott vele, nyögéshez hasonló, édes, gyengéd hangok sorát hallatva.

Sáráé volt az egyetlen szerető kéz, amely Cédrusvadásban Mihályra símult. És Sára jó volt hozzá, sohasem csipkedte, sohasem húzkodta a fülét. Nem is volt más barátja, mint Mihály és Mihály már várta, hogy a reggeli munka folyamán találkozzanak, pedig minden találkozásuk botránnyal végződött, mert a majom összeverekedett az ápolójával, mikor az elvitte. Kiabálása és tiltakozása nyöszörgéssé és jajveszékeléssé változott, mialatt a körülálló emberek megkacagták ezt a furcsaságot: a majom és az ír terrier szerelmét.

Azonban Collins Harris eltúrte, sőt még táplálta is a barátságukat.

— A két búval-bélelt legjobban szeret együtt lenni, — mondotta — és ez jót tesz nekik. Van nekik miért élni. Ez egészséges. De emlékezzenek a szavamra, egy szép napon a majom a kutya ellen fog fordulni, ellátja a baját és a barátságuk borzasztó véget fog érni.

És ezt félig a próféta szavával mondta. Mert Sára ugyan sosem fordult Mihály ellen, de a nap meg volt írva a sors könyvében, mikor a barátságukra csakugyan borzasztó vég csapott le.

Egy napon Collins soronkívüli magyarázatot tartott idomító-inasainak:

— A fókák túlokosak. Halat kell nekik adni, mikor produkálják magukat. Ha nem kapnak halat, nem dolgoznak tovább és azzal vége. De már például a kutyáknál nem függhet az ember attól, hogy ad-e nekik nyálkságot, vagy nem. Viszont a fiatal, kiképzetlen malacnál el lehet érni, hogy igenis csinos mutatványokat csináljon, ha az ember szoptatósüveget tart eldugva a kabátja ujjában. Általában az a fő, hogy mindent végig-gondoljanak. Azt hiszik, hogy ott azokat az agarakat azzal tudják a kellő kinyúlásra bírni, hogy húst ígérnek nekik? Dehogy. A korbáctól nyúlnak ki. Vagy nézzenek oda Green Vilmosra. Csak így tudja azt a kutyát valamire megtanítani. Szeretettel lehetetlen. Maguknak is több van. Egyetlen mód van rá: kényszeríteni a kutyát.

Green Vilmos e pillanatban egy kis furcsa, göndör-szőrű kutyával dolgozott. Az volt a rendes és nagyszerű

fogása színpadon, hogy mindig kihúzott a zsebéből egy pici kutyát és azzal csinálta meg ezt a mutatványt. A legutóbbi kis kutya eldöglött gerinctörésben, és most új kutyát oktattott ki éppen. Megragadta a pici dögöt a hátsó lábainál és feldobta a levegőbe. A kutyának a levegőben félbukfencet kellett csinálni, aztán fejjel lefelé rá kellett ugrania az ember tenyerére és ott első lábain egyensúlyozni magát, testét és hátsó lábait feltartva a levegőbe. Az ember minduntalan lehajlott, megkapta a kutya hátsó lábait és felhajította bukfencezni. A kutya majd elájult a félelemtől és hiába próbálta megcsinálni a mutatványt. Újra és megint csak belesült az egyensúlyozásba. Néha magába roskadt a kezén, néha majdnem a földre zuhant, egyszer pedig le is zuhant és úgy az oldalára esett, hogy csak úgy nyekkent belé. A gazdája felhasználta az alkalmat, hogy izzadó arcáról letörölje a verejtéket, aztán addig bökdöste a lábával, míg a kis kutya dülöngve a lábára kapaszkodott.

— Olyan kutya, — folytatta Collins — amelyik ezt a mutatványt megtanulja csak azért, mert húst kaphat érte, nincs a világon. Éppen így nincs a világon olyan kutya, amely megtanul az első lábain járni anélkül, hogy a hátsó lábait ezerszer nem botozzák fel a levegőbe. De maradjunk ennél a mutatványnál. Ennek mindig sikere van, különösen a nőknél. Hogyne, hiszen olyan okosnak, olyan elragadóan értelmesnek tűnik fel a kis állat, mikor a szeretett gazdája elécibálja a zsebéből és ő annyira hisz és bízik a gazdájában, hogy hagyja magát így hajtani. Hit, bizalom? Ördögöt. A kutyába bele van verve az engedelmesség, ez az egész. De azért persze roppant tetszik a közönségnek, ha az ember kiás a zsebéből egy kis nyalánkságot és ad egy kis harapást valamelyik állatnak. Csak erre jó az etetés. De erre jó, mert ez mindig hat. A közönség szereti azt hinni, hogy az állatok örömmel csinálják a mutatványaikat, hogy dédelgetett kedvencek gyanánt bánik velük az ember és hogy a gazdájukat halálosan imádják. De isten őrizzen meg minket attól, hogy a közönség benézzen a színpalak mögé. Minden állatidomítási számot azonnal lekergetnének a színpadról és mi mehetnénk állást keresni. Úgy ám. Pedig elég grombaság történik a színpadon a közönség szemeláttára, csak nem veszi észre. A legjobb közönségbecsapást, amit valaha láttam, Lottie találta ki. Volt neki egy idomított macska-csoportja. A közönség előtt valósággal imádták a

macskáit, különösen, ha egy mutató nem sikerült. Tudják, mit csinált? Felvette az ölébe a macskát és megcsókolta. És mikor letette, a macska kifogástalanul megcsinálta a mutatót, a buta közönség pedig vörösre taposolta a tenyerét a gyengédségtől és emberségtől, amit látott. Megcsókolta? Ördögöt. Majd én megmondom, mit csinált vele. Megharapta a macska orrát. Pavalo Ellinor is megtanulta Lottietől ezt a fortélyt és ölebein gyakorolta. Sok kutya belül szöges örvvel dolgozik a színpadon. Okos ember ökölrel orron tudja vágni a kutyát, úgy, hogy a nézőtéren egy lélek sem veszi észre. De a fő a félelem. Az tartja különösen kordában a kutyát, hogy előre tudja, mit fog kapni, mikor az előadásnak vége van. Emlékezzenek Roberts kapitányra és hatalmas dán dogjaira. Nem voltak egészen tiszta fajkutyák. Volt neki vagy tizenkettő, sosem láttam komiszabb állatokat. Kétszer ideadta őket ellátásra. Dorong nélkül nem lehetett bemenni közéjük. Hihetetlen dögök voltak. De mikor a függöny felment, szelídek voltak, mint a bárányok. Féltek a kapitány dorongjától. Kemény kutya volt ő maga is. Az ő mondása az, hogy az állatidomítás művészete nem más, mint a félelemkeltés művészete. Egyik segéde később egy nagyon undok dolgot mesélt nekem róla. Los Angelesben volt egy szabad hónapjuk és Roberts kapitány a fejébe vette, hogy megtanítt egy kutyát, hogy egy pezsgősüveg nyakán egy ezüstdollárt egyensúlyozzon. A segéd azt mesélte, hogy Roberts ugyanannyi botot fogyasztott el, mint kutyát. És összesen hat botot fogyasztott el. Mikor egy megdőglött, már készen várt a másik. És a hetedik kutyával el is érte célját. Úgy van, ahogy mondom: a kutya megtanulta az üveg nyakán egyensúlyozni a dollárt. És attól, amit tanulás közben kapott, megdőglött egy hétre rá, hogy a színpadra került. Fiaalkoromban pedig egy angol jött át a vízen. Pónikat, majmokat és kutyákat tartott. A majmoknak a fülét szokta harapni, úgyhogy a színpadon elég volt egy olyan mozdulatot tennie, mintha harapni akarna és azok rögtön megjuhászkoztak és végeztek a dolgukat. Volt egy nagyszerű, nagy csimpánza. Négy bukfcet tudott vetni ez az állat a vágató póni hátán olyan gyorsan, mint ahogy négyig számol az ember. És az angol hetenként kétszer rémesen elverte. Néhányszor túlerősen megrakta, a majom belebetegedett és ilyenkor ki kellett hagyni a műsorból. De a tulajdonos segített ezen. Csak egy kicsit verte meg, éppen csak megkös-

toltatta vele a botot, de viszont minden előadás előtt elverte. Ez használt is az ő esetében. Más esetben az ilyen majom valószínűleg megmakacsolta volna magát és egyáltalában nem dolgozott volna.

Ugyanaznap Collins Harris igen értékes tanácsokat adott díjazásért egy oroszlanos embernek, akinek tanácsokra volt szüksége. Nem volt szerződése és három oroszlánját ideadta ellátásra Cédrusvadásba. A száma a nézőtétről nézve izgalmas, sőt egyenesen borzalmas volt. Arra voltak betanítva, hogy ugrálva és ordítózva úgy tegyenek, mintha szét akarnák tépni a közöttük álló kis nőt, aki látszólag csak rettenthetetlen bátorságával és a kis lovaglőostorával uralkodott felettük.

— Az a baj, hogy már nagyon megszokták, — panaszkodott az ember — Isadora már nem tudja őket felpszkálni. Nem akarják mutatni, amit kell.

— Ismerem őket, — bölintott Collins — vénülnek már egy kicsit és meg is vannak lelkileg törve. Például az öreg Zsindely. Annyi vaktöltést puffogtattak már a fülébe, hogy olyan süket, mint a föld. Szelim pedig a fogai-val együtt a szívét is elvesztette. Egy portugál ember csinálta ezt vele, aki a Barnum és Bailey cirkusza számára idomította. Hallott róla?

— Már régóta szeretném tudni, — rázta a másik a fejét — mit csinálhattak vele. Biztosan rácsaptak.

— Úgy van. A portugál egy vasrúddal csapott rá. Szelim rosszkedvű volt, belévágt a mancsát a portugálba, erre az belevágott a vasrúddal a Szelim szájába, éppen mikor ordításra nyitotta. Ő maga mesélte nekem. Azt mondja, hogy Szelim fogai úgy hullottak a padlóra, mint a dominókövek. Kár volt. Értéket pusztított el vele. Mindenesetre kirúgták érte.

— Hát bizony, — mondta a tulajdonos — a három együttvéve sem ér már nekem sokat. Nem akarják megjátszani Isadorával azt az ordítózást, meg tombolást a szám végén. Ez csinálta meg a számot. Ez volt a befejezés és mindig óriási sikerünk volt vele. Mondja, mi az ördögöt csináljak? Hagyjam ezt ki? Vagy szerezzek fiatal oroszlanokat?

— Ne szerezzon, — felelte Collins — folytathatja a mutatványt azzal az anyaggal, amije van. Csak a tanácsomat kell hogy megfogadja...

Az idomítómester megállt és az oroszlanos ember szólni akart. De Collins határozott hangon folytatta:

— . . . ami magának mondjuk háromszáz dollárjába fog kerülni.

— Csak a tanács? — kérdezte hirtelen a másik.

— A tanács, amelynek a sikeréről jót állok.

— És ha nem válik be a tanács? — kérdezte kételkedve a másik.

— Ha nem válik be, akkor nem kell fizetni.

— Hát jól van, — adta meg magát az oroszlános ember — nyögje ki.

— Vezetéket a ketrecbe! — mondta Collins.

Az ember először nem tudta megérteni. Aztán kezdett benne derengeni a dolog.

— Azt gondolja, hogy . . .

— Azt, — bólintott Collins. — Senkinek sem kell tudni. Három áramtelep gyönyörűen megteszi. Nagyon ügyesen beépítheti a ketrec feneke alá. Isadorának, mikor felkészült, csak annyi dolga lesz, hogy rálépjen a gombra. És ha az állatok nem fognak felugrálni dühösen a levegőbe és nem fogják túlordítani a zenekart, mikor az áram megcsapja a lábukat, akkor nemcsak hogy megtarthatja a háromszáz dollárját, hanem még én fizetek háromszázat magának. Tudom, amit tudok. Már láttam ezt megcsinálni. Mindig beválik. Éppen olyan, mintha a vörösén izzó kályha tetején táncolnának. Felugranak és mihelyt földet érnek, megint megégetik a lábukat. De arra figyelmeztetem, hogy az áramot lassanként eressze csak beléjük. Így sohasem szokják meg. Amíg csak élnek, mindig olyan élénken fognak ugrándozni, mint a legelső alkalommal. Na, mit gondol róla?

— Háromszázat megér, — mondta az oroszlános ember — bár én ilyen könnyen keresném a pénzt.

XXIX. FEJEZET.

— Azt hiszem, — mondta Collins Jánosnak — abba kell hagynom a dolgot vele. Biztosra veszem, hogy Del Marnak igaza volt, mikor azt mondta, hogy csodakutya, de én nem tudok rájönni a fortélyára.

Pár perc múlva jött egy rendes vevője, egy csepűhajú fiatalember, aki három idomított leopárdot hozott magával Cédrusvadonba ellátásra és oktatási munkára. Egy airedale-kutyát kért Collinstól bérbe.

— Csak egy maradt, — magyarázta — és kettő nélkül nem vagyok biztonságban.

— Mi történt a másikkal? — kérdezte az idomító-mester.

— Alfonz, az a nagy hím leopárd ma ballábbal kelt fel és ellátta a baját. Nekem kellett véget vetnem a kínlódásának. Úgy lógtak a belei, mint a lónak a bikaviadalban. De engem megmentett. Ha nem ő kapta volna a marcangolást, akkor én kaptam volna. Alfonzra elég gyakran rájön a bolondóra. Ez már a második kutya, akit megölt helyettem.

— Airedale-kutyám nincs, — felelte fejét rázva Collins, de ekkor véletlenül Mihályra pillantott és folytatta: — Próbálja meg ezt az ír terriert. Ez a faj körülbelül olyan rátermettségu, mint az airedalei. Hiszen szegrőlvégről unokatestvérek.

— Már én csak az airedale-kutyákban bízom, — morgott a leopárdos ember — ha oroszán-kutyákról van szó.

— Hiszen az ír terrier is éppen olyan oroszán-kutya. Nézze meg ezt itt. Nézze meg a nagyságát meg a súlyát. Vegye csak ezt, csupa tűz és elevenség. Megállja ez a helyét akárhol. Próbálja ki. Odaadom kölcsön. Ha beválik, olcsón megkaphatja. Ír terriert alkalmazni leopárd-kutyának, ez egészen új lesz.

A leopárdos ember elvezette Mihályt és Mihály ment, hogy megismerkedjék Jakabbal, az életbenmaradt airedaleivel és megcsinálja naponkénti dolgát a leopárdokkal. A nagy foltos macskákban ismerte az öröklött ellenséget és még be se tették a ketreche, a nyakán már megfeszült a bőr és a szőre mereven égnek állott. Az összes érdekeltek számára izgalmas volt ez a pillanat, mikor új kutyát vezettek be a ketreche. A csepűhajú leopárdos ember, akinek a színlapokon Castlemont Raoul volt a neve, ismerősei pedig Ralphnak szólították, már benn volt a ketrechen. Az airedalei is benn volt vele, kívül pedig vasrudakkal és hosszú acélvillákkal felfegyverkezve néhány ember állott. Ezek a fegyverek mindig készen állottak a rögtön való használatra. A rácsrudak között szokták őket fenyegetve bedöfni a leopárdok felé, amelyeknek kénytelen-kelletlen dolgozniuk kellett.

Mihály behatolását rögtön észrevették, fújtak, farkukat csavargatták és ugrásra huzódtak vissza. De ebben a pillanatban az idomító éles, parancsoló hangon rájuk kiáltott, felemelte a korbácsot, a külső emberek pedig fel-

emelték a vasakat és megfélemlítően tolták be a ketrecbe. És a leopárdok, amelyek a vas ízét keservesen ismerték már, ottmaradtak meggörbülve, bár még mindig fújtak és dühösen csapkodtak a farkukkal.

Mihály nem volt gyáva. Nem inalt az ember háta mögé védelmet keresni. Viszont sokkal okosabb volt, semhogy hübelebalázs módjára nekiesett volna ilyen hatalmas állatoknak. Ennélfogva csak arra szorítkozott, hogy égne álló nyakszőrrel, feszült izmú lábakkal végiglépkedett a ketrecen, arccal fordult a veszedelem felé, aztán mereven lépkedett és megállt Jakab oldala mellett, aki jóindulatú szusszantós orrhanggal üdvözölte.

— Megállja a helyét, — mondta furcsa, fojtott hangon az idomító — nem fognak vele elbánni.

A helyzet természetszerűen feszült volt, és Ralph óvatos gonddal bogozta ki a helyzetet, nem csinált hirtelen mozdulatokat, a szeme állandóan ott járt, hol a kutyákon, hol a leopárdokon, hol a vasrudas és villás külső embereken. Úgy intézte, hogy a vadmacskák kijöjjenek az ugrás előtti helyzetből és eltávolodjanak egymástól. Parancsoló szavára Jakab elkezdett járkálni közöttük. Mihály pedig a maga jószántából követte. És mint Jakab, ő is nagyon feszülten és nagyon körültekintően vigyázva járkált.

Az egyik leopárd, Alfonz, hirtelen fújni kezdett rá. Nem ijedt meg, bár a szőre rögtön felborzolódott és a fogai néma viessorgásban villantak meg. Ugyanebben a pillanatban a legközelebbi vasrudat fenyegetően közel nyomták be Alfonzhoz, aki sárga szemét Mihályról a rúdra fordította, aztán megint vissza, és nem támadott.

Az első nap volt a legnehezebb. Aztán a leopárdok elfogadták Mihályt, mint ahogy Jakabot elfogadták. Szeretetet nem mutattak egyik oldalon sem, baráti kezdeményezéseket sem igen vesztegettek. Mihály gyorsan felfogta, hogy itt az emberek és a kutyák együtt állnak szemközt a macskákkal és hogy az embereknek és a kutyáknak össze kell tartani. Naponta egy vagy két órát töltött el a ketrecben, örködött a próba alatt. Neki és Jakabnak nem volt más dolga, mint éberesen őrt állani. Néha, mikor a leopárdok jobb indulatúaknak látszottak. Ralph még biztatta is a kutyákat, hogy feküdjenek le. De rossz napokon gondja volt rá, hogy a kutyák mindig készen legyenek odaugrani az ő személye és bármily lehető támadás közé.

A nap egyéb részében Mihály megosztotta tágas ólját Jakabbal. Jól gondozták őket, mint ahogy Cédrusvadásban minden állatot jól gondoztak, gyakran tisztogatták őket és megóvták a férgektől. Ahoz képest, hogy még csak hároméves kutya volt, Jakab nagyon nyugodt természetet mutatott. Vagy nem tanult meg soha játszani, vagy elfelejtette. Másrészről barátságos és egyenletes temperamentummal volt megáldva és nem vette rossz néven Mihály rossz kedvének gyakori megnyilatkozásait. És Mihály hamarosan megszűnt házsártos lenni és kedvét lelte nyugodt együttlétükben. Tüntető megnyilatkozások nem történtek. Megelégedtek azzal, hogy órák hosszat feküdtek ébren és kedvüket lelték egymás közelségében.

Azonban bármennyire megállta a helyét Mihály a leopárdokkal szemben, Castlemont Raoul sohasem vásárolta meg őt Collinstól. Pár nap múlva egy délelőttön az arénát nagy ordítás és lőtás-futás verte fel a vadállatok ketrecei felől. Az izgalom, amely revolverlövésekkel kezdődött, mindenütt elterjedt. A különféle macskafajú vadak üvöltöttek és a sok kutya eszeveszetten ugatott. Az arénában minden mutatvány abbamaradt, mert az állatok idegei felmondták a szolgálatot és képtelenek voltak tovább dolgozni. Néhány ember, köztük Collins, a vadállatok ketrecei felé szaladt. Sára ápolója eldobta a láncot, hogy ő is odafusson.

— Alfonz! — kiáltott Collins az egyik segédhez, aki mellette szaladt. — Százat egy ellen, hogy ő az! Most elbánik Ralphfal.

A dolog éppen akkor közeledett a csúcspontjához, mikor Collins odaért. Castlemontot éppen akkor húzták ki a ketrecből és Collins futtában még látta, hogy a két ember hogyan teszi le gyorsan a földre, hogy gyorsan becsaphassák a ketrecajtót. Benn pedig a földön olyan vadul marakodó gomolyagban, hogy az egyes állatokat nehéz volt egyenként felismerni. Alfonz, Jakab és Mihály összefonódva hömpölyögtek. A ketrec előtt táncoltak az emberek, vasrudakkal próbálták az állatokat szétválasztani. A ketrec túlsó végében ott volt a két másik leopárd: nyalogatták a sebeiket, hörögtek és csapkodtak a vasdorongokra, amelyek kizárták őket a csatából.

Sára megérkezése és mindaz, ami ezután történt, másodpercek alatt zajlott le. A kis zöld majom, a hosszú-farkú női lény, felszökött a sűrű rács póznáira és benyomult köztük a ketrecbe. Ugyanekkor a gomolyag erősza-

kosan felemelkedett a földről. Mihály olyan erővel repült ki belőle, hogy a ketrec innenső végéhez vágódott, a földre zuhant, próbált felállani, de összeroskadt és elterült, a jobb vállából pedig, amely borzalmasan összeroncsolódott, csak úgy ömlött a vér. Sára odaugrott hozzá, átkarolta és odaölelte kis lapos, szőrös melléhez. Aggódo kiáltásokat hallatott és mikor Mihály nagy ügyel-bajjal roncsolt első lábaira akart állani, haragos szeretettel szitkozódott és karjaival igyekezett visszatartani a csatától. Egyszersmind egy szabad pillanatban a haragtól gyűlölködő szemmel rikácsoló átkokat szórt Alfonz felé.

Egy vasdorong, amellyel oldalbataszították, elvonta a leopárd figyelmét. A mancsával rácsapott a fegyverre, és mikor megint beléje dőfték, egy szökéssel ráugrott és a fogával marta a meztelen vasat. Egy másik szökéssel a rácsnak ugrott és egyetlen csapással leütötte annak az embernek a karját, aki döfködté. Az ember elugrott és elejtette a rudat. Alfonz visszaugrott Jakabra, aki ekkorára már nyomorúságos ellenfél lett, már csak lihegni és nyöszörögni tudott és ott fetrengett, mint egy alakatlan rakás, ami még maradt belőle.

Mihály végre fel tudott tápáskodni három lábára és erőlködve próbált előremenni a Sára visszaszorító karjain keresztül. Az őrző leopárd éppen rájuk akart ugri, de a vasrúd egy újabb dőfése visszatartotta. Most már egyenesen nekiment az embernek, és olyan erővel támadta meg a ketrec rácsát, hogy az egész alkotmány belerázkodott.

Még több ember kezdte taszigálni még több rúddal, de Alfonzzal nem lehetett bírni. Sára látta, hogyan közeledik, és olyan élesen és vadul rikácsolt, ahogy csak bírt. Aztán hirtelen Mihály közé és a leopárd közé ugrott, amelyet a döfködő vasrudak még visszatartottak, a másik pillanatban pedig ráordított a borzasztó fogazatú macskára, mintha gyűlöletének merő fitogtatásával visszavonulásra tudná bírni.

Mihály hörögve és szőrét borzolva vonszolta magával a majmot: két lépésnyire el tudott jutni három lábán tántorogva. De roncsolt válla erőt vett rajta. Összeroskadt. És Sára ekkor véghezvitte a nagy tettet. A képtelen düh utolsó ordításával az óriási macskának egyenesen az arcába ugrott, kézzel-lábbal karmolta és marcangolta, a szája pedig belemélyedt az állat egyik zömök fülének tövébe. A meghökkent leopárd felágaskodott és az elülső

mancsaival csapkodta és tépte a kis ördögöt, amely nem akarta elereszteni.

A verekedés és a kis zöld majom élete tíz kurta másodpercig tartott. De ez éppen elég idő volt ahhoz, hogy Collins kinyissa az ajtót, egy gyors kapással megragadja a Mihály hátsó lábait, kirántsa és földre dobja.

XXX. FEJEZET.

Mihályhoz igazi sebész jött, gyakorlott és merész, aki szinte elevenen felboncolta, mikor gyökeresen helyrehozta a kutya vállának roncsait: olyan dolgokat csinált, melyeket egy embernél nem mert volna megkockáztatni, de amelyek Mihálnál helyükön valóknak bizonyultak.

A sebész, mikor megtörölte a kezét és lenézett Mihályra, aki majdnem egész testében mozdulatlaná téve ott feküdt a gipszkötésben, így szólt:

— Teljes életére sántítani fog. A hosszú gyógyuláshoz is igen nagy gondosságra lesz szükség. Ha a láza feljebb megy, meg kell hogy adjuk neki a kegyelemdőfést. Mit ér a kutya?

— Nem tud semmit, — felelt Collins. — Talán megér ötven dollárt, talán annyit sem most már. Sánta kutyákat nem érdemes mutatóványokra tanítani.

De az idő megmutatta, hogy egyiknek sem volt igaza. Mihály először is nem volt állandó sántaságra kárthatva, bár későbbi éveiben az egyik válla mindig érzékenyebb volt és olykor, nedves időben, kénytelen volt könnyedén bicegni. Másodszor pedig arra volt szánva a sors, hogy igen nagy értéket érjen el és az a nagy színpadi csillag váljék belőle, amelyet Del Mar Harry jóstehetése látott meg benne.

Egyelőre hosszú, kínos napokon át feküdt a gipszkötésben. Vigyáztak rá, hogy a láza veszedelmesen fel ne menjen. Nagyszerűen ápolták. De nem szeretetből vagy gyöngédségből. Ez a gondosság csak egy része volt a Cédrusvadon ama rendszerének, amely ezt az intézményt úgy felvirágoztatta. Mikor kivették a gipszből, még mindig megfosztották attól az ösztönös gyönyörtől, melyet az állatok sebeik nyalogatása közben éreznek, mert jó szorosra meghúzott pólyákba csavarták és göngyölték. És mikor végre ezek is lekerültek róla, már nem voltak sebei, amelyeket nyalhatott volna. Mélyen benn a vállá-

ban volt csak még mindig fájdalom, és hónapokba tellett, míg ez is elmúlt.

Collins Harris nem bosszantotta többé kísérletezésekkel. Egy napon kiadta bérbe egy házaspárnak, akiknek töltelek kellett, mert kutya-társulatukból három állat döglött ki tüdőgyulladásban.

— Ha beválik, — mondta Collins a férfinak, Dawis Wiltonnak — megkaphatja tizenkét dollárért.

— És ha elpusztul?

Collins vállat vont.

— Nem lesznek miatta álmatlan éjszakáim.

És mikor Mihály egy gyorsvonati kocszi ketrecében elutazott Cédrusvadonból, nem igen maradt remény arra, hogy valaha is visszakerül még, mert Dawis Wilton hírdélt volt az állatidomító világban arról, hogy milyen kegyetlenül bánik a kutyaival. Ha valamelyik kivételes kutyára, amely kivételesen értékes dolgokat tudott, jobban figyelt is, de a pusztai töltelek-kutyákat nem vette sokba. Darabonként három, vagy legfeljebb öt dollárba kerültek. Pláne Mihály, ami rá nézve még rosszabb volt, nem került semmibe. A megdöglése csak azt a kis vesződést okozta volna Davisnak, hogy másik kutyát találjon.

Mihály új kalandjának első állomása nem járt komolyabb megpróbáltatásokkal. Mindössze úgy be volt szorítva a ketrecbe, hogy nem tudott felállani és a ketrec lökdösése és rakodása számtalan nyilálló fájdalmat okozott a vállában. Az utazás csak Brooklynig tartott, ahova egy másodrangú színházba szállították, mert Davis Wilton jelentéktelen, másodrangú idomítónak számított, aki a nagy helyeken nem tudott boldogulni.

A szűk ketrec megpróbáltatásai akkor kezdődtek, mikor bevitték a színpad fölött egy nagy helyiségbe és letették vagy húsz hasonlóan bezárt kutya társaságába. Szomorú társaság volt ez, értéktelen, lelkiileg megtört, nyomorúságos állatok valamennyien. Némelyiknek csunya seb volt a fején, ahol Davis megütötte. A sebekre nem viselt gondot senki és bizony nem nagyon szolgált javulásukra az a fehérítő, amivel fellépésük előtt bekenték, hogy ne lehessen észrevenni. Némelyik kutya időnként keservesen vonított és valamennyi minduntalan ugatásba tört ki a szűk cellákban.

Mihály volt az egyetlen, aki nem állt be a karba. Fokozódó mogorvaságának az volt egyik jele, hogy már régen abba hagyta az ugatást. Azoknak a mérgeesebb ter-

mészetű kutyáknak a példáját sem követte, amelyek örökösen hörögtek és morogtak ketrecük farácsán kifelé. Mihály búskomorsága még ahhoz is túlmély volt már, hogy veszekedjék. Csak azt kívánta, hogy hagyják egyedül. Ebből ki is jutott neki az első negyvennyolc órában.

Davis Wilton jó előre összetoborozta a kutyatársulát, úgy, hogy az új műsorig még öt nap volt hátra. Ezt az időt arra használta fel, hogy meglátogassa a felesége családját New-Jerseyben és felfogadott egy díszletmunkást, hogy addig etesse és itassa a kutyákat. A díszletmunkás ezt a feladatot el is végezte volna. De szerencsétlenségére szóváltásba keveredett egy kocsmárossal, mely szóváltásnak az lett a vége, hogy betört a koponyája és mentőkocsin vitték a kórházba. És hogy a helyzet tökéletes legyen, a színház három napra be volt zárva, hogy a tűzvizsgáló bizottság kívánságára bizonyos változásokat hajtsanak végre.

A teremnek senki sem jött a tájára. Néhány óra elteltével Mihály az éhség és szomjúság tudatára ébredt. Telt-múlt az idő és az étel vágyát elnyomta benne az ital vágya. Mire éjszaka lett, az ugatás és vonítás folytonossá vált, majd az éjszaka hosszú óráin át vinnyogásnak és szűkülésnek adott helyet. Mihály volt az egyetlen, aki nem adott hangot. Némán szenvedett a nyomorúság e tébolydájában.

Felpirkadt a második hajnal. A lassú órák nehezen elévonszolták a második éjszakát is. És ennek a második éjszakának a sötétsége olyan látványosságra borult a színpad mögött, amely egymaga is elegendő arra, hogy az ember megvesse a világ minden orfeumának és cirkuszának állatidomítási számait.

— Hiába, nincs szerencsém, — dühöngött Davis Wilton körülnézve kutyáin és feleségéhez fordulva, bosszúsan folytatta: Legelőször is víz kell nekik. Egy egész vályuval adok.

A sarokban levő vízvezetéki csapon egymásután eresztette tele a vödört, míg meg nem töltötte a nagy pléhvályut. A csörgő víz zajára a kutyák elkezdtek nyöszörögni, nyögni és vinnyogni. Némelyik próbálta dagadt nyelvével megnyalni a Davis kezét, mikor durván előrángatta őket ketreceikből. A gyengébbek a hasukon csúszva vánszorogtak a vályu felé és az erősebbek letaposták őket. Nem fértek el egyszerre mindannyian és nagy verekedés és fogesattogatás közben az erősebbek ittak először. Ezek

között is legelől volt Mihály. Harapott és harapták, de hozzájutott az életmentő folyadék egy-egy gyors kortyához. Davis ott táncolt közöttük, jobbra-balra rúgásokat osztogatott, hogy mindegyik odajusson a vízhez. A felesége segített neki: seprűvel csapkodott erre-arra. A fájdalom pokoli kórusa kezdődött, mert miután a víz megnyihította aszalt torkukat, most megint el tudták hangosan jajgatni és ordítani minden fájdalmukat és szenvedésüket.

Némelyik olyan gyenge volt, hogy nem tudott a vízig menni. Ezeket odavitték és a szájukat belenyomták a vízbe. Úgy látszott, mintha sohasem lenne elég nekik. Tehetetlen merevségben heverték köröskörül, de minduntalan akadt egy-egy, amelyik összeszedte magát, odamászott a vályuhoz és még próbált inni. Közben Davis tüzet rakott és megtöltött egy üstöt krumplival.

— Olyan rosszszagúak, mint a görények, — mondta Davisné — meg kell hogy mossuk a kutyákat, drágám.

— Jól van, szívem, — helyeselt a férje. — Mennél hamarább. Elvégezhetjük, míg a krumpli megfő és kihül. Én majd ledörzsölöm őket, te majd szárítsd. Emlékezz a tüdőgyulladásra és végezd alaposan.

Gyors, goromba fürdés következett. Davis egymásután nyúlt a soron következő kutyákért, aztán belenyomta a vályuba, amelyből az imént ittak. Ha féltek, vagy bármi más okból vonakodtak, fejbevágta őket a kefével, vagy a nagy sárga mosószappannal, amellyel habozta őket. Néhány perc elég volt egy kutyának.

— Igyál, a fene egyen meg, igyál, nesze még... — mondogatta, miközben lenyomta a kutyák fejét a piszkos, szappanos víz alá.

Nyilván a kutyákat tette felelőssé borzasztó állapotukért és piszkosságukat személye ellen irányuló támadásnak tekintette.

Mihály nem ellenkezett, mikor a vályuba dobták. Tudta, hogy fürdeni elengedhetetlenül szükséges, ámbár Cédrusvadonban sokkal jobban csinálták, Pincér, meg Kvék pedig éppenséggel a szeretet csodáit művelték, ha megfürdették. Tőle telhetőleg tűrte tehát a dörzsölést és nem is lett volna baj, ha Davis a víz alá nem nyomja. Mihály figyelmeztető hörgéssel kapta vissza a fejét. Davis rá akart vágni a nehéz mosókefével, de félúton megállt a karja és meglepetésében füttyentett egyet.

— Na nézd! — mondta. — Tudod, melyik ez? Az az

ír terrier, amelyiket Collinstól kaptam. Nem ér semmit. Collins maga mondta. Töltelék.

Rákiáltott Mihályra.

— Mars ki! Most nem bántalak, tisztelt új kutya. De hamar olyant kaphatsz tőlem, hogy beleszédülsz.

Mialatt a krumpli hült, Davisné hangos kiáltásokkal tartotta féken az éhes kutyákat. Mihály komoran lefeküdt oldalt, és mikor az engedelem elhangzott, nem vett részt a kondér ellen intézett rohamban. Davis megint ott táncolt a kutyák közt és elrugdosta az éhesebbeket és mohóbakakat.

— Ha azok után, — mondta feleségének — amit tetünk most velük, még verekednek is, rúgd őket oldalba, szívem.

És mingyárt vadul oldalba is rúgott egy nagy fekete kutyát.

— Nesze! Kuss! Maradsz!

Az állat üvöltött kínjában, mikor odébb repült, aztán tisztos távolságból bánatosan leste a gőzölgő eledelt. Davis pedig odament a csaphoz, leöblítette a karját és így szólt:

— Mit szólnál drágám, ha mára be is fejeznénk a munkát?

Davisné helybenhagyólag bólintott.

— Holnap és holnapután — folytatta Davis — próbálhatunk velük. Bőven elég lesz. Este majd beszaladok és főzök nekik korpát. Kétnapi koplalás után rájuk fér a külön koszt.

Mikor a krumplival végeztek, a kutyák újabb huszonnégyórás fogságra visszakerültek a ketreceikbe. Az ivóedényeikbe vizet öntöttek és este a ketrecben bőven kaptak főtt korpát és kutyaeséget. Mihály ezúttal evett először, mert dacosan vonakodott közel menni a krumplihoz.

A próba a színpadon folyt, és Mihálynak mingyárt az elején meggyúlt a baja. A próba megkezdődött, mintha a függöny felment volna és a közönség elé tárult volna a félkörben ülő húsz kutya. Mialatt így előkészítették őket, a függöny előtt folyt az előző szám, ennél fogva igen fontos volt, hogy szigorú csend legyen a színpadon. És a kutyák meg voltak tanítva arra, hogy mikor a függöny felgördül, hangos ugatást csapjanak.

Mihály csak kisegítő volt. Nem volt más dolga, mint ülni a széken. De előbb fel kellett jutnia a székre, és mikor Dawis ezt megparancsolta neki, kíséretül hatalmasan rávágott a fejére. Mihály fenyegetően felhördült.

— Micsoda? — hördült fel az ember is. — Új kutya új zavart csinál, mi? Hát majd most megkapod a magadét, amitől majd megváltoztathatod a nevedet jó kutyára. Szívem, tartsd csak rendben a többit, míg új kutya urat megtanítom az első számú leckére.

Arról a verésről, ami következett, jobb nem beszélni. Mihály felvette a reménytelen harcot és ezért rettenetesen kikapott. Összetörve és vérezve ült ott a széken, nem is véve részt az előadásban, csak sötétben eresztette magában még mélyebbre és még keserűbbre a mogorvaságot. Hogy csendben maradjon, mielőtt a függöny felmegy, nem okozott neki nehézséget. De mikor a függöny felment, vonakodott csatlakozni a többi kutya eszeveszett ugatásához és vonításához.

A kutyák vezényszóra, hol egyenként, hol kettesben, hol hármásban, hol csoportonként elhagyták helyeiket és előadták a szokásos kutya-mutatványokat: hátsó lábainkon jártak, ugráltak, bicegtek, bukfencet vetettek. Davis türelme rövid s a keze súlyos volt a próba alatt, amiről a lusták vagy ostobák éles fájdalomkiáltásai tanuskodtak.

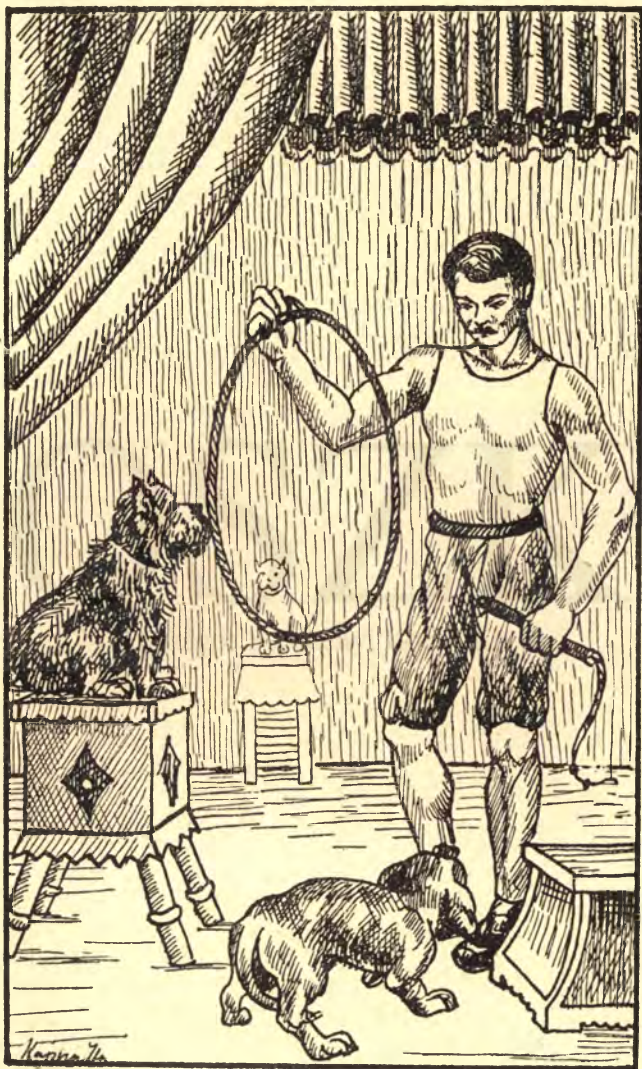
Ezen a napon és másnap délelőtt összesen három próbát tartottak. Mihály bajai egyelőre megszűntek. A vezényszóra csendesen elfoglalta helyét a széken és csendesen ült ott.

— Ez mutatja, — hengegett Davis a feleségének — mit lehet elérni egy kis bottal.

A házaspár nem is álmodta, hogy Mihály mekkora botrányt fog csapni az első előadáson.

A függöny mögött már minden kész volt a színpadon. A kutyák ott ültek a széken gyáva csendben. Davis meg a felesége fenyegetésekkel tartották csendben őket, a függöny előtt pedig Bell Richárd és Daisy éneke és tánca mulattatta a délutáni előadás közönségét. Minden jól ment és a nézőtéren egy lélek sem sejtette volna, hogy a függöny mögött kutyákkal van tele a színpad, ha Richárd és Daisy zenekari kísérettel el nem kezdték volna énekelni, hogy »Evezz le velem a folyón«.

Mihály nem tehetett róla. Mint ahogy Kvék régesrégén úrrá lett felette a dorombbal, Pincér a szeretetével, Del Mar Harry a harmonikával, éppen úgy úrrá lettek felette most a zenekar, a férfi és a nő hangjai, az »Evezz le velem a folyón« régi ismerős dallama, amelyre Pincér tanította. Önkénytelenül, mogorvasága ellenére, kinyílt a

... előadták a szokásos kutyamutatványokat ...

szája a kényszerítő erő hatása alatt és a torkán teljes erővel zengett elé a kíséret.

A függönyön túl gyerekek és nők elfojtott nevetése hangzott, amely csakhamar hahotává nőtt és elnyomta Richárd és Daisy hangját. Davis Wilton képtelen káromkodással ugrott be a színpadra Mihályhoz. De Mihály tovább vonított, és a közönség tovább hahotázott. Még akkor is vonított Mihály, mikor a kúrta bot rácsapott. Ennek ütésétől és fájdalmától abbahagyta a vonítást és önkénytelenül a fájdalom ordításába tört ki.

— Verd be a fejét, szívem, — tanácsolta Davisné.

És ekkor hatalmas verekedés következett. Davis hallhatóan súlyos csapásokkal ütött, mint ahogy Mihály hörögését és morgását is lehetett hallani. A közönség a helyzet kómikus voltának hatása alatt nem is figyelt Bell Richárdra és Daisyre. A számuk tönkrement. És Mihálynak a szó szoros értelmében bevették a fejét. A közönség elragadtatva épült a függöny másik oldalán.

Richárd és Daisy nem folytathatták a számukat. A közönség nem arra volt kíváncsi, ami a függöny előtt, hanem ami mögötte történt. Mihályt egy díszletmunkás félholtra verve vitte ki a színpadról és a függöny felment s elétáruult a teljes kutyatársulat. Csak egy szék volt üres. A közönség soraiban ülő fiatalemberek először felfedezték az összefüggést az üres szék és a megelőző zűrzavar között, aztán hangosan kezdték követelni a hiányzó kutyát. A kiabálást az egész közönség átvette, a kutyák még izgatottabban ugattak, és öt vidám perc hátráltatta a szám megkezdését, amely végre mégis megkezdődött és a kutyák részéről a folytonos ügyetlenségek és baklövéssek, Davis Wilton részéről pedig a mérges ingerlékenység jegyében zaljott le.

— Nem baj, kincsem, — nyugtatta meg suttogva a színpadon a felesége, aki nem jött ki a sodrából — ezt a kutyát kidobjuk és szerzünk helyette egy rendeset. És legalább ez a Bell Daisy is megkapta a magáét. Nem is mondtam neked, mit mondtott rólam a mult héten az ismerősöknek.

Néhány perccel később, még az állatokkal bajlódva a színpadon, a férj szerét ejtette, hogy odasúgja feleségének:

— Azt a kutyát nem hagyom annyiban. Agyonverem.

— Jó, szívem, — felelt az asszony.

Mikor a függöny lement, a közönség nevetgélt a nézőtéren és a kutyákat visszavitték a színpad fölötti helyi-

ségbe, Davis Wilton lement a színpadról, hogy Mihályt megkeresse. Mihály korántsem valami sarokban kuporgott, hanem ott állt a díszletmunkás lábai között, még nyöszörgött a kapott veréstől és el volt szánva, hogy támadás esetén úgy fog verekedni, mint soha életében. Davis mentében találkozott az énekes- és táncos-párral. Az asszony sírt dühében, a férfi komoran hallgatott.

— Maga marha, — jelentette ki harciasan — mingyárt elintézem én magát.

Davis Wilton meglóbált egy vasdorongot a kezében és elszántan felelt:

— Menjen innét, mert agyonvágom. Különben várjon itt, ha akar, majd visszajövök és agyonvágom később. De előbb agyonvágom a kutyát. Jöhet és nézheti, a fene ott egye meg ezt a dögöt. Hogy tudhattam volna előre? Új kutya. A próbákon meg se nyikkant. Hogy tudhattam volna, hogy elkezd óbégatni, mikor a maguk háta mögött beállítjuk a számot?

Davis elindult és Bell Richárddal együtt odaért Mihályhoz, aki a díszletmunkás lába közül viesszorgott elő. Az orfeumigazgató megszólította Davist:

— Na, maga szép kis komédiát csinált.

— Hát még amit most fogok csinálni, — vetette vissza Davis, marokra kapva a vasdorongot és felemelve. — Meg fogom ölni. Kiverem belőle a szuszt. Nézzen csak ide.

Mihály hörgéssel felelt a fenyegetésre, ugrásra készült és szemét le nem vette a vasfegyverről.

— Én magam is azt mondom, — szólalt meg a díszletmunkás — hogy maga hozzá sem fog nyúlni ehhez a kutyához.

— Az enyém! — mondta Davis a törvényes meggyőzés hangján.

— Én pedig a józan eszemmel mégis beleszólok. A kutyák, kutyák, az emberek emberek, de maga, isten-uccse nem tudom, micsoda. Nincs joga komizkodni ezzel a kutyával. A kutya most volt életében először színpadon és előzőleg két álló napig étlen-szomjan kínlódott. Igen, igazgató úr, kérem, ez így volt.

— Ha agyonüti a kutyát, — szólt bele az igazgató is — egy dollárt kell hogy fizessen a pecérnek, hogy elvigye a dögöt.

— Megfizetem szívesen, — mondta Davis és megint felemelte a vasdorongot — van miből, nem?

— Hallja, maguk idomítók, már kezdenek kihozni a

sodromból, — mondta a díszletmunkás. — Most már itt az ideje, hogy megmondjam a magamét. Hát hallgasson ide: ha egyetlenegyét ráüt a kutyára ezzel a pálcikával, én olyat vágok magára, hogy elvesztem ugyan az állásomat, de magát kórházba viszik.

— Hallja, Jackson... — kezdte fenyegető hangon az igazgató.

— Nekem hiába beszél az igazgató úr. Én el vagyok szánva. Ha ez a fráter egy ujjal is hozzányúl a kutyához, elvesztem az állásomat és kész. Az embernek végre is elfogy a türelme, ha látja, hogy ezek a csirkefogók hogy ütik az állatokat. Szívemből megutáltam őket.

Az igazgató Davisra nézett és tehetetlenül vállat vont.

— Nézze, nem érdemes okoskodni, — tanácsolta neki. — Én nem akarom elveszíteni Jackson, már pedig ha ő nekifog, maga csakugyan kórházba kerül. Küldje vissza a kutyát oda, ahonnan vette. A felesége mesélte. Dugja a kutyát ládába és szó nélkül küldje vissza. Collins nem fogja a szívére venni. Majd leszoktatja az óbégatásról és megtanítja valamire.

Davis megint rápillantott a félelmes Jacksonra és habozott. Az igazgató rábeszélően folytatta:

— Mondok magának valamit. Jackson elintézi a dolgot: ládába rakja, vasútra feladja, mindent. Vállalja, Jackson?

A díszletmunkás kurtán bólintott, aztán lenyúlt és gyengéden megcirógatta a Mihály bevert fejét. Davis megadta magát és sarkon fordult:

— Bánom is én, — mondta. — Tőlem csinálhat magából bolondot egy kutya miatt, aki akar. De hiszen volna csak olyan régen a szakmában, mint én...

XXXI. FEJEZET.

Az a levelezőlap, amelyet Davis írt Collinsnak, megmagyarázta Mihály visszatérésének okait. »Nekem túlságosan sokat énekel.« Így fejezte ki magát Davis és ezzel öntudatlanul megadta a rejtélynek azt a kulcsát, amelyet Collins hiába keresett és amelyet most sem tudott észrevenni és megragadni.

— Az ütésekből ítélve, — mondta Jánosnak — amik látszanak, nem csoda, ha énekel. Ez a baj ezekkel az állatos emberekkel. Nem tudnak gondot viselni a saját va-

gyonukra. Beverik az állatjaik koponyáját, mert azok nem az engedelmesség angyalai. Vigye el, János. Mossa tisztára és ahol a bőre hiányos, ragassza be. Én nem törődöm vele többet, de majd találok neki helyet a leközelebbi kutyatársulatban.

De két héttel később Collins Harris merő véetlenség-ből magától rájött, hogy Mihályt mire lehet használni. Elhozatta egy üres percében az arénára, hogy kipróbáltassa egy kutyás emberrel, akinek töltelék-kutyákra volt szüksége. Azonfelül, amit tudott: parancsszóra felkelni és lefeküdni, Mihály nem csinált semmit. Vonakodott megtanulni a legegyszerűbb dolgokat, amiket a cirkuszi kutyának tudni kell, és Collins otthagya, hogy átmenjen az aréna másik oldalára, ahol egy kis játékszínpadon egy majomzenekart állítottak össze és törtek be.

A majmok féltek és lázadoztak, de kénytelenek voltak végezni a dolgukat, mert oda voltak kötözve a székekhez és a hangszerekhez; és a színpad mögül rángatják őket a testükre kötözött hosszú drótoknál fogva. A karmester, egy házsártos öreg majom, forgatható széken ült, amelyhez jól oda volt erősítve. Mikor a színpadról kívülről hosszú, vékony póznák segítségével megpiszkálták, magánkívül lett a dühtől, ugyanekkor a széket madzagszerkezettel ide-oda forgatták. A közönségben azt a hitet kelthette, hogy mérges a zenekari tagok közül azokra, akik hibát csinálnak. És az ilyen méreg a közönség előtt roppant mulatságos.

Nem is annyira a majmok begyakorlásáról volt szó. Inkább azokat az embereket gyakorolták, akik a majmokat rángató elrejtett szerkezeteket kezelték. Collins Harris ennek a feladatnak szentelte a buzgóságát.

— Nem látom be, miért ne játszhatnának végig a majmokkal egy rendes dalt. Csak maguktól függ, attól, hogy hogyan rángatják a drótokat. Na, gyerünk. Érdemes belefogni. Próbáljunk valami olyan dalt, melyet mindnyájan ismernek. És ne felejtsek el, hogy az igazi zenekar mindig segíteni fogja magukat. Na? Mit ismernek valamennyien? Valami egyszerű dolog kell, melyet a közönség is ismerjen.

Ebbe az ötletbe nagyon belefekküdt. Egy műlovart is szerződtetett a próbához, akinek egyébként az volt a mestersége, hogy hegedült a vágató ló hátán és ezen a kétes talpazaton még ugrott is, anélkül, hogy a hegedülést abbahagyta volna. Ennek az embernek csak az volt a

dolga, hogy egyszerű dallamokat lassú ütemben elmuzsikáljon, hogy az emberek megtartsák a taktust és a dallamot és ehez képest rángassák a drótokat.

— Persze, azt is meg lehet csinálni, — mondta nekik Collins — hogy rémes zűrzavart művelnek. Csak rángassák össze-vissza a drótokat, mint a bolondok, piszkálják meg a karmestermajmot és forgassák ide-oda. A közönség ettől mindig majd megpukkad. Az emberek azt hiszik, hogy a főmajomnak csakugyan jó zenei hallása van és őrjöng a dühtől, hogy a zenekara ilyen hamisan játszik.

A próba javában állott, mikor János és Mihály jöttek oda.

— Azt mondja az az illető, — jelentette János a gazdájának — hogy a kutya ingyen sem kell neki.

— Jó, jó, vigye az ólba, — rendelkeztt sietve Collins. — Halló, emberek, gyerünk! »Otthon, édes otthon!« Kezdje, Fisher! Maguk többiek maradjanak taktusban... Így, jól van. Teljes zenekar mellett olyan mozdulatokat kell csinálni, amelyek egybevágnak a dallal, ez a lényege a dolognak. Gyorsabban, Simsons! Folyton a taktus után cammog.

És a dolog megtörtént. János ahelyett, hogy azonnal teljesítette volna a parancsot és Mihályt visszavitte volna az ólba, még ott ácsorgott egy kicsit, mert azt remélte, hogy látni fogja, mikor a szitkozódó karmester-majmot ide-oda fogják forgatni a széken. A hegedűs, aki a hátsó lábain üldögélő Mihály közvetlen közelében állt, hangos, lassú pontossággal és hangsúlyozottsággal játszotta az »Otthon, édes otthon« dallamát.

És Mihály nem bírt magával. Akkor sem bírt magával, mikor a doronggal való fenyegetésre vicsorgással felelt, éppen így nem bírt most sem. Éppen ilyen ártatlanul tette tönkre a Bell Richárd és Daisy számát, amikor az »Evezz le velem a folyón« hangjai erőt vettek rajta. Énekelt.

A hegedűs meglepetten megállott. Az emberek megpiszkálták a majombanda karmesterét és vad dühvel rángatták ide-oda forgatható székén. És János nevetett. De Collins Harris figyelte. Meghallotta, hogy Mihály pontosan követi a dallamot. Hallotta, hogy a kutya énekel. Nem egyszerűen csak vonít, hanem énekel!

Csend következett. A majom-karmester abbahagyta az ide-oda forgást és szitkozódást. Az embereknek, akik piszkálták, megállt a kezükben pózna és drót. A többi ma-

jomzenész reszketett a várakozástól, hogy micsoda borzasztóságok fognak most következni. A hegedűs bámult. János meg az oldalát fogta a kacagástól. De Collins Harris tünődött, megvakarta a fejét és tovább tünődött.

— Ez hihetetlen... — kezdte zavartan. — Tudom. Saját fülemmel hallottam. Ez a kutya énekelt. Az életemet teszem rá. Hagyják abba, emberek, a majmokat el lehet vinni. Ennek a dolognak érdemes utána járni. Kérem, Fisher úr, játssza el még egyszer az elejétől, hogy »Otthon, édes otthon«. Kezdje el. Játssza hangosan, lassan és tisztán. Most figyeljenek és hallgassanak mindnyájan és mondják meg, hogy én vagyok-e bolond, vagy ez a kutya csakugyan énekli a dallamot... Na? Itt van! Mit szólnak ehhez? Hát nem igaz?

Vita nem is volt. Alig hangzott el néhány taktus, Mihály eltátotta a száját és mellső lábait nyugtalanul kezdte emelgetni. Collins Harris pedig odalépett melléje és vele énekelt és tercelt neki.

— Del Mar Harrynak igaza volt, mikor ezt a kutyát csodának nevezte és a maga kutyáit eladatta. Ő értette a dolgát. Ez a kutya egy kutya-Caruso.* Nem csoda, ha nem akart mutatványokat tanulni. Hiszen megvolt a maga különlegessége. És ha elgondolom, hogy magam adtam oda annak a kutyagyilkos Davis Wiltonnak. De visszajött. János, mától fogva külön gondozás jár neki. Délután hozza fel a lakásomra, majd részletesen ki fogom próbálni. A lányom hegedül. Meglátjuk, milyen zenéket fog énekelni vele. Aranybánya ez a kutya, én mondom ma-guknak.

Így fedezték fel Mihályt. A délutáni próba nagyjában sikerült. Miután sok mindenféle muzsikát hiába próbáltak ki rajta. Collins rájött, hogy a kutya tudja énekelni és hajlandó is énekelni az »Isten, tartsd meg a királyt« és »Édesen, lassan« című dalokat. Sok napon át sok órát fordított még egy kérdésre. Új dalokra hiába próbálta tanítani Mihályt. Mihály nem vett részt szerető szívvel a dologban és csökönyösen megkötötte magát. De valahányszor felhangzottak a Pincértől tanult dalok, azonnal felelt. Nem bírt magával, muszáj volt felelnie. A varázs erősebb volt nála. Végül Collins ötöt felfedezett abból a hat dalból, melyet Mihály tudott: az »Isten tartsd meg a királyt«, az »Édesen, lassan«, a »Vezess, drága fény«, az

* Világhírű olasz énekes. Néhány évvel ezelőtt halt meg.

»Otthon, édes otthon«, a »Evezz le velem a folyón« címűeket. A »Shenandoah«-t sosem énekelte Mihály, mert Collins és leánya nem ismerték az öreg-tengerészdalt és nem énekeltek előtte soha.

— Öt nóta elég, — mondta Collins végül — ha többet nem tanul. Ez az öt nóta mindenütt öt fogja a fő-vonzóerővé avatni. Aranybánya. Ha fiatal volnék és nem volna állásom, bizonyísten magam mennék vele körútra.

XXXII. FEJEZET.

Így aztán Mihályt végre is eladták kétezer dollárért bizonyos Henderson Jakabnak.

— Így is ingyen adom, — mondta Collins. — Ha egy féléven belül nem fognak érte ötezer dollárt kínálni, nem értek a szakmához. Túl fog tenni azon a maga legútóbbi számoló kutyáján is. És magának nem kell folyton-folyvást mutogatni magát a szám alatt. Ha nem biztosítja be mennél hamarabb ötvenezer dollárra, akkor bolond. Ha fiatal volnék és nem volna állásom, nekem bizony nem kéne jobb dolog, mint fogni ezt a kutyát és elindulni vele.

Henderson teljességgel másnak bizonyult, mint Mihály minden eddigi gazdája. Semleges természete volt. Nem volt se jó, se rossz.

Mihály éppen úgy szerette, mint nem. Inkább egyszerűen elfogadta. Együtt utazták be az Egyesült-Államokat és civakodás sohasem esett köztük. Henderson egyetlenegyszer sem kiabált élesen Mihályra, Mihály egyetlenegyszer sem vicsorgott rá fenyegetően. Egyszerűen együtt túrtak, együtt éltek, mert az élet árja együvé vetette őket. Szívbeli kötelék nem volt köztük.

De Henderson Jakab egyenes, tisztességes ember volt, üzleti szellemű és rendszeres. Ha nem döcögtek a végtelen utazások valamelyikén, naponta egyszer alaposan megfürdette Mihályt és utána alaposan leszárította. A fürdetést sem gorombán, sem sietve nem végezte.

Mihály dolga túrhetően könnyű volt, bár egyhangú. Leszámítva az örökös utazást, a véget nem érő költözéseket városról-városra, községről-községre, minden este megjelent a színpadon. Hetenként hétszer lépett fel esti és kétszer délutáni előadáson. A függöny felment és ő ott állt a színpadon egyedül olyan kiállítás közepette, amely

a nagy vonzóerejű mutatványoknak kijár. Henderson ott állt a színpalak között, a közönség nem láthatta. És nézett. A zenekar eljátszott négyet Mihály darabjai közül, amikre Pincér tanította és Mihály énekelte őket. Mindig csak egy ráadást adott, mégpedig az »Otthon, édes otthon«-t. Ennek végeztével, mialatt a közönség tapsolt és dobogott örömeiben és elragadtatásban, Henderson Jakab megjelent a színen, a boldogság és hála gépies kifejezésével hajlongott és mosolygott, jobb kezét a pajtásság színészi jelzésével rátette a Mihály vállára, aztán mielőtt a függöny utoljára lement, mind a ketten bókkoltak.

Mégis csak fogoly volt Mihály, élethossziglan elítélt fogoly. Jól táplálták, jól fürdették, jól dolgoztatták, de a szabadságnak egy percét sem ismerte. Utazás közben éjet-napot a ketrecben töltött, amely elég nagy volt ahhoz, hogy teljes magasságában felálljon és kényelmetlen görbülések nélkül megforduljon maga körül. Olykor vidéki szállodákban kikerült a ketrecből és Hendersonnal megosztotta a szobát. Ha pedig más állatok nem dolgoztak ugyanazon a műsoron, ketrecén kívül szabad volt az állathelyiségben tartózkodnia. Rendszeresen volt ilyen a színházaknál, ahol három naptól egy hétig terjedő időt szokott tölteni.

De soha egyetlen alkalma, egyetlen perce nem akadt, amikor a ketrecet nem érezve maga körül, szaladgálhattott volna, anélkül, hogy egy szoba falai álljanak az útjába, vagy hogy lánc legyen a nyakörvébe kapcsolva. Szép időben, délutánokon Henderson gyakran elvitte sétálni. De mindig láncon. És útjuk majdnem mindig valami sétaterre vezetett, ahol Henderson a lánc másik végét a padhoz erősítette, aztán valami könyvet bújt.

Mihály mogorvasága mély búskomorságra változott. Az élet és az életnek a szabadsága már nem is érdekelte. El volt zárva az élettől, és már nem törődött az élettel. Belenyugodott, hogy nem több egy bábszínházi rabszolgánál, aki eszik, fürdik, ketrecében utazik, rendszeresen végzi a munkáját és nagyokat alszik.

Más mutatványos állatokhoz képest vele jól bántak. És a vele együtt fellépő állatokat a rossz bánásmód sok olyan bántalma érte, amelyeket ő nem tudott kitalálni, vagy megérteni. Volt egy szám, amellyel három hónapig szerepelt együtt, amely valamennyi orfeumi szereplő között botránys felháborodást keltett. Még a legedzettebbek is szívből utálták ezt a számot és az idomítót, pedig

Duckworth és Duckworth macskái és patkányai általános, népszerű sikernek örvendettek.

— Idomított macskák! — mérgeződött Pearl La Pearle, a kerékpáros. — Agyongyötört macskák, nem idomított macskák. A macskákból kiverte az eredeti természetüket és a macskákból is patkányokat csinált. Nekem beszélhet. Én tudom.

És Fonseca Manuel, a kígyóember is visszautasította az italt, amellyel Ducworth az Annandale-szálló barjában megkínálta. Ő is kitört:

— Idomított patkányok! Dehogy. Mérgezett patkányok. Miért nem ugrának el, mikor ott másznak a kifeszített kötélén és előttük is macska, mögöttük is macska? Mert már nincs bennük annyi élet, hogy ugrani tudnának. Megmérgezi őket izgatószerrel, mikor beszerzi őket, aztán nem ad nekik enni, hogy az izgatószer hatását el ne rontsa. Nem kapnak enni soha. Nekem beszélhetnek. Én tudom. Ugyan miért használ el negyvenötven patkányt minden héten? Hiszen látom, hogy postán kapja őket, mikor helyben nem tudja beszerezni.

Merryweather Merle kisasszony, a harmonika-művész nő szintén felháborodott:

— Szent isten! Nem tudom megérteni, hogyan ugorhatik be neki a közönség! Tegnap reggel a saját szememmel láttam. Harminc patkány közül hét döglött meg, mégpedig éhen döglött. Nem ad nekik enni. Azok haldokló patkányok, az éhségtől haldokolnak, mikor másznak a kötélén. Hiszen azért másznak. Ha volna egy kis sajt, meg egy kis kenyér a hasukban, akkor leugranának és elszaladnának a macskák elől. Haldoklanak, igen, ott haldoklanak a kötélén, próbálnak vánszorogni, mint ahogy a haldokló ember vánszorogva próbálna menekülni a tigristől, amelyik éppen eszi. És édes jó istenem, a jó bolond közönség ott ül és megtapsolja az egészset, mint az idomítás eredményét.

És a közönség? Egy néző, bankár és egyházi méltóságot viselő úr, így szólt:

— A szeretet csodákat tud művelni az állatokkal! Még arra is meg lehet őket szeretettel tanítani, hogy szeressék egymást. A macska és a patkány a világ kezdete óta ellenségei egymásnak. De itt ma este magunk láttuk, amint a legnehezebb mutatványokat együtt csinálták és sem egyetlen macska nem követett el semmi ellenséges vagy nyilvánvaló támadást a patkányok ellen, sem egyet-

len patkányon nem látszott, hogy fél a macskáktól! Emberi szeretet! Az emberi szeretet csodája!

Merryweather Merle kisasszony figyelme a macskákra is kiterjedt.

— A patkányoknak nem fenékgig tejfel. De nézzék csak meg, hogyan szipolyozza ki a macskákat. Biztos tudomásom van róla, hogy két héten belül három macskája döglött meg. Igaz, hogy csak kóbor macskák, de ők is éreznek. A boxviadal teszi őket tönkre.

Duckworth számát mindig a boxviadal fejezte be, amelyet mindig viharos tapssal fogadott a közönség. Két macska lábára kis boxoló-kesztyűt húztak és felrakták őket egy asztalra barátságos mérkőzés céljából. Persze, azok a macskák, amelyek a patkányokkal dolgoztak együtt, túlságosan tönkre voltak téve ehez. Duckworth az új macskákat használta erre, amelyekben még volt tűz és lelkierő, mígnem a tűz és lelkierő kiveszett belőlük és megbetegedtek és megdöglöttek. A közönség számára falrengetően kacagtató volt a négylábú lények mérkőzése, amelyek nevetséges hasonlóságot mutattak a fölényes, kétlábú emberrel. De a macskák számára nem volt kacagtató. Mielőtt rájuk került a sor, a színpalak mögött addig izgatták és uszították őket, amíg vészesen el nem kezdtek marakodni. Így aztán az ütésekben, amiket osztogattak, düh volt, fájdalom, megvadulás és félelem. A kesztyűk rendesen lejöttek, ők aztán, mikor a függöny lement, nekiestek egymásnak, martak és téptek, úgy, hogy a szőrük szállt a levegőben.

A közönség számára ez a látszólagos rögtönzés a teje volt mindennek, és mikor tapsvihar és kacagás követelte, hogy húzzák fel a függönyt, a színpadon meglepetést színelve ott állt Duckworth és egy segédkező színpadi munkás, és törülközőt lobogtatva szárították a küzdő feleket.

De a macskák annyira összetépték és karmolták folyton egymást, hogy a sebeik sohasem gyógyulhattak be és fertőzést kaptak, míg az állatok egész teste egy nyílt seb lett. Vagy megdöglöttek, vagy pedig, ha annyira elvesztették a szívüket, hogy még a patkányt sem tudták megtámadni, akkor azt a szerepet kapták, hogy a kifeszített kötélén dolgozzanak a patkányok társaságában, amelyekben sokkal kevesebb élet volt már, semhogy el tudtak volna tőlük menekülni. És mint Merryweather Merle kisasszony mondta, a jó bolond közönség halálra kacagta

magát, és tapsolta Duckworth macskáit és patkányait, mint az idomítás csodáját.

Az egyik műsoron egy nagy csimpánz szerepelt együtt Mihállyal, amely gyűlölte a ruhát. Ha már felöltöztették, akkor szívesen ment a színpadra és végezte a dolgát. De felöltöztetni nem volt tréfadolog. A gazdája és két színpadi munkás kellett hozzá. Ezek felhúzták egy falba vert karikára és majd megfojtották, amiig ráadták a ruháit. Máskép nem ment. Pedig a gazdája már rég kiverte a metszőfogait.

XXXIII. FEJEZET.

Két esztendeig járta énekelve az Egyesült-Államokat Mihály, magának dicsőségére és Henderson Jakabnak anyagi boldogulására. Szerződés nélkül nem volt soha. Akkora volt a sikere, hogy Henderson visszautasított számos olyan kecsegtető ajánlatot is, amely a tengerentúlra, Európába hívta. De Mihály mégis vakációhoz jutott, mikor Henderson Chicagóban tífuszba esett.

Három hónapig tartott a szünidő. Ezt Mihály jó bánásmódban, de mégis fogoly gyanánt töltötte Mulcachy Állat-Otthonának egyik ketreces óljában. Mulcachy, Collins Harris egyik legjelesebb tanítványa, versenytársa lett mesterének: intézetet alapított Chicagóban, ahol szintén szigorú tisztaságban és tudományosan kegyetlenül ment minden. Mihálynak csak a kitűnő élelmezésben és a tisztaságban volt része, de mint ketrecének magányos foglya, önkénytelenül is megérezte maga körül az emberek szórakoztatására betört állatok fájdalmának légkörét.

Azalatt a három hónap alatt, amit Mihály Mulcachy Állat-Otthonában töltött, két különösen súlyos eset fordult elő.

Az első volt a nagy indiai tigris esete. Szabadon született az őserdőben, szabad volt mindig és természetének és rátermettségének megfelelően ura volt minden más élőlénynek, tigristársait is beleértve. Végül pórul járt. A hurokból nagy kalitkába került, aztán a kalitkával együtt elefántháton, vasúton, gőzhajón utazott végig vizeket és szárazföldeket egészen Mulcachy Állat-Otthonáig. Venni szándékozók megszemlélték, de nem merték megvenni. De Mulcachy kitartóan várt. Verekedő vére fellobogott ennek a nagyszerű csíkos macskának a

láltára. A vadállat mintegy kihívta, hogy mutassa meg, mit tud. És két olyan hét alatt, amely pokol volt a tigrisnek is, a többi állatoknak is, megtanította az első leckére.

Ben Boltak hívták a tigrist. Töretlen és engesztelhetetlen állapotban érkezett meg, bár a szűk kalitkájában töltött nyolcheti görcsös szorongás szinte elkábította, mert mozdulni sem tudott. Két hétig nem történt vele semmi. És ezalatt az idő alatt Ben Bolt a cementből és vasból való nagy ketrecben gyakorolta és helyrehozta izmainak használatát és még jobban meggyűlölte ezeket a kétlábú, hozzá képest olyan hitvány lényeket, akik fortélyal és ravaszsággal foglyul ejtették.

Így aztán azon a reggelen, mikor a pokol megnyílt neki, készen és mohón várt minden ellenfelet. Azok jöttek is, tapasztalati szabályokkal, kötelekkel és villás végű vasrudakkal felszerelve. Öten a ketrec rácsa között kötélhurkokat dobtak be a padlóra. Ő hörgött és rácsapott a hurkoló kötelekre és tíz percig nem volt egyéb, mint nagy és tehetetlen vadállat, amelyből csak éppen a ravaszság és türelem hiányzott, amellyel ezek a nyomorult kétlábúak rendelkeztek.

Végre tíz perc múlva elvesztette a türelmét és nem gondolt a lélektelen kötelekkel. Rávicorgott az emberekre és egyik hátsó lábával beleállt egy hurokba. A következő pillanatban egy vasvilla már felemelte a hurkot a lába köré, a hurok megszorult és harapása belemélyedt a tigrisnek húsába is, méltóságába is. Üvöltött, ugrott és őrzöngött esztelen dühében. De az idomítók a megtárgult kötelet szorosra húzták megint és a tigris nem is vette észre, már az egyik mellső lábán is hasonló hurok feszült. Amit eddig csinált, az semmi sem volt a következőkhöz. De ostoba volt és türelmetlen. Az emberi lények okosak és türelmesek voltak és hurok került a harmadik, végül a negyedik lábára is. Sok ember belekapaszkodott a kötelekbe és végre is oldalára fordítva szégyenletesen odahúzták a rácshoz és a rácson át kihúzták a négy lábát, legfélelmeesebb fegyvereit a borzasztó karmokkal.

És ekkor egy hitvány kis ember, Mulcachy, nyiltan és vakmerően bemerészelt hatolni a ketrecbe és odalépni hozzá. A tigris nekiugrott, azaz, hogy csak próbált, de a négy lábát húzták kifelé a rácson át és ő nem tudta visszahúzni a lábait, hogy maga alá kapja őket. És Mulcachy letérdelt melléje és az ötödik hurkot segítette a fejére és

a nyaka köré húzni. Akkor aztán a fejét éppen olyan ellenállhatatlanul odahúzták a rácsához, mint ahogy a lábait már kihúzták a rács rúdjai között. Aztán Mulcachy kézzel illette, rátette a kezét a fejére, a fülére, még az orrára is, a fogaitól alig egy újjnyira. És ő csak hörögni tudott és ordítani és fuldoklani, mikor a hurok elszorította a lélekzetét.

Reszketett, de nem félelmében, hanem dühében. Kénytelen volt eltérni, hogy vastag, széles bőrvet húzának a torkára, amelyhez egy igen erős és hosszú vonatékötél volt erősítve. Mikor aztán Mulcachy kiment a ketrecből, az öt hurkot egyenként ügyesen leszedték a lábairól és nyakáról. Ez után a súlyos méltatlanság után megint szabad volt tehát — a ketrecében. Felpattant a levegőbe. Visszatérő lélekzetével ordítva hirdette a dühét. Rácsapott a kötélre, amely kínozta az idegeit, karmolta az örvet, amely a nyakát fogva tartotta, elesett, felfordult, egyre jobban és jobban felizgatta magát, mert belecsavarodott a kötélbe és egy félóra múlva teljesen kifúlt a lélektelen tárggyal való hiú küzdelemben. Így törik be a tigriseket.

Végül ott nyúlt el a padlón kimerülve, sőt szinte betegesen attól az ideges feszültségtől, amelyet saját haragja hozott rá. Csavargatta a farkát, a szeméből gyűlölet ragyogott és elfogadta a nyakába kapaszkodott valamit, mint olyat, amitől nem szabadulhat.

Keserűségére a ketrec hátsó ajtaját kinyitották, tárva-nyitva hagyták. A nyitást harcias gyanakvással nézte. De az ajtóban nem jelent meg senki, nem mutatkozott fenyegető veszedelem. Gyanakvása mégis nőttön-nőtt. Ezek között az emberi állatok között folyton olyan dolgok történtek, melyeket nem tudott előre és nem volt képes felfogni. Szeretett volna ottmaradni, ahol van, de hátúlról, a rács rúdjai között kiáltások, ordítások, ostorcsapások és a hosszú villák fájdalmas dőfései jöttek. Nem a menekvés reményében, hanem, mert azt hitte, hogy odajuthat a bántalmazókhoz, a kötelet maga mögött vonszolva kiugrott abba a hátsó folyosóba, amely a ketrecek sora mögött végighúzódtott. A folyosó üres volt és sötét, de maga előtt világot látott. Nagy ugrásokkal és ordításokkal ennek az iránynak rohant neki és örült üvöltözést és vonítást keltett a többi ketrecek állatai közt.

Belement a világosságba, amelynek a fényessége vakította. Ott hosszú farkával csapkodva lekuporodott,

hogy az új helyzetben tájékozódjék. De ez megint csak ketrec volt, ahol találta magát, igen nagy ketrec: tágas, világos előadó-aréna, amely csupa ketrec volt. Rajta kívül nem volt senki az arénában, de a rácsos tető rúdjaival csiga-szerkezet lógott le és hét erős vasszék, ami azonnal gyanút keltett benne és ő ráordított a tárgyakra.

Vagy egy félóráig kószált az arénában. A korlátozott szabadság helyiségei között, amelyeket tízhetes fogsága alatt megismert, ez volt a legnagyobb. Ekkor egy vas-kampó nyúlt be a rácson, megfogta és húzta a kötél végét és a kívülálló emberek kezébe juttatta. Egyszerre tízen fogták meg és ő nekiment volna a rácsig, ha ebben a pillanatban be nem jött volna Mulcachy egy szemközti nyitott ajtón. Ben Boltot és ezt az embert nem választotta el rács egymástól és Ben Bolt feléje fordult. De közben nagyon gyanús volt neki, hogy ez a kis, törékeny emberi lény nem fut előre, nem bukik le, hanem áll és várja őt.

Ben Bolt nem tudta elérni ezt az embert. Először óvatosan gondolt egyet, erőszakkal visszatartotta magát és csapkodó farokkal sunyítva tanulmányozta az embert, aki olyan könnyű zsákmánynak látszott. Mulcachy egyik kezében hosszú korbácsot, másikkban hegyesre köszörült vasvillát tartott, az övében ott volt egy vakra töltött revolver.

Ben Bolt még jobban lehasalt és közeledett feléje, lassan csúszva, mint az egerésző macska. Mikor bizonyos ugrási távolságban megint megállt, még alacsonyabbra húzta össze magát, nekiszedelődzködött az ugrásnak, aztán megfordította a fejét, hogy lássa a háta mögött a ketrecen kívül álló embereket. A kötelet a nyakán, amelyet azok fogtak, elfelejtette.

— Látod, most jól is viselhetnéd magad azzal az erővel, öreg, — szólt hozzá Mulcachy gyengéd, kedveskedő hangon, egy lépést tett feléje és a villát maga elé tartotta.

Ez csak még jobban dühítette a hatalmas, nagyszerű vadat. Mély, fojtott morgás tört fel benne, a fülei hátra lapultak. Ugrott. A mancsait úgy tartotta előre, hogy a karmok horgok gyanánt álltak ki belőle. A farka keményen és egyenesen úszott utána, mint egy rúd. Az ember se le nem bukott, se el nem szaladt. De ő sem érkezett oda hozzá. Ugrása vonalának tetején a kötél szorosra feszült a nyakán, ő bukfencet vetett a levegőben és súlyosan az oldalára zuhant.

Mielőtt lábra kaphatott volna, Mulcachy már rajta-
ütött. Odakiáltott a kisszámú közönségnek:

— Látják, most fogom kiverni belőle a vitatkozást.

És el is kezdte kiverni. Verte az orrát a korbács nye-
lével és döfte az oldalát a villával. Az ütések és dőfések
egész viharát zúdította az állat legérzékenyebb részeire.
Ben Bolt mindig nekiugrott, hogy bosszút álljon, de az
emberek, akik a kötél végét fogták, mindig visszarántot-
ták és Mulcachy folyton ott volt, még akkor is, mikor az
oldalára zuhant és verte, ütötte, szúrta. Roppantul fájt
neki, különösen az orra. És aki a fájdalmat okozta, az ép-
pen olyan vad és borzasztó volt, mint ő, sőt még inkább,
mert intelligensebb volt.

Néhány percig tartott ez és Ben Bolt belátván, hogy
képtelen széttépni és megsemmisíteni ezt az embert, aki
bántalmazta, — elvesztette a bátorságát. Szégyenletesen
megfutott ez elől az apró, kétlábú lény elől, aki még nála,
a teljesen kifejlett bengáli királytigrisnél is borzasztóbb
volt. Ben Bolt kínjában magasra ugrott a levegőben, fut-
kosott ide-oda, leszegve a fejét, hogy a fájdalmat kike-
rülje. Az aréna oldalának is nekiment, felugrott a csúszós
vasrudakra és próbált felmászni rájuk.

Mulcachy, mint a bosszúállás ördöge, folyton a nyo-
mában volt, verte és szurkálta és a foga között sziz-
szegte rá:

— Fogsz még okoskodni, mi? Majd megtanítlak én
vitatkozni! Nesze! Nesze! Nesze még! Nesze ez is!!

Aztán megállt és a megerőltetéstől lihegve, jelentette
ki, mialatt a tigris összekuporodott, reszketett és a rácsig
hátrált előle:

— Most már fél tölem. A többi gyerekjáték. Öt percig
hagyják békében, emberek. Mi is kifűjjük magunkat.

A felfüggesztett vasszékek közül lejjebb húzott egyet,
odaerősítette a padlóhoz és elkészületeket tett az első mu-
tatvány tanítására. Ben Boltnak, aki az őserdőben szü-
letett és az őserdőben nevelkedett, meg kell tanulnia,
hogy az emberi lényeket utánozva, ráüljön a székre. De
Mulcachy még nem volt készen. A félelemkeltés első lec-
kéjét még meg kellett ismételni és jól beléje verni az állatba.

Közel, de biztonságos távolságban, odalépett Ben
Bolthoz és rávágott az orrára. Aztán megint rávágott. És
tízszor és százszor rávágott. Ben Bolt fordíthatta a fejét,
ahogy akarta, a korbács mindig rácsapott borzasztóan
szétzúzott orrára. Mulcachy mesteri szakértelemmel ke-

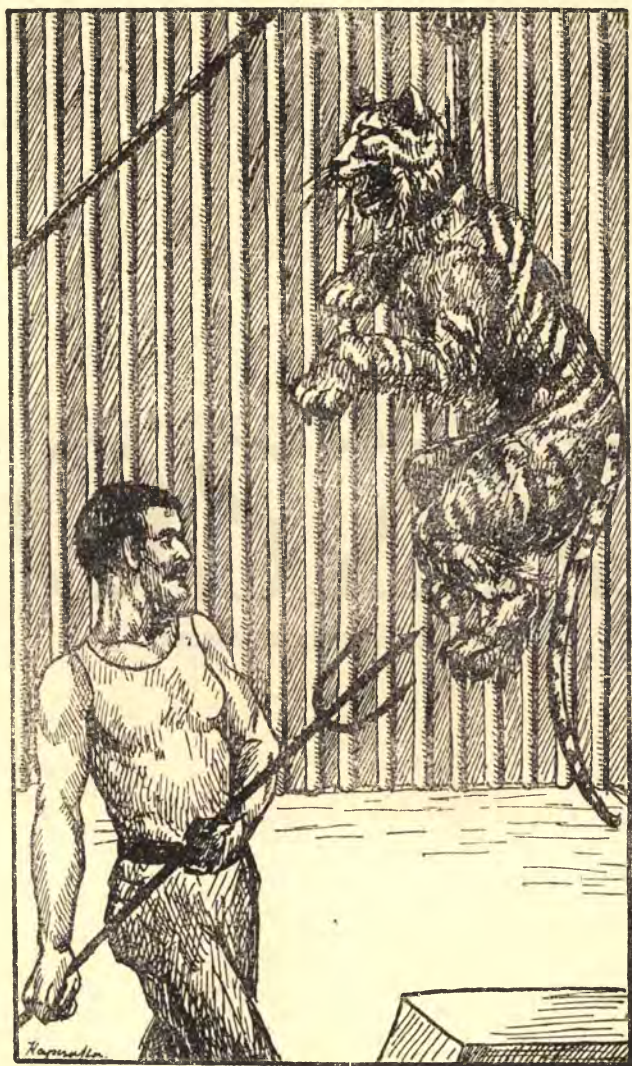
zelte az ostort. A hosszú-hosszú korbács tévedhetetlenül megcélozta, megcsattantotta és megvérezte a Ben Bolt orrát, akárhogyan próbálta is félretartani.

Mikor már az őrzöngésig tűrhetetlen volt a dolog, megint ugrott, de csak annyit ért el vele, hogy a tíz erős ember, aki a kötelet fogta, megint visszarántotta. A harag, a vadság, a pusztítás szándéka végre is teljesen elpárolgott a tigris forró agyából. Megismerte a félelmet, csak ezt tudta már, félt és félt és megint félt és csakis félt, teljesen és nyomorultan félt ettől az emberi féregtől, amely olyan fájdalommal töltötte el.

Ekkor aztán megkezdődött az első mutatvány oktatása. Mulcachy erősen megkopogtatta a széket a korbács nyelével, hogy ráirányítsa az állat figyelmét, aztán a korbács csattanójával élesen odacsípett az orrára. Ugyanekkor hátulról egy segéd a rácson keresztül villát döfött az állat oldalába, hogy elkergesse a rácstól és a szék felé ösztökélje. A tigris előre csúszott a hasán, aztán megint visszahőkölt a rácshoz. Mulcachy megint kopogott a széken, megint rácsapott az orrára, az oldalát megint megdöfték s a fájdalom megint a szék felé kényszerítette. Ez így ment a végtelenségig, egy negyedóra hosszat, egy félóra hosszat, egy óra hosszat. Mert az emberi-állatok isteni türelemmel rendelkeztek, ő pedig csak őserdei vadállat volt. Így törik be a tigriseket. És ez az ige szóról-szóra értendő. Az idomított állat meg van törve. A vadállatban előbb megtörik valami, mielőtt arra adja magát, hogy fizető közönség előtt mutatványokat csináljon.

Mulcachy megparancsolta, hogy egy segéd jöjjön be hozzá az arénába. Mivel nem tudta a tigrist közvetlenül rábírní, hogy ráüljön a székre, más eszközökhöz kellett folyamodnia. A Ben Bolt nyakára erősített kötelet felvitték a magasba és áthúzták a csigaszerkezeten. Adott jelre a tíz ember nekirugaszkodott a kötél külső végének. És miközben Ben Bolt hörgött, rúgkapált, köhögött erre az új gyalázatra a rémület új őrzöngésében, a nyakánál fogva lassan felhúzódott a padlóról, végre egészen a levegőben lógott, mint az akasztott ember, küszködött, elállt a lélekzete és fuldokolni kezdett. Úgy hánykolódott és úgy csavarta a kötelet, hogy teste pompás izmainak erejénél fogva szinte csomót kötött rá kínlódásában.

A csigaszerkezet fenti kereke sínen mozgott odébb. A segéd megfogta a tigris farkát és a levegőben odahúzta a szék fölé. Tehetetlen testét így vitték a farkánál fogva és

... Ben Boltot megint felemelték lassan a levegőbe ...

oldalát ez alatt Mulcachy szurkálta a vasvillával. Ekkor a kötélén hirtelen ejtettek egyet és Ben Bolt kábuló fejével ott találta magát a széken ülve. Abban a pillanatban már le is ugrott a padlóra, kapott egyet az orrára a súlyos korbácsnyéllel és a revolver egyenesen az orra cimpájába sütötte a vak lövést. Örjögő fájdalom és féltelme a végsőkig feszült. Repülve ugrott tovább, de felhangzott Mulcachy kiáltása: »Fel!« Megint felemelkedett a levegőbe és a nyakán lógva vívódni kezdett.

A farkánál fogva megint a kellő helyre húzták, mellbe döfték és hirtelen leejtették. De olyan hirtelen, hogy görcsösen rángatózó teste teljes hassal, durván zuhant a székre. Ami kevés szusz a hánykolódás után még maradt benne, az most az erőszakos zuhanástól mintha elállt volna benne. A szeme elmezavart és fátyolos fényben úszott. Félelmesen lihegett, a fejével erre-arra hánykolódott. A szája tajtékozott, az orrából dőlt a vér.

— Fel! — kiáltott Mulcachy.

És Ben Boltot megint felemelték lassan a levegőbe; az örv lélekzet-elállító szorításától eszeveszetten rúgkapált. Olyan vadul hánykolódott, hogy még mielőtt hátsó lábai elhagyták volna a talajt, a test előre és hátra rándult és mikor egészen a levegőben volt, úgy lengett, mint valami óriás inga. A székek felett leejtették s most már a másodperc egy kis részéig olyan volt a helyzete, mint a széken ülő emberé. Akkor borzasztó kiáltást hallatott és ugrott.

Ez a kiáltás nem volt sem vicsorgás, sem üvöltés, sem ordítás, hanem tisztára a fájdalom kiáltása, mintha valami tört volna benne. Csak néhány ujjnyira volt már Mulcachytól, mikor megint vak lövés dördült bele az orrlukaiba és a munkások olyan hirtelen rántották vissza a kötéllal, hogy szinte nyakát szegte.

Mikor megint a székre ejtették, úgy zuhant rá, mint a félig teli liszteszsák. Így esett tovább is a székről, míg nem összetörve, eszméletlenül előre hullott. A nyelve feketén és dagadtan lógott ki a szájából. Mikor vödörrel öntözték rá a vizet, vinnyogott és nyögött. Így végződött az első lecke.

— Minden jól megy, — mondogatta Mulcachy napról-napra, ahogy a tanítás haladt. — Türelemmel és kemény munkával ki fogjuk hozni a mutatványt. A hatalmamban van. Félt tőlem. Csak idő kellett hozzá és az idő az ilyen állatoknál különösen értékes.

Nem ezen az első napon, nem is a másodikon, nem is a harmadikon tört meg igazában az a bizonyos valami a Bent Bolt belsejében. De két hét múlva megtört. Mert eljött az a nap, mikor Mulcachy megkopogtatta a székét a korbácsa nyelével, a segéd a rácson keresztül beledöfte a vasvillát a Ben Bolt oldalába és Ben Bolt kivetkőzve királyságából, somfordálva, mint az elnászpángolt kóbor macska, százalmas rettegéssel kotródott fel a székre és ráült, mint egy ember. Most már »idomított« tigris volt a neve.

A másik eset, az Éliásé, még súlyosabb volt és úgy emlegették később, mint egyikét Mulcachy ritka kudarcainak, bár mindenki elismerte, hogy ezt a kudarcot nem lehetett kikerülni. Éliás hatalmas, szörnyű alaskai medve volt, alapjában véve jóindulatú, sőt kedélyes és humoros, mint a medvék általában. De megvolt a maga makacs akarata, amely éppen olyan kemény volt, mint a koponyája. Rá lehetett bírni egyre-másra, de azt képtelen volt eltűrni, hogy bármire is kényszerítsék. És az állatidomítás világában, ahol a számoknak úgy kell folyni, mint a karikaacsapás, a rábírásra nem igen lehet vesztegetni az időt. Az állat el kell hogy végezze a dolgát, mégpedig rögtön. A közönség nem megy bele a késedelembé, amíg az idomító próbál rábeszélni egy-egy rosszkedvű, vagy huncutkodó állatot, hogy csinálja már, amiért a közönség befizetett.

Éliás is megkapta a maga első leckéjét a muszájból. Ez volt egyszersmind az utolsó leckéje is és nem is terjedt az oktató-arénáig, mert a ketrecében folyt le.

Mindenekelőtt az történt vele, hogy a szokásos módon a négy lábára hurkot vetettek a rácson keresztül, a fejére ráhúzták a fojtó örvet, odavonszolták a rácshoz és valamennyi nagy körmét olyan alaposan levágták, hogy hús is jött vele. Ezt a külső emberek csinálták. Akkor Mulcachy benn a ketrecben karikát húzott az orrába. Persze, ez az operáció nem ment olyan könnyen, mint ahogy hangzik. Ki kellett fúrni az orrát. Mulcachy, mikor a szerszámot belefúrta a hatalmas állat cimpájába, egy kis darab eleven húst metszett ki az orrából. Értette a medve-mesterséget. A medvéknél úgy áll a dolog, hogy mindig, mikor egy friss medvét engedelmessegre oktatnak, valaki a hatalmában kell hogy tartsa a medve valamelyik érzékeny testrészét. A hozzáférhető érzékeny részek a fül, az orr, a szem. Mivel a szem kiesik a játékból, marad a fül meg az orr.

A fúrott lyukon Mulcachy mingyárt keresztül is húzta a fémkarikát. A karikához pedig hosszú lenkötelet erősített. Aki ezt a kötelet fogta, az minden helyén nem való mozdulatot meg tudott állítani, amit Éliás hátalévő élete folyamán csinált. A sorsa már most nyilvánvaló volt és elvégeztetett. Foglya és rabszolgája lett az orra cimpájába fűzött karikának mindörökre, amíg él és lélezkik.

A hurkokat leszedték és Éliást szabadjára engedték a ketrec határain belül, hogy orra karikájával megismerkedjék. Ő meg is kezdte az ismeretséget: egyenesen állt, ordított és hatalmas mancsaival tapogatta a karikát. A tapogatás nem volt kellemes. A karika tüzesen és élesen fájt. És ő a mancsaival igyekezett eltávolítani ezt a fájdalmat, mint ahogy a mézes faodu megdézsmálása közben a méhek fullánkjaitól igyekezett szabadulni. Ki is tépte a karikát, az orra húsát elszakította és a kerek, fúrott lyukból fájdalmas hasadékot csinált.

Mulcachy káromkodott. Megint jöttek a hurkok. Éliást megint tehetetlenné tették, oldalára borították, lábait kihúzták a rácsrudak közt és az orrát megfúrták megint. Ezúttal a másik orrlyukát. És mikor szabadjára hagyták, megint kitépte a húsából a karikát.

Most már nagyor megharagudott Mulcachy. Szidta a medvét:

— Hallgas az okos szóra he!

Amit okos szón értett, az abban állott, hogy a karikát egyszerűen áthúzta mind a két orrlyukán egyszerre, jó magasan fent, a közfalon is keresztül. De Éliással nem lehetett okosan beszélni. Más volt, mint Ben Bolt. Abban a pillanatban, amint szabad lett, kitépte a karikát és a félorrát vele szakította. Akkor Mulcachy kifúrta Éliás jobb fülét. Éliás foszlányokká tépte a fülét. Mulcachy kifúrta a bal fülét. Éliás azt is foszlányokká tépte. És Mulcachy megadta magát. Nem tehetett egyebet.

— Elvesztettük a küzdelmet, — mondta szomorúan.
— Nines hova húzni a karikát.

Később, mikor Éliást arra ítélték, hogy élethossziglan ketrec-töltelék legyen, Mulcachy gyakran mondogotta elítélő hangon.

— Roppant ostoba állat volt. Nem lehetett vele csinálni semmit. Még a karikát sem volt hol behúzni.

XXXIV. FEJEZET.

A kaliforniai Oaklandban történt, az orfeumban. Kennan Harley éppen az ülés alá nyúlt a kalapjáért, mikor a felesége megszólalt:

— Hiszen még nincs szünet. Még van egy szám.

— A kutya-szám, — mondta Kennan és ezzel meg is mondta a magáét, mert mindig felkelt és kiment, ha valahol idomított állatok következtek a műsorra.

Kennan Villa rápillantott a műsorra.

— Ja persze. De ez egy éneklő kutya. Egy kutya-Caruso. És itt fel van tüntetve, hogy a színpadon nem lesz senki más, csak a kutya. Most az egyszer maradjunk itt és nézzük meg, tud-e annyit, mint Jeromos.

Kennan Harley tehát maradt. A két néger színész befejezte a számát, ismétlést is adott, aztán felment a függöny és üres színpad tárult a néző elé. Nyugodt léptekkel bejött egy ír terrier, nyugodtan a színpad közepé felé tartott, kijött majdnem egészen a rivaldáig és szembe állt a karmesterrel. Mint ahogy a műsor is hirdette, egyedül volt a színen.

A zenekar az »Édesen, lassan« bevezető taktusait játszotta. A kutya ásított és leült. De a zenekarnak meg volt mondva, hogy addig játssza a bevezető taktusokat újra, meg újra, míg a kutya megszólal, aztán menjen utána. Harmadszor a kutya ki is nyitotta a száját és rákezdte. Amit csinált, nem volt puszta vonítás. Sokkal lágyabb volt, semhogy vonításnak lehetett volna nevezni. És nem is volt csupán ritmikus. A kutya pontosan a dallamot énekelte.

De Kennan Villa alig hallgatott oda.

— Százszor jobban énekel, mint Jeromos — súgta a férje.

— Mondd, — súgta vissza izgatottan az asszony — láttad már ezt a kutyát?

Harley rázta a fejét.

— De láttad, — erősködött az asszony. — Nézd azt a kajla fülét. Gondolkozz. Gondolj vissza! Nem emlékszel?

Harley még mindig rázta a fejét.

— Emlékezz a Salamon-szigetekre, — sürgette a felesége — emlékezz az Ariel-yachtra. Emlékezz vissza, hogy mikor Malaitából, ahol Jeromost felszedték, vissza-

felé tartottunk, Tulagiban volt neki egy testvére, egy néger-vigyázó az egyik szkülneren.

— Igen, Mihálynak hívták. Nos?

— Annak ugyanilyen kajla volt a füle. És az is drótszőrű volt. A Jeromos édestestvére volt. A szüleik a meringei Brigitta és Terentius voltak. Jeromos a mi énekes kutyánk. Ez a kutya is énekel. És kajla füle van. Ez a kutya Mihály.

— Lehetetlen, — mondta Harley.

— Mondd, — kérdezte Villa — ha holnap Jeromos futkosna az ő oldalán, akkor elhinnéd?

— Igen, — felelte a férje — az tény, hogy a két testvér úgy szeretett szaladni egymás mellett. És Terentius és Brigitta is úgy szaladtak mindig előttük. De a Salamon-csoport, meg az Egyesült-Államok messze vannak ám egymástól.

— Jeromos is messziről jött. És ha Jeromos eljuthatott a Salamon-szigetéről Kaliforniába, miért volna különösebb, hogy Mihály is eljutott idáig? . . . Ó, hallgasd csak!

A kutya ismétlés gyanánt most az »Otthon, édes otthon«-t énekelte. Ennek végeztével Henderson Jakab is előjött a viharos tapsokra a kulisszák mögül és együtt hajbókolt a kutyával. Villa és Harley szótlanul ültek egy percig. Akkor Villa hirtelen így szólt:

— Menjünk hátra és nézzük meg közről.

Mikor a házaspárt az orfeum igazgatója hátrakalauzolta a kis öltözőbe, Henderson Jakab első gondolata ez volt:

— Megint az Állatvédő Egyesületből jönnek . . .

Mihály félig aludt a széken és nem vett róluk tudomást. És milatt Harley Hendersonnal beszélgetett, Villa szemügyre vette a kutyát. Mihály alig nyitotta ki a szemét, már be is húnnya megint. Nagyon únta az emberi világot és nagyon mogorva volt a maga megsavanyodott természetében, már nem volt a régi, nyájas kutya, akinek jövő-menő emberek ráveregettek a fejére, bolondságokat mondtak és mentek útjukra, hogy soha többé ne lássák.

Kennan Villát kellemetlenül érintette a visszautasítás. Abbahagyta egy percre a barátkozást és odahallgatott arra a történetre, amelyet Henderson Jakab adhatott felvilágosításul a kutyáról. Egy Del Mar Harry nevű idomító szedte fel a kutyát valahol a Csendes-óceán partján, valószínűleg San-Franciscóban, de mikor kelet felé jött

vele, meghalt New-Yorkban egy baleset alkalmával, mielőtt még bárkinek, bármit elmondott volna a kutyáról. Többet nem is tudott mondani Henderson, csak még azt, hogy kétezer dollárt fizetett érte bizonyos Collins Harrisnek és hogy ennél jobb vásárt nem csinált soha életében.

Villa megint a kutyához fordult.

— Mihály, — szólította kedveskedve, szinte csak sűgva.

És Mihály félig felnyitotta a szemét, fültő-izmai megkeményedtek, teste megreszketett.

— Mihály, — mondta Kennané még egyszer.

Erre már felütötte a fejét Mihály, felcsapta a fülét és ránézett. A tulagii öböl óta nem hallotta a nevét. A szó éveken és tengereken át a multból jött feléje. És felvillanyozó hatással volt rá, mert egy pillanat alatt a »Mihály« szóval összefüggő képzetek öntötték el egész öntudatát. Újra látta Kennant, az Eugénia kapitányát, aki legutoljára szólította így, újra látta Haggin urat és Derbyt és Bobot a meringei ültetvényeken és Brigittát és Terentiust és nem utolsónak az elszállott mult árnyékai között testvérét, Jeromost.

De elszállott mult volt-e ez? A név, amely évekig nem volt sehol, most íme visszatért. Bejött a szobába ezzel a férfival és ezzel a nővel. Mindezt nem így okoskodta, de kétségkívül úgy cselekedett, mintha így gondolkozott volna.

Leugrott a székről és odafutott a nőhöz. Megszagolta a kezét és mikor a nő megveregette, ő szaglászta tovább. Végre megismerte a nőt. És megvadult. Elugrott, ide-odaszökdösött a szobában, beszuszogott a mosdó alá és végigszaglászta a sarkokat. Aztán, mint egy örült, rohant vissza a nőhöz és sóváran szűkölt, mikor az cirógatni próbálta. A következő pillanatban pedig még mindig, mint egy örült, megint elrohant, össze-visszafutkosott a szobában és folyton szűkölt.

Henderson Jakab csendes elégedetlenséggel nézte.

— Sose viselkedik így, — mondta — nagyon csendes kutya. Talán görcsei lesznek. Ámbár sose szokott görcse lenni.

Senki sem értette a dolgot, még Kennan Villa sem. De Mihály értette. Ő azt az eltűnt világot kereste, amely régi nevének felhangzására egyszerre így visszaözlött rá. Gondosan megszaglászta a férfit is és megállapította róla,

hogy ez a tulagii öbölből és az Arielről való ember és az izgatottsága megint ágaskodni kezdett.

— Látod, Harley, biztosan ő az! — kiáltott Villa. — Nem tudod kipróbálni? Nem tudod biztosan megállapítani?

— De hogyan? — tünődött Harley. — Úgy látszik, megismeri a nevét. Felizgatja. És ámbár sosem ismert bennünket nagyon jól, úgy látszik, bennünket is megismer és tőlünk is izgatott lesz. Hiszen ha beszélni tudna . . .

Ekkor nagyszerű ötlet villant fel a fejében. Abba hagyta a játékot a kutyával.

— Harley! Van egy próba-ötletem. Hallgass ide. Emlékezz vissza, Jeromos négerekre vigyázott, mielőtt hozzánk került. Mihály is négerekre vigyázott. Te beszélsz azon a bêche-de-mer nyelven. Tégy úgy, mintha haragudnál valami néger fickóra. Lássuk, mit fog csinálni.

Harley helyeslően bólintott az ötletre és haragos hangon rákezdte:

— Mi név fickó neked áll itt enyém hely rajta. Én rád most haragszik nagyonsok.

És ezekre a szavakra Mihály felborzolta a szőrét, ki tépte magát a nő tartóztató kezei közül, felhördült és körülfordult, hogy meglássa a fekete fickót, aki nyilván most jött be a szobába és felkeltette a fehér isten haragját. De fekete fickó nem volt sehol. Még mindig borzolta a szőrét és az ajtóra nézett. Harley a maga pillantását szintén odafordította az ajtóra és Mihály most már minden kétséget kizáróan tudta, hogy az ajtó előtt egy Salamon-néger áll odakinn!

— Hé, Mihály! — kiáltott Harley. — Te hamar megcsíp, fekete fickó ott kinn áll!

Mihály felhördülő dühvel ugrott neki az ajtónak. Lenyületének akkora volt a dühe és súlya, hogy a laza kilincs felpattant és az ajtó kicsapódott. Mihály azt a helyet, amelyet népesnek gondolt, üresen talált. Ez nagyon leverte. A csalfa, látszólagos múlt nagyon becsapta. Mérgeesen és zavartan sompolygott vissza.

— Most pedig — mondta Harley Henderson Jakabnak — beszéljünk üzletről . . .

XXXV. FEJEZET.

Mikor a vasút megérkezett Glen Ellenbe, a Holdvölgybe, maga Kennan Harley jelent meg a poggyászkocsi oldalajtájánál, megragadta Mihályt és a földre dobta. Mihály most utazott először vasúton ketrec nélkül. Csak örvvel és láncal jött Oaklandból. A várakozó autóban Kennan Villát találta. A láncot leszedték róla és odaültették Villa és Harley közé.

Mikor a gép bekanyarodott a házhoz, egy kutya boldogan szűkülő, ugató köszöntése hangzott fel, amely Mihály számára nem tűnt fel egészen ismeretlennek. De a vidám ugatás gyanakvó és féltékeny vicsorgássá fajult, mikor Jeromos a Harley cirógató kezéről megszagolta a másik kutya jelenlétét. A következő pillanatban már felfedezte, hogy a szag eredeti forrása az autóban van. Rögtön felugrott a gépre. Mihály vicsorogva és előre szökkenve fogadta félúton az ellenség közeledtét. De az ellenség fellökte a kocsi fenekén.

Amint Kennan Harley szava felhangzott, eleresztették egymást, abba hagyták az ellenségeskedést, leugráltak a földre és amint most szaglászta egymás orrát, komikus módon még mindig merev volt a lábuk szára és égnek állt a tarkójuk szőre.

— Megismerik egymást! — kiáltott Villa. — Várjuk meg, mit fognak csinálni.

Ami Mihályt illeti, ő meglepetés nélkül fogadta el a kétségtelen tényt, hogy Jeromos visszatért a Semmiből. Az ilyesmi rendesen hirtelen történt és nem maguk a dolgok döbbsentették meg ilyenkor, hanem az összefüggő lehetőségek. Ha az a férfi és az a nő, akiket Tulagiban látott utoljára, most pedig Jeromos is visszatérhetett a Semmiből, akkor visszatérhet, sőt minden pillanatban elébe állhat az imádott Pincér.

Ahelyett, hogy Jeromosnak felelt volna, Pincért kutatva szaglászott és nézegetett körül. Jeromos részéről viszont az üdvözlés és barátság első kifejezése a rohanási vágy formáját öltötte magára. Meghívó módon ugatott a testvérére, öt-hat ugrásnyira tovább szökött, visszafutott és első lábával játékosan meglökte Mihályt, hogy még nyomatékosabban hívja meg, mielőtt megint elrohan.

Mihály már annyi esztendeje nem futkosott együtt kutyával, hogy Jeromos hívását nem igen értette. Azon-

ban az ilyen szaladás a kutya-világban a boldogság és barátság szokásos kifejezése, benne pedig különösen erősen megvolt Brigitta és Terentius révén ez az örökség, akik a Salamon-szigetek ismert együttfutói voltak.

Mikor Jeromos megint megérintette az első lábával és elugatta magát és csábító félkörben száguldott el, Mihály önkénytelenül elindult szorosán a nyomában. De Mihály nem ugatott. És alig ugrott egyet-kettőt, hirtelen megállt és engedelmet kérő pillantással nézett Villára és Harleyra.

— Jól van, Mihály, — szólt Harley nyájasan, és a jóváhagyó nemtörődömség mozdulatával fordult el a kutyáktól Villa felé, hogy kezét nyújtsa neki és lesegítse a gépről.

Mihály tehát elugrott megint és halványan valami hajdani öröm kezdett derengeni benne, mikor vállával Jeromosnak feküdt, az pedig őneki, és így rohantak egymás oldalán. De Jeromos sokkal jobban tudott örülni. Vadabul rohant, száguldott, feszült a másiknak és vadabbakat vakkantott. Aztán meg ugatott is. Mihály nem ugatott.

— Azelőtt ugatott, — mondta Villa.

— Sőt ugatósabb volt, mint Jeromos.

— Elvették az ugatását. Rettenetes élményeken mehetett keresztül, ha az ugatását elvesztette.

A zöld kaliforniai tavasz aranysárga nyárba hajlott már, mire az örökösen száguldozó Jeromos megmutogatta Mihálynak a Kennan-birtok legtávolabbi és legmagasabb pontjait is a Hold-völgyben.

És Mihály hűségesen követvén mindenüvé a csapongó Jeromost, az esztendő múlásán keresztül folyton kutatott valamit, amit nem tudott megalálni.

— Keres valamit, keres valamit — mondogatta Villának Harley, — ami nincs. Amit itt nem talál meg. De vajon mit kereshet folyton?

Mihály Pincért kereste és nem találta meg soha. Kennan Harley gyakran mondogatta, mikor Villa mellett lovagolt és látta ezt az örökös keresgélést:

— Keres valamit, folyton csak keres valamit. Jeromos szimatol a nyulak meg a rókanyomok után, de megfigyelheted, hogy ezek Mihályt nem nagyon érdeklik. Nem ezt keresi. Úgy viselkedik, mint aki valami nagy kincset veszített el és nem tudja, hol hagyta, hol keresse.

Az erdő és a mező tarka életéből Jeromos sok mindegyikre tanította Mihályt. Úgy látszott, hogy Mihály egyet-

len szórakozása a Jeromossal való szaladás. Mert különben nem játszott soha. A játék elmúlt tőle. A színpadon és Collins Harris intézetében töltött kínos évektől most már nem volt éppen mogorva, vagy búskomor, de józan volt és csendes.

— Minek játszani? — kérdezhetette volna Mihály, akiből minden játékot kivertek.

De mikor komoly munkára került a sor, még túl is tett Jeromoson. A száj- és körömfájás, meg a sertésvész miatt a Kennan-birtokon idegen kutyáknak nem volt szabad tartózkodni. Mihály hamar beletanult ebbe és a kózsá ebekkel nem sokat teketóriázott. Soha nem kezdte a támadást ugatással, vagy morgással. Halálos csendben rohanta meg, tépte és marta őket, meghempergette őket a porban és elkergette. Olyan volt ez, mint a négerekre való felvigyázás, szolgálat, amelyet az isteneknek kellett bemutatni, akiket szeretett és akik ezt jó szemmel nézték.

Villát és Harleyt nem imádta olyan vad szenvedéllyel, mint Pincért, de azért nagy és józan szeretet volt benne a házaspár iránt. Sohsem jött ki a sodrából annyira, hogy a szeretetét mórrikálással, riszálással, szűköléssel kezdte volna kifejezni. Ezt Jeromosra lehetett bízni. De mindig benső örömet érzett, hogy Villával és Harleyval lehet és hogy azok rögtön Jeromos után őt is észreveszik. Örömének legmélyebb pillanatai azok voltak, mikor ott ülhetett Villa vagy Harley mellett, fejét rátehetette azoknak a térdére és olykor a kezük rásimult az ő fejére, vagy kedvesen megfogdosták a kajla fülét.

Jeromos még a gyerekekkel is képes volt eljátszogatni, akik néha Kennanéknál tartózkodtak. Mihály csak addig tudta a gyerekeket elviselni, míg békében hagyták. De ha bizalmaskodni kezdtek vele, megintette őket: felborzolta a nyaka szőrét, felmordult, feltápáskodott és eltávozott.

— Érthetetlen, — szokta mondani Villa — ez a kutya tele volt játékkal, lélekkel és bolondsággal. Sokkal pajkosabb és izgékonyabb volt Jeromosnál és feltétlenül lármasabb. Ha beszélni tudna, biztosan valami borzalmas történetet mesélhetne arról, hogy mi minden történt vele Tulagitól kezdve egészen addig, míg az orfeumban rá nem akadtunk.

— És bizonyosan ez volt a legcsekélyebb az egészben, — felelte Harley, a Mihály vállára mutatva, amelyet a leo-

párd sebesített meg azon a napon, mikor Jakab, az aire-dalei kutya és Sára, a kis zöld majom, meghaltak.

— Azelőtt ugatott, — mondta aztán Villa — biztosan tudom, hogy ugatott. Most miért nem ugat?

És Harley rámutatott a Mihály sebhelyes vállára és így szólt:

— Talán megmondhatná ez a sebhely és valószínűleg még száz más olyan dolog, amelynek nem látjuk a nyomát

De eljövendő volt az idő és mikor Mihály egy ugató hang nélkül tettekkel fejezhette ki azok iránt érzett ragaszkodásának és rajongásának mértékét, akik kiváltották a ketrec és rivalda világából és a Hold-völgy szabadságát adták neki.

XXXVI. FEJEZET.

A Hold-völgyre leszállott a gyönyörű tél. Hó lepte meg a Sonoma-hegy csúcsát. A kastélyban friss és ritka volt a reggeli levegő, de délben még jól esett az árnyék, és a szabadban a téli napfényben virultak a rózsák, és a narancs, a szőlő, a citrom arany színűre érlelődött. De háromszáz méterrel lejjebb a völgy fenekén a reggelek már fehérek voltak a dértől.

És akkor történt, hogy Mihálynak alkalma nyílt a nagy próbára. Az az ember, kivel szembe kellett Kennan Harley miatt szállania, a Mendocino kerület vadonaiból kószált ide, a legirdatlanabb hegyi ösvényeket követve, éjszaka elkerülve a farmokkal népes völgyrészeket, ahol az emberek jelenléte veszedelmet jelent rá nézve. Ellensége volt az emberiségnek és az emberiség is ellensége volt neki. Mert a legnagyobb bűnt követte el, amelyet az ember ember ellen elkövethet: ölt. Nem háborúban, nem páros viadalban, nem mint bátor ellenfél, szemtől-szembe állva a másik harcossal, hanem gyáván, orozva: pénzért. És azóta azzal telt nyomorúságos élete, hogy menekült az üldözők elől. Már két hete folyt a hajsza.

Egy keskeny, veszedelmes ösvényen ereszkedett lefelé, mikor az üldözés megfigyelésére kiküldött ujságíróval találkozott. Az a ló, amelyet a völgyben bérelt magának, törött-térdű, szomorú gebe volt és békésen várt, amíg a vad tekintetű és dühösen erőszakos ember leszállította a hátáról a lovast, miután az ösvény fordulójánál hirtelen kiugrott a sűrűből. Az ujságíró egyet ugyan rávágott a

támadóra a lovaglóostorával. De erre kapott egy olyan ütést, amelyenről gyakran írt kezdő ujságíró korában matróz-verekedésekkel kapcsolatban, de amilyenel személyesen most találkozott először.

A haramia mérgesen állapította meg, hogy az ujságírónál egy ceruzán és egy csomó papiroson kívül semmi fegyver nincsen. Dühében, hogy nem tudott fegyverhez jutni, még néhányat rásujtott a riporterre, hagyta jajgatni a dudva között, felkapva a lóra, megcsapkodta az ujságíró korbácsával és folytatta az útját lefelé az ösvényen.

Kennan Harleyt ezen a napon Jeromos is, Mihály is elkísérték a kora reggeli lovaglásra. Jeromos, aki mindig a fürgébbik vadász volt, messzebb kalandozott el a földéken. De a szerencsétlenség felbukkanását Mihály sem vette rögtön észre, pedig ő szorosán a gazdája lovának a sarkában haladt. Harley sem vette észre. Egy helyen mintegy harmadfél méter magas meredek földpart emelkedett az ösvény mellett, amelyen lovagolt. A melegvérű csikó hirtelen megijedt: fölöttük a földpart tetején felbukkant valami. Ahogy Harley felpillantott, azt látta, hogy egy hőkölő ló és hátán egy erőszakos lovas éppen le készül ugrani. Ezzel a pillanatnyi pillantással, mialatt kantárral és sarkantyúval igyekezett a lovát odébb ugratni, meglátta az üldözött ember összekarmolt arcát, megtépett ruháját, vadul égő szemét és bozontosan nőtt szakáll alatt ijesztő soványságát.

A bérelt gebe nyilván vonakodott a földpartról leugrani az ösvényre. Beleásta patáit a meredek part mohos lejtőjébe és csak annyira ugrott ki, hogy éppen elkerülje az esés erejét. De a válla így is vállon csapta az alant táncoló csikót és felborította. Kennan Harley a csikó alá került és eltörte a lábát, a csikó pedig hanyatt-homlok való zuhantában eltörte a gerincét.

A haramia, akit egy egész vidék fegyveres népe üldözött, új áldozatánál, Kennan Harleynál éppen úgy nem talált fegyvert, mint a riporternél. Ezen éktelen dühre gerjedt. Tajtékozva dühöngött csalódásában és vadul oldalba rúgta a tehetetlen embert. Másodszor is rúgásra emelte a lábát, de akkor Mihály közbelépett. Ugrott és mélyen belevágta a fogát a rúgásra emelt láb ikrájába.

A gyilkos átkozódva rázta le lábáról a kutyát. A hús és a nadrág szövete szalagokban szakadt ki Mihály fogai közül. Harley a ló alól, béna és tehetetlen fektéből kiáltotta:

— Jól van, Mihály! Neki!

Aztán bêche-de-merre fordította a szót és úgy folytatta:

— Hé, Mihály! Te fehér rossz gazda, csíp, harap, erős nagyon, nagyon!

A haramia a foga közül dühöngött Harleyra:

— Ezért szét fogom taposni a koponyáját!

Minden ok nélkül kezdett felkészülni, hogy beváltsa fenyegetését és Kennan Harleyt vad dühében halálra rugdossa.

De mielőtt megint belerúghatott volna a fetrengő emberbe, Mihály már megint nekiugrott. Mire lerázta, véresre volt tépve a másik lábán is a hús, meg a nadrág. Mihály megint ugrott, de még a levegőben eltalálta a haramia rúgása, éppen az álla alatt. Mihály messze repült az útról, le a lejtőn. Szerencsétlenségére nem is ért földet. Rázuhant egy manzanitabokor sűrűjére és a teste tehetetlenül fennakadt két gally éles villájában egy méternyire a föld felett.

— Na, most, — mondta a haramia vadul Harleynek, — most megteszem, amit mondtam. Szét fogom taposni a koponyáját.

— Mit csináltam én magának? Ha megöl, nem bánom, de legalább szeretném tudni, miért öl meg?

— Mert az életemre tör, — hörögte közeledve a másik. — Ismerem a fajtaját. Mind ellenem vannak és nekem nincs más választásom: maga pusztul el, vagy én. Hát most maga pusztul el, de alaposan.

Kennan teljesen tisztában volt a veszedelem súlyos voltával. Tehetetlen volt, és ez az őrzőgyilkos készül megölni, mégpedig rettenetes módon. Mihály nem jöhet segítségére, fogoly a bokorban, az ágak közé szorult lágyékánál fogva ott lóg és küszködik fejfelé.

A gyilkos Harley arcába irányozta az első rúgást, de Harley maga elé kapta az alsó karját. És mielőtt az ember másodszor rúghatott volna, Jeromos rohant a színre. Biztatást, parancsot nem is várt imádott urától. Ráugrott az emberre, és bár fogait ártalmatlanul mélyesztette bele az ember nadrágjának gyűrött szövetébe a csípő fölött, a súlyával azonban majdnem lehúzta a földre.

A haramia még dühödtebb őrzőgyilkossal fordult Jeromosnak. Igazán az egész világ ellene fordult. Most már a második kutya is. Azonban felülről, a Sonoma-hegységről a portyázó csapatok kiáltásai és vezényszavai hangzottak.

tak le és lefoglalta a figyelmét. Azok az üldöző halált jelentették és neki azok elöl kellett menekülni. Egy rúgással lerázta Jeromost, és egy ugrással felpattant a reporter lovának a hátára, amely mozdulatlanul, egykedvűen még mindig ott állt, ahol leugrott róla.

A ló merevlábú, kényszeredett vágatásba kezdett. Jeromos rohant utána. Vicsorgott és olyan magas hangon üvöltötte dühét, hogy szinte sikoltott. Harley ezalatt Mihályt csendesítette:

— Jól van, Mihály, jól van. Oda se neki, meg ne karmold magad. A veszedelem elmúlt. Majd csak lesz valahogyan, valamikor majd csak kiszabadítanak bennünket a szorultságból.

De a villát alkotó két gally körül a kisebbik eltört és Mihály lezuhant a földre, mégpedig a fejére és a vállára, mert sebtében nem tudta magát összeszedni a levegőben. De a következő pillanatban már felugrott és rohant le az úton Jeromos üldöző lármájának az irányában. Ez a lárma hirtelen fájdalmas vonításban vágódott el, amitől Mihálynak szinte szárnyai nőttek. Elvágatott Jeromos mellett, aki tehetetlenül vonaglott az úton. Tudniillik a bérelt gebe, megbotolván a maga merev-inú, törött-térdű vágatásában, kevés híjján elesett, kapálódzó tápáskodásában véletlenül rálépett Jeromosra és összezúzta és eltörte a kutya egyik első lábát.

És a haramia, hátranézvén és megpillantván Mihályt közvetlen a háta mögött, azt hitte, hogy most már a harmadik kutya támadja meg. De ő nem a kutyáktól félt. A fegyveres, vadászpuskás emberek jelentették számára a végső nagy bajt. Azonban összeharapott, vérző lábszárának fájdalma ébren tartotta külön dühét a kutyák iránt is.

— Megint kutya, — gondolta keserűen, mikor oldalra hajolt és a korbáccsal lecsapott a Mihály arcába.

Meglepetésére a kutya nem igyekezett kikerülni az ütést. Nem is vonított, nem is jajveszékelt fájdalmában. Nem ugatott, nem hörgött, nem vicsorgott.

Még közelebb furakodott, mintha nem is érte volna az ütés és mintha a korbács nem suhogott volna fölötte. Nekiugrott az ember jobb lábának. De az egyenesen a szeme közé vágott a korbáccsal. Az ütés az orra és a szeme között érte Mihályt. Visszahullott a földre, de óriási ugrásokkal rohant tovább, hogy behozza a elvesztett pillanatot és megint felugorjon az ember lábának.

De a haramia egyebet is észrevett. Mikor ilyen kö-

zelről csapott le a korbáccsal, megláthatta, hogy Mihály az ütés alatt nyitva tartotta a szemét. Nem tért ki és még csak nem is pislantott, mikor az ütés rácsapott. Ez kísérteties valami volt. Valami, ami nem volt kutyaszerű. Mihály megint ugrott, az ember megint rávágott és megint látta ezt a kísérteties dolgot. A kutya állta az ütest és nem hunyorított a szemével.

És ekkor egészen újfajta félelem vett erőt az emberen. Már arra sem mert volna megesküdni, hogy a kutya igazi kutya-e? Nem valami rettenetes, bosszuálló szellem-e az életentúli titokzatos világból, aki eljött, hogy megfogja és végezetül elpusztítsa az országúton, amely egész biztosan a halál útja? A kutya nem igazi. Nem lehet igazi. Nincs olyan kutya, amely szemhunyorítás nélkül, vagy félreugrás nélkül fogadja a teljes erejű korbácsütést.

A kutya kétszer egymásután megint ugrott és az ember mind a kétszer jól irányzott korbácsütésekkel verte le magáról. A kutya ugyanazzal a szilárdsággal és hallgatóssággal jött újra meg újra. És a haramia megadta magát a borzalomnak. Belevágta a sarkait a gebe vén bordáiba, rácsapott fejére, hasára a korbáccsal, mígnem a ló úgy elkezdett vágtatni, ahogy évek óta nem vágtatott. Még ezen a közönyös lovon is elhatalmasodott a rettegettség. Nem a kutyától rettegett, amelyről tudta, hogy csak kutya, hanem a lovastól. A ló érezte a lovas lelkiállapotát, — aki nehéz sarkakkal döfte a bordáit és kegyetlenül verte korbáccsal arcát, orrát, fülét. A ló legvégsőig feszített vágtatása sem volt nagyon gyors. Ahoz éppen nem volt elég gyors, hogy lerázza Mihályt, bár a kutya most már ritkábban kapott alkalmat, hogy az ember lába ellen ugorjon. De minden ugrása találkozott az elmaradhatatlan korbácsütéssel, amely már a súlyával is eltértette az ugrást. A fogai ugyan mindannyiszor az ember lábszarához veszedelmesen közel koccantak össze, de mindannyiszor visszahullott a földre, ott összeszedte magát és lóhalálban rohant tovább, hogy utólérje a rettegő embert és az eszeveszetten vágtató lovat.

Piccolomini Enrico látta a hajszát és a végkifejlődésben maga is résztvett. Ez az eset életének egyetlen nagy kalandja, éppen úgy szerzett neki vagyont, mint társalgási anyagot élete végéig. Piccolomini Enrico favágó volt a Kennan-birtokon. Ott állt egy kerek dombtetőn, lenézett az útra és először a ló vágtató patáinak dobogását hallotta, aztán a korbács csattogását a kutya testén. Az-

tán feltűnt előtte az ember, a ló és a kutya rohanó küzdelme. Éppen a domb alá értek, tőle alig hat méternyire, amikor látta, hogy a kutya ugrik a maga néma módján egyenesen felfelé, neki a lecsapó korbácsnak és belevágja a fogát a lovas lábaszárába. Látta, amikor a kutya, súlyosan zuhanva vissza a földre, félig kirántotta a lovast a nyeregből. Látta, hogy az ember, mikor mindenáron vissza akarta nyerni az egyensúlyát, teljes súlyával a kantárba kapaszkodott. És látta, hogy a ló, félig ágaskodva, félig botorkálva és ingadozva felbillentette a lovas megmaradt kis egyensúlyát is és az ember leesett a kutya után a földre.

Piccolomini élete későbbi folyamán a következőképpen szokta mesélni a dolgot egy pohár borocska mellett glen-elleni kis szállodájában.

— Akkor aztán olyanok voltak, mint két kutya. Két vadállat. A kutya elengedte az ember lábát és nekiugrott az ember torkának. Az ember a földön hemperegve, nekiesett a kutya torkának. Mind a két kezét így ni, rákulcsolta a kutya torkára. A kutya meg sem mukkant. Se azelőtt, se azután meg se mukkant. Mikor az embernek a két keze rászorult a torkára, nem is mukkanhatott. De ez nem olyan kutya volt. Ez különben se szólt egy mukkot se. A ló ott állt és nézte és a kutya köhögött. Borzasztó furcsa volt, ahogy ott néztem. Az ember olyan volt, mint az örült. Csak örült tehet olyat, mint amit tőle láttam akkor. Úgy vicsorította a fogát, mint valami kutya és harapta a kutyát, ahol érte: a lábán, az orrán, a testén. És mikor ő harapta a kutya orrát, a kutya harapta az ő képét. És a kutya meg az ember marták egymást, mint a bolondok és a kutya elkezd dolgozni a hátsó lábával, mint a macska. És tépi le az inget az ember melléről, mint a macska és az inggel együtt karmolva tépi a bőrt is, hogy egészen piros a lába a vértől. És az ember üvölt és úgy nyávog, mint az ezüstoroslán. És folyton fojtogatja a kutyát. Úgy verekszenek, mint az ördögök. A kutya Kennan úr kutyája. Finom ember, két éve dolgoztam nála. Hát csak nem fogok ott állni és nézni, hogy a Kennan úr kutyáját széttépi az az ember, aki úgy marakodik, mint az ezüstoroslán. Szaladok le a dombról. De amilyen izgatott vagyok, elfelejtem fogni a fejszét. Szaladok le a dombról, mondjuk annyira, mint ettől az ajtótól addig az ajtóig, mondjuk hat méter, vagy mondjuk tíz méter. A kutya már a végét járja. A nyelve messzire lóg kifelé, a szeme

el van homályosodva, de még mindig marcangolja az ember mellét a hátsó lábaival és az ember nyávog, mint az ezüstorozslán. Mit csináljak? A fejszét elfelejtettem. Az ember meg fogja ölni a kutyát. Nézek valami nagy kő után. Nincs kő. Nézek valami fadarab után. Nincs fadarab. És az ember öli a kutyát. Hát majd megmondom, mit csináltam. Van énnekem magamhoz való eszem. Odamegyek és rúgom az embert. A cipőm nagyon nehéz volt, nem olyan, amilyen most van a lábamon. Olyan favágó-cipő volt a lábamon, nagyon kemény bőrből a talpa és vasszeggel kiverve. Hát én oldalról belerúgok az embernek a fejébe, oda a nyakába, éppen a füle alá. Egyszer rúgtam. Jó rúgás volt. Megtette. Tudtam én, hol kell. Éppen a füle alá. Az ember erre elereszti a kutyát. Behunyja a szemét, eltátja a száját és ott fekszik csendesen. A kutya meg csak elkezd ám lélekzetet venni. A lélekzettel visszatér beléje az élet is. Azonmód rögtön meg akarja ölni az embert. De én azt mondom: »Hohó!« Pedig nagyon féltém a kutyától. Hát az ember is csak kezd ám feléledni. Kinyitja a szemét és úgy néz rám, mint az ezüstorozslán. És a szájával elkezd hörögni, mint az ezüstorozslán. Én bizony tőle is úgy féltém, mint a kutyától. Mit csináljak? A fejszét elfelejtettem. Hát majd megmondom, mit csináltam. Megint odarúgtam az embernek a füle alá. Akkor aztán fogtam a nadrágszíjamat, meg a nagy babos keszkenőmet és megkötöztem. Megkötöztem a kezét. Megkötöztem a lábát is. És közbe mindig mondtam a kutyának: hohó, hohó, meg, hogy ne bántsa az embert. A kutya meg csak nézett. Látszott rajta, hogy tudja, hogy az ő pártján vagyok és most megkötözöm az embert. Nem is harapott meg, pedig féltém tőle. Borzasztó egy kutya volt ez. Én már csak tudhattam. A saját szememmel láttam, hogy rántott ki egy erős embert a nyeregből. Egy embert, aki olyan volt, mint az ezüstorozslán. Akkor aztán jöttek az emberek. Mindegyiknél fegyver volt, katonafegyver, vadászpuska, revolver, pisztoly. Az első gondolatom az volt, hogy az Egyesült-Államokban ugyancsak gyorsan dolgozik a törvény. Csak most rúgtam fejbe egy embert és ni, egy-kettő, már itt is vannak a fegyveres emberek, hogy vigyenek a dutyiba, mert egy embert fejberúgtam. Először, mondom, nem is értettem az egészet. Az emberek nagyon mérgesek voltak rám. Szidtak, piszkoltak, mindennek elmondtak. De nem fogtak el. Erre már kezdtem érteni. Hallottam, amint háromezer dollárt

emlegettek. Hogy azt mondja: kivettem a zsebükből háromezer dollárt. Mondom nekik: az már nem igaz. Soha nem vettem ki senkinek a zsebéből egy fityinget se. Arra elkezdenek nevetni. Erre megkönnyebbültem és még jobban kezdtem érteni. A háromezer dollár a vérdíj, melyet annak az embernek a fejére tűzött ki a kormány, akit én a nadrágszíjammal, meg a keszkenőmmel megkötöttem. És a háromezer dollár az enyém, mert én rúgtam fejbe az embert és én kötöttem meg kezét-lábát. Hát így aztán nem dolgoztam tovább Kennan úrnál. Most már gazdag ember lettem. Háromezer dollárom volt, az egész mind az enyém. Kennan úr nézett utána a kormánynál, hogy kifizessék nekem és a puskás emberek ki ne forgassanak belőle. Csak azért, mert fejberúgtam egy embert, aki olyan volt, mint az ezüstoroszlán. Ez a szerencse. A háromezer dolláron megindítottam ezt a szállodát. Tudtam, hogy a szállodaüzletben nagy pénz van. Mikor kis fiú voltam, az apámnak is szállodája volt Nápolyban. Most két leányom jár az egyetemre. És automobilt is tartok.

Az eset után két nappal Kennan Villa kilépett a tágas háló-verandára. Ott feküdtek Harley és Jeromos. Az egyiknek sínben volt a lába, a másiké tele volt ragasztva sebészi flastromokkal. Villa így szólt:

— Szent isten, kórház az egész birtok. Nézz ide Mihályra. Nemcsak nektek van törött csontotok. Éppen most fedeztem fel, hogy az orra vagy még most is el van törve, vagy be volt törve, de máris beforrt. Mindenesetre forró borogatást tettem az orrára. Nézd.

Mihály az asszony hívására odalépett. Roppant mulatságos volt dagadt orrával, mikor Jeromossal megszaglászták egymás orrát. Mihály köszöntésül megrázogatta csonka farkát Harley tiszteletére. Viszonzásul egy áldott kéz nehezedett a fejére.

— Verekedés közben juthatott hozzá, — mondta Harley. — A fickó sokszor rávágott a korbáccsal, ahogy Piccolomini mondja és nyilván az ütések, melyek ugrás közben érték, az orrát találták.

— Piccolomini azt mondja, — folytatta Villa lelkesen — hogy Mihály meg sem mukkant a csapásokra, csak rohant és ugrott tovább. Gondold csak el. Egy kutya, amelyik olyan kicsi egy emberhez képest, mint Mihály, kihúzott a nyeregből egy gyilkos haramiát, akit száz csendőr sem tudott elcsípni.

— Ennél többet is tett, — mondta nyugodtan Harley

— érettünk. Ha nincs Mihály és nincs Jeromos, ha ezek ketten nincsenek, szentül hiszem, hogy az az örült szét-taposta volna a fejemet, ahogy ígérte.

Villa megfogta az ura kezét és boldogan megszorította. És így szólt:

— Drágák! Nem lehet eléggé csodálni ezeket a csodakutyákat.

Gyors pillantással tartotta vissza a szemébe szökő nedvességet, hogy felindulását leplezze.

— Nem is fogjuk ezt elfelejteni nekik soha! — mondta Harley, viszonzva az asszony kézszorítását, aztán elengedve, hogy Villa segíthessen neki.

— Valamit akarunk is mutatni neked, — mondta Villa mosolyogva — mi hárman, Jeromos, Mihály, meg én. Titokban készültünk rá sokáig, hogy meglepjünk vele. Csak feküdj és hallgass ide. Egy zsoltár. Ne ne vess. Ne mondj viccet. Hallgass ide.

Előrehajolt a széken, amelyen ült, magához vonta Mihályt, úgyhogy a kutya odaült a térdei közé. Villa két keze közé fogta a kutya fejét, úgyhogy a kutya orra szinte eltűnt a hajában. Aztán hangosan rákiáltott Jeromosra, mint egy énektanár az órán. Jeromos figyelmesen odafordította a fejét, ránézett, megértő mosolyt mutatott a szemével és várt.

Villa megadta a zsoltár hangját és rágyujtott. A két kutya édes, lágy vonítással csatlakozott hamarosan hozzá, ha ugyan az ilyen lágy és édes és zeneileg szabályos hangot vonításnak lehet nevezni.

Kennan Harley pedig megindultan csatlakozott az énekhez a maga hangjával.

V É G E.

MAY KÁROLY UTAZÁSI MUNKÁI

	Pengő
A FÉLELMETES	6.—
A RABSZOLGAKARAVÁN	6.—
A KORDILLERÁKON.....	6.—
A MEDVEVADÁSZ.....	6.—
A RIO DE LA PLATA MENTÉN	6.—
A SZKIPETÁROK FÖLDJÉN	6.—
AZ OLAJKIRÁLY.....	6·80
AZ EZÜSTTÓ ORSZÁGA.....	6·80
A FEKETE TÁLTOS	6·80
A CSENDES-ÓCEÁNON	6·80
A SIVATAGON KERESZTÜL. Két kötet...	13·60
A VAD KURDISZTÁNON ÁT.....	6·80

AZ ATHENAEUM KIADÁSA

A LEGJOBB IFJÚSÁGI IRATOK

VALAMENNYI DÍSZKÖTÉSSEN

	Pengő
Apor—Nagy : Hogyan készül? 2. kiadás	7·20
Babits Mihály : Aranygaras	6·—
Barfus : Az elefántok hazájában	4·80
Benedek Elek : Hazánk története	6·40
Benedek Elek : Nagy magyarok élete I—XIII. Kötetje	2·—
Buchan : A fekete császár	5·—
Burnett : A kis lord	3·80
Burnett : A titkos kert	6·40
Csudáky : Mult és jelen	2·80
Ewald : Állatok, kövek, virágok	2·60
Faraday : A gyertya természetrajza	2·—
Forgó bácsi : Rontó Pál viselt dolgai	4·40
Gaál Mózes : Három kenyeres pajtás	2·40
Goulding : Floridai kalandhősök	5·30
Hansen : Az aranyfolyó országa	2·60
Jack London : A vadon szava	4·—
Matull : A przemysli repülő	2·—
Móricz Zsigmond : Légy jó mindhalálig	6·—
Pap : Délutáni csevegések	4·—
Plüschow : A csingtaui repülő	1·80
Roboz Andor : N. E. M. O.	7·20
Stevenson : A kincses sziget	5·60
Thótt Rezső : Budapesti séták	6·40
Treller : Az indiánok réme	6·20
Twain : Tamás úrfi kalandjai	5·60
Twain : Tamás úrfi mint detektív	5·—
Twain : Tamás úrfi léghajón	5·—
Twain : Huckleberry Finn kalandjai	7·—

AZ ATHENÆUM KIADÁSA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár